

V 768

S. ges.

V768

36

6764

RIJKSUNIVERSITEIT LEIDEN

0625 1172

JAARBUKERS

afgegeven door de Centrale Commissie voor de Statistiek

KOLONIËN.

1893

en vorige jaren.

ANNUAIRE STATISTIQUE DES PAYS-BAS

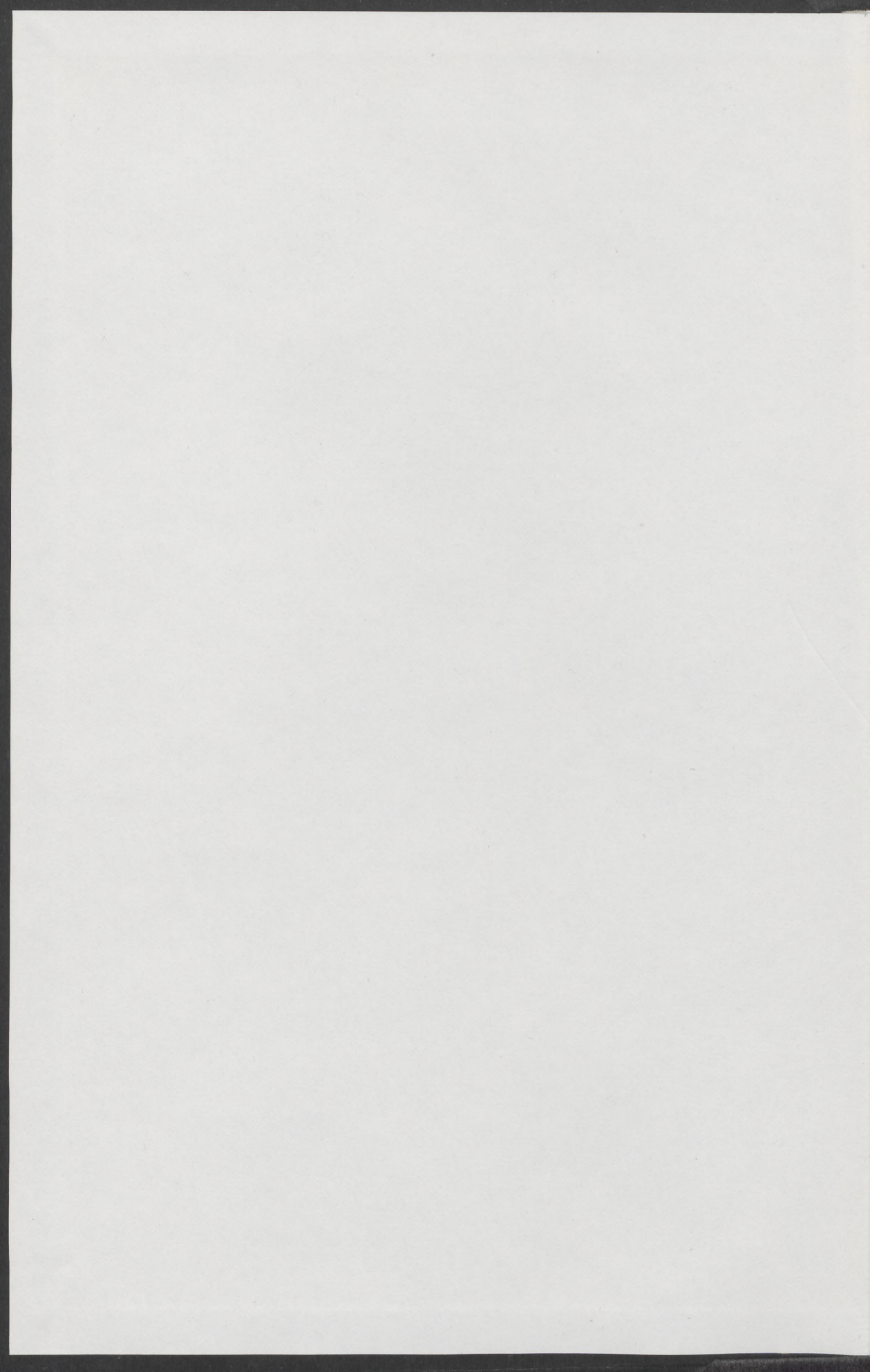
Publié par la Commission Centrale de Statistique.

COLONIES

1893

et années antérieures.

Van Noorden & De Waard

V.
768
—

J A A R C I J F E R S

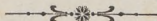
uitgegeven door de Centrale Commissie voor de Statistiek.

KOLONIËN.

1893

en vorige jaren.

36
6764

ANNUAIRE STATISTIQUE DES PAYS-BAS

Publié par la Commission Centrale de Statistique.

COLONIES.

1893

et années antérieures.

—

's GRAVENHAGE.

VAN WEELDEN & MINGELEN.

1895.

JAARLIJERS

uitgegeven door de Centrale Commissie voor de Statistiek

KOLONIËN.

1893

en vorige jaren

ANNUAIRE STATISTIQUE DES PAYS-BAS

Publié par la Commission Centrale de Statistique

COLONIES.

1893

et autres annuaires

Van Weeren & Jurgens
1893

Voorbericht.

De Koloniale Jaarcijfers over 1893 en vorige jaren, welke, tengevolge van het later gereedkomen van het Koloniaal Verslag, eenigszins later verschijnen dan ten vorige jare, zijn in hoofdzaak weder op geheel dezelfde wijze ingericht als de vroegere jaargangen dezer publicatie.

De voornaamste aangebrachte wijzigingen vinden hier vermelding.

Tabel 1 op bladz. 1 bevat thans, met weglating der vroegere gegevens, welke hun belang hadden verloren, voor geheel Nederlandsch-Indië de opgaven van den topografischen dienst voor 1892.

De tabellen betreffende het middelbaar onderwijs zijn eenigszins anders ingericht, en gedeeltelijk uitgebreid, door toevoeging van opgaven omtrent het onderwijzend personeel.

In hoofdstuk IV zijn, onder het hoofd „verzamelingsnijverheid”, te zamen gebracht de vroeger op eene andere plaats (pag. 42 n°. XII) voorkomende tabellen betreffende de tinproductie op Banka en Billiton, alsmede nieuwe staatjes betreffende de voortbrenging van dit metaal op Riouw (Singkeptin) en de productie van steenkolen, petroleum, goud, diamant enz.

In hetzelfde hoofdstuk IV zijn de tabel op bladz. 36 betreffende de erfpachtsondernemingen, en de tabel op bladz. 44 betreffende de productie van muskaatnoten tot tienjarige overzichten uitgebreid.

Een tienjarig overzicht van de cacao-productie, welke gaandeweg grooter omvang verkrijgt, is aan dit hoofdstuk toegevoegd.

Eindelijk is de tabel betreffende de heerendiensten op blad 99 eenigszins anders ingericht en tot een tienjarig overzicht uitgebreid.

In het gedeelte betreffende West-Indië zijn geen wijzigingen van eenige beteekenis aangebracht.

Namens de Centrale Commissie voor de Statistiek,

W. A. VAN VERSCHUER,
Voorzitter.

C. A. VERRIJN STUART,
Secretaris.

REGISTER.

Registre.

A. OOST-INDIE. Indes Orientales.

N ^o .	I. Grondgebied. <i>Territoire.</i>	Pag.
1.	Oppervlakte van Nederlandsch-Indië in □ geographische mijlen ..... <i>Superficie des Indes Néerlandaises en lieues carrées géographiques.</i>	1
	II. Bevolking. <i>Population.</i>	
I.	Hoofdbestanddeelen der bevolking van Nederlandsch-Indië (met uitzondering van het personeel van leger en vloot)..... <i>Population des Indes Néerlandaises (A l'exception du personnel de l'armée et de la Marine.)</i>	2
	A. Java en Madoera. <i>Java et Madoura.</i> 31 Dec. 1893.....	2
	B. Buitenbezittingen. 31 Dec. 1892. <i>Autres possessions.</i> 31 Dec. 1892.....	3
II.	Dichtheid der inlandsche bevolking op Java en Madoera..... <i>Population indigène relative de Java et de Madoura.</i>	4
III.	Getalsterkte der bevolking van Nederlandsch-Indië uitgezonderd de inlanders..... <i>Population non-indigène des Indes Néerlandaises.</i>	4
IV.	Getalsterkte der inlandsche bevolking van Java en Madoera ..... <i>Population indigène de Java et Madoura.</i>	5
V.	Getalsterkte der europeesche bevolking in de groote steden op 't einde des jaars..... <i>Population européenne des grandes villes, (fin de chaque année).</i>	5
VI.	Zielental der europeesche en met deze gelijkgestelde bevolking van Nederlandsch-Indië naar de voornaamste nationaliteiten (op het einde des jaars)..... <i>Population européenne et assimilée des Indes Néerlandaises, par nationalités principales.</i>	5
VII.	Indeeling der europeesche en met deze gelijkgestelde bevolking naar de beroepen en bedrijven in 1892..... <i>Répartition de la population par emplois et métiers 1892.</i>	6
	A. Java en Madoera. <i>Java et Madoura.</i>	6
	B. Buitenbezittingen. <i>Autres possessions.</i>	6
VIII.	Getal Christenen onder de inlanders en vreemde oosterlingen..... <i>Chrétiens parmi les indigènes et étrangers orientaux.</i>	7
	A. Java en Madoera. <i>Java et Madoura.</i>	7
	B. Buitenbezittingen. <i>Autres possessions.</i>	7
IX.	Aantal der op Java en Madoera voor eigen rekening eenigen handel en industrieel bedrijf uitoefenende inlanders, Chineezzen en andere vreemde oosterlingen, verdeeld naar het inkomen volgens de uitkomsten der bedrijfsbelasting..... <i>Négociants et industriels indigènes et assimilés à Java et Madoura, répartis selon les revenus d'après les résultats de l'impôt.</i>	8-9
X.	Aantal der voor eigen rekening eenigen handel en industrieel bedrijf uitoefenende Chineezzen in de Buitenbezittingen, gerangschikt naar gewesten en inkomen volgens de uitkomsten der bedrijfsbelasting..... <i>Négociants et industriels Chinois dans les possessions hors J. et M. répartis selon les revenus d'après les résultats de l'impôt.</i>	8-9

Verklaring der teekens:

— beteekent 0.
* " de opgaven ontbreken.
† " de opgaven zijn onvolledig.

Significations des figures:

— signifie 0.
* " les données font défaut.
† " les données sont incomplètes.

N ^o .	Pag.
XI. Loop der europeesche en daarmede gelijkgestelde bevolking (met uitzondering van het leger) <i>Mouvement de la population européenne et assimilée (Les garnisons non comprises).</i>	10
XII. Sterfte naar den leeftijd, onder de europeesche en daarmede gelijkgestelde in Indië geboren en. <i>Décès d'Européens et assimilés, nés dans la colonie, par classes d'âge.</i>	10

III. Voorziening in de sanitaire en geestelijke behoeften der bevolking.

Service médical, enseignement, Culte.

I. GENEESKUNDIGE DIENST. *Service médical.*

1. Aantal geneesheeren bij het einde van 1893. <i>Nombre de médecins.</i>	11
2. Koepokinenting. <i>Vaccination.</i>	11
3. Krankzinnigen-verpleging. <i>Traitement des aliénés.</i>	12

II. ONDERWIJS. *Enseignement.*

A. Onderwijs voor Europeanen en met dezen gelijkgestelden	13
<i>Enseignement pour Européens et assimilés.</i>	
I. Middelbaar onderwijs. <i>Enseignement moyen.</i>	13
1. Getal scholen, onderwijzend personeel en leerlingen.	13
<i>Nombre des écoles, personnel enseignant et élèves.</i>	
2. Gymnasium Willem III, te Batavia. <i>Lycée Guillaume III à Batavia.</i>	13
3. Hoogere Burgerscholen met vijfjarigen cursus voor jongens te Samarang en te Soerabaja	14
<i>Ecoles moyennes supérieures pour garçons, (cours de 5 ans.)</i>	
4. Eindexamens. <i>Examen final.</i>	14
5. Hoogere Burgerschool met driejarigen cursus voor meisjes te Batavia	15
<i>École moyenne de jeunes filles à Batavia. (cours de 3 ans.)</i>	
6. Burger-avondschool te Soerabaja. <i>École moyenne du soir, Soerabaja.</i>	15
7. Kosten van het middelbaar onderwijs. <i>Frais de l'enseignement moyen.</i>	15
II. Lager onderwijs	16
<i>Enseignement primaire.</i>	
1. Getal en aard der scholen op ult ^o December 1893	16
<i>Nombre et genre des écoles à la fin de 1893.</i>	
2. Openbare scholen. <i>Ecoles publiques.</i>	17
3. Bijzondere scholen. <i>Ecoles libres.</i>	18
4. Gouvernements-normaalscholen	19
<i>Ecoles normales du Gouvernement.</i>	
5. Uitslag der acte-examens. <i>Examens pour le personnel enseignant.</i>	19
6. Kosten van het openbaar lager onderwijs voor Europeanen	19
<i>Frais de l'enseignement primaire pour Européens.</i>	
B. Onderwijs voor inlanders	20
<i>Enseignement pour les indigènes.</i>	
I. Kweekscholen voor inlandische onderwijzers	20
<i>Ecoles normales pour la formation d'instituteurs pour les indigènes.</i>	
1. Onderwijzend personeel. <i>Personnel enseignant.</i>	20
2. Eindexamens. <i>Candidats à l'examen final.</i>	21
II. Scholen voor zonen van inlandische hoofden en andere aanzienlijke inlanders	21
<i>Ecoles pour les fils des chefs et notables indigènes.</i>	
III. Lagere scholen. <i>Ecoles primaires.</i>	22
1. Aantal scholen en leerlingen. <i>Nombre des écoles et des élèves.</i>	22
<i>A. Java en Madura. Java et Madoura.</i>	
<i>B. Buitenbezittingen. Autres possessions.</i>	
2. Particuliere scholen. <i>Ecoles libres.</i>	23
<i>a. Gesubsidiëerde scholen. Ecoles subventionnées.</i>	
<i>b. Niet gesubsidiëerde scholen. Ecoles non subventionnées.</i>	
3. Uitgekeerde subsidiën. <i>Montant des subsides.</i>	24
4. Kosten van het onderwijs voor inl. <i>Frais de l'enseignement pour les indigènes</i>	24
5. Personeel aan de Gouvernmentsscholen voor inlanders	24
<i>Personnel attaché aux écoles publiques pour indigènes.</i>	
C. Scholen voor vreemde oosterlingen ult. 1892 en 1893	25
<i>Ecoles pour orientaux étrangers.</i>	
D. Mahomedaansche geestelijke scholen. <i>Ecoles des prêtres mahométans.</i>	25

Verklaring der teekens:

—	beteekent 0.
*	" de opgaven ontbreken.
†	" de opgaven zijn onvolledig.

Significations des figures:

—	signifie 0.
*	" les données font défaut.
†	" les données sont incomplètes.

N ^o .		Pag.
III. EEREDIENST. Cultes.		
1.	Bediening der Christen-gemeenten in Ned.-Indië ..... <i>Ecclesiastiques desservant les communes Chrétiennes.</i>	26
2.	Zendingen in Ned.-Indië. <i>Missionnaires et missions</i>	27
3.	Gewestelijk overzicht van de vertrokken, te Djeddah aangekomen en teruggekeerde bedevaartgangers ..... <i>Aperçu par provinces des pèlerins partis, arrivés à Djeddah et revenus.</i>	28-29
4.	Getal met passen naar Mekka vertrokken en teruggekeerde bedevaartgangers ..... <i>Nombre des pèlerins</i>	30
5.	Getal Hadji's onder de inlanders aanwezig op ult. 1874 en 1892. .... <i>Nombre des hadjis (Indigènes ayant fait le pèlerinage de la Meque).</i>	30
IV. Nijverheid. Industrie.		
<i>A. Verzamelingsnijverheid. Industrie minière.</i>		
I.	Tinproductie van Nederlandsch-Indië. <i>Production d'étain</i>	31
	1. Banka	31
	2. Billiton	31
	3. Riouw	31
II.	Steenkolenproductie der voornaamste ondernemingen ..... <i>Production de charbon des principales entreprises.</i>	32
III.	Productie van geraffineerde petroleum der voornaamste ondernemingen ..... <i>Production de pétrole des principales entreprises.</i>	32
IV.	Productie van enkele andere delfstoffen. <i>Production de quelques autres minéraux</i>	32
<i>B. Landbouw. Agriculture.</i>		
<i>a. LANDBOUW VOOR EIGEN REKENING DER BEVOLKING IN DE GOUVERNEMENTSLANDEN VAN JAVA EN MADOERA.</i>		
<i>Cultures à Java et Madoura pour compte des indigènes.</i>		
I.	Totaal bouwgronden door de bevolking ontgonnen voor geregelde cultuur..... <i>Total terrains en culture indigène.</i>	33
II.	Totaal der beplante bouwgronden. <i>Total der terres cultivées</i>	33
III.	Getalsterkte van den veestapel	33
	<i>Têtes de bétail.</i>	
IV.	Gewestelijk overzicht van de uitgestrektheid der geslaagde velden, die blijken tabel II met padi of andere gewassen zijn beplant geweest..... <i>Répartition par provinces des rizières arrosées et sèches, dont la culture a réussi.</i>	34
<i>b. LANDBOUW VOOR REKENING VAN HET GOUVERNEMENT EN PARTICULIEREN</i>		
<i>Agriculture pour compte du Gouvernement et des particuliers.</i>		
I.	Bouwgronden gebezigd voor den landbouw in het jaar 1893	35
	<i>Terres en culture, 1893.</i>	
II.	Uitgestrektheid der gronden door inlanders verhuurd aan landbouw-industriëlen, met opgaaf van de cultuur die daarop gedreven wordt..... <i>Superficie des terrains cédés en bail par les indigènes aux non-indigènes, avec l'indication des cultures sur ces terrains.</i>	36
III.	Totaal gronden op Java in huur of in erfpacht afgestaan naar de soort der ondernemers. <i>Total terres cédées en bail ou emphytéose aux cessionnaires de diverse nature.</i>	36
IV.	Uitgestrektheid en verpondingswaarde der landen op Java aan particulieren in eigendom afgestaan, verdeeld naar gewesten en nationaliteit der eigenaren	37
	<i>Etendue et valeur imposable des domaines particuliers à Java, par provinces et par nationalités des propriétaires.</i>	
V.	Suikercultuur op Java. <i>Culture du sucre à Java</i>	37
	1. Overgang der Gouvernements-suikercultuur in vrije cultuur	37
	<i>Transition de la culture de sucre du Govt. à la culture libre.</i>	
	2. Ontwikkeling der vrije suikercultuur (op contracten met de bevolking be- rustende)	37
	<i>Développement de la culture de sucre par entrepreneurs sous libre contrat avec l'indigène.</i>	
	3. Suikerproductie (in picols) in 1893 verdeeld over gewesten en aard der on- dernemingen met de totalen der gewestelijke productie van de vijf vorige jaren. <i>Sucres produits (picols) par provinces</i>	38
VI.	Koffiecultuur van Nederlandsch-Indië. <i>Culture du café dans les Indes Néerlandaises</i> ...	39
	1. Koffieproductie (in picols) van 1893, verdeeld over gewesten en aard der on- dernemingen met de totalen der Gouvernements-productie der vorige jaren. <i>Cafés produits (picols), par provinces.</i>	39

Verklaring der teekens:

—	beteekent 0.
*	" de opgaven ontbreken.
†	" de opgaven zijn onvolledig.

Significations des figures:

—	signifie 0.
*	" les données font défaut.
†	" les données sont incomplètes.

N ^o .		Pag.
	2. Koffieproductie (in picols) in Nederl.-Indië.....	40
	<i>Production de café (picols) dans les Indes Néerland.</i>	
VII.	Kinaproductie van Nederl.-Indië, verdeeld over gewesten en aard der ondernemingen. .	41
	<i>Production de quinquana, par provinces.</i>	
VIII.	Tabakscultuur in Nederl.-Indië. <i>Culture du tabac dans les Indes Néerlandaises</i>	41
	1. Tabaksproductie (in K.G.) van 1893, verdeeld over gewesten en aard der ondernemingen. <i>Kilogrammes de tabac produit, par provinces</i>	41
	2. Tabaksproductie van Java.....	42
	<i>Production de tabac à Java.</i>	
	3. Tabaksproductie van Sumatra's Oostkust.....	42
	<i>Production de tabac à Sumatra.</i>	
IX.	Theeproductie van Java, verdeeld over gewesten en aard der ondernemingen.....	43
	<i>Production du thé à Java, par provinces.</i>	
X.	Productie van indigo op Java, verdeeld over gewesten en aard der ondernemingen ...	43
	<i>Production d'indigo à Java, par provinces.</i>	
XI.	Productie van muskaatnoten en foelie, verdeeld over gewesten en aard der productie .	44
	<i>Production de noir de muscade et de macis.</i>	
XII.	Cacaoproductie op Java. <i>Production de cacao à Java</i>	44
XIII.	Houtkap op Java. <i>Abattage de bois, Java</i>	45
	<i>c. OVERIGE NIJVERHEIDSINSTELLINGEN. Autres branches de l'industrie.</i>	
I.	Overzicht van de belangrijkste nijverheids-inrichtingen in 1893.....	45
	<i>Etablissements d'industrie.</i>	
II.	Overzicht van het aantal stoomketels, toebehoorende aan particulieren in Ned.-Indië..	46
	<i>Aperçu des chaudières à vapeur appartenant à des particuliers dans les Indes Néerl.</i>	
	1. Algemeen overzicht. <i>Aperçu général.</i>	46
	2. Stoomketels, bij de nijverheid in gebruik.....	46
	<i>Chaudières affectées à l'industrie.</i>	
III.	Werkloonen voor ambachtslieden en koelies in het algemeen.....	47
	<i>Salaires des ouvriers et coolies.</i>	

V. Handel en Scheepvaart. *Commerce et navigation.*

A. HANDEL. *Commerce.*

I.	Overzicht der waarde van den algemeenen goederen- en speciën- in- en uitvoer, zoowel voor Gouvernements- als voor particuliere rekening.....	48
	<i>Valeur des articles et des monnaies importés et exportés pour le compte du Gouvernement et pour le compte des particuliers.</i>	
II.	Overzicht van het aandeel van Java en Madoera en de Buitenbezittingen afzonderlijk, in de waarde van den algemeenen in- en uitvoer voor particuliere rekening.....	49
	<i>Part de Java et Madoura et des autres possessions au total de la valeur des imports et des exports pour le compte des particuliers.</i>	
III.	Algemeene invoer van goederen door particulieren in Ned.-Indië, naar de landen van herkomst.....	49
	<i>Marchandises importées aux Indes Néerlandaises pour le compte des particuliers, par pays de provenance.</i>	
IV.	Invoer door particulieren van eenige voornamste handelsartikelen in Ned.-Indië, en het aandeel van Nederland daarin.....	50-51
	<i>Importations par particuliers aux Indes Néerlandaises des principales marchandises, avec spécification des provenances des Pays-Bas.</i>	
V.	Invoer tot verbruik van eenige voornamste handelsartikelen in Java door particulieren..	50-51
	<i>Importations à Java de quelques articles importants (comm. spécial).</i>	
VI.	Uitvoer der voornaamste handelsartikelen. <i>Exportations des principales marchandises</i> ..	52-53
	1. Uitvoer uit geheel Nederlandsch-Indië en uit Java en Madoera afzonderlijk ..	52-53
	<i>Exportations totales des Colonies, et de Java et Madoura séparément.</i>	
	a. Uitgeklearde hoeveelheden volgens de officiele statistiek	52-53
	<i>Exportations (d'après la Statistique officielle.)</i>	
	b. Uitgevoerde hoeveelheden uit Java (volgens de marktberichten der Handelsvereniging te Batavia) met aantooning van de bestemming der uitvoeren van 1894.....	52-53
	<i>Exportations de Java par destinations (d'après les bulletins du marché).</i>	
	2. Uitvoeren van eenige handelsartikelen uit Padang, naar landen van bestemming	54
	<i>Exportations de quelques marchandises de Padang, par destinations.</i>	
	3. Uitvoeren van Makassar, naar landen van bestemming.....	55
	<i>Exportations de Macassar, par destinations.</i>	

Verklaring der teekens:

— beteekent 0.
 * " de opgaven ontbreken
 † " de opgaven zijn onvolledig.

Significations des figures:

— signifie 0.
 * " les données font défaut.
 † " les données sont incomplètes.

N ^o .	Pag.
4. Invoer uit, en uitvoer naar Nederland van zilveren munt.....	55
<i>Importations et exportations de monnaies d'argent (commerce avec les Pays-Bas.)</i>	
VII. Overzicht van de bestemming der van Java uitgevoerde suiker sedert het oogstjaar (1 Juli—30 Juni) 1881/82. <i>Sucres exportés de Java, par destinations.</i>	56
VIII. Overzicht van de bestemming van de uit Java in het Kanaal en de Middellandsche zee voor orders aangekomen ladingen suiker, 1880/92.....	57
<i>Aperçu des destinations définitives des cargaisons de sucre déclarées à la sortie de Java en destination de „la Manche” ou de „la Méditerranée pour ordres ultérieurs.”</i>	
IX. Overzicht van de verdeeling der van Nederlandsch-Indië uitgevoerde koffie over landen van bestemming. <i>Cafés exportés des Indes, par pays de destination.</i>	57
X. Verscheping van koffie naar Java. <i>Cafés importés à Java.</i>	58
XI. Overzicht van de oogsten en van de opbrengst van Java- en Sumatra-tabak, aangebracht op de Nederlandsche markt.....	58
<i>Quantité et valeur des tabacs importés aux Pays-Bas de Java et de Sumatra.</i>	
XII. Handel van Nederlandsch-Indië met Pinang en Singapore.....	59
<i>Commerce des Indes Néerlandaises avec la Chine, Pinang et Singapour.</i>	
1. Handel tusschen Pinang en Nederlandsch-Indië.....	59
<i>Commerce des Indes Néerl. avec Pinang.</i>	
2. Invoer van de voornaamste artikelen uit Atjeh te Pinang.....	59
<i>Importation des articles principaux d'Atjeh à Pinang.</i>	
3. Handel tusschen Nederlandsch-Indië en Singapore.....	59
<i>Commerce des Indes Néerl. avec Singapour.</i>	
4. Aandeel van de verschillende gedeelten van Nederlandsch-Indië in den in- en uitvoer van Singapore.....	59
<i>Part des différentes parties des Indes Néerl. à l'importation et à l'exportation de Singapour.</i>	
XIII. Prijzen.....	60
<i>Prix.</i>	
1. Loop der prijzen van eenige artikelen van invoer.....	60
<i>Prix de quelques articles importés.</i>	
2. Loop der prijzen op Java van metalen en petroleum.....	60
<i>Prix à Java des métaux et du pétrole.</i>	
3. Loop der prijzen in Java van eenige artikelen van uitvoer.....	61
<i>Prix à Java de quelques articles exportés.</i>	
4. Middenprijzen (bruto) per picol, voor Gouv. producten betaald.....	62
<i>Prix moyens (bruts) des produits des cultures du Gouv. (p. picol).</i>	
5. Loop der prijzen op Java Billiton tin.....	62
<i>Prix à Java de l'Étain de Billiton.</i>	
6. Laagste en hoogste prijzen van eenige voornaamste uitvoerartikelen op Java ...	62
<i>Prix de quelques articles d'exportation de Java.</i>	
<i>B. SCHEEPVAART. Navigation.</i>	
I. Overzicht der Nederlandsch-Indische koopvaardijvloot.....	63
<i>Tableau de la marine marchande des Indes Néerlandaises.</i>	
II. Verdeeling over stoom- en zeilschepen van de koffieverrachten, uitgevoerd van Nederl.-Indië naar landen daarbuiten gelegen.....	63
<i>Affrètements de café exportés des colonies aux pays en dehors, par catégories de navires.</i>	
III. Scheepvaartverkeer der voornaamste havens van Java met landen buiten Nederlandsch-Indië. <i>Navigation entre les principaux ports des colonies et l'extérieur.</i>	64
IV. Aandeel der verschillende vlaggen in het scheepvaartverkeer van het buitenland met Nederlandsch-Indië.....	65
<i>Part des princ. pavillons au mouvement de la navigation aux Indes Néerl.</i>	
VI. Verkeersmiddelen.	
<i>Moyens et voies d'échange et de transport.</i>	
<i>A. MUNT- EN BANKWEZEN. SPAARBANKEN.</i>	
<i>Monnaies, institutions de crédit. Caisses d'épargne.</i>	
I. Wisselkoersen. <i>Change.</i>	66
II. Javasche Bank. <i>Banque de Java.</i>	67
1. Opereerend kapitaal der Bank. <i>Capital en opération.</i>	67
2. Discontierungen bij de versch. kantoren der Javasche Bank.....	67
<i>Escomptes des divers établis. de la Banque.</i>	
3. Nieuwe beleeningen naar den aard der onderpanden.....	67
<i>Prêts nouveaux, par nature des nantissements.</i>	

Verklaring der teekens:

—	beteekent 0.
*	„ de opgaven ontbreken.
†	„ de opgaven zijn onvolledig.

Significations des figures:

—	signifie 0.
*	„ les données font défaut.
†	„ les données sont incomplètes.

N ^o .	Pag.
4. Metaalvoorraad, bankbiljetten in omloop en afgifte van assignatiën bij de verschillende kantoren der Bank <i>Encaisse métallique, billets en circulation et assignations aux divers établissemens de la Banque</i>	68
5. Koersen der bankactiën. <i>Cotes des actions de la Banque</i>	68
III. Spaarbanken. <i>Caisses d'épargne</i>	69
1. Aantal inleggers, benevens saldo per inlegger op het einde van elk jaar bij de vijf spaarbanken. <i>Nombre des livrets et solde due aux déposants fin de l'année</i>	69
2. De inleggers der verschillende spaarbanken met vermelding van hunnen landaard en hun saldo te goed. <i>Classification des déposants d'après leur soldes et leurs nationalités</i>	70

B. SPOOR- EN TRAMWEGEN.

Voies ferrées, tramways.

I. Staats- en particuliere spoorwegen. <i>Chemins de fer de l'Etat et des compagnies</i>	70—76
1. Algemeen overzicht der Staats- en particuliere spoorwegen in exploitatie en van de opbrengst van het personen- en goederenvervoer.....	70
<i>Kilomètres en exploitation des chemins de fer de l'Etat et des compagnies.</i>	
2. Staats-spoorwegen. <i>Chemins de fer de l'Etat</i>	71—72
a. Reizigers- en goederenvervoer en opbrengst daarvan op de Oosterlijnen. <i>Transport de voyageurs et de march. et recettes (réseau Est)</i>	71
b. Reizigers en goederenvervoer en opbrengst daarvan op de lijn Djokjakarta—Tjilatjap. <i>Transport de voyageurs et de marchandises et recettes (ligne Djokjakarta—Tjilatjap)</i>	71
c. Reizigers- en goederenvervoer en opbrengst daarvan op de Westerlijnen. <i>Transport de voyageurs et de marchandises et recettes (réseau Ouest)</i>	72
d. Bruto opbrengst der Staats-spoorwegen per dag en per kilometer. <i>Recettes des chemins de fer de l'Etat par kilomètre et par jour</i>	72
3. Particuliere spoorwegen.....	73
<i>Chemins de fer des compagnies.</i>	
a. Lijn Semarang—Vorstenlanden—Willem I.....	73
<i>Ligne Semarang—Principautés—Willem I.</i>	
b. Lijn Batavia—Buitenzorg.....	74
<i>Ligne Batavia—Buitenzorg.</i>	
c. Lijn Tegal—Balapoelang.....	75
d. Lijn Batavia—Meester-Cornelis—Bekassie—Kedoeng Gede.....	75
e. Lijnen in het landschap Deli. <i>Lignes à Deli. (Sumatra)</i>	75
II. Tramwegen. <i>Tramways</i>	76
1. Staats-stoomtramweg in Atjeh. <i>Tramway à vapeur de l'Etat à Atjeh</i>	76
2. Particuliere tramwegen. <i>Tramways des compagnies</i>	76
a. Stoomtramweg Semarang—Joana. <i>Tramway à vapeur Semarang—Joana</i>	76
b. Stoomtramweg Batavia—Meester-Cornelis.....	76
<i>Tramway à vapeur Batavia—Meester-Cornelis.</i>	

C. POSTERLIJEN EN TELEGRAFEN. *Postes et Télégraphes.*

I. Overzicht van de overgebrachte brieven enz.....	77
<i>Lettres etc. transmises.</i>	
1. Binnenlandsch verkeer. <i>Correspondance intérieure</i>	77
2. Buitenlandsch verkeer. <i>Correspondance étrangère</i>	77
II. Aantal verkochte briefkaarten. <i>Cartes postales vendues</i>	77
III. Postwissels. <i>Mandats-poste</i>	78
IV. Quitantiën. <i>Quittances par la poste</i>	78
V. Paardenposterijen. <i>Poste à chevaux</i>	78
VI. Telegrafen. <i>Télégraphes</i>	79
1. Getal kantoren, lengte der lijnen en draden.....	79
<i>Nombre de bureaux, lignes et fils.</i>	
2. Exploitatie der Gouvernements-telegrafen. <i>Service des télégraphes</i>	79

Verklaring der teekens:

—	beteekent 0.
*	de opgaven ontbreken.
†	de opgaven zijn onvolledig.

Significations des figures:

—	signifie 0.
*	les données font défaut.
†	les données sont incomplètes.

D. GESUBSIDIEERDE STOOMVAARTDIENSTEN.
Services de transport par eau subventionnés.

I. Overzicht van de vloot en het aantal passagiers der Ned. Ind. Stoomvaartmaatschappij, van de afgelegde afstanden onder en buiten contract en het totaal harer ontvangsten	80
<i>Aperçu de la flotte et du nombre des passagers de la Compagnie de navigation Indo-Néerlandaise, distances parcourues et recettes totales.</i>	

VII. Bestuursmiddelen. *Administration.*

A. RECHTSWEZEN. *Justice.*

I. Inlandsche beklagden op Java en Madoera wegens die misdrijven, voor welke de officiele bronnen eene vergelijking toelaten	80
<i>Prévenus indigènes à Java et Madoura (principaux délits).</i>	
II. Veroordeelde Europeanen aanwezig bij het einde des jaars in de burgerlijke gevangnissen of strafplaatsen. <i>Condamnés Européens présents en prison civile</i>	80
III. Veroordeelden in de burgerlijke gevangnissen of strafplaatsen, voor zooveel zij zich reeds op de hun aangewezen strafplaats bevonden	81
<i>Condamnés présents en prisons et lieux de détention civils.</i>	
IV. Burgerlijke zaken	82
<i>Causes civiles.</i>	
V. Faillissementen	82
<i>Faillites.</i>	

B. LEGER. *Armée.*

I. Overzicht van de aanwezige sterkte. <i>Effectif de l'armée</i>	83
II. De aanwezige sterkte op ult. December 1893, gesplitst naar wapens en diensten	83
<i>L'effectif de l'armée, divisée selon la désignation des corps, à la fin de l'année 1893.</i>	
1. Officieren. <i>Officiers</i>	83
2. Onderofficieren en manschappen	83
<i>Sous-officiers et soldats.</i>	
III. Specificatie der verliescijfers van onderofficieren en minderen	84
<i>Chiffres des pertes, de sous-officiers et de soldats.</i>	
IV. Overzicht van de zieken en overledenen bij het leger in de jaren 1883—1892	84
<i>Aperçu des malades et des décédés pendant les années 1883—1892.</i>	
V. Overzicht van het aantal lijdens naar de voornaamste ziektevormen en verhouding tot het totaal aantal behandelden	85
<i>Nombre des malades par maladies.</i>	
VI. Verdeeling der zieken naar den landaard met aantooning van het percentage van zieken onder elken landaard op 100 militairen. <i>Nombre des malades par nationalités.</i>	85
VII. Werving in Nederland bij het koloniale werfdepot en sterkte der koloniale reserve... <i>Recrutement aux Pays-Bas.</i>	86
VIII. Aanvulling in Ned. Indië van het getal onderofficieren en manschappen met uitzondering van de werving in Indië en de re-engagementen	86
<i>Recrutement aux Indes à l'excl. du recrutement aux Indes et les réengagements.</i>	
IX. Aanvulling in Indië van het getal onder-officieren en manschappen	87
<i>Recrutement aux Indes.</i>	
X. Reëngagementen van 1—6 jaren in Indië. <i>Réengagements de un à six ans aux Indes</i> ..	87

C. ZEEMACHT. *Marine.*

I. Formatie en sterkte van de oorlogsmarine	88
<i>Formation et effectif de la marine.</i>	
II. Overzicht van de sterkte der Gouvernements-marine op 1 Januari 1894	88
<i>Effectif de la marine coloniale indienne au 1 Janvier 1894.</i>	

VIII. Begrooting. *Budget.*

I. Ontvangsten en uitgaven der Indische administratie, zoo in Indië als in Nederland... <i>Recettes et dépenses de l'administration Coloniale tant aux Indes qu'en Europe.</i>	89
--	----

Verklaring der teekens:
— beteekent 0.
*   "   de opgaven ontbreken.
†   "   de opgaven zijn onvolledig.

Significations des figures
— signifie 0.
*   "   les données font défaut.
†   "   les données sont incomplètes.

N ^o .	Pag.
II. Verzameling van de uitkomsten der diensten 1867—1893.	89
<i>Récapitulation des services 1867—1893.</i>	
III. Staat van de werkelijk gedane uitgaven van Nederlandsch Indië in de jaren 1888—1893 vergeleken met de begrootingcijfers over 1894 en 1895.	90-93
<i>Aperçu des dépenses du gouvernement des Indes Néerlandaises.</i>	
IV. Overzicht van de opbrengst der voornaamste middelen sedert 1867.	94-95
<i>Rendement des principales sources de revenu depuis 1867.</i>	
V. Opbrengst der middelen naar de verschillende rubrieken (volgens de groepeerings der vorige tabel). <i>Recettes par groupes principaux de ressources.</i>	96
VI. Buitenbezittingen. <i>Possessions hors de Java et Madoura.</i>	97
1. Middencijfers uit de opbrengst der voornaamste belastingen en bronnen van inkomsten gedurende 1889 tot en met 1893.	97
<i>Produit moyen des princ. ressources, années 1889—1893.</i>	
VII. Producten. <i>Produits.</i>	97
1. Cijns over den Gouvernements-suikerrietaanplant.	97
<i>Redevance pour plantations de canne à sucre.</i>	
2. Koffie. Opbrengst van geveilde Java-, Menado- en Padangkoffie en netto-opbrengst per picol der in Nederland geveilde koffie.	98
<i>Ventes de café, recette totale et par picol.</i>	
3. Tin (Banka). Ingeleverde en verkochte hoeveelheden, kosten en winstberekening. <i>Étain de Banca quantités livrées et vendues, frais et gains.</i>	98
4. Overzicht van den overvoer, de opbrengst, de veiling- en andere kosten en de verkoop-commissie van de Gouvernements-producten.	98
<i>Aperçu du transport, des recettes, des frais de la vente des produits du Gouvernement.</i>	
VIII. Belastingen. <i>Impôts et corvées</i>	99
1. Heerendienstplichtigen ter beschikking van het Gouvernement, op Java en Madura met uitzondering van Soerakarta en Djokjakarta; aantal betalers van het hoofdgeld en aantal werkelijk gevorderde dagdiensten ter zake van algemeene en bijzondere diensten.	99
<i>Corvéables du Govt., individus payant la capitation de fl. 1, et nombre de journées de corvée générale et spéciale fournies.</i>	
2. Gewestelijk tienjarig overzicht der op Java en Madoera geheven landrente... ..	100
<i>Impôt foncier perçu des Indigènes („landrente“) à Java et Madoura.</i>	
3. Verdeeling over de verschillende gewesten van het werkelijk te heffen bedrag der in 1893 naar de bezittingen, verteringen en het inkomen geheven belastingen.	101
<i>Total des impôts directs perçus (par provinces).</i>	
4. Bedrijfsbelasting. <i>Impôt sur le revenu industriel des Orientaux.</i>	102
5. Patentrecht voor Europeanen en met dezen gelijkgesteld.	103
<i>Impôt des patentes des Européens et assimilés.</i>	
6. Personeele belasting voor Europeanen en met dezen gelijkgesteld en voor vreemde Oosterlingen.	103
<i>Contribution personnelle (Européens et assimilés et Orientaux étrangers).</i>	
7. Rechten van in- en uitvoer van die artikelen welke het meest tot de heffing bijdragen.	104
<i>Droits d'entrée et de sortie payés pour les principales marchandises.</i>	
8. In- en uitvoerrechten en pakhuishuur. Verdeeling van de opbrengst over de verschillende gewesten.	105
<i>Droits d'entrée et de sortie et loyers d'entrepôt, perçus dans chaque province.</i>	
9. Opbrengst van eenige voornamste onverpachte middelen. <i>Principaux autres droits.</i>	105
IX. Monopoliën. <i>Monopoles.</i>	106
1. Opiumverkoop in het klein op Java en Madoera. <i>Monopole (afferme) de l'opium.</i>	106
2. Uitkomsten van de opiumpacht.	106
<i>Produit de la ferme de l'opium.</i>	
3. Overzicht van de opbrengst der voornaamste verpachte kleine middelen op Java en Madoera en op de Buitenbezittingen.	107
<i>Produit des principales fermes, autres que celle de l'opium.</i>	
4. Zout. Verdeeling van het aantal verkochte picols over de verschillende verkoopsprizen, en geldelijke opbrengst.	107
<i>Monopole du sel. Quantités vendues aux diff. prix, et proeven.</i>	
X. Spoorwegen. <i>Voies ferrées.</i>	108
1. Overzicht der gelden sedert 1875 in Nederland en in Indië besteed aan den aanleg en de opname der Staats-spoorwegen op Java.	108
<i>Dépenses de construction des chemins de fer de l'Etat.</i>	
2. Rendement van spoorwegen, post en telegrafie.	108
<i>Voies ferrées, postes et télégraphes. Rendement.</i>	

Verklaring der teekens:

—	beteekent 0.
*	„ de opgaven ontbreken.
†	„ de opgaven zijn onvolledig.

Significations des figures:

—	signifie 0.
*	„ les données font défaut.
†	„ les données sont incomplètes.

B. WEST-INDIE. Indes Occidentales.**I. Bevolking. Population.**

N ^o .	Pag.
I. Sterkte der bevolking op het grondgebied der kolonie.....	109
<i>Chiffre de la population de toute la colonie.</i>	
A. Suriname. <i>Surinam</i>	109
B. Curaçao en onderhoorigheden. <i>Curaçao et dépendances</i>	109
II. Vergelijkend overzicht van de getalsterkte der districts-bevolking van Suriname in de jaren 1863, 1872, 1873 en 1887—1893.....	110
<i>Tableau comparatif du chiffre de la population des districts de Surinam pendant les années 1863, 1872, 1873 et 1887—1893.</i>	
III. Indeeing der bevolking van Curaçao en Onderhoorigheden naar de geboorteplaats ...	110
<i>Population de Curaçao et dépendances par lieux de naissance.</i>	
IV. Immigratie in Suriname (Aantal aangekomen immigranten sedert 1 Januari 1853). <i>Nombre des immigrants depuis 1853.</i>	111
V. Getal huwelijken, geboorten en sterfgevallen	111
<i>Mariages, Naissances et décès.</i>	
A. Suriname. <i>Surinam</i>	111
B. Curaçao en Onderhoorigheden. <i>Curaçao et dépendances</i>	111

II. Onderwijs. Enseignement.

I. Getal scholen en leerlingen.....	112
<i>Nombre des écoles et des élèves.</i>	
A. Suriname. <i>Surinam</i>	112
B. Curaçao en Onderhoorigheden. <i>Curaçao et dépendances</i>	112

III. Landbouw en Nijverheid. Agriculture et Industrie.

I. Landbouw in Suriname.....	113
<i>Agriculture, Surinam.</i>	
A. Uitgestrektheid der plantages en aard der arbeiders. <i>Étendue des exploitations et nature des laboureurs.</i>	113
B. De voornaamste producten, hoeveelheden voortgebracht in 1880, 1885 en de laatste 4 jaren.....	113
<i>Quantités produites.</i>	
C. De Suiker en Cacao-cultuur.....	113
<i>Cultures du Sucre et du Cacao.</i>	
II. Veevastel. <i>Betail</i>	114
A. Suriname. <i>Surinam</i>	114
B. Curaçao en onderhoorigheden. <i>Curaçao et dépendances</i>	114
III. Ontginning van delfstoffen.....	114
<i>Exploitation de minéraux.</i>	
A. Suriname. <i>Surinam</i>	114
1. Uitgestrektheid der voor de goud-industrie verpachte gronden.....	114
<i>Superficie des terrains affermés pour l'exploitation des gisements aurifères.</i>	
2. Uitkomsten der goud-industrie	115
<i>Résultats de l'exploitation des gisements aurifères.</i>	
B. Curaçao en Onderhoorigheden. <i>Curaçao et dépendances</i>	115
1. Ontginning der phosphorzure kalklagen.....	115
<i>Exploitation du phosphate.</i>	

IV. Handel en Scheepvaart. Commerce et Navigation.

I. Algemeen overzicht.....	116
<i>Aperçu général.</i>	
A. Waarde van den invoer tot verbruik en uitvoer uit het vrije verkeer.....	116
<i>Valeur de l'importation et de l'exportation spéciale.</i>	
B. Scheepvaartbeweging.....	116
<i>Navigation.</i>	

Verklaring der teekens:

—	beteekent 0.
*	" de opgaven ontbreken.
†	" de opgaven zijn onvolledig.

Significations des figures:

—	signifie 0.
*	" les données font défaut.
†	" les données sont incomplètes.

N ^o .	Pag.
II. Uitvoeren van Curaçao en Onderhoorigheden	116
<i>Exportations de Curaçao et des dépendances.</i>	
A. Curaçao.	
B. Van andere eilanden (waarde van den uitvoer in guldens)	116
<i>Dépendances (valeur des exportations en florins).</i>	
III. Uitvoer der voortbrengselen van den landbouw van Suriname.....	117
<i>Exportation des produits agricoles de Surinam.</i>	
IV. Aandeel der verschillende landen in de handels- en scheepvaartbeweging van Suriname	118
<i>Parts des différents pays au commerce et à la navigation de Surinam.</i>	
A. Invoer. <i>Importation</i>	118
B. Uitvoer. <i>Exportation</i>	118
V. Aangekomen schepen op Curaçao naar landen van herkomst.	119
<i>Navires entrés à Curaçao, par pays de provenance.</i>	
V. Verkeersmiddelen. <i>Moyens d'échange et de transport.</i>	
I. Surinaamsche Bank	119
<i>Banque de Surinam.</i>	
A. Operatiën der Bank. <i>Opérations.</i>	119
B. Voornaamste posten der balans. <i>Principaux éléments du bilan.</i>	120
II. Bank te Curaçao. <i>Banque à Curaçao</i>	120
III. Spaarbanken. <i>Caisses d'épargne</i>	121
A. Koloniale Spaarbank van Suriname.....	121
<i>Caisse d'épargne coloniale de Surinam.</i>	
B. Spaar- en beleenbank op Curaçao.....	121
<i>Caisse d'épargne de Curaçao.</i>	
IV. Hypotheken in Curaçao en Onderhoorigheden.....	121
<i>Hypothèques en Curaçao et dépendances.</i>	
V. Koninklijke West-Indische Maildienst	122
<i>Service de paquebots sur les Indes Occidentales.</i>	
VI. Bestuursmiddelen. <i>Administration.</i>	
I. Landmacht.....	122
<i>Armée.</i>	
A. Suriname. <i>Surinam</i>	122
B. Curaçao. <i>Curaçao</i>	122
II. Rechtswezen	123
<i>Justice.</i>	
A. Suriname. <i>Surinam</i>	123
B. Curaçao en Onderhoorigheden, <i>Curaçao et dépendances</i>	123
VII. Koloniaal budget. <i>Budget colonial.</i>	
I. Totaal der uitgaven en ontvangsten.....	124
<i>Dépenses et recettes.</i>	
II. Overzicht van de opbrengst der voornaamste belastingen in Suriname	124
<i>Rendement des principaux impôts (Surinam.)</i>	

Verklaring der teekens:
 — beteekent 0.
 * " de opgaven ontbreken.
 † " de opgaven zijn onvolledig.

Significations des figures:
 — signifie 0.
 * " les données font défaut.
 † " les données sont incomplètes.

	Blz.
Huwelijken (Europeesche).....	10
Indigo-productie.....	43
Inrichting voor Indische Taal-, Land- en Volkenkunde.....	14
Invoerrechten.....	50—51, 104—105
Invoer van goederen.....	48—49, 55
" " specie.....	48—49, 55
Joodkoper (productie van).....	32
Kinaproductie.....	41
Koepokinenting.....	11
Koffiecultuur.....	39—40
Koffieladingen (Bestemming van).....	57
Koffie (Opbrengst der veilingen van).....	98
" (Verscheeping van) naar Java.....	58
Koffievrachten.....	63
Koloniale reserve.....	86
Koopvaardijvloot.....	63
Krankzinnigenverpleging.....	12
Kweekscholen voor Inlandsche onderwijzers.....	20—21
Landbouw.....	33—45
" voor eigen rekening der bevolking.....	33—34
" voor rekening van het Gouvernement en de particulieren.....	35—45
Landrente.....	100
Leger.....	83—87
Mahomedaansche geestelijke scholen.....	25
Marine (Gouvernements-).....	88
Metaalvoorraad bij de Javasche Bank.....	68
Middelen.....	94—97, 99—108
" (Onverpachte).....	105
" (Verpachte kleine).....	107
Misdrijven door Inlanders.....	80
Monopoliën.....	106—107
Munt- en Bankwezen.....	66—68
Munt (In en uitvoer van zilveren).....	55
Normaalscholen.....	19
Notenmuskaat (Productie van).....	44
Nijverheid.....	31—47
Nijverheidsinrichtingen.....	45
Onderwijs.....	15—25
" voor Europeanen.....	13—19
" (Middelbaar).....	13—15
" (Kosten van het Middelbaar).....	15
" voor Europeanen (Lager).....	16—19
" voor Europeanen (Kosten van het Lager).....	19
" voor Inlanders.....	20—24
" voor Inlanders (Kosten van het).....	24
" voor vreemde Oosterlingen.....	25
Ontvangsten van de Indische administratie.....	89
Oorlogsmarine.....	88
Opium.....	106
Oppervlakte.....	1
Overschrijvingsrecht.....	105
Pakhuishuur.....	105
Patentrecht.....	101, 103
Personeele belasting.....	101, 103
Petroleum (productie van).....	32
Posterijen.....	77—78
" (Rendement van).....	108
Producten (Opbrengst van Gouvernements-).....	98
" (Prijzen van Gouvernements-).....	62
Prijzen.....	60—62
Reengagementen in Indië.....	89
Rechtswezen.....	80—82
Scheepvaart.....	63—64
Scheepvaartverkeer.....	64—65
Scholen (Middelbare).....	13—15
" (Lagere) voor Europeanen.....	16
" (Openbare lagere) voor Europeanen.....	17
" (Bijzondere lagere) voor Europeanen.....	18
" voor Inlanders (Gouvernements-).....	22, 24
" voor Inlanders (Particuliere).....	22—23
" voor zonen van Inlandsche hoofden.....	21
" voor vreemde Oosterlingen.....	25

	Pag.
Scholen (Mohamedaansche).....	25
Spaarbanken.....	69—70
Spoorwegen.....	70—76
" (Staats-).....	71—72
" (Gelden besteed aan aanleg en opname van).....	108
" (Rendement van).....	108
" (Particuliere).....	73—75
Steenkolen (productie van).....	32
Sterfte onder de Europeanen.....	10
" onder de Europeanen naar leeftijd.....	10
" in het leger.....	84—85
Stoomketels.....	46
Stoomvaartdiensten (Gesubsidieerde).....	80
Suikercultuur op Java.....	37—38
" (overgang der gouvernementen) in vrije cultuur.....	37
" (vrije).....	37
Suikerproductie.....	38
Suikerladingen (bestemming van).....	56—57
Subsidie voor scholen van Inlanders.....	24
Successierecht.....	105
Suppletietroepen.....	86
Tabak (Overzicht van oogsten en opbrengst van).....	58
Tabaksproductie.....	41—42
Telegrafien.....	79
" (Rendement van).....	108
Theeproductie.....	43
Tin (Ingeleverde en verkochte hoeveelheden).....	98
Tinproductie.....	31
Tramwegen.....	76
Uitgaven.....	90—93
" voor de Indische administratie.....	89
Uitvoer van goederen.....	48—49, 52—53
" van specie.....	48—49, 55
" van Makassar.....	55
" van Padang.....	54
Uitvoerrechten.....	52—53, 104—105
Vceestapel.....	33
Vendurechten.....	105
Veroordeelde Europeanen.....	80
Verponding.....	101
Werving in Nederland.....	86
" " Indië.....	86
Wisselkoersen.....	66
Zaken (Burgerlijke).....	82
Zeemacht.....	88
Zegelrecht.....	105
Zendingen.....	29
Ziektegevallen in het leger.....	84—85
Zout.....	107

II. West-Indie.

Bank (Surinaamsche).....	119—120
" te Curaçao.....	120
Belastingen.....	124
Beleenbank (Spaar- en) op Curaçao.....	121
Bestuursmiddelen.....	122—123
Bevolking.....	109—111
Budget (Koloniaal).....	124
Delfstoffen (Ontginning van).....	114
Geboorten.....	111
Gedetinceerden.....	123
Goudindustrie.....	114—115
Handel.....	116—118
Huwelijken.....	111
Hypotheken op Curaçao.....	121
Immigratie.....	111
Invoer.....	116—118
Landbouw.....	113—114
Landmacht.....	122
Maildienst (Koninklijke West-Indische).....	122
Nijverheid.....	114—115

	Blz.
Onderwijs	112
Ontvangsten	124
Phosphorzure kalklagen (Ontginning van)	115
Plantages (Oppervlakte der)	113
Productie	113
Rechtswezen	123
Scheepvaart	116, 118—119
Spaarbanken	121
Sterfte	111
Uitgaven	124
Uitvoer	116—119
Veestapel	114
Verkeersmiddelen	119—122
Verzamelingsnijverheid	31—32

Betekenis der afkortingen voor de aangehaalde bronnen gebezigd.

Abréviations pour l'indication des sources employées.

B. H. 2 ^e K.	beteekent:	Bijlagen bij de Handelingen der 2 ^e Kamer. <i>Années du Compte Rendu des séances des États Généraux.</i>
B. N. I.	"	Begrootingen voor Nederlandsch Oost Indië. <i>Budgets pour les Indes Orientales Néerlandaises.</i>
C. V.	"	Verzameling van Consulaire en andere berichten en verslagen. <i>Rapports consulaires.</i>
K. V.	"	Koloniale Verslagen. <i>Rapports coloniaux.</i>
M. H. B.	"	Marktberichten der Handelsvereniging te Batavia. <i>Mercuriales de la Société de Commerce à Batavia.</i>
M. H. P.	"	Marktberichten der Handelsvereniging te Padang. <i>Mercuriales de la Société de Commerce à Padang.</i>
M. M. R.	"	Macassar-Market Reports. <i>Macassar-Market Reports.</i>
O. V. E.	"	Algemeene verslagen van den Staat van het Middelbaar en Lager Onderwijs voor Europeanen. <i>Rapports concernant l'Enseignement pour les Européens.</i>
R. A.	"	Regeerings-Almanakken voor Ned. Indië. <i>Annuaire du Gouvernement des Indes Néerlandaises.</i>
S. C.	"	Staatscouranten. <i>Journaux Officiels.</i>
S. H. S.	"	Statistiek van dan handel, de scheepvaart en de in- en uitvoerrechten van Nederl. Indië. <i>Statistique du Commerce et de la navigation.</i>
S. S. I.	"	Statistiek van Sumatra- en Javatabak, door de Makelaars de Vries en Zoon. <i>Statistique du tabac de Sumatra et de Java, publiée par M. M. de Vries & fils.</i>
S. V. S. T.	"	Statistiek van het vervoer op de spoor- en tramwegen in Ned. Indië. <i>Statistique du transport des chemins de fer et des tramways.</i>
V. B. S. O.	"	Verslagen van de Batavia Oosterspoorweg-maatschappij. <i>Rapports de la Société du Chemin de fer „Batavia Oosterspoorweg“.</i>
V. D. S.	"	Verslagen van de Deli-Spoorweg-maatschappij. <i>Rapports de la Société du Chemin de fer de Deli.</i>
V. I. O.	"	Algemeene vijfjarige verslagen van het Inlandsch onderwijs. <i>Rapports quinquennaux concernant l'enseignement pour les Indigènes.</i>
V. J. B.	"	Verslagen van den President der Javasche Bank. <i>Rapports du Président de la Banque de Java.</i>
V. N. H.	"	Verslagen omtrent den toestand van de Nederl. Handelmaatschappij <i>Rapports sur l'état de la Société Néerlandaise de commerce.</i>
V. N. I. S.	"	Verslagen van de Ned. Ind. Spoorwegmaatschappij. <i>Rapports de la Société du chemin de fer des Indes Néerlandaises.</i>
V. N. I. T.	"	Verslagen van de Ned. Ind. Tramwegmaatschappij. <i>Rapports de la Société du tramway des Indes Néerlandaises.</i>
V. S. B.	"	Verslagen van de Hoofddirecteur der Surinaamsche Bank. <i>Rapports du Directeur en Chef de la Banque de Surinam.</i>
V. S. N. I.	"	Verslagen over de Staatsspoorwegen in Ned. Indië. <i>Rapports sur les chemins de fer de l'Etat.</i>
V. S. S. J.	"	Verslagen van de Samarang-Joana Stoomtrammaatschappij. <i>Rapports de la Société du tramway „Samarang-Joana“.</i>
W. O. S.	"	Wekelijksche overzichten der suiker opgemaakt door de makelaars Rueb & C ^o . te Rotterdam. <i>Aperçu hebdomadaire des sucres publié par M. M. Rueb & Cie à Rotterdam.</i>

REGISTRE ALPHABETIQUE.

I. Indes Orientales.

	Blz.
Abattage de bois	45
Actions de la Banque de Java	68
Administration	80—88
Affrètements de Café	63
Agriculture	33—45
" pour compte du Gouvernement et des particuliers	35—45
" Indigène	33—34
"	12
Aliénés. (Traitement des)	83—87
Armée	68
Assignations délivrées à la Banque de Java	67—68
Banque de Java	33
Bétail	68
Billets de Banque en circulation	89—108
Budget	44
Cacao (Production de)	39—40
Café. (Production de)	57
" exporté des Indes par pays de destination	98
" (Produit des ventes du)	58
" importé à Java	69—70
Caisses d'épargne	101
Capitation perçu des indigènes	82
Causes civiles	97
Cens pour plantations de canne à sucre	66
Change	46
Chaudières à vapeur	70—75
Chemins de fer	71—72
Chemins de fer de l'Etat	108
" " " " dépenses de construction	108
" " " (Rendement des)	73—75
" " " particuliers	9
Chrétiens parmi les indigènes et les étrangers orientaux	48—62
Commerce	59
" avec Pénang	59
" " " " Singapour	80
Condamnés-Européens	99
Corvées	32
Cuivre jodique (production de)	26—30
Cultes	10
Décès	10
" parmi les européens par âge	84—85
" dans l'armée	80
Délits par indigènes	89, 90—93
Dépenses de l'administration indienne	32
Diamant (production de)	50—51, 104—105
Droits d'entrée	52—53, 104—105
" de sortie	105
" de succession	105
" de timbre	105
" de transcription	105
" des ventes publiques	13—15
Ecoles moyennes	15
Ecole du soir à Soerabaja	15

	Pag.
Ecoles normales du Gouvernement.....	19
Ecoles primaires pour européens.....	16
" " publiques pour européens.....	17
" " libres.....	18
" normales pour la formation d'instituteurs pour les indigènes.....	20—21
" du Gouvernement pour indigènes.....	22, 24
" libres pour indigènes.....	22—23
" pour les fils des chefs et notables indigènes.....	21
" pour étrangers orientaux.....	25
" des prêtres mahométans.....	25
Employés européens.....	6, 81
Encaisse métallique de la Banque de Java.....	68
Enseignement.....	13—25
" pour européens.....	13—19
" moyen.....	13—15
" " (Frais de l').....	15
" primaire pour européens.....	16—19
" (Frais de l') primaire pour européens.....	19
" pour indigènes.....	20—24
" " " (Frais de l').....	24
" pour étrangers orientaux.....	25
Escompte de la Banque de Java.....	67
Etain (Production d').....	31
" quantités livrées et vendues.....	98
Examen pour le personnel enseignant.....	19
Exportation de Macassar.....	55
" de marchandises.....	48—49, 52—53
" de monnaies.....	48—49, 55
" de Padang.....	54
Faillites.....	82
Hadjis indigènes.....	30
Houillers (production de).....	32
Importation de marchandises.....	48—51
Importation de monnaies.....	47—49, 55
Impôts.....	101
Impôt de patentes.....	101, 103
" dit personnel.....	101, 103
" sur les possessions.....	97 en 101
" sur l'industrie.....	8, 9, 101, 102
" foncier ("landrente").....	100
Indigo (Production d').....	43
Industrie.....	31—47
Institution pour les langues, la géographie et l'ethnographie.....	14
Justice.....	80—82
Loyers d'entrepôt.....	105
Lycée Guillaume III.....	13—14
Macis (Production de).....	44
Maladies dans l'armée.....	84—85
Mariages.....	10
Marine coloniale.....	88
" marchande.....	63
Médecins.....	11
Métiers.....	6
Missionnaires.....	27
Monnaie, Institutions de crédit.....	66—68
Monnaie, importation et exportation de l'argent.....	55
Monopoles.....	106—107
Moyens.....	94—97, 99—108
" non fermés.....	105
" fermés (excl. celui de l'opium).....	107
Naissances.....	10
Navigation.....	63—65
Noix de muscade (Production de).....	44
Opium.....	106
Or (production de).....	32
Pèlerinage (Indigènes qui ont fait le).....	28—30
Pétrole (production de).....	32
Population.....	2—10
" (densité de la).....	4
" Européenne dans les grandes villes.....	5
" " (Mouvement de la).....	10
" " par nationalités.....	5

A. OOST-INDIE. Indes orientales.

I. Grondgebied. Territoire.

I. OPPERVLAKTE VAN NEDERLANDSCH-INDIË IN □ GEOGRAPHISCHE MIJLEN. ¹⁾

Superficie des Indes Néerlandaises en lieues carrées géographiques.

Bron: K. V.

Java en Madoera. <i>Java et Madoura.</i>		Buitenbezittingen. <i>Autres possessions.</i>	
Gewesten. <i>Provinces.</i>	Oppervlakte. <i>Superficie.</i>	Gewesten. <i>Provinces.</i>	Oppervlakte. <i>Superficie.</i>
Bantam.....	143,6	Gouvernement Sumatra's Westkust	1495,2
Batavia.....	122,2	Benkoelen.....	443,9
Krawang.....	89,5	Lampongsche Districten.....	533,3
Preanger-Regentschappen.....	371,0	Palembang.....	2526,7
Cheribon.....	123,3	Oostkust van Sumatra.....	1668,9
Tegal.....	68,5	Atjeh en Onderhoorigheden.....	966,6
Pekalongan.....	32,3	Riouw en Onderh.....	770,4
Semarang.....	93,6	Banka.....	210,4
Japara.....	55,2	Billiton.....	87,9
Rembang.....	135,2	Westerafdeeling van Borneo.....	2636,9
Soerabaja.....	108,1	Zuider- en Oosterafd. van Borneo.....	7412,3
Pasoeroean.....	96,0	Celebes en Onderh.....	2333,3
Probolinggo.....	63,4	Menado.....	1043,1
Besoeki.....	184,5	Amboina.....	934,6
Banjoemas.....	101,0	Ternate.....	8306,5
Bagelen.....	62,1	Timor en Onderh.....	836,4
Kedoe.....	37,1	Bali en Lombok.....	191,1
Djokjokarta.....	56,5		
Soerakarta.....	112,9		
Madioen.....	106,8		
Kediri.....	127,3		
Madoera.....	98,3		
		Totaal.. <i>Total</i>	32397,7
Totaal.. <i>Total</i>	2388,3	Java en Madoera.....	2388,3
		Totaal generaal.....	34786,0

¹⁾ Vierkante geographische mijl = 5506,3 H.A.

II. Bevolking.

Population.

I. HOOFDBESTANDDEELEN DER BEVOLKING VAN NEDERLANDSCH-INDIË.

(Met uitzondering van het personeel van leger en vloot.)

*Population des Indes Néerlandaises.**(A l'exception du personnel de l'armée et de la marine.)*A. Java en Madoera. *Java et Madoura.* 31 Dec. 1893.

Bron: R. A. en K. V.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Europeanen. <i>Européens.</i>	Chineez. <i>Chinois.</i>	Arabieren. <i>Arabes.</i>	Andere vreemde oosterlingen <i>Autr. orientaux non- indigènes.</i>	Inlanders. <i>Indigènes.</i>	Totaal der bevolking. <i>Population totale.</i>
Bantam	263	1 735	39	32	650 029	652 098
Batavia	12 183	80 551	3 190	119	1 066 601	1 162 644
Krawang	216	4 601	74	—	394 690	399 581
Preanger-Regentschappen ...	1 642	4 612	106	13	2 016 745	2 023 118
Cheribon	859	19 984	1 775	136	1 477 775	1 500 529
Tegal	828	7 869	661	8	1 098 359	1 107 725
Pekalongan	585	6 314	910	40	556 444	564 293
Semarang	6 186	19 999	834	1 082	1 423 313	1 451 414
Japara	1 001	11 696	75	136	925 573	937 981
Rembang	758	16 252	340	61	1 273 975	1 291 386
Soerabaja	7 969	18 871	3 072	533	2 083 814	2 114 259
Pasoeroean	2 204	6 557	1 126	72	978 828	988 787
Probolinggo	1 640	3 314	403	1	542 482	547 840
Besoeki	1 175	1 763	1 611	—	706 822	711 371
Banjoemas	844	5 043	9	132	1 210 691	1 216 719
Bagelen	985	3 544	—	58	1 366 236	1 370 823
Kedoe	768	6 722	120	7	741 048	748 665
Djokjokarta	2 161	3 970	85	140	797 477	803 833
Soerakarta	2 570	7 770	81	237	1 225 605	1 236 263
Madioen	1 230	3 803	12	74	1 077 644	1 082 763
Kediri	1 992	9 649	—	—	1 164 363	1 176 004
Madoera	590	4 365	1 600	134	1 548 200	1 554 889
Java en Madoera 1893 ¹⁾ ...	48 649	248 484	16 123	3 015	24 326 714	24 642 985
„ „ „ 1892	47 140	246 065	15 590	2 982	23 973 192	24 284 969
„ „ „ 1891	46 619	243 486	14 591	3 126	23 825 863	24 133 685
„ „ „ 1890	45 967	242 111	14 293	2 881	23 609 312	23 914 564
„ „ „ 1889	43 919	237 579	13 943	2 808	22 806 463	23 018 825 ²⁾
„ „ „ 1885	40 634	221 959	11 429	2 797	21 190 626	21 467 445
„ „ „ 1880	33 708	206 931	10 506	2 547	19 540 813	19 794 559

¹⁾ Voorloopige cijfers volgens den Regeerings-Almanak van N. I. voor 1895.²⁾ Dat dit cijfer niet het totaal is van de cijfers der vorige kolommen, vindt zijne oorzaak in eene verbeterde opgave van de totale bevolking, welke niet is verstrekt voor de verschillende bestanddeelen daarvan.

B. Buitenbezittingen. 31 Dec. 1892. *Autres possessions.* 31 Dec. 1892.¹⁾
Bron: K. V.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Euro- peanen. <i>Européens.</i>	Chineezen. <i>Chinois.</i>	Arabieren. <i>Arabes.</i>	Andere vreemde oosterl. <i>Autres orientaux non indi- gènes.</i>	Inlanders. <i>Indigènes.</i>	Tot. der be- volking. ¹⁰⁾ <i>Total de la population.</i>
Gouv. Sumatr. Westkust:						
Padangsche Benedenlanden.	1 726	6 249	177	715	296 424	305 291
„ Bovenlanden..	493	701	21	196	733 783	735 194
Tapanoeli.....	273	1 250	5	254	232 631	234 413
Benkoelen.....	194	566	28	—	158 643	159 431
Lampongsche districten....	97	605	64	20	131 023	131 809
Palembang.....	393	6 054	2 226	123	588 800 ³⁾	597 596
Oostkust v. Sumatra.....	1 296	68 601	293	4 912	(229 500)	(304 602)
Atjeh en onderh.....	252	3 159	47	525	525 579	529 562
Riouw.....	210	21 196	—	350	83 000	104 756
Banka.....	198	26 265	203	19	58 313	84 998
Billiton.....	109	11 771	3	8	28 293	40 184
W. Borneo.....	330	34 138	1 311	372	127 758 ⁴⁾	163 909
Dajaklanden.....					255 000	255 000
Z. O. Borneo.....	679	4 211	1 160	71	542 660 ⁵⁾	548 781
Doessoen, Dajak, Sampit, Pasir en Tanah B. landen...					181 700	181 700
Koetei en Noordoostkust..					(140 000)	(140 000)
Celebes en onderh.....	1 506	3 821	496	3	384 700 ⁶⁾	390 526
Menado { Minahassa.....	911	3 243	238	1	(301 167) ⁷⁾	(305 560)
{ Gorontalo.....	80	345	117	—	88 400 ⁸⁾	88 942
Amboina.....	2 294	1 165	674	11	266 300	270 444
Ternate.....	326	517	117	—	104 618	105 578
Timor en onderh.....	253	1 167	151	—	35 900 ⁹⁾	37 471
Bali { Boeleleng.....	46	947	222	37	99 600	100 825
en { Djembrana.....						
Lombok. { Vorstenrijken, op- gaaf van 1880..	—	3 035	—	16 100 ²⁾	(1 240 000)	(1 259 135)
Totaal. buitenbez. <i>Total.</i> <i>Autres possessions.</i>	11 666	199 006	7 553	23 717	†	†
Java en Madoera.....	47 140	246 065	15 590	2 982	23 973 192	24 284 969
Totaal generaal.....	58 806	445 071	23 143	26 699	†	†

1) Daar in den *Regeeringsalmanak* voor de verschillende gewesten alléén totaalcijfers voor de inlanders gegeven worden, zijn hieronder de opgaven van het Kol. Versl. van 1894, loopende over het jaar 1892, medegedeeld. De gewoon gedrukte cijfers kunnen als tamelijk nauwkeurig worden aangemerkt. De cursief gedrukte zijn bij benadering verkregen, de cijfers tusschen haakjes berusten op loutere gissing.

2) De Arabieren zijn in dit cijfer begrepen.

3) Hieronder niet begrepen de bevolking van het rijk Djambi, geschat voor 1887 op 76 000 zielen.

4) De opgaaf betreft Boegineezen, Makassaren, Javanen enz.

5) Betreft de afdeelingen Bandjermasin en Ommelanden, Martapoera en Amoenthai.

6) Betreft alleen de Gouvernementslanden; in de vorstenrijken wordt de bevolking geschat op 84 000 zielen, in de bondgenootschappelijke rijken 973 700, in het landschap Enrekang op 8000 zielen.

7) Hieronder begrepen de bevolking der Talaut-eilanden ± 50 000 zielen, en die der staatjes langs de Noordkust van Celebes op 24 000 zielen.

8) De bevolking der Tomini landen wordt geschat op 153 000.

9) Betreft alleen dat gedeelte der inl. bev. dat gerekend wordt het Christendom te belijden.

10) Zie bij deze cijfers de noten van de vorige kolom.

II. DICHTHEID DER INLANDSCHE BEVOLKING OP JAVA EN MADOERA.

Population indigène relative de Java et de Madoura.

Bron: K. V.

Gewesten.	Provinces.	Aantal zielen per <i>Nombre de habitants par</i>		Aantal beplante bouws in 1891 per <i>Nombre de bahoes en culture en 1891 par</i>	
		□ geogr. mijl. in 1891. <i>Lieue □ géogr.</i>	beplante bouw ¹⁾ in 1891 <i>bahoe de terrain cultivé</i> ¹⁾	□ geogr. mijl. <i>Lieue □ géogr.</i>	1000 zielen 1000 <i>habitants</i>
Bagelen		21 557	6,4	3 380	157
Kedoe		20 192	4,8	4 185	207
Soerabaja		18 267	4,8	3 802	208
Pekalongan		17 176	5,8	2 958	172
Japara		16 705	4,8	3 439	206
Tegal		15 570	5,9	2 647	170
Semarang		15 432	3,9	3 923	254
Madoera		14 585	4,5	3 272	224
Djokjokarta		13 067	5,6	2 310	177
Banjoemas		11 911	5,6	2 113	177
Cheribon		11 873	4,6	2 572	217
Soerakarta		10 206	3,7	2 781	273
Madioen		10 107	4,0	2 505	248
Pasoeroean		9 656	3,2	3 045	315
Rembang		9 327	4,5	2 065	221
Kediri		8 702	4,1	2 117	243
Probolinggo		8 388	3,6	2 365	282
Batavia		8 009	3,2	2 481	310
Preanger Regentschappen		5 325	4,3	1 252	235
Bantam		4 260	3,8	1 122	263
Krawang		4 207	3,4	1 225	291
Besoeki		3 625	3,7	991	273
Gemiddelde dichtheid.....		9 866	4,4	2 255	229
<i>Pop. rel. moyenne.</i>					

1) 1 Bouw = 7096.5 M². 1 Bahoe = 7096.5 M².

III. GETALSTERKTE DER BEVOLKING VAN NEDERLANDSCH-INDIË UITGEZONDERD DE INLANDERS.

Population non-indigène des Indes Néerlandaises.

Bronnen: K. V. en R. A:

Bestanddeelen der bevolking. <i>Nationalités.</i>	1860.	1870.	1880.	1885.	1890.	1891.	1892.	1893. ⁵⁾
Europeanen. <i>Europ.</i> { J.en M. ¹⁾	22 663	27 585	33 708	40 634	⁴⁾ 45 967	46 619	47 140	48 649
	B. ²⁾	6 507	7 956	7 968	9 766	11 950	11 638	11 611
Chineez. <i>Chinois.</i> { J.en M.	149 424	174 540	206 931	221 959	242 111	243 486	246 065	248 484
	B.	72 014	85 020	136 523	159 793	218 978	207 347	199 006
Arabieren. <i>Arabes.</i> { J.en M.	6 133	7 804	10 506	11 429	14 293	14 591	15 590	16 123
	B.	*	4 917 ³⁾	5 519 ³⁾	5 821 ³⁾	7 347 ³⁾	7 542 ³⁾	7 553 ³⁾
Andere vr. oosterl. <i>Autres orient. non-ind.</i> { J.en M.	26 235	9 139	2 547	2 797	2 881	3 126	2 982	3 015
	B.	*	6 470 ³⁾	6 572 ³⁾	6 884 ³⁾	7 569 ³⁾	7 554 ³⁾	8 179
Totaal.....	*	323 431	410 274	459 083	551 096	541 903	537 619	542 216

1) J. en M. = Java en Madoera. 2) B. = Buitenbezittingen.

3) Hieronder niet begrepen de Arabieren en and. vr. oosterl. van de Vorstenrijken van Bali en Lombok geschat op 16 100.

4) Onder het zielental der Europeanen in de residentie Semarang zijn thans waarschijnlijk de Europeesche militairen medegemeld.

5) Daar het Kol. Verslag van 1894 slechts cijfers over 1892 geeft, zijn de cijfers voor 1893 aan den Regeerings-Almanak voor 1895 ontleend en van voorloopigen aard.

IV. GETALSTERKTE DER INLANDSCHE BEVOLKING VAN JAVA EN MADOERA

Population indigène de Java et Madoura.

Bron: K. V.

Ult ^o .	Inland. bevolking. <i>Popul. indigène.</i>	Ult ^o .	Inland. bevolking <i>Popul. indigène.</i>
1880.....	19 540 813 ¹⁾	1889.....	22 806 463
1885.....	21 190 626 ¹⁾	1890.....	23 609 312 ¹⁾
1886.....	21 716 177	1891.....	23 825 863
1887.....	22 139 624	1892.....	23 973 192
1888.....	22 526 885	1893.....	24 326 714 ²⁾

¹⁾ Uitkomst der vijfjaarlijksche opnemng. *Recensements quinquennaux.*²⁾ Volgens den Regeerings-Almanak voor 1895. Zie noot 5 van staat III.

V. GETALSTERKTE DER EUROPEESCHE BEVOLKING IN DE GROOTE STEDEN OP 'T EINDE DES JAARS.

Population européenne des grandes villes, (fin de chaque année).

Bron: R. A.

Jaren. <i>Années.</i>	1884.	1885.	1886.	1887.	1888.	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.
Batavia en Voorst.	7 073	7 634	7 662	7 931	7 302	7 969	7 891	8 821	8 613	9 017
Semar. (Hoofdpl.)	3 066	3 480	3 469	3 476	3 452	3 547	3 565	3 600	3 732	3 781
Soerab. (Hoofdpl.)	5 599	6 317	5 554	5 965	6 084	6 421 ¹⁾	6 575 ¹⁾	5 913	5 913	6 403 ¹⁾

¹⁾ De groote verschillen in deze jaren zijn te wijten aan minder juiste opgaven der wijkmeesters. *L'exactitude de ces chiffres est douteuse.*

VI. ZIELENTAL DER EUROPEESCHE EN MET DEZE GELIJKGESTELDE BEVOLKING VAN NEDERLANDSCH-INDIË NAAR DE VOORNAAMSTE NATIONALITEITEN (OP HET EINDE DES JAARS).

Population européenne et assimilée des Indes Néerlandaises, par nationalités principales (Fin de l'année)

Bron: K. V.

Nationaliteit. <i>Nationalité.</i>	1887.		1888.		1889.		1890.		1891.		1892.	
	Man- nen. <i>Hom- mes.</i>	Vrou- wen. <i>Fem- mes.</i>	Man- nen. <i>Hom- mes.</i>	Vrou- wen. <i>Fem- mes.</i>	Man- nen. <i>Hom- mes.</i>	Vrou- wen. <i>Fem- mes.</i>	Man- nen. <i>Hom- mes.</i>	Vrou- wen. <i>Fem- mes.</i>	Man- nen. <i>Hom- mes.</i>	Vrou- wen. <i>Fem- mes.</i>	Man- nen. <i>Hom- mes.</i>	Vrou- wen. <i>Fem- mes.</i>
Nederlanders, in Neerland geboren, <i>Néerlandais nés aux Pays-Bas...</i>	5 773	2 845	5 642	2 829	5 760	2 945	6 371	2 954	6 242	2 845	6 690	2 989
Idem, geboren in Ned.-Indië, <i>Idem, nés aux Indes...</i>	21 097	20 484	21 680	21 348	22 482	21 713	23 295	22 435	23 536	22 482	23 736	22 601
Duitschers, <i>Allemands...</i>	767	156	821	158	874	159	1 005	178	942	176	945	187
Zwitsers, <i>Suisses...</i>	185	22	176	12	183	16	176	11	180	20	167	23
Franschen, <i>Français.</i>	167	40	197	48	186	54	212	34	226	27	220	37
Engelschen, <i>Anglais.</i>	158	46	151	40	166	42	185	51	174	44	196	58
Belgen, <i>Belges...</i>	126	27	118	46	161	45	193	43	208	41	226	41
Oostenrijkers, Hongaren, <i>Autrichiens...</i>	60	10	72	11	68	11	56	8	60	16	58	16
Armeniërs, <i>Arméniens...</i>	30	6	34	9	54	15	61	22	43	10	51	7
Totaal incl. anderen. <i>Total incl. autres nationalités.</i>	23 013	28 805	23 731	29 301	24 620	30 370	25 134	32 022	25 895	32 066	32 697	26 109

VII. INDEELING DER EUROPEESCHE EN MET DEZE GELIJKGESTELDE BEVOLKING NAAR DE BEROEPEN EN BEDRIJVEN IN 1892.

Répartition de la population par emplois et métiers 1892.

Bron: K. V.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Personen in 's lands burgerlijken dienst en door het Gouvernement bezoldigd. <i>Employés civils du Gouvernement.</i>	Personen door het Gouvernement benoemd of toegelaten, maar niet van landswege bezoldigd (geneeskundigen, notarissen, enz.) <i>Médecins, notaires, etc. (non salariés)</i>	Handelaren en hunne geëmploieerden. <i>Commerçants et leurs salariés.</i>	Ondernemers van nijverheid en ambacht, met hunne geëmploieerden en Europeesche werklieden. <i>Entrepreneurs d'industrie, et de métiers, et leurs salariés.</i>	Landbouwindustrieelen, met hunne administrateurs en verdere geëmploieerden. <i>Agriculteurs, et leurs salariés.</i>	Personen in dienst bij inlandsche vorsten en grootten. <i>Employés des Princes indigènes.</i>	Overige bedrijven <i>Autres emplois, métiers etc.</i>	Gewezen landsdienaren, die een pensioen of onderstand genieten uit 's lands kas (daaronder ook gegageerde of onderstand genietende militairen). <i>Fonctionnaires en retraite, etc.</i>
--------------------------------	---	--	--	---	--	--	--	--

A. Java en Madoera. *Java et Madouva.*

Bantam.....	53	1	2	7	23	—	2	7
Batavia.....	1 605	61	515	290	143	—	214	873
Krawang.....	26	6	3	2	46	—	—	7
Preanger-Regent.	276	17	22	46	178	—	47	185
Cheribon.....	116	9	29	19	96	—	34	30
Tegal.....	66	7	18	32	129	—	22	43
Pekalongan.....	54	5	13	13	87	—	12	24
Semarang.....	380	40	240	240	164	1	408	490
Japara.....	69	11	14	21	119	—	16	38
Rembang.....	101	7	10	6	73	—	15 ²⁾	17
Soerabaja.....	663	54	484	270	363	—	208	349
Paseroean.....	142	18	67	52	424	—	57	129
Probolinggo.....	95	5	24	14	290	—	37	29
Besoeki.....	84	18	20	21	297	—	13	21
Banjoemas.....	148	12	24	15	88	1	4	21
Bagelen.....	148	12	12	23	31	—	34	104
Kedoe.....	78	11	15	26	25	—	18	133
Djokjokarta.....	81	10	17	68	273	33	29	150
Soerakarta.....	121	12	12	64	441	34	32	141
Madioen.....	151	12	15	19	75	—	53	91
Kediri.....	158	7	33	28	459	—	54 ³⁾	40
Madoera.....	108	5	5	2	—	—	5	8
Totaal.. <i>Total.</i>	4 723	340	1594	1 278	3 824	69	1 314	2 930

B. Buitenbezittingen. *Autres possessions.*

Sumatra's Westk.	387	38	59	50	39	—	81	146
Benkoelen.....	37	1	2	—	4	—	6	10
Lampung-District.	30	—	2	—	7	—	4	3
Palembang.....	88	4	13	10	17	—	6 ⁴⁾	16
Sumatra's Oostk..	104	22	70	123	612	1	24 ⁵⁾	21
Atjeh en onderh..	54	1	13	7	2	—	35 ⁶⁾	—
Riouw.....	39	—	2	11	—	—	4	3
Banka.....	72	—	—	—	—	—	—	6
Billiton.....	8	—	1	33	—	—	1	10
W.-afd. v. Borneo.	58	2	2	11	12	—	—	8
Z. e. O.-afd. Borneo.	87	16	20	21	15	2	12	31
Celebes en onderh.	190	7	92	41	6	1	57	44
Menado (Minahas. ¹⁾)	63	6	21	3	39	—	39	15
(Gorontalo)	9	1	13	4	—	—	—	4
Amboina.....	114	10	43	134	97	—	322 ⁷⁾	65
Ternate.....	24	8	5	4	11	—	5	14
Timor.....	28	16	12	8	3	—	29	9
Balien Lombok(alleen de gouv.-afd. Boelelengen Djembrana).....	16	—	6	2	2	—	—	—
Totaal.. <i>Total.</i>	1 408	132	376	462	866	4	625	405
Totaal v. geh. N.-I.	6 131	472	1970	1 740	4 690	73	1 939	3 335

1) Hieronder ook de opgaven betreffende de Sangi- en Talaut-eilanden.

2) Waarvan 7 zonder beroep. 3) Waarvan 30 vier middel van bestaan onbekend is. 4) Waarvan 2 zonder beroep. 5) Idem 7. 6) Idem 3. 7) Idem 20.

VIII. GETAL CHRISTENEN ONDER DE INLANDERS EN VREEMDE OOSTERLINGEN.

Chrétiens parmi les indigènes et étrangers orientaux.

Bron: K. V.

A. Java en Madoera. *Java et Madoura.*

Gewesten. <i>Provinces.</i>	1873.				1892.				Andere vr.oosterl. <i>Autres Chr.orient.</i>	
	Inlanders. <i>Indigènes.</i>		Chineezen. <i>Chinois.</i>		Inlanders. <i>Indigènes.</i>		Chineezen. <i>Chinois.</i>			
	M. H.	V. F.	M. H.	V. F.	M. H.	V. F.	M. H.	V. F.	M. H.	V. F.
Bantam	—	5	—	—	37	21	—	—	—	—
Batavia	332	317	—	—	326	439	19	14	—	—
Krawang	—	8	—	—	27	22	—	—	1	—
Preanger-Regents	1	2	—	—	130	150	20	15	—	—
Cheribon	15	12	29	18	72	81	51	32	—	—
Tegal	37	39	—	—	136	159	—	—	—	—
Pekalongan	1	—	—	—	207	212	—	—	—	—
Semarang	144	130	—	—	432	371	17	16	—	—
Japara	242	248	—	—	721	737	—	—	—	—
Rembang	—	1	—	—	5	9	—	—	—	—
Soerabaja	796	845	—	—	1893	2009	7	—	—	—
Pasoeroean	81	81	—	—	621	615	—	—	—	—
Probolinggo	—	—	—	—	28	15	—	1	—	—
Besoeki	4	4	—	—	14	13	—	1	3	1
Banjoemas	88	91	—	—	292	330	1	2	—	—
Bagelen	706	708	—	—	1202	1165	1	—	—	—
Kedoe	1	—	—	—	349	298	11	5	—	—
Djokjokarta	41	8	—	—	944	951	—	—	—	—
Soerakarta	8	4	—	—	9	14	4	—	—	—
Madioen	25	27	—	—	68	68	—	1	—	—
Kediri	263	305	—	—	655	660	—	—	—	—
Madoera	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal. <i>Total.</i>	2 791	2 835	29	18	8 168	8 339	131	87	4	1
	5 626		47		16 507		218		5	
	5 673				16 730					

Bron: K. V.

B. Buitenbezittingen. *Autres possessions.*

Gewesten. <i>Provinces.</i>	1873.				1892.				And. vr.oosterl. <i>Autr. Chr.orient.</i>	
	Inlanders. <i>Indigènes.</i>		Chineezen. <i>Chinois.</i>		Inlanders. <i>Indigènes.</i>		Chineezen. <i>Chinois.</i>			
	M. H.	V. F.	M. H.	V. F.	M. H.	V. F.	M. H.	V. F.	M. H.	V. F.
Sumatra's Westkust:										
Padangsche benedenlanden	47	27	—	—	20	37	—	—	—	—
„ bovenlanden	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Tapanoei	647	635	—	—	12 803	12 801	—	—	—	—
Benkoelen	—	—	—	—	16	2	—	—	—	—
Lampongsche districten	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—
Palembang	8	3	—	—	3	3	—	—	—	—
Sumatra's Oostkust	64	5	—	—	12	2	6	1	27	3
Atjeh en onderh.	—	—	—	—	11	21	23	8	—	—
Riouw „	4	2	—	—	—	—	1	—	—	—
Banka	5	4	62	19	6	5	79	42	—	—
Billiton	7	—	—	—	1	3	113	6	—	—
Westerafd. Borneo	37	9	—	—	67	1	101	60	—	—
Z. en O.-afd. Borneo	177	184	—	—	653	547	21	18	—	—
Celebes en onderh.	26	17	—	—	19	20	—	—	—	—
Menado { Minahassa ¹⁾	39 768	39 829	—	—	68 982	67 262	25	27	—	—
{ Gorontalo	102	72	—	—	149	123	1	1	—	—
Amboina	23 928	24 137	—	—	32 944	31 269	2	—	—	—
Banda	464	395	—	—	—	—	—	—	—	—
Timor en onderh.	9 714	7 678	—	—	17 900	18 006	3	2	—	—
Ternate	322	267	—	—	303	319	—	—	—	—
Bali en { Boeleleng	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lombok { Djembrana	2	—	—	—	2	3	—	—	—	—
Totaal ¹⁾ . <i>Total.</i>	75 326	73 265	62	19	133 891	130 421	380	166	27	3
	148 591		81		264 312		546		30	
	148 672				264 888					

¹⁾ Excl. de inlanders op de Sangi- en Talaut eil. Van de pl. m. 80 000 inlanders dezer eilanden kan gerekend worden dat het grootste gedeelte het Christendom belijdt.

IX. AANTAL DER OP JAVA EN MADOERA VOOR EIGEN REKENING EENIGEN HANDEL EN INDUSTRIEEL
NAAR HET INKOMEN VOLGENS DE*Négociants et industriels indigènes et assimilés à Java et Madoura, répartis*

Bron: K. V.

Bevolking. <i>Population.</i>	Inkomen. <i>Revenus.</i>	1884.	1885.	1886.
Inlanders.....	tot en met f 2 500.....	731 359	751 827	807 161
	van f 2 500 tot f 25 000..	800	843	912
	boven f 25 000.....	2	1	2
	Totaal.....	732 161	752 671	808 075
Chineezen. 1).....	tot en met f 2 500.....	56 200	55 123	55 426
	boven f 2 500.....	1 043	776	685
	Totaal.....	57 243	55 899	56 111
	Andere vr. Oosterlingen.	3 771	3 825	3 883
	boven f 2 500.....	78	60	40
Totaal.....	3 849	3 885	3 923	

1) Boven de f 25 000 worden in 1884 vermeld: 37. Deze opgave kan voor latere jaren niet worden voortgezet.

X. AANTAL DER VOOR EIGEN REKENING EENIGEN HANDEL EN INDUSTRIEEL BEDRIJF UITOEFENENDE
UITKOMSTEN DER*Négociants et industriels Chinois dans les possessions hors Java et*

Bron: K. V.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Inkomen. <i>Revenus.</i>	1883.	1884.	1885.	1886.
Sumatra Westk.	tot en met f 2 500..	1 812	1 843	2 057	2 114
	boven f 2 500.....	14	15	15	12
	boven f 25 000.....	0	0	0	0
	Totaal.....	1 826	1 858	2 072	2 126
Sumatra Oostk.	tot en met f 2 500..	29 278	32 952	37 291	41 979
	boven f 2 500.....	73	98	128	176
	boven f 25 000.....	1	0	1	1
	Totaal.....	29 352	33 050	37 420	42 156
Riouw.....	tot en met f 2 500..	9 083	7 907	8 119	8 143
	boven f 2 500.....	35	36	43	44
	boven f 25 000.....	1	1	1	0
	Totaal.....	9 119	7 944	8 163	8 187
Borneo West.afd.	tot en met f 2 500..	12 184	11 538	12 155	12 471
	boven f 2 500.....	6	10	8	9
	boven f 25 000.....	0	0	0	0
	Totaal.....	12 190	11 548	12 163	12 480
Born. Z. en O.afd.	tot en met f 2 500..	780	884	892	889
	boven f 2 500.....	17	14	11	11
	boven f 25 000.....	0	0	0	0
	Totaal.....	797	898	903	900
Celebes en Ond.	tot en met f 2 500..	1 673	1 692	1 897	2 149
	boven f 2 500.....	32	30	36	30
	boven f 25 000.....	2	3	2	2
	Totaal.....	1 707	1 725	1 935	2 181
Totaal, incl. de and. Buitenb.	tot en met f 2 500..	63 652	66 304	71 574	76 952
	boven f 2 500.....	239	267	303	348
	boven f 25 000.....	4	4	4	3
	Totaal.....	63 895	66 575	71 881	77 303
Tot. der andere vreemd.Oosterl. in de Buitenb.	tot en met f 2 500..	1 918	1 932	1 949	2 102
	boven f 2 500.....	38	38	38	33
	boven f 25 000.....	1	0	0	0
	Totaal.....	1 957	1 970	1 987	2 135

1) De Inlanders zijn hier weggelaten, omdat van hen alleen in de stad Palembang en sedert 1892 ook op

BEDRIJF UITOEFENENDE INLANDERS, CHINEEZEN EN ANDERE VREEMDE OOSTERLINGEN, VERDEELD
UITKOMSTEN DER BEDRIJFSBELASTING.*selon les revenus d'après les résultats de l'impôt.*

	1887.	1888.	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.
Inlanders.....	833 733	824 553	801 524	772 421	774 683	802 926	824 941
	881	788	669	706	702	707	753
	2	1	0	0	0	0	0
	834 616	825 342	802 193	773 127	775 385	803 633	825 694
Chineezen. 1).....	55 362	56 164	55 845	54 972	55 341	56 880	57 652
	622	541	538	553	531	616	614
	55 984	56 705	56 383	55 525	55 872	57 496	58 266
	4 117	4 131	4 206	4 224	4 363	4 493	4 860
	33	32	29	34	29	28	34
Totaal.....	4 150	4 163	4 235	4 258	4 392	4 521	4 894

CHINEEZEN 1) IN DE BUITENBEZITTINGEN, GERANGSCHIKT NAAR GEWESTEN EN INKOMEN VOLGENS DE
BEDRIJFSBELASTING.*Madoura répartis selon les revenus d'après les résultats de l'impôt.*

	1887.	1888.	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.
Sumatra Westk.	3 292	3 423	3 771	3 741	4 583	5 192	5 738
	13	16	10	14	15	16	15
	0	0	0	0	0	0	0
	2 305	3 439	3 781	3 755	4 598	5 208	5 753
Sumatra Oostk.	49 911	58 540	64 063	71 455	70 177	54 246	54 329
	146	216	264	314	242	141	398
	1	1	1	1	3	0	0
	50 058	58 757	64 328	71 770	70 422	54 387	54 727
Riouw.....	7 230	7 284	7 192	7 554	5 080	5 721	5 177
	48	62	69	72	146	100	95
	1	1	1	1	1	2	1
	7 279	7 347	7 262	7 627	5 227	5 823	5 273
Borneo West.afd.	12 422	12 252	12 099	12 383	12 636	12 952	13 025
	8	10	10	15	17	19	20
	0	0	0	0	—	1	1
	12 430	12 262	12 109	12 398	12 653	12 972	13 046
Born. Z. en O.afd.	993	984	1 080	1 211	1 227	1 645	1 655
	10	10	12	12	12	14	16
	0	0	0	0	0	2	2
	1 003	994	1 092	1 223	1 239	1 661	1 673
Celebes en Ond.	2 118	1 913	1 882	1 879	1 767	1 971	1 872
	33	34	38	35	34	30	34
	3	4	4	4	4	4	4
	2 154	1 951	1 924	1 918	1 805	2 005	1 910
Totaal, incl. de and. Buitenb.	84 175	93 696	99 771	108 246	105 588	90 212	93 062
	320	410	469	539	537	394	669
	5	6	7	7	9	10	9
	84 500	94 112	100 247	108 792	106 134	90 616	93 740
Tot. der andere vreemd.Oosterl. in de Buitenb.	2 254	2 258	2 218	2 370	2 377	4 704	2 584
	30	25	24	29	23	39	30
	0	0	0	0	1	1	1
	2 284	2 283	2 242	2 399	2 401	4 744	2 615

Bali, Afd. Boeleleng en Djembrana, bedrijfsbelasting geheven wordt.

XI. LOOP DER EUROPEESCHE EN DAARMEDE GELIJKGESTELDE BEVOLKING. (MET UITZONDERING VAN HET LEGER).

Mouvement de la population européenne et assimilée; les garnisons non comprises.

Bronnen: K. V. en R. A.

Jaren. <i>Années.</i>	Huwelijken. ¹⁾ <i>Mariages. ¹⁾</i>	per 1000 zielen. <i>sur 1000</i> <i>âmes.</i>	Geboorten (excl. levenl. aang.) <i>Naisances.</i>	per 1000 zielen. <i>sur 1000</i> <i>âmes.</i>	Sterfgevallen <i>Décès.</i>	per 1000 zielen. <i>sur 1000</i> <i>âmes.</i>
Java en M.						
1884	410	10,8	2 126	56,4	1 383	36,4
1885	386	9,5	2 200	54,1	1 489	36,6
1886	358	8,5	2 148	53,6	1 316	32,8
1887	380	9,1	2 178	52,3	1 139	27,4
1888	380	9,0	2 211	52,3	1 556	36,9
1889	389	8,9	2 126	48,6	1 453	33,2
1890	423	9,2	2 157	46,7	1 403	30,5
1891	429	9,2	2 135	45,8	1 673	35,9
1892	469	10,0	2 296	49,0	1 408	30,0
1893	493	10,3	2 387	49,8	1 485	31,0
Buitenbezitt. <i>Autres possess.</i>						
1884	66	7,9	605	72,6	374	44,9
1885	60	6,2	612	62,7	569	57,2
1886	53	5,1	595	56,9	565	54,1
1887	61	5,7	656	61,4	377	35,3
1888	74	6,6	651	58,0	463	41,2
1889	83	7,2	531	45,8	465	40,1
1890	78	6,5	682	57,2	439	36,7
1891	78	6,7	665	57,2	443	38,0
1892	74	6,3	595	51,1	382	32,8
1893	69	5,9	677	57,9	418	35,7

¹⁾ Gemengde huwelijken zijn niet meegeteld. *Non compris les mariages mixtes.*

XII. STERFTE NAAR DEN LEEFTIJD, ONDER DE EUROPEESCHE EN DAARMEDE GELIJKGESTELDE, IN INDIE GEBORENEN.

Décès d'Européens et assimilés, nés dans la colonie, par classes d'âge.

Bronnen: K. V. en R. A.

Jaren. <i>Années.</i>	nog geen 2 jaar. <i>moins</i> <i>de 2 ans.</i>		2—10 jaar. <i>2—10</i> <i>ans.</i>		10—20 jaar. <i>10—20</i> <i>ans.</i>		20—40 jaar. <i>20—40</i> <i>ans.</i>		40—60 jaar. <i>40—60</i> <i>ans.</i>		60 jaar en daarboven <i>60 ans et</i> <i>au-dessus.</i>		Te zamen. <i>Total.</i>	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
Java en M.														
1884	189	152	81	65	42	31	72	71	129	55	25	36	538	410
1885	189	158	92	55	31	42	105	62	110	48	29	40	556	405
1886	178	150	51	53	41	48	86	50	103	80	20	35	479	416
1887	168	142	46	47	21	16	77	58	85	72	32	40	429	375
1888	212	187	97	77	41	28	105	95	99	70	44	45	598	502
1889	208	172	72	64	33	30	102	94	82	45	36	56	533	461
1890	215	181	60	49	28	24	103	103	79	59	46	47	531	463
1891	220	211	78	87	59	43	128	109	113	89	49	58	647	597
1892	223	159	56	54	32	31	87	101	99	63	59	59	556	467
1893	206	201	69	56	40	26	107	107	95	75	57	57	574	522
Buitenbezittingen. <i>Autres possessions.</i>														
1884 ¹⁾	45	27	15	8	7	6	19	15	21	11	6	10	112	78
1885	62	43	18	13	3	5	30	17	26	18	9	6	148	102
1886	50	40	9	13	6	7	20	17	11	12	9	11	105	100
1887	51	40	13	15	4	4	23	22	13	16	6	8	110	105
1888	69	51	6	21	9	4	35	17	12	17	12	9	143	119
1889	59	42	15	16	7	7	33	26	18	11	10	6	142	108
1890	61	31	14	11	8	6	18	16	10	10	13	9	124	83
1891	50	46	14	13	3	4	21	15	12	10	10	18	110	106
1892	39	40	12	8	7	4	23	19	12	15	8	13	101	99
1893	64	39	17	14	5	6	31	25	12	8	17	12	146	104

¹⁾ Hierin niet begrepen de cijfers voor Sumatra O. *Non compris les chiffres de Sumatra Est.*

III. Voorziening in de sanitaire en geestelijke behoeften der bevolking.

Service médical. Enseignement, cultes.

I. GENEESKUNDIGE DIENST. *Service médical.*

1. AANTAL GENESHEEREN BIJ HET EINDE VAN 1893. ¹⁾ *Nombre de médecins.*

Bronnen: K. V. en R. A.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Particuliere geneesheeren. <i>Méd. particuliers.</i>	Burgerl. geneesh. bezoldigd door het Gouvernement. <i>Méd. civils salariés par le Gouvt.</i>	Officieren van gezondheid. <i>Méd. militaires.</i>	Doctors djawa. <i>Méd. indigènes.</i>	Gewesten. <i>Provinces.</i>	Particuliere geneesheeren. <i>Méd. particuliers.</i>	Burgerl. geneesh. bezoldigd door het Gouvernement. <i>Méd. civils salariés par le Gouvt.</i>	Officieren van gezondheid. <i>Méd. militaires.</i>	Doctors djawa. <i>Méd. indigènes.</i>
Java en Madoera.									
Bantam.....	—	—	1	3	Atjeh.....	—	—	1	—
Batavia stad....	6	3	—	4	Westkust v. Sum.	—	—	15	7
„ land.....	—	1	2	4	Benkoelen.....	—	—	1	4
Krawang.....	1	1	—	1	Lampongs.....	—	—	1	2
Preanger.....	3	5	—	6	Palembang.....	—	—	5	2
Cheribon.....	—	2	1	4	Oostkust v. Sum.	11	—	5	4
Tegal.....	—	1	—	2	Riouw.....	—	—	1	—
Pekalongan.....	—	1	—	1	Banka.....	—	—	2	1
Semarang stad..	—	2	—	2	Billiton.....	—	1	—	—
„ land.....	—	1	3	2	Borneo } W. Afd.	—	—	5	1
Japara.....	—	2	—	2	„ } Z.en O. „	—	—	5	—
Rembang.....	1	2	—	2	Gouvt. Celebes..	—	—	5	1
Soerabaja stad..	5	3	—	5	Menado.....	—	—	2	8
„ land.....	—	4	—	4	Amboina.....	1	—	4	5
Paseroean.....	2	2	1	2	Ternate.....	—	—	1	1
Probolinggo....	—	3	—	—	Res. Timor.....	—	—	1	—
Besoeki.....	—	2	1	2	Bali.....	—	—	—	1
Banjoemas.....	—	1	1	8					
Bagelen.....	1	—	2	5					
Kedoe.....	—	—	1	2					
Djokjokarta....	1	—	1	1					
Soerakarta.....	1	1	1	1					
Madioen.....	—	1	2	3					
Kediri.....	1	3	—	5					
Madoera.....	—	1	—	5					
Totaal. <i>Total..</i>	22	42	17	76	Totaal. <i>Total..</i>	12	1	54	37

¹⁾ Met uitz. van vroedmeesters en vroedvrouwen.

2. KOEPOKINENTING. ¹⁾ *Vaccination.*

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Aantal vaccinateurs. <i>Nombre de vaccinateurs.</i>	Java en Madoera. <i>Java et Madoura.</i>				Buitenbezittingen. <i>Autres Possessions.</i>			
		Vaccinatiën. <i>Vaccinations.</i>	Uitkomsten. <i>Résultats.</i>	Revaccinatiën. <i>Revaccinations.</i>	Uitkomsten. <i>Résultats.</i>	Vaccinatiën. <i>Vaccinations.</i>	Uitkomsten. <i>Résultats.</i>	Revaccinatiën. <i>Revaccinations.</i>	Uitkomsten. <i>Résultats.</i>
1884	379	617 088	1 : 1,22	503 721	1 : 1,68	103 969	1 : 1,19	60 264	1 : 1,77
1885	376	623 508	1 : 1,23	592 848	1 : 1,87	102 312	1 : 1,20	89 259	1 : 1,86
1886	376	632 161	1 : 1,11	458 964	1 : 1,69	107 363	1 : 1,23	81 792	1 : 1,86
1887	375	689 129	1 : 1,12	465 343	1 : 1,69	115 247	1 : 1,19	108 751	1 : 2,05
1888	373	702 228	1 : 1,21	701 208	1 : 1,88	132 665	1 : 1,19	273 830	1 : 2,54
1889	355	644 043	1 : 1,11	444 338	1 : 1,56	104 679	1 : 1,19	104 643	1 : 2,25
1890	361	664 242	1 : 1,11	453 878	1 : 1,62	119 878	1 : 1,22	116 803	1 : 2,25
1891	360	648 273	1 : 1,16	556 519	1 : 1,69	114 086	1 : 1,25	105 585	1 : 2,31
1892	370	649 857	1 : 1,11	641 968	1 : 1,48	106 601	1 : 2,50	84 503	1 : 2,84
1893	371	652 640	1 : 1,11	1 004 208	1 : 1,50	148 524	1 : 1,25	97 629	1 : 2,13

¹⁾ Daar in de verschillende jaren telkens opgaven voor een of meer gewesten ontbreken, is eene onderlinge vergelijking van het aantal vaccinatiën niet dan zeer in het algemeen mogelijk.

Bron : K. V.

Gestichten. <i>Hospices d'aliénés.</i>	Verpleegden op 1 Januari. <i>En traitement au 1 Janvier.</i>	Bijgekomen gedurende 't jaar. <i>Venus dans le courant de l'année.</i>	Hersteld of verbeterd <i>Guéris.</i>	Overleden. <i>Décédés.</i>	Verpleegden op 31 Decemb. <i>En traitement au 31 Déc.</i>	hersteld ontslagenen. <i>guéris.</i>	overledenen. <i>décédés.</i>
						In pCt. der gem. gestichtsbevolking. <i>pct. de la population moyenne des établissements.</i>	
Batavia	93	125	17	48	147	14,17	40,—
Semarang	111	34	6	8	101	5,66	7,55
Soerabaja	109	51	7	16	103	6,60	15,09
Te zamen, Total 1883.	313	210	30	72	351	9,04	21,69
Batavia (later Buitenz.)	147	87	19	20	194	11,14	11,73
Semarang	101	22	5	5	109	4,76	4,76
Soerabaja	103	50	2	17	128	1,73	14,72
Te zamen, Total 1884.	351	159	26	42	431	6,65	10,74
Buitenzorg	194	67	26	39	180	13,90	20,85
Semarang	109	21	9	9	110	8,22	8,22
Soerabaja	127	47	3	18	152	2,15	12,90
Te zamen, Total 1885.	430	135	38	64	442	8,71	14,68
Buitenzorg	180	104	18	35	223	8,93	17,37
Semarang	110	38	4	8	110	3,64	7,27
Soerabaja	152	60	4	9	177	2,43	5,47
Te zamen, Total 1886.	442	202	26	52	510	5,46	10,92
Buitenzorg	223	79	22	27	251	9,28	11,40
Semarang	110	37	12	10	110	10,91	9,09
Soerabaja	177	2	19	21	127	12,50	13,82
Te zamen, Total 1887.	510	118	53	58	488	10,62	11,62
Buitenzorg	251	61	19	19	271	7,28	7,28
Semarang	110	16	8	8	100	7,62	7,62
Soerabaja	127	32	9	19	108	7,66	16,17
Te zamen, Total 1888.	488	109	36	46	479	7,45	9,51
Buitenzorg	271	37	9	20	279	3,27	7,27
Semarang	100	17	7	5	103	6,90	4,93
Soerabaja	108	40	19	23	105	17,84	21,59
Te zamen, Total 1889.	479	94	35	48	487	7,25	9,94
Buitenzorg	279	60	13	20	305	4,45	6,85
Semarang	103	20	8	6	109	7,55	5,66
Soerabaja	105	19	8	12	104	7,66	11,49
Te zamen, Total 1890.	487	99	29	38	518	5,77	7,56
Buitenzorg	305	37	22	27	293	7,36	9,03
Semarang	109	24	7	11	115	6,25	9,82
Soerabaja	104	54	9	26	121	8,00	23,12
Te zamen, Total 1891.	518	115	40 ²⁾	64	529	7,64	12,23
Buitenzorg	293	106	28	38	332 ³⁾	8,96	12,16
Semarang	115	20	18 ²⁾	6	111	15,93	5,31
Soerabaja	121	32	20	10	123	16,39	8,20
Te zamen, Total 1892.	529	158	66 ²⁾	54	566 ³⁾	12,05	9,86
Buitenzorg	332	105	39	41	357	11,32	11,90
Semarang	111	14	8 ²⁾	5	112	7,17	4,48
Soerabaja	123	19	13	9	120	10,70	7,41
Te zamen, Total 1893.	566	138	60 ²⁾	55	589	10,39	9,52

¹⁾ De verpleegden zijn uit geheel Ned. Indië. *Les aliénés proviennent de tous les pays de l'Archipel Indien.*

²⁾ Waaronder 2 overgebracht naar andere gestichten.

³⁾ In den loop des jaars werd een hoewel niet hersteld ontslagen.

II. ONDERWIJS.

Enseignement.

A. ONDERWIJS VOOR EUROPEANEN EN MET DEZEN GELIJKGESTELDEN.

Enseignement pour Européens et assimilés.

I. MIDDELBAAR ONDERWIJS.

Enseignement moyen.

1. Getal scholen, onderwyzend personeel en leerlingen.

Nombre des écoles, personnel enseignant et élèves.

Bron: K. V., O. V. E. en R. A.

Scholen. <i>Ecoles.</i>	Aantal scholen. <i>Nombre des écoles.</i>	Aantal leeraren. <i>Personnel enseignant.</i>	Leerlingen. <i>Elèves.</i> bij den aanvang van den cursus.			Waarvan niet Europeanen. <i>Dont non- européens.</i>
			M. H.	V. F.	Totaal. <i>Total.</i>	
Gymnasium Willem III } Afd. A.		19	218	6	224	1
} " B.		4	38	—	38	—
Hoogere Burgersch. te Semarang . .		15	123	14	137	2
" " " Soerabaja		13	144	3	147	—
" " (v. meisjes) Batavia		9	—	50	50	—
Burgeravondschool te Soerabaja . . .		10	69	—	69	—
Ambachtsschool te Batavia		9	70	—	70	—
" " Semarang		5	31	—	31	—
Totaal 1893 ¹⁾	7	74 ⁸⁾	693	73	766	3
1892 ²⁾	7	64	518	85	603	5
1891 ³⁾	6	57	438	75	513	5
1890	7	61	404	52	456	8
1889 ⁴⁾	7	63	412	54	466	10
1888	8	61	412	75	487	8
1887 ⁵⁾	8	59	502	58	560	6
1886 ⁶⁾	8	59	466	55	521	8
1885 ⁷⁾	6	60	456	48	504	8
1884	4	59	363	51	414	7

¹⁾ De Wilhelminaschool gesloten doch de Bataviasche Ambachtsschool voor 't eerst tot de inrichtingen van middelbaar onderwijs gerekend. ²⁾ De Semarangse Ambachtsschool geopend. ³⁾ De cursus in de scheikunde te Semarang gesloten. ⁴⁾ De technische cursus te Semarang gesloten. ⁵⁾ De twee particuliere cursussen te Soerabaja gesloten, doch de beide in de vorige noten genoemde geopend. ⁶⁾ De beide genoemde cursussen te Soerabaja geopend. ⁷⁾ De Burgeravondschool te Soerabaja en de Wilhelminaschool te Semarang geopend. ⁸⁾ Dat dit totaal niet de som der bovenstaande cijfers is vindt daarin zijne oorzaak, dat sommige leeraren aan meer dan eene school werkzaam zijn.

2. Gymnasium Willem III te Batavia.

Lycée Guillaume III à Batavia.

Bron: K. V., O. V. E. en R. A.

Jaren.	Afd. A. Hoogere Burgerschool met vijfj. cursus. <i>Div. A. Ecole moyenne supér. Cours de 5 ans.</i>					Afd. B. Inrichting voor de Indische taal, land- en volkenkunde. <i>Div. B. Institut. pour les lettres, la géographie et Pethnogr. des Indes Néerland.</i>				
	Onderwyzend personeel. <i>Personnel enseignant.</i>	Leerlingen op 31 December. <i>Elèves au 31 décembre</i>				Onderwyzend personeel. <i>Personnel enseignant.</i>	Leerlingen op 31 December, <i>Elèves au 31 décembre.</i>		Bij h. gr. ambt. exam. <i>A l'examen pour le radic. de fonctionn.</i>	
<i>An- nées.</i>		Voll. curs. <i>Cours compl.</i>	Toehoord. <i>Leçons spéc.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Waarv. niet Eur.			Geslaagd. <i>Réussis.</i>	Afgewez. <i>Refuses.</i>	
1884	21	156	—	156	6 ¹⁾	4	32	13	14	
1885	21	138	1	139	5 ¹⁾	4	17	10	6	
1886	18	106	1	107	3	4	18	7	1	
1887	17	107	1	108	3	4	23	6	6	
1888	17	113	2	115	2	4	19	9	6	
1889	17	113	3	116	—	4	35	3	6	
1890	17	151	1	152	—	4	39	12	6	
1891	15	177	1	178	—	4	39	18	9	
1892	19	198	3	201	—	4	41	19	5	
1893	19	214	—	214	1	4	44	15	8	

¹⁾ Bij het begin van den cursus.

3. Hoogere Burgerscholen met 5-jarigen cursus voor jongens te Semarang en te Soerabaja.
Ecoles moyennes supér., pour garçons cours de 5 ans, à Semarang et à Soerabaja.

BRONNEN: K. V. O. V. F. en R. A.

Jaren. <i>Années.</i>	Semarang.					Soerabaja.				
	Onder- wijzend personeel. <i>Personnel enseignant.</i>	Leerlingen op 31 December. <i>Elèves au 31 Décembre.</i>				Onder- wijzend personeel <i>Personnel enseignant.</i>	Leerlingen op 31 December. <i>Elèves au 31 Décembre.</i>			
		volledige cursus. <i>cours. compl.</i>	Toehoor- ders. <i>Leçons spéc.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	waarvan niet Eur. <i>dont non Eur.</i>		Voll. cursus. <i>Cours. compl.</i>	Toe- hoord. <i>Leçons spéc.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan niet Eur. <i>Dont non Eur.</i>
1884	13	91	1	92	—	15	88	1	89	1 ¹⁾
1885	13	94	—	94	—	15	106	1	107	3 ¹⁾
1886	13	96	1	97	—	15	116	3	119	1
1887	13	77	—	77	—	15	101	1	102	1
1888	12	79	—	79	5	14	104	1	105	1
1889	13	81	—	81	5	15	101	2	103	—
1890	13	92	—	92	5	15	106	—	106	—
1891	12	102	2	104	5	15	121	1	122	—
1892	12	106	4	110	2	15	128	1	129	—
1893	15	136	2	138	2	13	141	1	142	—

1) Bij den aanvang van den cursus.

4. Eindexamens. *Examen final des écoles moyennes supérieures.*

Bron: K. V. en O. V. E.

Jaren. <i>Années</i>	Hoog. Burgersch. Batavia.		Hoog. Burgersch. Semarang.		Hoog. Burgersch. Soerabaja.		Totaal generaal. <i>Total général.</i>	
	Geëxam. <i>Exa- minés.</i>	Ge- slaagd. <i>Admis.</i>	Geëxam. <i>Exa- minés.</i>	Ge- slaagd. <i>Admis.</i>	Geëxam. <i>Exa- minés.</i>	Ge- slaagd. <i>Admis.</i>	Geëxam. <i>Exa- minés.</i>	Ge- slaagd. <i>Admis.</i>
1884	21	16	4	4	5	5	30	25
1885	17	8	8	6	2	2	27	16
1886	22	13	8	4	5	4	35	21
1887	9	8	9	6	6	4	25	18
1888	6	6	7	7	9	8	22	21
1889	9	9	4	3	8	8	21	20
1890	12	10	4	4	12	2	28	26
1891	15	9	7	5	9	18	31	22
1892	18	11	10	6	10	8	38	25
1893	18	13	7	5	7	6	32	24

5. Hoogere Burgerschool met driejarigen cursus voor Meisjes te Batavia.
Ecole moyenne de jeunes filles à Batavia. Cours de 3 ans.

Bron: O. V. E.

Jaren. <i>Années.</i>	Onder- wijzend personeel. <i>Personnel enseignant.</i>	Aantal leer- lingen. 31 Dec. <i>Elèves au 31 Déc.</i>	Overgangsexamens. <i>Examens de fin d'année.</i>		Eindexamens. <i>Examens de sortie.</i>		Toelatingsexamens. <i>Examens d'admis- sion.</i>		School- verzuim, gemid- deld. <i>Absences moyennes. %</i>
			Geëxami- neerd. <i>Candi- dats.</i>	Geslaagd. <i>Admises.</i>	Geëxami- neerd. <i>Candi- dats.</i>	Geslaagd. <i>Admises.</i>	Geëxami- neerd. <i>Candi- dats.</i>	Geslaagd. <i>Admises.</i>	
1884	8	46	37	34	9	9	16	15	3,—
1885	8	38	30	26	8	8	25	21	4,2
1886	8	39	26	17	9	9	24	17	5,8
1887	9	43	28	28	3	3	19	17	4
1888	9	33	29	28	6	6	17	12	2,5
1889	7	38	18	18	7	7	18	17	1,7
1890	9	48	21	14	8	8	30	29	3,3
1891	9	48	34	31	8	8	24	20	2,2
1892	9	46	35	23	8	8	30	25	2,4
1893	9	48	34	30	10	9	32	27	4,6

6. Burger-Avondschool te Soerabaja.
Ecole moyenne du soir, Soerabaja.

Bron: O. V. E.

Cursus. <i>Cours.</i>	Aantal leerlingen. Ingeschr. bij het begin v. d. Cursus. <i>Elèves.</i>	Gekozen beroepen door de leerlingen op het eind van het jaar aanwezig. <i>Métiers choisis par les élèves.</i>							Toelatings-examens. <i>Examens d'admission.</i>	
		Machinist. <i>Mécanicien.</i>	Teeke-naar. <i>Dessinateur.</i>	Telegrafist. <i>Télégraphiste.</i>	Landmeter. <i>Géomètre.</i>	Opziener. ⁽¹⁾ <i>Contre-maître.⁽¹⁾</i>	Scheepsbouw. <i>Ingr. constructeur naval.</i>	Bouwkund. <i>Architecte.</i>	aan-gemeld. <i>Candidats.</i>	Ge-slaagd. <i>Admis.</i>
1885/6	95	46	7	13	21	7	1	—	53	40
1886/7	81	54	2	1	4	18	2	—	53	40
1887/8	63	39	2	—	—	21 ²⁾	1	—	51	19
1888/9	56	33	2	—	2	19 ³⁾	—	—	44	20
1889/90	37	18	1	—	1	14	—	—	42	13
1890/1	33	24	1	—	1	—	—	16	37	13
1891/2	56	24	1	—	1	—	—	14	27	16
1892/3	68	33	—	—	—	—	—	33	47	30
1893/4	69	39	—	—	—	—	—	27	*	19

(1) Bij den waterstaat, het mijnwezen, ateliers, kustverlichting, lijnopzichter bij de Staatsspoorwegen. *Des ponts et chaussées, mines, ateliers, phares, chemins de fer.*
(2) Daaronder 1 opgeleid voor klerk. 3) Daaronder 1 opgeleid voor stuurman.

7. Kosten van het Middelbaar Onderwijs.
Frais de l'enseignement moyen.

Bronnen: K. V. en O. V. E.

Inrichtingen. <i>Ecoles.</i>	Uitgaven. <i>Dépenses.</i>	Uitgaven voor de gebouwen. <i>Dépenses pour les édifices.</i>	Subsidiën aan bijzondere inrichtingen. <i>Subsides aux inst. partic.</i>	Ontvangsten wegens schoolgelden. <i>Recettes.</i>
Gymnasium Willem III. <i>Lycée Guillaume III</i> Batavia.....	f 194 707			f 34 964
Hoogere Burgerschool met 3jarigen cursus voor meisjes. <i>Ecole moyenne de jeunes filles à cours triennal</i> Batavia.....	29 884	f 5 172		8 368
Hoogere Burgerschool met 5jarigen cursus. <i>Ecole moyenne de garçons à cours quinquennal</i> Semarang.....	121 557			16 303
Idem Soerabaja.....	121 500			17 840
Burger-Avondschool. <i>Ecole moyenne du soir.</i> Soerabaja.....	17 083			—
Bataviasche Ambachtsschool. <i>Ecole professionnelle à Batavia</i>			12 000	—
Idem te Samarang.....			3 000	—
Wilhelminaschool te Semarang.....			1 250	—
Te zamen. <i>Total</i> 1893 ¹⁾	f 484 731	f 5 172	f 16 250	f 77 475
1892.....	465 431	41 325	15 000	69 666
1891.....	464 357	4 200	6 000	65 275
1890.....	458 740	4 567	5 400	57 458
1889.....	451 552	4 200	3 000	52 359
1888.....	450 939	8 225	3 000	49 486
1887.....	451 871	5 100	3 000	51 227
1886.....	466 696	16 493	—	54 607
1885.....	460 810	63 751	—	58 366
1884.....	466 513	16 939	—	64 014

1) De opgaven over 1893 zijn van voorloopigen aard. *Chiffres provisoires.*

II. LAGER ONDERWIJS. *Enseignement primaire.*

1. Getal en aard der scholen op ult. December 1893.

Nombre et genre des écoles à la fin de 1893.

Bron: K. V.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Openbare scholen. <i>Ecoles publiques.</i>		Bijzondere scholen. <i>Ecoles libres.</i>			Totaal. <i>Total.</i>
	Gewoon lager onderwijs. <i>Enseignement primaire ordinaire.</i>		Gesubsidiëerde. <i>Subventionnées.</i>	Niet gesubsidiëerde. <i>Non-subventionnées.</i>		
	Gemengde scholen. <i>Ecoles mixtes.</i>	Meisjes scholen. <i>Ecoles pour filles.</i>		Gewoon lager onderwijs. <i>Enseignem. primaire ordinaire.</i>	Meer uitgebreid lager onderwijs. <i>Enseignem. primaire supérieur.</i>	
<i>a. Java en Madoera.</i> <i>Java et Madoura.</i>						
Bantam	1	—	—	—	—	1
Batavia	12	5	—	—	7	24
Krawang	2	—	—	—	—	2
Preanger Regentsch.	4	1	—	1	—	6
Cheribon	2	1	—	—	—	3
Tegal	1	1	—	—	—	2
Pekalongan	1	1	—	—	—	2
Semarang	10	4	—	4	1	19
Japara	4	—	—	—	—	4
Rembang	3	—	—	—	—	3
Soerabaja	10	2	—	—	4	16
Pasoeroean	5	2	—	—	—	7
Probolinggo	4	1	—	—	—	5
Besoeki	5	—	—	—	—	5
Banjoemas	4	—	—	—	—	4
Bagelen	6	1	—	—	—	7
Kedoe	2	1	—	—	—	3
Djokjokarta	3	1	—	—	—	4
Soerakarta	5	1	—	—	—	6
Madioen	2	1	—	—	—	3
Kediri	4	2	—	—	—	6
Madoera	3	—	—	—	—	3
Totaal Java en Madoera ..	93	25	—	5	12	135
<i>b. Buitenbezittingen.</i> <i>Autres possessions.</i>						
Sum. Westkust	6	1	—	—	1	8
Benkoelen	1	—	—	—	—	1
Palembang	1	—	—	—	—	1
Sum. Oostkust	1	—	—	—	—	1
Atjeh	2	—	—	—	—	2
Riouw	1	—	—	—	—	1
Banka	1	—	—	—	—	1
Borneo W. A.	1	—	—	—	—	1
Borneo Z. en O. A.	1	1	—	—	—	2
Gouvt. Celebes	5	1	—	—	—	6
Menado	3	1	—	—	—	4
Amboina	3	2	—	—	—	5
Ternate	1	—	—	—	—	1
Timor	1	—	—	—	—	1
Totaal Ned. Indië						
„ „ „ 1893 ..	121	31	—	5	13	170
„ „ „ 1892 ..	121	29	—	7	12	169
„ „ „ 1891 ..	119	28	—	5	12	164
„ „ „ 1890 ..	117	27	—	5	12	161
„ „ „ 1889 ..	116	25	—	5	11	157
„ „ „ 1888 ..	112	23	—	6	11	153
„ „ „ 1887 ..	108	23	—	7	10	148
„ „ „ 1886 ..	108	23	1	3	13	148
„ „ „ 1885 ..	107	23	1	4	14	149
„ „ „ 1884 ..	107	22	1	4	12	146

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Aantal scholen. <i>Nombre des écoles.</i>		Onderwijzend personeel in actieven dienst. <i>Personnel enseignant.</i>								Aantal leerlingen. <i>Elèves.</i>			Waarvan: <i>Dont.</i>			Inlanders en vreemde oosterlingen onder de leerlingen begrepen. <i>Indigènes et orientaux étrangers parmi les élèves</i>			
	Gemengde scholen. <i>Ecoles mixtes.</i>	Eerste scholen. <i>Ecoles primaires.</i>	Meisjesscholen. <i>Pour les jeunes filles.</i>	Total. <i>Total.</i>	Hooftonderwijzers. <i>Instituteurs en chef.</i>	Hulponderwijzers. <i>Instituteurs-adj.</i>	Hulponderwijzeressen. <i>Instituteuses-adj.</i>	Kweeke- lingen. <i>Élèves.</i>	Vrouwelijke. <i>Élèves institutrices.</i>	Mannelijke. <i>Élèves instituteurs.</i>	Total. <i>Total.</i>	Niet-betalende. <i>Non-payants.</i>	Betalende. <i>Payants.</i>	Total. <i>Total.</i>	In de laagste klasse. <i>Dans la 1e classe.</i>	In de middelste klasse. <i>Dans la classe moyenne.</i>		In de hoogste klasse. <i>Dans la classe sup.</i>	Jongens. <i>Garçons.</i>	Meisjes. <i>Filles.</i>
Java en Madoera. <i>Java et Madoura</i>	14	79	25	118	94	25	161	123	3	2	408	5 848	5 351	11 199	5 529	4 172	1 498	6 484	4 715	955
Buitenbezitt. <i>Autres possessions . . . .</i>	3	25	6	34	30	6	38	20	1	—	95	1 170	1 168	2 338	1 205	814	319	1 337	1 001	320
Totaal ult. 1893.	17	104	31	152	124	31	199	143	4	2	503	7 018	6 519	13 537	6 734	4 986	1 817	7 821	5 716	1 275
<i>Total</i> 1892.	17	104	29	150	121	29	185	140	3	6	484	6 748	6 324	13 072	6 540	4 775	1 757	7 575	5 497	1 179
1891.	17	102	28	147	120	28	170	147	1	4	470	6 478	6 243	12 721	6 403	4 716	1 602	7 311	5 410	1 087
1890.	15	102	27	144	117	27	156	149	2	3	454	6 286	6 091	12 377	6 198	4 661	1 518	7 183	5 194	956
1889.	16	100	25	141	116	25	158	135	2	2	438	6 121	5 795	11 916	5 916	4 543	1 457	6 959	4 957	961
1888.	13	99	23	135	114	23	140	146	5	7	435	5 876	5 651	11 527	5 726	4 399	1 402	6 724	4 803	897
1887.	12	96	23	131	109	23	134	141	6	11	424	5 837	5 398	11 235	5 635	4 304	1 296	6 582	4 653	884
1886.	12	96	23	131	108	23	143	117	5	13	409	5 718	5 029	10 747	5 420	4 044	1 283	6 227	4 520	884
1885.	12	95	23	130	107	23	134	121	2	11	398	5 589	4 733	10 322	5 273	3 876	1 173	6 019	4 303	877
1884.	12	95	22	129	107	22	133	116	1	12	391	5 581	4 545	10 126	5 180	3 858	1 088	5 930	4 196	913
1883.	12	95	22	129	107	22	123	111	2	10	375	5 348	4 351	9 699	4 910	3 702	1 087	5 705	3 994	847
1882.	11	91	20	122	102	20	114	108	6	16	366	5 008	4 193	9 201	4 738	3 425	1 038	5 369	3 832	852
1881.	11	88	16	115	99	16	115	99	5	14	348	4 566	4 098	8 664	4 544	3 183	937	5 085	3 579	707
1880.	11	82	14	107	93	14	118	86	2	7	320	4 125	4 098	8 223	4 234	3 068	921	4 856	3 367	643
1879.	*	*	*	102	89	13	112	66	1	11	292	3 853	3 873	7 726	3 948	3 017	761	4 619	3 107	593

3. Bijzondere scholen.

Bron: V. O. E.

Ecoles libres.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Plaatsen. <i>Districts.</i>	Aantal scholen. <i>Nombre d'écoles.</i>	Onderwijzend personeel. <i>Personnel enseignant.</i>							Aantal leerlingen. <i>Elèves.</i>				
			Hoofd- onder- wijzers. <i>Institu- teurs en chef.</i>	Hoofd- onderwij- zeressen. <i>Institu- trices en chef.</i>	Hulp- onder- wijzers. <i>Institu- teurs-adj.</i>	Hulp- onderwij- zeressen. <i>Institu- trices-adj.</i>	Kweekelingen. <i>Elèves.</i>		Totaal. <i>Total.</i>	Jongens. <i>Garçons.</i>	Meisjes. <i>Filles.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Aantal inlanders en vreemde oosterlingen onder de leerlingen begrepen. <i>Indigènes et orientaux étrangers parmi les élèves.</i>	
							Manne- lijke. <i>Elèves- institu- teurs.</i>	Vrouwe- lijke. <i>Elèves- institu- trices.</i>						
Batavia	Batavia	6	4	2	11	44	—	2	63	334	795	1 129	—	
Id.	Buitenzorg	1	—	1	—	2	—	—	3	—	40	40	—	
Preanger Reg.	Manondjaja	1	—	1	—	—	—	—	1	9	17	26	15	
Semarang	Semarang	5	2	3	1	14	—	1	21	184	434	618	5	
Soerabaja	Soerabaja	4	2	2	12	17	—	—	33	286	489	775	3	
Sumatra's Westkust.	Padang	1	—	1	—	6	—	—	7	8	147	155	—	
Totaal ult ^o . 1893.		18	8	10	24	83	—	3	128	821	1 922	2 743	23	
<i>Total.</i> 1892.		19	9	10	24	69	—	3	115	795	1 857	2 652	17	
1891.		17	7	10	17	71	—	1	106	720	1 719	2 439	5	
1890.		17	7	10	17	67	—	6	107	720	1 679	2 399	4	
1889.		16	7	9	20	63	—	5	104	725	1 629	2 354	3	
1888.		18	8	10	16	62	2	4	102	690	1 640	2 330	6	
1887.		17	7	9	17	57	2	3	95	614	1 519	2 133	10	
1886.		17	6	10	15	52	1	6	90	607	1 392	1 999	8	
1885.		19	7	11	14	49	—	3	84	614	1 321	1 935	23	
1884.		17	8	9	11	41	—	5	74	592	1 286	1 878	36	
1883.		20	11	9	13	39	1	8	81	561	1 211	1 772	51	
1882.		17	8	9	15	35	—	6	73	584	1 177	1 761	36	
1881.		19	8	10	16	39	—	4	77	610	1 210	1 820	54	
1880.		20	9	11	20	39	1	1	81	630	1 215	1 845	45	
1879.		21	10	13	20	41	2	10	96	690	1 209	1 899	35	

4. Gouvernements-normaalscholen.
Ecoles normales du gouvernement.

Bronnen: K. V. en O. V. E.

Jaren. <i>Années.</i>	Getal ingeschrevenen. <i>Nombre des élèves.</i>				Totaal. <i>Total.</i>		Kosten der school gedurende het afge-loopen jaar. <i>Frais de l'école.</i>	
	Onderwijzers. <i>Instituteurs.</i>		Onderwijzeressen. <i>Institutrices.</i>					
	Batavia.	Soerabaja ¹⁾	Batavia.	Soerabaja ¹⁾	Batavia.	Soerabaja ¹⁾	Batavia.	Soerab. ¹⁾
1884	6	—	12	—	18	—	f 3046	—
1885	5	—	12	—	17	—	3319	—
1886	8	—	10	—	18	—	3098	—
1887	9	—	13	—	22	—	3024	—
1888	9	—	14	—	23	—	3189	—
1889	9	—	12	—	21	—	3476	—
1890	10	—	12	—	22	—	3310	—
1891	14	5	15	12	29	17	4144 ²⁾	1832 ²⁾
1892	15	7	14	13	29	20	4313 ²⁾	4020 ²⁾
1893	19	5	13	10	32	15		

¹⁾ Den 6en Juli 1891 geopend. ²⁾ Brutokosten der scholen. Voor vorige jaren blijkt niet of bruto- dan wel netto-kosten werden opgegeven.

5. Uitslag der acte-examens.
Eramens pour le personnel enseignant.

Bron: K. V.

Soort der akten van bekwaamheid <i>Nature des diplômes.</i>	Toegelaten. <i>Admis.</i>	Afgewezen. <i>Refusés.</i>
Hoofdonderwijzers. <i>Instituteurs en chef</i>	8	5
Hoofdonderwijzeressen. <i>Institutrices en chef</i>	5	2
Hulponderwijzers. <i>Instituteurs adj.</i>	1	7
Hulponderwijzeressen. <i>Institutrices adj.</i>	38	11
Onderwijzers in enkele vakken. <i>Diplômes spéciaux</i>	21	4
Totaal. <i>Total</i> 1893.....	73	29
1892.....	60	35
1891.....	57	47
1890.....	59	54
1889.....	63	60
1888.....	70	57
1887.....	56	35
1886.....	42	33
1885.....	34	27
1884.....	39	28

6. Kosten van het openbaar lager onderwijs voor Europeanen
Frais de l'enseignement primaire pour Européens.

Bronnen: O. V. E. en K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Uitgaven. <i>Dépenses.</i>	Ontvangsten. <i>Recettes.</i>	Verschil. <i>Dépenses nettes.</i>	Aantal leerlingen. <i>Elèves.</i>	Gemiddelde kosten p. leerl. <i>Dépenses moy. par élève.</i>
1865.....	f 341 846	f 64 751	f 277 095	3762	f 73,65
1870.....	534 885	108 216	426 669	4223	101,03
1875.....	804 623	123 108	681 516	5815	117,20
1880.....	1 301 471	199 209	1 102 262	8223	134,04
1885.....	1 771 030	206 858	1 564 172	10322	151,54
1886.....	1 746 166	207 562	1 532 801	10747	143,16
1887.....	1 807 173	209 246	1 597 927	11235	142,03
1888.....	1 845 519	207 106	1 638 412	11527	142,13
1889.....	1 934 304	212 548	1 721 756	11916	144,49
1890.....	1 955 684	216 349	1 739 335	12377	140,53
1891.....	2 026 038	220 189	1 805 849	12721	141,62
1892.....	2 114 119	233 692	1 880 427	13072	143,85
1893.....	2 232 505	244 200	1 988 305	13537	146,88

B. ONDERWIJS VOOR INLANDERS. Enseignement pour les indigènes.

I. KWEEKSCHOLEN VOOR INLANDSCHE ONDERWIJZERS. Ecoles normales pour la formation d'instituteurs pour les indigènes.

1. Onderwijzend personeel. Personnel enseignant.

Bronnen: V. I. O. en K. V.

Kweekscholen. Ecoles normales.	Maximum aantal leerlingen. Nombre fixé des élèves.	Hoofd- en 2 ^e onderwijzers. Instituteurs en chef et de 2 ^e classe.						Europeesche hulponderwijzers. Instituteurs adj. Européens.					Inl. hulponderw. Instituteurs Indigènes.			Totaal aantal leerlingen bij het einde des jaars. Total des élèves à la fin de l'année.	
		Aantal. Nombre.	met acte voor diplômés pour:					Aantal. Nombre.	met bewijs of acte voor het diplômés pour				hulponderw. van den 1 ^{en} en 2 ^{en} rang. Instit. adj. du 1 ^{er} et 2 ^e classe.	onderwijzers in het handteekenen. pour le dessin.			Totaal onderwijzers. Total des Instituteurs.
			Malaisch. la langue Malaise.	Land- en volkenkunde. la géographie et l'éthnographie des I. N.	Javaansch. la langue Javanaise.	Soendaansch. la langue Soend.	Makassaansch. la langue Macassar.		Javaansch. la langue Jav.	Malaisch. la langue Malaise.	Land- en volkenkunde. la géographie et l'éthnographie des I. N.	Makassaansch. la langue Macassar.		de talen. pour les langues.	1		
Bandong.....	75	2	2	2	—	1	—	—	—	1	1	—	—	3	1	7	47
Probolinggo.....	75	2	2	2	1	—	—	—	—	1	1	—	—	3	1	7	61
Fort de Kock.....	50	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	5	56
Makasser.....	25	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	4	24
Amboina.....	50	2	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	6	48
Totaal. Total. Ult ^o . 1893.....	275	9	9	9	2	1	1	2	2	1	2	—	2	13	3	29	236
1892.....	300	10	10	10	2	1	1	4	2	1	2	1	2	14	3	33	235
1891.....	300	10	10	10	2	1	1	4	2	—	2	1	2	14	3	33	224
1890.....	325	11	10	10	2	1	1	5	2	—	1	1	2	16	3	37	244
1889.....	325	11	10	10	2	1	1	3	1	—	1	1	4	16	3	37	254
1888.....	325	11	19	9	3	1	2	3	3	—	3	1	4	16	3	37	233
1887.....	325	11	0	9	3	1	1	2	1	—	1	1	3	16	3	35	274
1886.....	325	11	6	5	2	1	1	2	1	—	1	1	4	16	3	36	290

Kweekscholen. <i>Ecoles normales.</i>	Aantal. <i>Nombre.</i>																										
	Geëxamineerden. <i>Examinés.</i>									Afgewezen. <i>Refusés.</i>									Geslaagden. <i>Admis.</i>								
	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893
Bandong.....	7	10	8	9	12	9	8	8	7	1	—	—	—	2	1	1	—	—	6	10	8	9	10	8	7	8	7
Probolinggo.....	5	7	11	13	9	8	4	7	9	—	—	3	—	—	—	—	—	—	5	7	8	13	9	8	4	7	9
Fort de Kock.....	3	8	10	12	12	11	6	6	14	—	—	—	3	—	—	1	1	—	3	8	10	9	12	11	5	5	14
Padang Sidempoean ¹⁾	—	6	7	9	—	3	10	— ⁴⁾	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	6	7	9	—	2	8	—	—
Bandjermasin ²⁾	7	—	—	7	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	7	—	3	—	—	—
Makassar.....	—	—	4	6	3	—	6	2	1	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	4	6	3	—	5	2	1
Tondano ³⁾	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Amboina.....	13	8	2	12	9	8	5	19	7	2	—	4	4	—	—	—	1	—	11	8	8	8	9	8	5	18	7
Totaal <i>Total</i>	41	39	42	68	45	42	39	42	38	3	—	9	7	2	2	5	2	—	38	39	45	61	43	40	34	40	38

¹⁾ In 1893 opgeheven. ²⁾ In April 1891 opgeheven. ³⁾ In 1885 opgeheven. ⁴⁾ In 1892 werd geen eindexamen afgenomen.

II. SCHOLEN VOOR ZONEN VAN INLANDSCHE HOOFDEN EN ANDERE AANZIENLIJKE INLANDERS.

Ecoles pour les fils des chefs et notables indigènes.

Scholen. <i>Écoles.</i>	Vast- gesteld aantal.	Aantal leerlingen ingeschrev. bij het einde van <i>Elèves inscrits à la fin de l'année</i>														Aantal leerlingen die aan het eindexamen voldeden. <i>Ont passé l'examen de sortie:</i>						
		1887.		1888.		1889.		1890.		1891.		1892.		1893.		1887.	1888.	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.
		Ex- ternen.	In- ternen.	Ex- ternen.	In- ternen.	Ex- ternen.	In- ternen.	Ex- ternen.	In- ternen.	Ex- ternen.	In- ternen.	Ex- ternen.	In- ternen.	Ex- ternen.	In- ternen.							
Bandong ...	60	8	52	8	52	—	60	—	60	—	62	—	62	—	62	2	8	5	10	11	11	12
Magelang ..	60	1	59	2	58	2	58	4	56	7	53	5	55	2	57	12	9	10	9	13	12	12
Probolinggo	60	23	35	14	32	14	32	22	36	19	36	18	40	40	18	16	7	7	4	7	8	7
Tondano ...	40	—	37	—	40	—	35	40	—	40	—	40	—	40	—	4	2	9	4	5	7	7
Totaal. <i>Tot.</i>	220	32	183	24	182	16†	185	66	152	66	151	63	157	82	137	34	26	31	27	36	38	38

III. LAGERE SCHOLEN. *Ecoles primaires.*1. Aantal scholen en leerlingen. ¹⁾ *Nombre des écoles et des élèves.*A. Java en Madoera. *Java et Madoura.*

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Getal scholen. <i>Nombre d'écoles.</i>		Totaal. <i>Total.</i>	Getal leerlingen. <i>Nombre des élèves.</i>		Totaal. <i>Total.</i>
	Gouvernements scholen. <i>Ecoles de l'Etat.</i>	Particuliere scholen. <i>Ecoles libres.</i>		Gouvernements scholen. <i>Ecoles de l'Etat.</i>	Particuliere scholen. <i>Ecoles libres.</i>	
1879	171	143	314	24 258	11 361	35 619
1880	181	125	306	26 389	9 334	35 723
1881	189	137	326	26 527	8 462	34 989
1882	193	121	314	27 600	7 805	35 405
1883	198	108	306	29 554	7 545	37 099
1884	199	112	311	30 354	8 002	38 356
1885	199	107	306	30 715	8 062	38 777
1886	200	101	301	30 980	7 794	38 774
1887	201	104	305	31 986	7 999	39 985
1888	201	115	316	31 441	8 488	39 929
1889	202	121	323	31 892	9 489 †	41 381 †
1890	203	137	340	33 615	10 632 †	44 247 †
1891	203	140	343	34 607	12 106 †	46 713 †
1892	203	154	357	35 495	14 801	50 296
1893	204	170	374	36 392	17 585	53 977

B. Buitenbezittingen. ²⁾ *Autres possessions.*

1881	281	205	486	19 437	10 696	30 123
1882	319	201	520	26 979	11 994	38 973
1883	319	218	537	30 267	10 997	41 264
1884	319	236	555	30 811	13 546	44 357
1885	315	258	573	30 209	14 380	44 589
1886	318	284	602	30 763	15 363	46 126
1887	318	306	619	31 132	15 569	46 701
1888	314	319	633	35 383	16 698	52 081
1889	316	338	654	35 294 †	17 786 †	53 080 †
1890	313	368	681	38 160 †	19 607 †	57 767 †
1891	315	395	710	38 495	18 678 †	57 173 †
1892	312	439	751	39 856	22 281 †	62 137 †
1893	300 ³⁾					

¹⁾ De betrouwbaarheid van deze, aan de Kol. Versl. ontleende cijfers, is aan gegronnen twijfel onderhevig.

²⁾ De cijfers over de jaren vóór 1881 worden wegens de groote onbetrouwbaarheid niet medegedeeld.

³⁾ De 11 gouvernementsscholen die sedert jaren als tijdelijk gesloten vermeld werden, zijn thans niet meer meegeteld.

3. Uitgekeerde subsidiën. *Montant des subsides.*

Bronnen V. I. O. en K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Bedrag. <i>Montant.</i>	Jaren. <i>Années.</i>	Bedrag. <i>Montant.</i>	Jaren. <i>Années.</i>	Bedrag. <i>Montant.</i>
1879	f 24 667	1884	f 12 625	1889	f 10 650
1880	21 888	1885	9 845	1890	15 513
1881	18 697	1886	9 570	1891	33 140
1882	15 225	1887	10 570	1892	26 110
1883	12 050	1888	9 350	1893	51 520

4. Kosten van het onderwijs voor inlanders. ¹⁾
Frais de l'enseignement pour les indigènes.

Bronnen V. I. O. en K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Uitgaven. <i>Dépenses.</i>	Ontvangsten. <i>Recettes.</i>		Bleef ten laste van den lande. <i>Frais nets pour l'état.</i>
		Schoolgelden. <i>Rétrib. scolaires.</i>	Verkoop van schoolboeken. <i>Débit de livres de classe.</i>	
1875	f 844 701	f 39 613	f 1 315	f 803 906
1880	1 284 552	62 652	2 929	1 218 972
1885	1 076 984	76 670	2 415	997 899
1886	1 063 283	72 775	2 215	988 293
1887	1 087 670	76 274	2 645	1 008 751
1888	1 088 991	77 439	3 234	1 008 318
1889	1 116 855	77 260	4 129	1 035 466
1890	1 156 898	82 972	4 298	1 069 628
1891	1 168 917	86 951	3 849	1 078 117
1892	1 190 976	87 542	4 909	1 098 525
1893	1 253 341	95 595	5 992	1 151 754

¹⁾ Incl. de uitgekeerde subsidiën *cf.* vorige tabel.5. Personeel aan de Gouvernementscholen voor Inlanders.
Personnel attaché aux écoles publiques pour indigènes.

Bronnen V. I. O. en K. V.

In het ressort van de kweekscholen te: <i>Dans le ressort des écoles normales de:</i>	Onderwijzers <i>Instituteurs</i>				Waarn. onderwijzers <i>Instituteurs temporaires</i>		Hulponderwijzers. <i>Instituteurs-adj.</i>	Kweekelingen. <i>Elèves-instituteurs.</i>	Totaal. <i>Total.</i>
	Aantal gouvernementscholen. <i>Nombre des écoles de l'état.</i>	van kweekscholen afkomstig. <i>Provenant des écoles normales.</i>	3 ^e en 4 ^e klasse op Java en Madoera. <i>3e et 4e classe à Java et à Madoura.</i>	1 ^e en 2 ^e klasse op de buitenbezittingen. <i>1e et 2e classe aux autres possessions.</i>	Hulponderwijzers. <i>Instituteurs-adj.</i>	Kweekelingen. <i>Elèves-instituteurs.</i>			
Bandong.....	101	98	2	—	1	—	179	87	367
Probolinggo.....	105	99	6	—	—	—	177	95	377
Totaal Java en Madoera.. <i>Total Java et Madoura</i>	206	197	8	—	1	—	356	182	744
Fort de Kock.....	62	51	—	8	—	—	104	13	176
Padang Sidempoean.....	19	12	—	7	—	—	40	2	61
Bandjermasin.....	7	7	—	—	—	—	25	—	32
Makassar.....	14	13	—	—	—	—	11	—	24
Amboina.....	207	125	—	53	16	5	320	56	575
Totaal buitenbezittingen. <i>Total Autres possessions.</i>	309	208	—	68	16	5	500	71	868
Totaal-generaal 1893....	515	405	8	68	17	5	856	253	1 612
<i>Total général</i> 1892....	515	388	13	71	26	5	769	267	1 539
1891....	518	382	14	68	37	5	710	280	1 496
1890....	516	360	14	68	51	10	662	294	1 459
1889....	518	359	15	72	47	10	641	325	1 438
1888....	515	349	15	69	51	11	593	350	1 405
1887....	519	343	16	70	58	13	520	385	1 354
1886....	518	333	16	76	63	14	444	408	1 345
1885....	513	311	16	80	67	28	388	460	1 354
1884....	517	306	16	82	77	29	378	466	1 311

C. SCHOLEN VOOR VREEMDE OOSTERLINGEN. Ult^o. 1892 en 1893.

Ecoles pour orientaux étrangers.

Bron: K. V.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Aantal scholen. <i>Nombre d'écoles.</i>		Aantal leer- lingen. <i>Nombre d'élèves.</i>		Gewesten. <i>Provinces.</i>	Aantal scholen. <i>Nombre d'écoles.</i>		Aantal leer- lingen. <i>Nombre d'élèves.</i>	
	1892.	1893.	1892.	1893.		1892.	1893.	1892.	1893.
Batavia.....	31	36	435	405					
Krawang.....	—	4	—	63	Djakakarta...	6	6	109	158
Preang.Regsch.	5	4	64	67	Soerakarta...	6	8	128	149
Cheribon.....	17	22	376	419	Madioen.....	1	1	12	27
Tegal.....	11	14	176	204	Kediri.....	10	7	160	101
Pekalongan...	6	6	60	124	Madoera.....	5	5	174	192
Semarang.....	25	21	468	453	Tot. J. en M..	214	226	4 409	4 725
Japara.....	12	10	267	295	Riouw en O..	6	5	61	76
Rembang.....	30	29	854	821	Banka.....	35	35 ²⁾	383	383 ²⁾
Soerabaja.....	20	20	502	501	Billiton.....	7 ¹⁾	7	74 ¹⁾	88
Paseroean...	9	10	282	368	Borneo W. A..	68	68 ²⁾	821	821 ²⁾
Probolinggo..	2	3	52	59	Celebes en O..	5	5	104	75
Besoeki.....	2	3	34	48	and. gewesten	21	22	400	449
Banjoemas....	5	7	59	97	Totaal gen...				
Bagelen.....	2	2	21	26	<i>Total général.</i>	356	368	6 252	6 617
Kedoe.....	9	8	176	148					

1) Opgaaft van ult. 1891. 2) Idem van ult. 1892.

D. MAHOMEDAANSCH E GESTELIJKE SCHOLEN. 1) *Ecoles des prêtres mahométans.* 1)

Bron: K. V.

Gewesten. <i>Provinces</i>	Aantal godsdienstscholen. <i>Nombre des écoles.</i>					Aantal leerlingen. <i>Nombre des élèves.</i>				
	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.
<i>Java en Madoera. Java et Madoura.</i>										
Bantam.....	890	875	963	928	863	11 117	10 965	11 212	11 509	11 565
Batavia.....	1 332	1 314	1 499	1 570	1 521	12 765	11 889	12 560	13 042	12 985
Krawang.....	232	207	258	277	283	1 794	1 712	1 985	1 697	1 757
Preanger-Regentsch.	1 236	1 285	1 229	1 196	1 278	23 772	26 428	27 251	23 068	25 804
Cheribon.....	1 111	1 120	1 010	1 014	1 038	12 873	12 598	11 950	11 225	12 529
Tegal.....	1 032	643	666	656	663	12 829	9 486	9 662	9 622	9 395
Pekalongan.....	531	517	498	506	483	7 562	7 662	6 624	6 763	6 748
Semarang.....	1 697	1 638	1 209	1 389	1 440	18 771	20 558	17 974	19 489	19 761
Japara.....	158	607	590	495	522	2 480	13 132	12 884	10 449	12 749
Rembang.....	603	497	477	453	403	13 176	13 134	12 866	10 360	9 433
Soerabaja.....	1 039	2 213	1 879	1 870	1 918	15 742	28 423	27 640	26 692	28 198
Paseroean.....	2 264	874	1 141	1 110	997	26 676	10 661	17 642	12 347	12 744
Probolinggo....	819	1 572	1 513	1 410	1 433	13 031	10 296	9 754	9 759	9 531
Besoeki.....	4 266	1 238	1 262	1 169	985	32 283	21 473	18 830	19 309	16 705
Banjoemas.....	1 201	*	*	145	126	18 943	*	*	3 536	3 019
Bagelen.....	333	*	313	322	335	6 238	*	8 035	7 396	8 449
Kedoe.....	143	100	90	106	90	1 364	1 218	1 164	1 291	1 330
Soerakarta.....	279	288	199	264	173	3 158	3 014	2 338	2 935	1 404
Madioen.....	426	391	400	382	393	6 359	5 214	4 520	4 177	5 334
Kediri.....	882	*	565	489	592	13 087	*	10 013	8 184	10 566
Madoera.....	2 547	2 500	2 524	2 451	2 494	50 263	51 303	56 215	51 366	52 421
Totaal.. <i>Total.</i>	23 021	17 879	18 285	18 202	18 030	304 283	259 166	281 119	264 216	272 427

Buitenbezittingen. *Autres possessions.*

Padangsche Bovenl.	*	2 235	2 566	2 569	2 888	*	31 179	34 727	35 493	35 562
Padangs. Benedenl.	541	504	736	758	766	10 616	11 543	9 986	9 142	10 833
Tapanoeli.....	320	320	257	300	332	1 920	5 304	2 161	2 430	2 430
Palembang ²⁾	234	225	230	239	266	4 109	4 400	4 525	4 595	5 032
Sumatra O.....	—	—	—	52	40	—	—	—	1 202	1 145
Billiton.....	58	95	81	*	71	251	302	257	*	216
Borneo Z. O.....	386	1 051	406	567	1 106	9 590	11 936	7 501	7 335	10 884
Amboina.....	261	405	*	168	125	1 989	2 472	*	1 166	550

1) De groote afwijkingen die de cijfers in dezen staat nu en dan ondergaan worden in het Kol. verslag niet opgehelderd.

2) Het K. V. meldt dat de opgaven voor het jaar 1889 uitsluitend op de hoofdplaats Palembang zien.

III. EEREDIENST. *Cultes.*1. BEDIENING DER CHRISTEN-GEMEENTEN IN NED. INDIÉ.
Ecclésiastiques desservant les communes Chrétiennes.

Bronnen K. V. en R. A.

Standplaatsen. <i>Stations.</i>	Protestantsche eeredienst. <i>Culte Protestant.</i>			Roomsche Kath. eeredienst. <i>Culte Catholique.</i>		
	Predikanten. <i>Pasteurs.</i>	Hulp-predikers. <i>Pasteurs auxiliaires.</i>	Hulp-predik. voor inl. Chr. gemeent. ¹⁾ <i>Idem pour indigènes.</i>	Pastoores. <i>Curés.</i>	Onder-pastoores. <i>Vicaires.</i>	Hulp-priesters en missionarissen. <i>Auxiliaires.</i>
<i>a. Java en Madoera.</i>						
Batavia	4	—	—	—	2	2
Meester Cornelis	1	—	—	—	—	—
Depok	—	—	vac.	—	—	—
Buitenzorg	1	—	—	—	—	1
Bandong	1	—	—	—	—	—
Cheribon	1	—	—	—	—	1
Pekalongan	1	—	—	—	—	—
Semarang	2	—	—	1	1	2
Ambarawa	—	—	—	1	—	—
Salatiga	1	—	—	—	—	—
Soerakarta	1	—	—	—	—	—
Magelang	1	—	—	1	—	—
Djokjokarta	—	—	—	1	1	—
Poerwodjo (Bagelen) ...	1	—	—	—	—	—
Rembang	1	—	—	—	—	—
Soerabaja	3	—	—	1	2	1
Soemenep (Madoera) ...	1	—	—	—	—	—
Madioen	1	—	—	—	—	—
Paseroean	1	—	—	—	—	—
Probolinggo	1	—	—	—	—	—
<i>b. Sumatra.</i>						
Padang	1	—	—	1	1	1
Fort de Kock	1	—	—	—	—	—
Tandjong Pinang	vac.	—	—	—	—	—
Kotta Radja (Atjeh) ...	1	—	1	1	—	—
Medan	1	—	—	—	—	1
Palembang	1	—	—	—	—	—
<i>c. Borneo.</i>						
Pontianak	1	—	—	—	—	—
Singkawang	—	—	—	1	—	2
Bandjermasin	1	—	—	—	—	—
<i>d. Celebes.</i>						
Makassar	1	—	—	1	—	—
Bonthain	vac.	1	—	—	—	—
Menado en O.	1	—	10	1	—	1
<i>e. Ternate en O. ....</i>						
.....	vac.	1	2	—	—	—
<i>f. Amboina en O. ....</i>						
.....	2	—	10	—	—	2
<i>g. Banda .....</i>						
.....	1	—	—	—	—	—
<i>h. Timor en O. ....</i>						
.....	vac.	1	5	2	4	10
Totaal ult. 1893.....						
.....	35	3	28	12	11	24
1892.....	34	1	24 (1)	15	11	25
1891.....	32	1	23	13	10	23
1890.....	31	1	24	13	9	16
1889.....	31	1	21 (1)	14	7	17
1888.....	33	1	25 (4)	13	8	19
1887.....	32	1	22 (2)	13	8	15
1886.....	2)	2)	2)	13	8	12
1885.....	2)	2)	2)	12	9	12
1884.....	2)	2)	2)	13	9	9

¹⁾ De getallen tusschen ( ) beteekenen het aantal der met verlof afwezigen.²⁾ De totalen van vroegere jaren kunnen niet gegeven worden, daar de organisatie van den dienst sedert 1887 van die in de vorige jaren verschilt.

2. ZENDELINGEN IN NED. INDIË. (1)
Missionnaires et missions. (1)

Bron: R. A.

Gewesten. Provinces.	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	Gewesten. Provinces.	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	
Bantam Z. V.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1												
Batavia Z. V.	—	1	2	2	3	2	2	2	2	2												
J. C.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	Sum.West.J. C.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
G. K.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	D. Z.	1	1	1	1	1	3	3	2	3	2	
G. I. V.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	R. G.	22	21	21	22	19	22	27	28	34	33	
Preang. Z. V.	3	2	2	2	3	3	3	2	2	3	L. G.	—	—	—	—	2	2	2	2	2	2	
Cherib. Z. V.	2	3	3	3	3	2	3	3	3	2	V. E. N.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Tegal. G. V.	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—	Benkoel.L. G.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	
Semar. Z. G.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	Palemb. L. G.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
E. Z.	4	5	6	6	6	5	4	4	4	3	O. Sum. Z. G.	—	—	—	—	—	1	1	1	2	1	
S. Z.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	Z.O. Born.R. G.	8	6	6	6	7	9	10	10	12	10	
Japara. D. Z.	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	Celebes Z. G.	2	1	1	1	1	—	—	—	—	—	
Soerab. Z. G.	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	Menado Z. G.	—	—	—	—	—	2	4	5	4	4	
G. K.	1	1	1	1	1	—	1	1	1	—	G. Z.	5	3	3	6	6	6	6	6	7	9	
Pasoer. Z. G.	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	Amboina Z. G.	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	
Besoeki J. C.	1	1	—	—	—	1	1	1	1	2	U. Z.	—	—	—	—	—	1	1	2	2	2	
G. I. V.	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	Ternate U. Z.	8	7	7	8	7	6	7	7	8	8	
Banjoem. E. Z.	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	Timor. G. V.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	
G. V.	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	Z. G.	—	—	—	1	—	2	2	1	—	—	
Bagelen G. V.	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	G. K.	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	
Kedoe. K. G. Z.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1												
Soerak. G. K.	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—												
D. Z.	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1												
Madioen Z. G.	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1												
Kediri. Z. G.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1												
Java en Mad. ²⁾	22	24	25	24	25	28	29	30	27	27	Buitenbeziit. ³⁾	50	41	42	49	45	55	67	67	76	73	
Java et Mad.											Autres possess.											

Verklaring der teekens:

- Z. V. == Nederl. Zendingvereeniging. Rotterdam 1858.
- J. C. == Java-Comité.
- G. K. == Zending der Christelijk Gereformeerde Kerk 1869.
- G. V. == Ned. Gereformeerde Zendingvereeniging 1859.
- Z. G. == Ned. Zendinggenootschap. Rotterdam 1779.
- E. Z. == Zendingvereeniging te Ermelo 1846.

- D. Z. == Doopsgezinde Zendingvereeniging 1847.
- R. G. == Rheinische Missionsgesellschaft. Barmen.
- L. G. == Evang. Luth. Gen. voor In- en Uitw. Zending. Amsterdam 1882.
- U. Z. == Utrechtsche Zendingvereeniging 1859.
- G. Z. == Gossnersche Zending, voortgezet door het Sangi-Comité te Amsterdam.
- G. I. V. == Genootschap van In- en Uitwendige zending.
- S. Z. == Comité der vereeniging tot ondersteuning van de zendingen der Salatiga-zending op Java, gevestigd te Utrecht.
- K. G. Z. == Kerkgenootschap gemeente der zevende dags baptisten Haarlem.
- V. E. M. == Vereen. voor evangelisatie onder de milit. in Ned. Indië te Harderwijk.

(1) De Roomsche-Katholieke zending, die in de Minahassa en op Flores Zendingsscholen gesticht heeft, gaat uit van de Roomsche-Katholieke Kerk. Zie daarom vorige Tabel. De Aartsbisschop te Batavia is het hoofd dier zending.

La mission catholique se trouve sous la direction de l'archevêque de Batavia, et n'est point organisée, comme l'est la mission protestante, par des associations particulières. Voir, pour les prêtres catholiques et leurs stations, le tableau précédent.

²⁾ Buitendien zijn in 1894 op Java en Madoera nog 4 zendingen die als onderwijzers werkzaam zijn; n.l. 2 in Batavia voor het Centraal-Comité voor de oprichting en instandhouding van een seminarie te Depok gevestigd te Amsterdam, 1 in Bagelen en 1 in Soerabaja.

³⁾ Buitendien in 1894 zijn in de buitenbeziittingen nog 4 zendingen als onderwijzers werkzaam; n.l. 2 op Sumatra's Westkust en 2 in Menado.

3. GEWESTELIJK OVERZICHT VAN DE VERTROKKEN, TE DJEDDAH
Aperçu par provinces des pèlerins partis,

Java en
Java et

Bron: K. V.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Met passen naar Mekka vertrokken. <i>Partis pour la Mecque munis de passe-ports.</i>							Te Djeddah	
	1887.	1888.	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.	1887.	1888.
Bantam	59	165	135	588	392	747	607	98	161
Batavia	172	162	166	203	110	169	126	63	149
Krawang	6	16	31	16	9	17	41	3	17
Preanger Regentsch.	73	276	85	302	318	612	747	67	277
Cheribon	63	158	85	91	272	136	184	56	149
Tegal	32	50	25	61	93	72	128	32	46
Pekalongan	53	45	40	58	85	44	112	49	30
Semarang	45	218	133	118	128	115	168	48	229
Japara	23	66	6	28	33	14	44	20	60
Rembang	24	66	56	29	53	55	82	23	63
Soerabaja	312	587	241	301	428	376	687	242	632
Pasoeroean	63	66	75	58	82	187	144	79	72
Probolinggo	9	47	19	21	39	27	64	10	54
Besoeki	9	57	19	30	41	74	108	8	53
Banjoemas	19	26	41	38	41	59	45	18	21
Bagelen	137	284	175	53	73	101	144	82	282
Kadoe	61	173	22	19	78	32	39	24	126
Djokjokarta	31	73	20	7	40	45	27	11	59
Soerakarta	9	30	21	18	22	35	27	14	30
Madioen	40	44	21	41	13	13	29	31	36
Kediri	46	107	57	63	35	47	72	20	130
Madoera	67	217	103	114	151	183	272	60	209
Totaal. <i>Total.</i>	1 353	2 933	1 576	2 257	2 536	3 160	3 897	1 058	2 885

Bron: K. V.

Buitenbe
Autres

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Met passen naar Mekka vertrokken. <i>Partis pour la Mecque munis de passe-ports.</i>							Te Djeddah	
	1887.	1888.	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.	1887.	1888.
Sumatra's Westkust	319	435	621	1 213	1 346	1 459	1 564	369	391
Benkoelen	29	23	56	46	94	77	105	28	28
Lampongsche distr.	171	26	59	104	46	82	114	166	29
Palembang	157	252	284	716	894	829	1 100	156	248
Sumatra's Oostkust	242	210	331	605	540	494†	322†	54	81
Atjeh	28	3	31	42	62†	36†	17†	67	49
Riouw	9	31	8	5	3†	10†	218†	—	11
Banka	16	6	22	27	11	41	68	13	5
Billiton	6	—	2	18	—	—	5	6	—
Westerafd v. Borneo	99	187	122	141	87	163	260	91	164
Z.- en O. v. Borneo	115	173	182	253	534	778	644	109	185
Celebes en onderh.	77	108	50	269	316	228	230	75	96
Menado	18	10	21	—	25	25	8	21	11
Ambona	19	16	29	59	31	55	58	16	25
Ternate	6	12	5	2	10	15	3	6	11
Timor	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bali en Lombok	7	6	7	28	12	14	50	5	7
Totaal. <i>Total.</i>	1 318	1 498	1 830	3 528	4 011†	4 306†	4 766†	1 182	1 341

1) Bovendien meldden zich bij het consulaat te Djeddah nog aan zonder passen, en met passen die bui-

AANGEKOMEN EN TERUGGEKEERDE BEDEVAARTGANGERS. 1)
arrivés à Djeddah et revenus.

Madoera.
Madoura.

(Arabie) aangekomen (volgens opgaven van den Nederlandschen Consul aldaar). <i>Arrivés à Djeddah (Arabie).</i>					Van Mekka teruggekeerd. <i>Revenus de la Mecque.</i>							
1889.	1890.	1891.	1892.	1893.	1887.	1888.	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.	
132	534	357	618	570	71	89	98	397	320	466	441	
142	175	141	187	206	77	104	106	154	124	112	102	
31	16	9	17	38	3	15	23	17	5	15	27	
84	258	307	457	761	39	226	100	214	262	427	617	
84	96	242	138	163	37	127	60	47	220	128	119	
24	54	84	52	114	31	52	32	32	74	50	88	
37	68	38	87	47	49	31	37	54	42	72	39	
106	134	121	118	117	70	177	87	86	100	111	88	
7	24	33	19	37	25	63	14	22	32	18	47	
42	42	25	76	42	23	48	49	35	31	71	40	
188	313	332	367	453	150	370	157	267	270	329	377	
52	61	43	113	175	59	80	62	56	43	96	128	
15	21	37	27	28	9	42	18	15	22	24	21	
17	29	35	69	107	4	41	25	19	36	59	80	
41	40	30	51	59	28	43	40	40	41	49	56	
88	71	74	86	178	71	233	78	62	88	87	136	
23	29	57	64	43	28	104	23	30	40	58	31	
15	10	24	37	35	5	32	3	8	15	2	30	
17	15	21	24	34	30	22	11	35	23	12	35	
29	67	31	27	25	53	37	39	54	33	51	41	
54	66	59	76	72	15	120	53	56	33	35	57	
102	119	120	190	273	58	143	97	93	96	159	220	
Totaal	1 330	2 242	2 220	2 900	3 577	935	2 199	1 212	1 793	1 950	2 431	2 820

zittingen.
possessions.

(Arabie) aangekomen (volgens opgaven van den Nederlandschen Consul aldaar). <i>Arrivés à Djeddah (Arabie).</i>					Van Mekka teruggekeerd. <i>Revenus de la Mecque.</i>							
1889.	1890.	1891.	1892.	1893.	1887.	1888.	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.	
526	1 031	1 362	1 331	1 612	290	316	299	535	651	741	850	
56	37	90	77	73	21	16	45	26	42	71	59	
59	102	39	57	124	172	51	51	64	36	40	92	
269	611	808	603	819	152	235	219	472	639	514	621	
212	387	444	432†	251†	108	193	284	432	288	248†	208†	
96	32	48	54†	43†	*	*	*	*	6†	13†	8†	
2	2	1	2†	—	9	21	—	*	*	8†	58†	
23	21	14	37	58	27	4	27	12	9	31	38	
2	10	8	—	2	6	—	2	6	11	—	4	
106	135	67	160	243	134	130	112	92	6†	115	178	
163	274	443	545	735	141	209	198	212	397	625	537	
91	217	232	265	260	53	70	29	176	130	139	117	
18	—	1	26	8	20	7	20	—	—	17	4	
24	38	37	42	32	22	6	13	16	20	47	22	
4	3	3	21	2	5	8	—	1	3	16	—	
—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	
7	29	9	24	41	3	4	2	17	7	13	30	
Totaal	1 658	2 929	3 606	3 676†	4 303†	1 167†	1 270†	1 301†	2 061†	2 304†	2 638†	2 826†

ten N. I. waren afgegeven, in bovenstaande jaren resp. 186, 161, 158, 235, 208, 284 en 212 bedevaartgangers.

4. GETAL MET PASSEN NAAR MEKKA VERTROKKEN EN TERUGGEKEERDE BEDEVAARTGANGERS

Nombre des pèlerins.

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Vertrokken. <i>Partis pour la Mecque de:</i>			Teruggekeerd. <i>Revenus à:</i>		
	Java en Madoera. <i>Java et Madoura.</i>	Buiten- bezittingen. <i>Autres possessions.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Java en Madoera. <i>Java et Madoura.</i>	Buiten- bezittingen. <i>Autres possessions.</i>	Totaal. <i>Total.</i>
1879	3 263	2 175	5 438	2 508	1 206	3 714
1880	7 327	2 852	10 179	2 226	1 463	3 689
1881	2 575	1 949	4 524	5 224	1 805	7 029
1882	2 465	1 985	4 450	2 037	1 361	3 398
1883	2 748	2 174	4 922	2 277	1 876	4 153
1884	2 538	2 030	4 568	2 249	1 662	3 911
1885	2 501	2 259	4 760	2 231	1 966	4 197
1886	1 422	1 241†	2 663†	1 277	894†	2 171†
1887	1 353	1 318	2 671	935	1 167†	2 102†
1888	2 923	1 498	4 431	2 199	1 270†	3 469†
1889	1 576	1 830	3 406	1 212	1 301†	2 513†
1890	2 257	3 528	5 785	1 793	2 061†	3 854†
1891	2 536	4 011†	6 547	1 950	2 304†	4 254†
1892	3 160	4 306†	7 466†	2 431	2 638†	5 069†
1893	3 897	4 766†	8 663†	2 320	2 826†	5 646†

5. GETAL HADJI'S ONDER DE INLANDERS AANWEZIG OP ULT. 1874 EN 1892.

Nombre des hadji's (indigènes ayant fait le pèlerinage de la Mecque).

Bron: K. V.

Java en Madoera. <i>Java et Madoura.</i>	1874.		1892.		Buitenbezittingen. <i>Autres possessions.</i>	1874.		1892.	
Bantam	1 688	4 782	Sumatra's Westk.	4 876	10 052				
Batavia	1 068	4 852	Benkoelen	80	562				
Krawang	113	358	Lampongsche districten	654	1 073				
Preanger-Regentschappen	3 464	8 533	Palembang	2 358	3 588				
Cheribon	1 463	2 687	Oostk. van Sumatra	312	3 097				
Tegal	1 156	1 726	Atjeh en Onderh.	—	32				
Pekalongan	972	1 738	Riouw en "	139	410				
Semarang	4 998	6 906	Banka	238	420				
Japara	2 059	2 404	Billiton	25	71				
Rembang	651	1 137	Westerafd. Borneo	29	2 130				
Soerabaja	3 085	7 021	Z. en O. afd. Borneo	2 613	4 608				
Pasoeroean	746	1 722	Celebes en onderh.	376	1 297				
Probolinggo	117	422	Menado { Minahassa	3	17				
Besoeki	149	821	Gorontalo	11	67				
Banjoewangi	143		Amboina	70	388				
Banjoemas	467	1 002	Ternate	8	23				
Bagelen	798	1 971	Timor en onderh.	—	42				
Kedoe	923	1 340	Bali en Lombok	83	84				
Djokjokarta	836	620							
Soerakarta	1 312	812							
Madioen	843	1 391							
Kediri	502	1 152							
Madoera	6 208	1 546							
Totaal.. <i>Total.</i>	33 755	54 943	Totaal.. <i>Total.</i>	11 860	27 961				

IV. Nijverheid. *Industrie.*

A. VERZAMELINGSNIJVERHEID. *Industrie minière.*

I. TIN-PRODUCTIE VAN NEDERLANDSCH INDIË. *Production d'étain.*

1. Banka. Aan het Gouvernement geleverd van medio April 1893 tot medio Maart 1894 en in de negen voorafgaande jaren.

Bron: K. V. *Banka. Quantités livrées au Gouvernement.*

Districten.	Onder contrôle werkende mijnen. <i>Mines contrôlées.</i>			Particuliere ontginningen. <i>Expl. privées.</i>			Verwerking van afval. <i>Déchets.</i>		Totaal der leveringen. <i>Total du produit (picols.)</i>
	Aantal mijnen. <i>Mines.</i>	Gem. Aantal werklieden. <i>Ouvr.</i>	Productie in picols. <i>Produit (picols.)</i>	Aantal ontg. <i>Mines.</i>	Gem. Aantal werklieden. <i>Ouvr.</i>	Productie in picols. <i>Produit (picols.)</i>	Gem. Aantal inleveraars. <i>Ouvr.</i>	Productie in picols. <i>Produit (picols.)</i>	
Muntok	5	661	3 767	13	182	1 450	17	688	15 905
Djeboes	17	1 015	10 273	22	189	1 939	21	780	82 992
Blinjoe	12	1 200	14 476	28	431	5 760	21	964	21 200
Soengeiliat	20	1 893	17 798	24	143	2 148	16	2 617	22 562
Merawang	10	1 119	12 448	1	22	311	2	41	12 800
Pangkalpinang ...	18	1 481	19 065	7	38	472	2	145	19 682
Soengeisleian	8	902	10 956	15	77	1 082	1	7	12 046
Koba	4	423	4 691	3	13	69	—	—	4 760
Toboali	6	420	6 047	25	136	1 453	3	67	7 566
Tot. over 1893/94	100	9 114	99 521	138	1 231	14 683	83	5 309	119 513
" " 1892/93	96	8 381	99 194	157	1 353	15 689	128	6 862	121 736
" " 1891/90	94	7 682	73 097	182	1 563	15 219	125	5 307	93 623
" " 1890/91	92	6 588	70 819	233	2 226	26 948	159	9 423	107 190
" " 1889/90	96	6 801	59 535	263	2 017	22 949	208	7 208	89 691
" " 1888/9	97	6 595	45 521	195	1 744	14 761	144	5 682	65 964
" " 1887/8 ¹⁾	97	5 777	57 675	227	1 818	18 359	175	8 363	84 397
" " 1886/7 ²⁾	98	5 422	54 395	198	1 506	16 220	160	6 475	77 090
" " 1885/6	104	5 497	57 071	166	1 341	13 324	427	6 158	76 552
" " 1884/5	103	5 727	56 264	128	1 340	13 444	200	4 803	74 510

1) 1 Maart—31 Mei. 2) 1 April—Uit^o. Febr.

Bron K. V.

2. Billiton.

Districten.	Aantal mijnen in bewerking geweest. <i>Mines en expl.</i>	Gemiddeld aantal mijnwerkers. <i>Ouvriers, chiffre moyen.</i>	Productie in picols. <i>Produit (picols.)</i>	
			Tinerts, gereed voor de smelting. <i>Minérai prêt pour la fonte.</i>	Tin. <i>Etain.</i>
Tandjong Pandan	18	770	— ¹⁾	4 265
Manggar	21	2 580	—	28 533
Linggang	18	2 710	—	27 216
Boeding	20	1 440	—	13 407
Dindang	12	620	—	5 173
Totaal Mei--April 1893/94 ...	89	8 120	—	78 595
1892/93 ...	91	8 130	117 800	82 720
1891/92 ...	92	8 670	159 000	106 246
1890/91 ...	94	8 644	144 500	96 488
1889/90 ...	94	7 820	144 000	96 279
1888/89 ...	97	7 237	118 700	79 194
1887/86 ...	94	7 245	121 800	77 840
1886/87 ...	92	6 591	130 800	89 193
1885/86 ...	89	5 620	119 100	81 053
1884/85 ...	85	5 296	91 000	61 357

1) Voor 't laatste jaar bevat het K. V. hieromtrent geen gegevens.

3. Riouw (Singkep).

	1889/90.	1890/1.	1891/2.	1892/3.	1893/4.
Tinproductie (Picols.)	29	420	1 393	2 746	4 240
<i>Production d'étain (picols.)</i>	*	*	250 ¹⁾	874	1 326
Gemd. aantal werklieden ...					
<i>Ouvriers, chiffre moyen.</i>					

1) Chineezzen; daarenboven nog enkele inlanders.

II. STEENKOLENPRODUCTIE DER VOORNAAMSTE ONDERNEMINGEN.

Production de charbon des principales entreprises.

Jaren. <i>Années.</i>	Mijnconcessie Tani- sari op Java. <i>Concession Tanisari à Java.</i>	Mijnconcessie Sedan op Java. <i>Concession Sedan à Java.</i>	Ombiliënkolenvelden op Sumatra. <i>Houillères d'Ombiliën à Sumatra.</i>	Concessie aan de Mahakkam rivier (Borneo). <i>Houillères près de la rivière Mahakkam (Bornéo).</i>
1889	ton 128	ton —	ton —	ton 907
1890	—	—	—	5 489
1891	—	1 240	—	6 778
1892	—	47 075	1 758	20 034
1893	—	— ¹⁾	46 075	18 830

¹⁾ In dit jaar werd slechts eene kleine hoeveelheid voor eigen gebruik gewonnen.

III. PRODUCTIE VAN GERAFFINEERDE PETROLEUM DER VOORNAAMSTE ONDERNEMINGEN.

Production de pétrole des principales entreprises.

Jaren. <i>Années.</i>	Dordrechtsche Maat- schappij op Java. (Djabakotta petroleum.)	Concessie de twaalf Dessa's op Java.	Concessie aan de Lepar- rivier op Sumatra. (Lankatpetroleum)
Oct. 1887—ul to 1889	200 484 L.	—	—
1890	967 716 "	—	—
1891	2 861 640 "	—	4 536 000 L.
1892	8 922 204 "	—	5 209 326 "
1893	8 574 678 "	1 284 336 L. ¹⁾	14 429 320 "

¹⁾ Gedeeltelijk ook in 1892 gewonnen.

IV. PRODUCTIE VAN ENKELE ANDERE DELFSTOFFEN.

Production de quelques autres minéraux.

Jaren. <i>Années.</i>	Goud ter Westkust van Borneo. <i>Or (Bornéo).</i>	Diamant ter Westkust van Borneo. <i>Diamant (Bornéo).</i>	Joodkoper te Soerabaja. <i>Todure de cuivre.</i>
1884	123 KG.	—	—
1885	153 "	—	—
1886	149 "	—	—
1887	178 "	1562 karaat	—
1888	136 "	1869 "	—
1889	* "	1206 "	—
1890	62 "	419 "	—
1891	94 "	2683 "	—
1892	98 "	1400 "	2110 KG.
1893	136 "	2168 "	2240 "

B. Landbouw. *Agriculture.*

a. LANDBOUW VOOR EIGEN REKENING DER BEVOLKING IN DE GOVERNEMENTSLANDEN VAN JAVA EN MADOERA.

(van Madoera werden in 1885 alléén opgaven over Pamekasan en Soemenep verstrekt, sedert 1887 over het geheele eiland).

Cultures à Java et Madoura pour compte des indigènes.

I. TOTAAL BOUWGRONDEN DOOR DE BEVOLKING ONTGRONNEN VOOR GEREDELDE CULTUUR (BOUWS). ¹⁾
Total terrains en culture indigène (bahoes).

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Sawahs van levend water voorzien. <i>Rizières arrosées par des eaux vives.</i>	Sawahs van regen afhankelijk. <i>Rizières arrosées par les pluies seules.</i>	Sawahs op rawahgronden (moerassawahs). <i>Rizières dans les marais.</i>	Tegalvelden. <i>Rizières sèches.</i>	Totaal. <i>Total.</i>
1880	1 493 137	817 333	46 345	617 632	2 974 447
1885	1 677 717	967 205	53 631	751 886	3 450 439
1888	1 708 577	992 837	53 202	833 461	3 588 077
1889	1 675 223	1 014 118	54 591	828 170	3 572 102
1890	1 692 355	1 003 654	51 711	816 041	3 563 761
1891	1 688 409	1 020 545	52 572	824 963	3 586 489
1892	1 692 330	1 024 433	52 411	835 866	3 605 040
1893	1 688 021	1 028 993	53 719	852 597	3 623 330

¹⁾ Hieronder niet begrepen de gronden beplant met overjarige gewassen.

II. TOTAAL DER BEPLANTE BOUWGRONDEN (BOUWS). ¹⁾ *Total des terres cultivées (bahoes).*

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>		Met padi. <i>Riz.</i>		Met eenig ander gewas. <i>Autr. plantes.</i>	
		als eerste gewas. <i>1e récolte.</i>	als tweede gewas. <i>2e récolte.</i>	als eerste gewas. <i>1e récolte.</i>	als tweede gewas. <i>2e récolte.</i>
1887	{ Java.....	2 696 581	166 822	619 111	962 401
	{ Madoera.....	99 583	776	254 328	183 341
1888	{ Java.....	2 641 309	137 291	636 524	1 031 721
	{ Madoera.....	97 967	1 660	258 932	125 325
1889	{ Java.....	2 617 534	204 887	643 093	1 018 165
	{ Madoera.....	92 450	980	247 102	163 367
1890	{ Java.....	2 565 053	233 653	639 207	1 220 161
	{ Madoera.....	84 265	221	251 874	191 559
1891	{ Java.....	2 590 766	183 948	646 453	1 139 121
	{ Madoera.....	94 829	1 600	249 700	136 259
1892	{ Java.....	2 593 760	217 211	632 066	1 285 702
	{ Madoera.....	100 252	1 671	245 335	152 635
1893	{ Java.....	2 622 878	193 910	704 008	1 281 215
	{ Madoera.....	104 207	1 109	246 599	178 565

¹⁾ Hieronder ook velden, die niet in geregelde cultuur zijn.

III. GETALSTERKTE VAN DEN VEESTAPEL. ¹⁾
Têtes de bétail.

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Buffels. <i>Buffles.</i>	Runderen. <i>Boeufs.</i>	Paarden. <i>Chevaux.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Aantal beesten gem. p. 1000 inl. ²⁾ <i>Nomb. moyen des bestiaux sur 1000 indigènes.</i>
1880	2 398 506	1 835 222	537 877	4 771 605	244
1885	2 483 991	2 046 111	517 629	5 047 731	238
1887	2 607 518	2 133 548	531 360	5 272 426	238
1888	2 630 400	2 208 100	546 900	5 385 400	237
1889	2 634 400	2 245 500	561 400	5 441 300	238
1890	2 634 100	2 353 400	534 700	5 522 200	234
1891	2 629 900	2 394 500	536 000	5 560 400	233
1892	2 653 500	2 415 800	533 100	5 602 400	234

¹⁾ Incl. De Residentiën Djokjakarta en Soerakarta.

²⁾ Vermits het vee dat aan Europeanen en aan andere niet-inlanders toebehoort, niet afzonderlijk is opgegeven, en bovendien in elk gewest slechts een zeer klein gedeelte van de opgegeven totalen kan uitmaken, is bij deze berekening van de veronderstelling uitgegaan dat de geheele veestapel het eigendom is der inlandsche bevolking. De paarden worden op Java nimmer voor den landbouw gebruikt.

IV. GEWESTELIJK OVERZICHT VAN DE UITGESTREKTHEID DER GESLAAGDE VELDEN IN BOUWS, ¹⁾
DIE BLIJKENS TABEL II MET PADI OF ANDERE GEWASSEN (EERSTE EN TWEEDE AANPLANT)
ZIJN BEPLANT GEWEEST.

*Répartition par provinces des rizières arrosées et sèches (en bahoes¹⁾), dont la culture (1e et 2e récolte)
a réussi. Pour le total des champs cultivés voir le tableau II.*

Bron: K. V.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Padi. <i>Riz.</i>	Andere eenjarige gewassen. <i>Autres plantes annuelles.</i>							
		Djagong. <i>Mais.</i>	Katjang. <i>Arachis.</i>	Diverse voedings- gewassen. <i>Plantes alimen- taires diverses.</i>	Suiker- riet. <i>Canne à sucre.</i>	Tabak. <i>Tabac.</i>	Indigo.	Kapas. <i>Coton.</i>	Totaal. <i>Total.</i>
Bantam.....	109 350	1 812	1 765	10 345	234	10	317	285	14 768
Batavia.....	867	29	68	202	9	—	—	—	308
Krawang....	46 958	544	175	1 598	78	24	—	—	2 419
Preang.-Reg.	284 449	8 573	10 113	64 060	2 324	5 062	144	107	90 383
Cheribon....	209 890	3 815	27 624	30 947	7 369	449	1 705	1 670	73 579
Tagal.....	144 342	19 271	6 861	22 265	7 551	1 375	482	520	58 325
Pekalongan .	55 377	28 406	2 326	8 331	3 022	412	2 183	1	44 681
Semarang...	232 585	76 700	21 385	70 130	5 224	8 012	1 999	6 086	189 536
Japara.....	124 220	38 914	5 816	39 743	8 955	697	2 475	5 065	101 665
Rembang....	212 937	77 138	24 386	36 534	3 048	29 819	2 121	2 180	175 226
Soerabaja...	263 747	49 517	53 770	39 252	22 588	4 933	4 102	545	374 707
Paseroean..	87 756	86 260	8 503	40 022	12 549	4 069	2 284	—	153 687
Probolinggo.	45 499	95 037	7 573	14 963	9 228	1 385	535	106	128 827
Besoeki.....	86 149	93 885	5 467	34 503	6 521	26 259	1 064	203	167 902
Banjoemas...	153 544	62 851	3 827	22 604	13 006	11 653	1 015	2	114 958
Bagelen.....	196 208	47 996	3 935	42 387	1 876	7 523	533	34	104 284
Kadoe.....	89 959	49 885	8 697	33 414	61	16 360	2 144	—	110 561
Madioen....	144 131	23 084	16 809	78 862	5 260	2 010	1 420	2 418	129 863
Kediri.....	133 437	15 959	19 288	52 782	11 736	9 869	5 014	948	115 596
Madoera....	96 439	342 587	39 756	37 731	514	2 105	822	704	424 219
Totaal 1893.	2 717 844	1122 263	268 144	680 675	121 153	132 026	30 359	20 874	2 375 494
1892.	2 772 317	1125 149	265 928	655 090	95 989	138 991	26 746	23 405	2 331 298
1891.	2 518 038	973 909	263 055	611 254	90 170	119 102	28 224	19 394	2 105 108
1890.	2 507 744	1074 335	246 275	700 463	88 295	102 935	28 685	17 697	2 258 685
1889.	2 749 128	977 844	220 026	590 326	71 078	110 996	24 159	16 327	2 010 756
1888.	2 757 503	889 473	259 067	596 102	71 417	153 790	24 621	30 153	2 024 623
1887.	2 905 337	917 081	224 697	603 969	61 690	104 374	24 888	24 377	1 961 076
1886.	2 742 256	959 029	239 783	603 929	82 346	111 390	21 387	22 064	2 039 928
1885.	2 675 368	857 937	241 679	518 330	53 708	91 742	17 903	19 314	1 80 0613

¹⁾ 1 bouw = 7096,5 M².

II. UITGESTREKTH. DER GRONDEN DOOR INLANDERS VERHUURD AAN LANDBOUW-INDUSTRIEELLEN,
MET OPGAVE VAN DE CULTUUR DIE DAAROP GEDREVEN WORDT.

*Superficie des terrains cédés en bail par les indigènes aux non-indigènes, avec l'indication
des cultures sur ces terrains.*

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Uitgestrektheid in bouws. <i>Superficie en bahoes.</i>	Waarvan voor de teelt van: <i>Dont pour la culture de:</i>			Voor de oprichting van gebouwen. <i>Construction de batiments.</i>	Aantal geregistreerde overeenkomsten. <i>Nombre des contrats enregistrés.</i>	Aantal huurders. <i>Nombre des entrepre- neurs.</i>	
		Suiker- riet. <i>Canne à sucre.</i>	Padi en 2e ge- wassen. <i>Padi et 2es récoltes.</i>	Andere gewassen. <i>Autres plantes.</i>			Europea- nen. <i>Européens.</i>	Vr. Ooster- lingen. <i>Orientaux étrangers.</i>
1884	43 564	37 061	3 052	3 384	67	2 641	50	58
1885	58 500	39 263	1 182	18 000	55	17 648	42	115
1886	45 172	36 276	2 615	6 171	110	5 196	110	97
1887	62 265	39 355	2 375	20 389	146	17 235	61	66
1888	65 074	45 988	2 765	16 222	99	5 168	75	45
1889	68 955	58 375	4 686	5 788	106	2 024	193	44
1890	105 984	69 055	6 023	30 784	122	16 335	175	31
1891	97 856	81 653	4 880	11 243	80	2 903	38	23
1892	107 359	90 779	5 245	11 290	45	3 179	66	28
1893	113 036	93 485	6 913	12 576	62	6 289	56	17

III. TOTAAL GRONDEN OP JAVA IN HUUR OF IN ERFPACHT AFGESTAAN NAAR DE
SOORT DER ONDERNEMERS.

Total terres cédées en bail ou emphytéose aux cessionnaires de diverse nature.

Gewesten.	Naaml. Venn. of Europeanen. <i>Sociétés anon. ou Européens.</i>		Chineezen. <i>Chinois.</i>		Chineezen en Europeanen. <i>Chinois et Europ.</i>		Inlanders. <i>Indigènes.</i>		Totaal. <i>Total.</i>	
	Aantal. <i>Nombre.</i>	Bouws. <i>Bahoes.</i>	Aantal. <i>Nombre.</i>	Bouws. <i>Bahoes.</i>	Aantal. <i>Nombre.</i>	Bouws. <i>Bahoes.</i>	Aantal. <i>Nombre.</i>	Bouws. <i>Bahoes.</i>	Aantal. <i>Nombre.</i>	Bouws ¹⁾ <i>Bahoes.</i>
Bantam.....	6	1 893	—	—	—	—	—	—	6	1 893
Batavia.....	1	406	—	—	—	—	—	—	1	406
Krawang ...	4	589	2	864	—	—	—	—	6	1 453
Preanger ...	158	68 072	18	4 713	—	—	1	314	177	72 899
Cheribon....	6	3 219	1	300	—	—	—	—	7	3 519
Tegal	4	1 147	1	127	—	—	—	—	5	1 274
Pekalongan ..	15	8 900	5	2 602	—	—	—	—	20	11 502
Semarang...	47	21 390	2	708	—	—	—	—	49	22 098
Japara	11	4 275	—	—	—	—	—	—	11	4 275
Soerabaja ...	10	5 246	1	241	—	—	—	—	11	5 487
Paseroean..	86	76 758	1	1 178	—	—	—	—	87	77 936
Probolinggo.	30	27 078	1	237	—	—	—	—	31	27 315
Besoeki ...	55	47 642	—	—	—	—	1	300	56	47 942
Banjoemas ..	4	1 368	—	—	—	—	—	—	4	1 348
Bagelen	1	1 184	1	490	—	—	—	—	2	1 674
Kedoe	15	4 418	1	428	—	—	—	—	16	4 846
Madioen	25	9 505	3	1 351	—	—	—	—	28	10 856
Kediri.....	139	85 902	10	4 801	1	199	2	856	152	91 758
Totaal 1893	617	368 772	47	18 040	1	199	4	1 470	669	388 481
Total 1892	594	343 359	46	17 912	1	132	4	1 470	645	362 873
1891	552	312 100	41	15 444	2	633	4	1 486	599	329 653
1890	565	297 215	44	15 615	3	1 012	5	2 019	617	315 861
1889	570	284 079	44	15 628	3	1 012	6	2 563	623	303 2 2
1888	553	275 769	36	14 132	4	1 539	7	2 594	600	294 034
1887	562	272 382	41	14 885	3	1 407	3	1 416	609	290 090
1886	528	255 592	36	11 743	4	3 492	3	1 424	571	272 251
1885	515	249 978	34	12 806	4	3 492	2	809	555	267 085
1884	463	228 902	23	7 702	2	2 586	3	1 209	491	240 399

¹⁾ Voor het in dit totaal begrepen aantal bouws, waarvan bleek dat zij voor den landbouw werden bestemd, zie de tabel op pag. 35.

IV. UITGESTREKTHEID EN VERPONDINGSWAARDE DER LANDEN OP JAVA AAN PARTICULIEREN IN EIGENDOM AFGESTAAN, VERDEELD NAAR GEWESTEN EN NATIONALITEIT DER EIGENAREN. ¹⁾
Etendue et valeur imposable des domaines particuliers à Java, par provinces et par nationalités
 Bron: K. V. *des propriétaires.*

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Toebeh. aan Europ. <i>Européens.</i>		Toebeh. aan Chin. <i>Chinois.</i>		Toebeh. aan and. Vr. Oosterlingen of inlanders. <i>Autr. orient. étr. ou indig.</i>	
	Aantal bouws. <i>Etendue en bahoes.</i>	Verpondingswaarde. <i>Val. imposable × f 1000.</i>	Aantal bouws. <i>Etendue en bahoes.</i>	Verpondingswaarde. <i>Val. imposable × f 1000.</i>	Aantal bouws. <i>Etendue en bahoes.</i>	Verpondingswaarde. <i>Val. imposable × f 1000.</i>
Bantam.....	42 795	800	—	—	—	—
Batavia.....	493 984	19 851	335 833	16 679	18 893	1 634
Krawang.....	300 000	2 700	86 080	900	—	—
Cheribon.....	257 240	2 949	—	—	—	—
Tegal.....	3 853	424	—	—	—	—
Semarang.....	13 582	1 335	5 533	2 134	1 421	185
Japara.....	—	—	2 081	158	—	—
Soerabaja.....	604	362	5 761	2 701	456	211
Pasoeroean.....	851	700	—	—	—	—
Totaal. <i>Total.</i> 1893	1 112 909	29 121	435 288	22 572	20 770	2 030
1892	1 112 127	29 091	435 804	22 431	20 740	2 012
1891	1 112 260	29 103	435 628	22 600	20 731	2 051
1890	1 113 092	29 037	435 080	22 510	20 373	2 462
1889	1 117 065	27 702	431 467	22 428	21 729	2 501
1888	1 143 956	27 223	426 667	21 972	20 476	2 698
1887	1 139 561	29 693	427 029	23 002	24 403	2 799
1886	1 140 219	30 078	418 196	24 230	24 215	2 686
1885	1 083 886	31 048	311 319	24 120	11 022	2 493

¹⁾ Sedert 1816 zijn geen landen in eigendom afgestaan, zoodat de uitgestrektheid dezelfde blijft, al verwisselt de bestemming der gronden en nu en dan de nationaliteit der eigenaars; door verbetering der opgaven verandert het totaal steeds.

V. SUIKERCULTUUR OP JAVA. *Culture du sucre à Java.*

1. Overgang der Gouvernements-suikercultuur in vrije cultuur.

Bron: K. V. *Transition de la culture de sucre du Govt. à la culture libre.*

Oogstjaar. <i>Années.</i>	Uitgestrektheid op hoog gezag beplant in bouws. <i>Terres du Govt. en bahoes.</i>	Vrije velden der bevolking in bouws. <i>Terres louées des indigènes. en bahoes.</i>	Oogstjaar. <i>Années.</i>	Uitgestrektheid op hoog gezag beplant in bouws. <i>Terres du Govt. en bahoes.</i>	Vrije velden der bevolking in bouws. <i>Terres louées des indigènes. en bahoes.</i>
1882	29 840	11 603	1887	14 163	25 948
1883	26 416	15 488	1888	11 179	28 834
1884	23 508	19 720	1889	8 372	31 294
1885	20 331	22 802	1890	5 492	35 395
1886	17 405	22 763	1891 ¹⁾	2 721	35 791

¹⁾ Laatste jaar van de bebouwing van suikervelden op hoog gezag.

2. Ontwikkeling der vrije suikercultuur (op contracten met de bevolk. berustende)
Développement de la culture de sucre par entrepreneurs sous libre contrat avec l'indigène.

Aantal werkende fabrieken, uitgestrektheid der aanplantingen en verkregen productie.

Bron: K. V. *Nombre des usines, bahoes cultivés et production.*

Jaren. <i>Années.</i>	Getal fabrieken. <i>Usines.</i>	Aanplant bouws. <i>Nombre des bahoes cultivés.</i>	Productie. <i>Production.</i> Picols. ¹⁾	Gemiddeld per bouw. ²⁾ <i>Moyenne par bahoe.</i>
1875	44	3 748 (16)	233 304 (40)	*
1881	42	10 031 (42)	528 420 (41)	52,88
1885	54	16 228 (54)	1 132 627 (54)	70,33
1886	52	16 376 (52)	1 287 068 (52)	78,60
1887	53	15 773 (50)	1 361 863 (50)	86,36
1888	52	15 570 (51)	1 367 814 (50)	88,93
1889	51	16 404 (50)	1 332 782 (50)	81,37
1890	57	19 042 (57)	1 512 955 (54)	81,88
1891	64	20 365 (56)	1 634 601 (56)	80,26
1892	147	67 087 (145)	5 694 516 (145)	83,88
1893	152	74 295 (150)	6 609 765 (152)	88,61

¹⁾ De picol à 61,76 KG. ²⁾ Berekend over het aantal geslaagde velden.

3. Suiker-productie (in picols) in 1893 verdeeld over gewesten en aard der ondernemingen met de totalen der gewestelijke productie van de 5 vorige jaren.
Sucres produits (picols) par provinces.

Bron: K. V.

Gewesten. Provinces.	Ondernemingen op van de bev. gehuurde gronden. <i>Terres louées de l'indigène.</i>		Ondern. op gronden, door het Gouvt. in huur of erfp., en door Vorsten afgest. <i>Terres cédées par le Gouvt. et les princes indigènes.</i>		Ondernemingen op landen, in eigendom afgestaan. <i>Domaines particuliers.</i>		Totaal der productie. <i>Production totale.</i>					
	Onderne- mingen. <i>Fabriques</i>	Productie. <i>Production.</i>	Onderne- mingen. <i>Fabriques</i>	Productie. <i>Production.</i>	Landen. <i>Domaines</i>	Productie. <i>Production.</i>	1893.	1892.	1891.	1890.	1889.	1888.
Bantam	—	—	—	—	18 (11)	17 877	17 877	13 154	33 620	37 092	46 018	42 530†
Batavia	—	—	—	—	1	48	48	140	4 823	12 076†	125	554
Krawang	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	25	—
Preang, Reg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cheribon	13	412 513	3(2)	56 000	—	—	468 513	348 578	394 640	387 712	292 267	297 633†
Tegal	10	587 450	—	—	1	42 000	629 450	607 277	574 489	627 257	497 877	400 755†
Pekalongan	5	220 579	1	*	—	—	220 579†	244 697	268 764	250 254	212 155†	169 503
Semarang	4	244 970	3	—	—	—	244 970†	188 523†	206 973†	203 891	130 813†	224 023
Japara	11	517 539	1	7 400	—	—	524 939	406 586	382 831†	415 977†	445 943†	507 076†
Rembang	3	52 829	—	—	—	—	52 829	25 825	60 622	46 763	31 190	22 161
Soerabaja	39	2 002 413	1	*	8 (6)	31 920	2 034 333†	1 601 562†	1 734 364†	1 770 575†	1 537 037	1 564 400
Paseroean	18	513 045	1	55 500	1	5 050	573 595	521 458	541 482	519 100	434 510†	472 298
Probolinggo	14	709 521	2	*	—	—	709 521†	644 211†	632 593†	642 965	518 631	545 146
Besoeki	11	446 731	2	*	—	—	446 731†	385 633†	426 230	436 730	368 613	426 219
Bagelen	2	34 129	—	—	—	—	34 129	47 400	16 600	3 000	450	1 200
Banjoemas	5	153 580	—	—	—	—	153 580	160 000	77 200	61 800	63 987	62 831
Madioen	5	232 695	—	—	—	—	232 695	236 032	221 035	135 990	211 317	245 096
Kediri	12	481 771	4	97 773	—	—	579 544	447 626	394 934	439 365	373 401†	313 212
Soerakarta	—	—	15	427 185	—	—	427 185	392 996	397 546	332 256	306 163	351 345
			2 ²⁾	72 130	—	—	72 130	62 577	64 818	48 051	35 200	48 772
Djokjakarta	—	—	19	699 280	—	—	699 280	644 677	605 551	474 790	319 670	486 630
Totaal	152 ¹⁾	6 609 765	18(8) ³⁾ 36 ⁴⁾	216 673 1 198 595	29(20)	96 895	8 121 928†	6 978 952†	7 039 115†	6 845 656†	5 825 392†	6 181 384†

1) Hieronder 24 in handen van Chineezen en 4 in handen van Europ. en Chin. 2) Suikerfabrieken toebehoorende aan het Mangkoe Negorische huis. 3) Totaal der huur- of erfpachtsondernemingen hieronder 4 in handen van Chineezen. 4) Totaal der ondernemingen in de Vorstenlanden; hier worden slechts Europeanen als landhuurders toegelaten.

VI. KOFFIECULTUUR VAN NEDERLANDSCH INDIË. *Culture du café dans les Indes Néerlandaises.*

1. Koffieprod. (in pic.) van 1893 verdeeld over gew. en aard der ondernem. met de totalen der gouvernementproductie der vorige jaren.

Bron: K. V.

Cafés produits (picols), par provinces.

Gewesten. Provinces.	Gouvts. cultuur, (door de pakhuizen uitgeleverd.) <i>Culture du Gouvernement.</i>	Vrije cultuur der bevolk. ¹⁾ <i>Culture libre des indigènes.</i>	Van ondern. op gr., door het Gouv. in huur- of erfp. en door Vorsten afgestaan. <i>Cultures des terrains cessionnés.</i>		Van ondern. op landen, in eigendom afgestaan. <i>Cultures sur domaines part.</i>		Totalen der gouvernementproductie ⁴⁾ in <i>Totaux de la production du gouvernement.</i>									
			Ondern. <i>Entrepr.</i>	Pro-ductie.	Land. <i>Terres.</i>	Pro-ductie.	1892.	1891.	1890.	1889.	1888.	1887.	1886.	1885.	1884.	1883.
<i>a. Java.</i>																
Bantam.....	228	—	3	273	1	280	5 960	1 067	528	2 975	1 937	725	6 418	1 910	351	2 518
Batavia.....	—	—	1	—	38 (36)	8 389	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Krawang.....	34	—	4 (2)	91	1	3 861	708	122	37	169	126	17	534	183	1 119	305
Preanger.....	24 449	—	78 (46)	3 267	—	—	200 958	64 869	28 041	125 175	63 828	42 827	135 684	91 820	154 949	102 345
Cheribon.....	727	—	2	488	—	—	8 006	4 166	693	6 717	8 322	3 106	16 303	8 303	22 781	20 408
Tegal.....	2 559	—	1	*	1	80	58 567	25 006	9 438	45 017	41 635	16 400	80 779	19 545	91 549	42 918
Pekalongan.....	291	—	15 (12)	1 507	—	—	14 783	6 108	1 782	9 939	9 866	3 297	26 156	6 207	30 984	11 141
Semarang.....	412	—	35 (29)	7 625	2	166	18 707	15 592	3 117	17 101	17 557	12 199	31 787	21 306	53 679	56 552
Japara.....	36	—	3 (1)	4	—	—	1 466	1310	110	744	734	652	1 131	1 009	1 218	6 055
Soerabaja.....	1 846	—	8 (7)	5 585	—	—	3 346	2 806	1 206	5 099	3 967	5 652	6 774	4 195	9 226	11 522
Pasoeroean.....	22 317	—	76 (62)	35 887	—	—	269 113	177 448	32 610	245 610	277 507	99 150	295 444	207 711	360 755	423 363
Probolinggo.....	5 481	—	20 (17)	11 093	—	—	33 037	25 714	6 734	33 490	35 074	20 401	43 408	33 119	51 054	63 828
Besoeki.....	2 607	—	31 (12)	6 719	—	—	23 492	21 036	3 777	20 066	26 296	13 842	29 772	18 112	35 139	80 026
Banjoemas.....	433	—	2	—	—	—	12 103	695	281	11 218	5 427	1 370	22 811	5 026	19 547	5 379
Bagelen.....	274	—	1	20	—	—	5 950	1 282	398	7 252	6 972	1 822	18 065	8 147	28 555	15 981
Kedoe.....	238	—	12 (8)	258	—	—	13 273	5 961	1 214	13 269	11 063	5 954	29 266	17 804	51 977	34 446
Madioen.....	3 450	—	12 (10)	6 826	—	—	14 323	10 357	2 884	17 530	28 579	14 361	41 318	25 821	55 313	77 616
Kediri.....	496	—	123 (87)	41 849	—	—	6 116	4 443	376	7 369	11 442	2 679	12 431	8 057	21 484	35 977
Soerakarta.....	3 189	—	57 (55)	8 904	—	—	2 875	13 066	2 460	8 395	14 224	9 904	18 496	21 741	19 245	89 635
Djokjokarta.....	—	—	4 (3)	71	—	—	—	—	—	425	418	176	1 139	555	3 433	1 902
Totaal Java.	69 066	—	427 (299) ²⁾ 61 (58) ³⁾	121 492 ⁺ 8 975	43 (41)	12 776	692 784	381 048	95 686	577 561	564 976	254 534	817 716	500 571	1 012 358	1 081 919
<i>b. Buitenbezitting.</i>																
Sumatra Pad. Bov.	45 088	—	13 (12)	12 140	1	105	49 026	35 723	51 744	36 138	82 233	67 478	37 176	80 806	69 424	124 525
Tapanoeli.....	8 074	—	2 (1)	600	—	—	8 482	7 419	10 439	9 996	12 698	12 785	8 769	17 635	16 958	19 286
Pad. Benedenland.	3 562	—	2 (1)	4	—	—	2 258	1 900	2 867	2 202	4 176	3 364	2 266	3 827	3 278	6 316
Benkoelen.....	—	6 600	3 (1)	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lamp. distr.....	—	—	2	—	2	*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Palembang.....	—	14 800	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sumatra O.....	—	—	—	—	5 (1)	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Atjeh.....	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Riouw.....	—	—	—	—	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Borneo Z.O.....	—	—	2 (1)	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Celebes Gouvern..	—	28 600	1	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Minahassa.....	3 703	—	7 (4)	1 980	1	6	7 257	4 114	960	21 498	7 716	4 511	22 484	23 561	17 070	10 284
Ternate.....	—	—	—	—	2	231	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bali.....	—	21 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tot. Ned. Indië.	129 493	71 009	523 (378)	145 244 ⁺	55 (47)	13 161 ⁺	759 807	430 204	161 696	647 395	671 799	342 672	888 411	626 400	1 119 088	1 242 330

 LANDBOUW. *Agriculture.*

39

1) Uitvoercijfers. 2) Totaal der ondern. op huur- of erfp. gronden van Java. 3) Totaal der Vorstenl. 4) Gewestelijke totalen zijn alleen voor de Gouv. prod. gegeven wegens onvolledigheid der cijfers van particuliere productie.

2 Koffie-productie (in picols) in Nederl. Indië. ¹⁾ Production de café (picols) dans les Indes Néerl.

Bron: K. V.

Jaren. Années.	Java (inclusief de Vorstenlanden). Gouvernements- koffie. ²⁾ Culture du Gouvernement.	Java. Particuliere koffie. Culture privée.			Sumatra.		Celebes.	
		Grond. d. h. Gouvt. in h. of erfp. afgest. Terres en ³⁾ emphytéose.	Eigendomsgron- den. ³⁾ Terres en propriété.	Huurgronden in de Vorstenlanden. ³⁾ Terr. en bail dans les „Vorstenlanden.“	Gouvernements- koffie. ²⁾ Culture du Gouvernement.	Koffie van Erf- pachtsgronden. ³⁾ Culture sur terr. emphytéotiques.	Gouvernements- koffie. ²⁾ Culture du Gouvernement.	Koffie van Erf- pachtsgronden. ³⁾ Culture sur terr. emphytéotiques.
1870	986 000		153 000		164 000	—	13 000	—
1871	446 000		121 000		157 000	—	8 000	—
1872	984 000		185 000		91 000	—	7 000	—
1873	774 000		152 000		109 000	—	11 000	—
1874	1 032 000		180 000		132 000	—	16 000	—
1875	494 000	40 000	13 000	69 000	145 000	—	11 000	—
1876	1 266 000	77 000	34 000	91 000	103 000	—	8 000	—
1877	875 000	61 000	21 000	103 000	175 000	1 000	14 000	—
1878	857 000	51 000	31 000	35 000	104 000	2 000	36 000	—
1879	1 267 000	93 000	27 000	90 000	112 000	3 000	12 000	—
1880	558 000	70 000	9 000	85 000	123 000	5 000	13 000	1 000
1881	1 008 000	154 000	12 000	101 000	110 000	5 000	10 000	1 000
1882	1 025 000	172 000	30 000	71 000	98 000	6 000	19 000	*
1883	1 082 000	203 000	14 000	122 000	150 000	11 000	10 000	2 000
1884	1 012 000	200 000	26 000	36 000	90 000	9 000	17 000	2 000
1885	500 000	167 000	15 000	37 000	102 000	9 000	24 000	2 000
1886	819 000	225 000	27 000	21 000	48 000	7 000	22 000	2 000
1887	255 000	125 000	9 000	23 000	84 000	14 000	5 000	4 000
1888	565 000	298 000	13 000	30 000	99 000	13 000	8 000	6 000
1889	578 000	317 000	20 000	19 000	48 000	14 000	21 000	7 000
1890	96 000	61 000	8 000	8 000	65 000	12 000	1 000	1 000
1891	381 000	262 000	11 000	30 000	45 000	9 000	4 000	2 000
1892	693 000	315 000	21 000	13 000	60 000	14 000	7 000	3 000
1893	69 000	121 000	13 000	9 000	57 000	13 000	4 000	2 000

¹⁾ Als bron voor deze tabel werd gebruikt Mr. N. P. van den Berg's „Historisch Statistische aanteekeningen over de voortbrenging en het verbruik van koffie“ voor zoover betreft de gouvernements-koffieproductie over de jaren tot en met 1878 (voor Celebes tot en met 1877), en de particuliere productie op Java over de jaren tot en met 1874; voor de overige cijfers diende het K. V. als bron. ²⁾ Bij de pakhuizen ingeleverd. ³⁾ Voor zoover bekend.

VII. KINA-PRODUCTIE VAN NEDERL. IND., VERDEELD OVER GEWESTEN EN AARD DER ONDERNEMINGEN
Production de quinquina, par provinces.

Bron: K. V.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Van Gouvernements-plantsoenen. <i>Plantations du Gouv.</i>		Van ondernemingen op gronden, door 't Gouv. in erfpacht afgestaan. <i>Terrains emphytéotiques.</i>		Van plantsoenen op landen in eigendom afgestaan. <i>Cultures sur domaines privés.</i>	
	Produc. plantsoenen. <i>Plantat.</i>	Productie in K.G. <i>Kilogr. produits.</i>	Produc. plantsoenen. <i>Plantat.</i>	Productie in K.G. <i>Kilogr. produits.</i>	Produc. landen. <i>Plantat.</i>	Productie in K.G. <i>Kilogr. produits.</i>
Batavia	—	—	—	—	3 (2)	17 850
Krawang	—	—	—	—	1	29 078
Preanger	8	278 662	70 (53)	2 470 762	—	—
Cheribon	—	—	2 (1)	8 537	—	—
Pekalongan	—	—	7	220 072	—	—
Semarang	—	—	4 (2)	48 617	—	—
Soerabaja	—	—	—	—	—	—
Pasoeroean	—	—	6 (1)	45 150	—	—
Besoeki	—	—	1	—	—	—
Banjoemas	—	—	1	—	—	—
Bagelen	—	—	1	34 000	—	—
Kedoe	—	—	3 (1)	23 000	—	—
Kediri	—	—	5 (1)	6 000	—	—
Totaal 1893.	8	278 662	100 (67)	2 856 138	4 (3)	46 928
" 1892.	8	308 021	112 (71) 22	2 793 820	6 (2)	28 944
" 1891.	8	286 101	126 (69) 33	2 810 636	5	37 500
" 1890.	8	267 281	118 (54) 31	2 436 375 †	2	26 578
" 1889.	8	351 751	123 (58) 39	1 966 514	(3)	34 692
" 1888.	8	370 899	126 (54) 43	1 362 727	(3)	16 888
" 1887.	8	351 656	128 (46) 54	859 144	(2)	13 562

VIII. TABAKS-CULTUUR IN NEDERL. INDIE. *Culture du tabac dans les Indes Néerlandaises.*

1. Tabaks-productie (in K.G.) van 1893, verdeeld over gew. en aard der ondern.
Kilogrammes de tabac produit, par provinces.

Bron: K. V.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Van ondernemingen op van de bev. gehuurde gronden. <i>Terres louées des indigènes.</i>		Van ondernemingen op gronden door 't Gouv. in huur of erfpacht, en door Vorsten afgestaan. <i>Terrains cessionnés.</i>		Van ondernemingen op landen in eigendom afgestaan. <i>Domaines privés.</i>		
	Werkend. ondernemingen. <i>Exploit. en activité.</i>	Productie. Bladtabak. <i>Feuilles.</i>	Produit. Krossok.	Werkende ondernemingen. <i>Exploit. en activité.</i>	Productie. Bladtabak en Krossok. <i>Feuilles et Krossok.</i>	Landen. <i>Domaines.</i>	Productie. Bladtabak. <i>Produit. Feuilles.</i>
<i>a. Java.</i>							
Krawang	—	—	—	—	—	1	34
Semarang	—	—	—	2 (1)	434	2	6 950
Japara	—	—	—	—	—	—	—
Tegal	1	3 500	5 000	—	—	—	—
Probolinggo	19	1 299 077	1 090 993	2	7 550	—	—
Besoeki	18 (15)	3 625 000	4 637 000	7	215 250	—	—
Banjoemas	2	185 000	137 500	—	—	—	—
Kediri	5	250 000	448 750	—	—	—	—
Soerakarta	—	—	—	24	1 254 272	—	—
Djokjakarta	—	—	—	1	31 000	—	—
<i>b. Sumatra.</i>							
Palembang	—	—	—	2	42 315	—	—
Deliincl. Padang en Bedagei	—	—	—	57	8 425 361	—	—
Langkat	—	—	—	31	3 822 759	—	—
Serdang	—	—	—	14	1 536 898	—	—
Batoe Bara	—	—	—	5	214 863	—	—
Assahan	—	—	—	10	1 099 884	—	—
Laboean Batoe	—	—	—	1	110 550	—	—
Borneo W.	—	—	—	—	—	2	21 838
<i>c. Borneo Z.O.</i>							
Borneo Z.O.	3	71 149	—	2	20 752	—	—
<i>d. Menado.</i>							
Menado	1	29 646	—	1	19 764	—	—
Tot. Java beh. Vorstenlanden.	44 (41)	5 359 077	6 314 243	11(10) ¹⁾	223 234	3	69 84
Vorstenlanden.	—	—	—	25 ²⁾	1 285 272	—	—
Sumatra	—	—	—	120	15 252 630	—	—

1) Totaal van de ondernemingen op huur of erfpachtgronden. Hiervan 2 toebehoorende aan Chinese ondernemers. 2) Totaal van de ondernemingen in Soerakarta en Djokjakarta.

Bron: K. V.

2. Tabaksproductie van Java. *Production de tabac à Java.*

Jaren.	Op van de bevolking gehuurde gronden. <i>Terres louées de l'indigène.</i>			Op gronden, door het Gouvernement in huur of erfpacht afgestaan. <i>Terres emphytéotiques.</i>		Op landen, in eigendom afgestaan. <i>Domaines privés.</i>		Op gronden, door Vorsten afgestaan. <i>Terres cédées par princes indigènes</i>	
	Werkende ondernemingen. <i>Exploitations en activité.</i>	Bladtabak. <i>Tabac en feuilles.</i> K. G.	Krossok. K. G.	Werkende ondernemingen. <i>Exploitations en activité.</i>	Productie. KG. <i>Kilogr. produits.</i>	Landen. <i>Domaines.</i>	Productie. KG. <i>Kilogr. produits.</i>	Werkende ondernemingen. <i>Exploitations en activité.</i>	Productie. KG. <i>Kilogr. produits.</i>
1884	45 (36)	4 466 433	2 890 655	17 (16)	337 608 ¹⁾	3	13 112	17 (11)	398 719
1885	40	4 503 198	2 335 736	16 (15)	298 938	2	13 250	17 (15)	600 147
1886	47 (41)	4 228 886	2 559 704	14	212 217	(3)	16 150	23	674 790
1887	56 (50)	4 749 224	2 971 684	16 (15)	342 467	(2)	17 812	24	820 599
1888	61 (58)	6 558 997	4 474 937	26 (25)	400 622	4	27 450	27	1 094 820
1889	55 (41)	4 413 840	3 864 270	18 (14)	215 100	7 (5)	49 170	25	1 061 363
1890	53 (50)	5 621 400	6 311 040	15 (11)	1 330 625	7 (5)	33 380	27	1 080 924
1891	39 (35)	3 232 900	3 547 260	16 (14)	169 599	6 (4)	4 880	23	1 201 903
1892	46 (39)	2 964 500	3 985 000	15 (11)	126 250 †	4 (3)	15 125	28	1 421 342
1893	45 (42)	5 394 077	6 319 243	11 (10)	223 234	2	6 984	25	1 285 272

¹⁾ Hieronder 57 500 KG. Krossok verkregen van aanplantingen buiten de erfpachtgronden.

Bron: K. V. 3.

Tabaksproductie van Sumatra's Oostkust. *Production de tabac à Sumatra.*

Jaren.	Deli en onderh. (Padang en Bedagei).		Langkat.		Serdang.		Batoe Bara.		Assahan Bila en Siak. ¹⁾ en overige ondernemingen op Sum.-Oostk.		Totaal. <i>Total.</i>	
	Werkende ondern. <i>Expl. en activité.</i>	Productie in KG. <i>Kilogr. produits.</i>	Werkende ondern. <i>Expl. en activité.</i>	Productie in KG. <i>Kilogr. produits.</i>	Werkende ondern. <i>Expl. en activité.</i>	Productie in KG. <i>Kilogr. produits.</i>	Werkende ondern. <i>Expl. en activité.</i>	Productie in KG. <i>Kilogr. produits.</i>	Werkende ondern. <i>Expl. en activité.</i>	Productie in KG. <i>Kilogr. produits.</i>	Werkende ondern. <i>Expl. en activité.</i>	Productie in KG. <i>Kilogr. produits.</i>
1884	47	7 473 311	20	2 495 348	9	1 166 445	—	—	—	—	76	11 135 104
1885	51	7 746 244	24	2 520 947	13	1 144 153	—	—	—	—	88	11 411 344
1886	55	7 574 546	24 (22)	2 533 259	18	1 392 115	6 (5)	149 710	4	95 381	107 (104)	11 745 011
1887	57 (54)	7 488 957	25 (18)	2 047 227	27 (25)	2 171 156	10	460 716	7	260 764	126 (114)	12 428 819
1888	83 (67)	9 008 481	42 (28)	3 909 849	35 (28)	2 801 842	13 (9)	622 553	19 (9)	337 756	201 ²⁾ (141)	16 648 980
1889	87 (63)	8 767 588	47 (33)	4 253 953	43 (28)	2 559 561	14 (10)	482 357	70 (19)	869 580	261 ²⁾ (153)	16 933 038
1890	87 (62)	10 478 456	49 (36)	5 669 744	43 (25)	2 925 440	15 (11)	626 504	82 (21)	1 316 794	276 ²⁾ (165)	21 016 937
1891	66	10 416 128	41	5 031 071	26	2 903 561	11	697 125	26	1 488 717	(170)	20 536 601
1892	98 (59)	6 904 397	61 (32)	3 111 098	50 (20)	1 510 464	21 (7)	293 360	77 (17)	1 102 190	307 ²⁾ (135)	12 921 509
1893	67 (57)	8 425 361	59 (31)	3 822 759	41 (14)	1 536 898	7 (5)	214 863	13 (11)	1 210 434	222 (118)	15 210 315

¹⁾ Siak sedert 1887, productie in dit jaar 4 375 KG., in 1888 17 042 KG., in 1889 58 202, in 1890 54 188, in 1891 34 771, in 1892 en 1893 geen productie.²⁾ Hieronder ook ondernemingen die niet meer bestaan of nog niet in werking zijn.

IX. THEEPRODUCTIE VAN JAVA VERDEELD OVER GEWESTEN EN AARD DER ONDERNEMINGEN. *Production de thé à Java, par provinces.*

Bron: K. V.

Gewesten.	Op gronden in huur of erfpacht afgestaan. <i>Terres en bail ou emphytéose.</i>		Op landen in eigendom afgestaan. <i>Domaines privés.</i>		Totaal 1893.	Totaal 1892.	Totaal 1891.	Totaal 1890.	Totaal 1889.	Totaal 1888.	Totaal 1887.
	Ondernem. <i>Entreprises.</i>	Productie K. G. <i>Kilogr. produits.</i>	Landen. <i>Domaines.</i>	Productie K. G. <i>Kilogr. produits.</i>	K. G.	K. G.	K. G.	K. G.	K. G.	K. G.	K. G.
					<i>Total</i> K. G.	<i>Total</i> K. G.	<i>Total</i> K. G.	<i>Total</i> K. G.	<i>Total</i> K. G.	<i>Total</i> K. G.	
Bantam..	—	—	1	15 889	15 889	24 089	16 661	*	14 000†	10 000	7 500
Batavia.	1	68 290	18 (15)	708 100	776 390	845 713	751 358	714 969†	885 773†	787 463†	921 487
Krawang	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Preanger	43 1)(32)	3 017 752	—	—	3 017 752	3 324 432	2 198 551	2 226 318	2 517 364	1 926 746†	2 107 483†
Cheribon	1	54 000	—	—	54 000	64 000	100 000	50 000	50 000	40 000	36 214
Bagelen.	1	265 000	—	—	265 000	340 000	265 000	250 000	250 000	250 000	225 000
Totaal	47 2)(35)	3 405 042	19 (16)	723 989	4 129 031	4 598 234	3 331 570	3 241 287†	3 717 137†	3 014 209†	3 297 684†

1) Hiervan 12 uitsluitend theeondernemingen. 2) Hiervan 3 toebehoorende aan Chineesche ondernemers.

 X. PRODUCTIE VAN INDIGO OP JAVA VERDEELD OVER GEWESTEN EN AARD DER ONDERNEMINGEN. *Production d'indigo à Java par provinces.*

Bron: K. V.

Gewesten.	Op van de bevolking gehuurde gronden. <i>Terres louées des indigènes.</i>		Op gronden in erfpacht afgestaan. <i>Terres emphytéotiques.</i>		Op landen in eigendom afgestaan. <i>Domaines privés.</i>		Op gronden door Vorsten afgestaan. <i>Terres cédées p. princes indigènes.</i>		Totaal K. G.
	Ondern. <i>Exploitat.</i>	K. G.	Ondern. <i>Exploitat.</i>	K. G.	Landen. <i>Exploitat.</i>	K. G.	Ondern. <i>Exploitat.</i>	K. G.	
Batavia.....	—	—	—	—	15	15 410	—	—	15 410
Pekalongan.....	4	25 593	—	—	—	—	—	—	25 593
Semarang.....	1	4 907	—	—	—	—	—	—	4 907
Rembang.....	1	2 000	—	—	—	—	—	—	2 000
Pasoeroean.....	2	5 100	—	—	—	—	—	—	5 100
Probolinggo.....	—	—	1	2500	—	—	—	—	2 500
Banjoemaas.....	1	8 364	—	—	—	—	—	—	8 364
Madioen.....	2	12 147	—	—	—	—	—	—	12 147
Kediri.....	15	85 850	1	4000	—	—	—	—	89 850
Soerakarta.....	—	—	—	—	—	—	77 (76)	281 987	281 987
Djakakarta.....	—	—	—	—	—	—	35	210 233	210 233
							4 ⁴⁾	27 893	27 893
Totaal 1893	26	143 961	2 1)	6 500	15	15 410	116 (76)	520 113	685 984
1892	23 1)	133 641	—	—	18 (17)	14 540	128	530 283	678 464
1891	16(15) ²⁾	100 850 †	4 (3)	5 000	16 (12)	7 360	130	620 642	733 852 †
1890	11 3)	65 435	4	6 160	10	7 380	130	656 886	635 861
1889	11 3)	70 495	2	3 200	19 (15)	12 540	119	655 626	741 861
1888	11 3)	53 838	4 (3)	11 750	6	149 110	116 (115)	623 412	805 414†
1887	10(9)	56 224	6 (4)	13 745	*	*	111 (110)	579 878	} 5)
1886	11 3)	46 647	5 (4)	5 710	*	*	130	591 744	
1885	7	31 150	7 (3)	10 050	(8)	54 625	105 (103)	561 619	

1) Hiervan 1 toebehoorende aan een Chineeschen ondernemer. 2) Hiervan 2 toebehoorende aan Chineesche ondernemers. 3) Hiervan 3 toebehoorende aan Chineesche ondernemers. 4) Toebehoorende aan Vorsten van Djokjakarta en Soerakarta. 5) Daar vele gewestelijke opgaven ontbreken, zijn de totalen voor deze jaren niet uitgetrokken.

XI. PRODUCTIE VAN MUSKAATNOTEN EN FOELIE VERDEELD OVER GEWESTEN EN AARD DER
 Bron: K. V. PRODUCTIE. *Production de noir de muscade et de macis.*

Gewesten.	Inlandsche productie. (Uitvoercijfers.) <i>Export. de prod. indig.</i>		Productie van landen, in eigendom en ondernemingen in erfpacht afgestaan. <i>Domaines privés et terres en bail et emphytéose.</i>				
	Picols Noten. <i>Noix.</i>	Picols Foelie. <i>Macis.</i>	Landen. <i>Plantat.</i>	Onderne- mingen. <i>Exploit.</i>	Picols Noten <i>Noix</i> <i>Picols.</i>		Picols Foeli. <i>Macis.</i>
Bereid. <i>Prépar.</i>					i. d. dop. <i>en</i> <i>coquille.</i>		
<i>a. Java.</i>							
Batavia	—	—	10 (9)	—	—	141	19
Krawang	—	—	1	—	—	—	3
Semarang	—	—	1	8 (3)	—	115	—
<i>b. Buitenz.</i>							
Sumatra W.	5 032	856	—	—	—	—	—
Benkoelen.....	100	4	—	—	—	—	—
Sumatra O.	—	—	—	1	—	12	—
Atjeh	197	22	—	—	—	—	—
Menado	—	—	12	—	134	—	37
Amboina.....	9 115 ¹⁾	180	34	4	11 085	205	2 834
Ternate.....	—	—	8 (7)	—	103	—	15
Totaal 1893	14 444	1 062	66 (64)	13 (8)	11 322	473	2 898
1892	8 416	1 472	81 (71)	21 (7)	9 440	916	2 536
1891	10 338	1 431	53 (47)	12 (4)	9 831	347	2 680
1890	10 595	1 500	47 (45)	10 (4)	8 287	515	2 228
1889	6 335	1 025	42	15 (4)	4 568	630	1 315
1888	4 692	790	41 (40)	11 (4)	10 184	147	2 673
1887	4 966 ²⁾	692	41	6 (2)	10 605	267	2 611
1886	3 338 ³⁾	494	40	6 (4)	6 417	158	1 656
1885	4 682	776	40 (39)	4 (3)	9 261	178	2 493
1884	4 799	721	41 (38)	4 (2)	15 431	1 668	3 281

¹⁾ Grootendeels afkomstig van Nieuw Guinea n.l. circa 7000 pic.

²⁾ Bovendien nog voor eene waarde van f21.000. ³⁾ idem f11.655.

 XII. CACAOPRODUCTIE OP JAVA ¹⁾. *Production de cacao à Java.*

Gewesten.	Op gronden in huur of erfpacht afgestaan. <i>Terres en bail ou emphytéose.</i>		Op gronden in eigendom afgestaan. <i>Domaines privés.</i>		Totale productie. <i>Production</i> <i>totale.</i>
	Aantal onder- nemingen. <i>Entreprises.</i>	Productie. <i>Production.</i>	Aantal landen. <i>Domaines.</i>	Productie. <i>Production.</i>	
<i>Provinces.</i>		K.G.		K.G.	K.G.
Batavia	—	—	7 (6)	3 907	3 907
Preanger Reg.....	15 (9)	97 594	—	—	97 594
Tegal.....	1	—	1	50	50
Pekalongan.....	5 (3)	1 199	—	—	1 199
Samarang	32 (18)	234 650	1	7	234 657
Passeroean	6 (4)	6 486	—	—	6 486
Besoeki.....	5 (3)	13 516	—	—	13 516
Kedoe	6 (4)	750	—	—	750
Madioen	3 (1)	1 619	—	—	1 619
Kediri.....	8 (3)	12 144	—	—	12 144
Totaal 1893	89 ²⁾ (45)	367 958	9 (8)	3 964	371 922
1892	74 (28) ²⁾	228 105	8 (7)	2 188	230 293
1891	63 (22) ³⁾	186 756	7 (5)	1 537	188 293
1890	58 (17) ³⁾	81 735	5 (4)	764	82 499
1889	48 (9) ³⁾	24 100	2	775	24 875
1888	38 (10) ²⁾	28 488	2	66	28 554
1887	38 (2) ²⁾	438	2	66	504
1886	32 (2) ²⁾	33	1	*	33†
1885	24 (1) ²⁾	188	1	61	249
1884	19 (1) ¹⁾	188	2 (1)	12	200

¹⁾ De cacao-productie is in de buitenbezittingen nog van weinig beteekenis.

²⁾ Hieronder in andere gewesten 8 ondernemingen, die nog geen productie hadden.

XIII. HOUTKAP OP JAVA. (M³. gekapt timmerhout.)
Abattage de bois, Java. (M³. de bois de charpente abattus.)

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Ten behoeve van den lande: <i>Pour le compte du Gouvernement:</i>		Door particulieren op perceelen, uitbested met vrije beschikking over het hout. ³⁾ <i>Par particuliers sur terrains déboisés à forfait avec jouis- sance des bois abattus.</i>
	in eigen beheer. <i>par l'administration.</i>	geleverd uit perceelen, ter leegkapping of zuivering uitbested. <i>en adjudication pour déboisement de terr.</i>	
1884	27 807	3 386	35 602
1885	37 657	3 787	27 944
1886	5 877	4 179	31 000
1887	1 992 ¹⁾	*	34 185
1888	—	7 921	37 695
1889	—	5 478	64 695
1890	—	2 832	85 819
1891	—	4 859 ²⁾	79 516
1892	—	8 950	109 085
1893	—	8 071	121 158

¹⁾ Door de in de plaats van het Gouvernement tredende ondernemers overgenomen.

²⁾ Of hieronder begrepen is hetgeen aan de ondernemers verbleef en in de volgende kolom behoorde verantwoord te worden, blijkt volgens de Kol. Versl. niet.

³⁾ Deze cijfers zijn minder betrouwbaar.

c. OVERIGE NIJVERHEIDSINSTELLINGEN. *autres branches de l'industrie.*

I. OVERZICHT VAN DE BELANGRIJKSTE NIJVERHEIDS-INRICHTINGEN IN 1893. *Etabl. d'industrie.*

Bron: K. V.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Particuliere inrichtingen. <i>Etabl. privés.</i>					
	Druk- kerijen. <i>Im- primeries.</i>	IJs- en mineraal- waterfabr. <i>Fabr. de glace et d'eaux min.</i>	Zee- fabriek. <i>Fabr. de savon.</i>	Arak- stokerijen. <i>Distill. d'arac.</i>	Houtzaag- molens. <i>Scieries.</i>	Rijstpel- molens. <i>Moulins à riz.</i>
Bantam	—	—	—	—	—	3
Batavia stad	9	7	2	—	—	—
Meester Corn.	1	—	—	—	—	—
Krawang	—	—	—	—	—	104
Cheribon	1	3	2	3	—	2
Preanger	1	—	—	—	—	38
Tegal	1	1	—	3	—	—
Pekalongan	—	1	1	—	—	—
Semarang	5	6	2 ¹⁾	—	1	—
Soerakarta	2	1	—	—	—	—
Djakakarta	1	1	—	—	—	—
Soerabaja	6	7	—	3	—	—
Pasoeroean	2	—	—	1	—	1
Probolinggo	1	2	—	1	—	—
Bagelen	—	2	—	1	—	—
Kedoe	—	2	—	—	—	—
Kediri	—	1	1	—	—	—
Madoera	—	1	—	—	—	—
Sumatra W.	3	4	3	—	1	—
Palembang	1	1	—	—	3	—
Sum. Oostk.	1	1	—	—	3	—
Atjeh	1	4	—	—	—	—
Riouw	1	—	—	—	—	—
Borneo W.	—	1	1	—	1	—
Borneo Z. O.	1	1	—	—	1	—
Celebes	3	1	—	—	—	—
Menado	1	—	—	—	—	—
Amboina	1	—	—	—	1	—
Totaal	43	48	12 ¹⁾	12	11	148

¹⁾ Waarvan 1 tevens mineraalwaterfabriek begrepen in de vorige kolom.

II. OVERZICHT VAN HET AANTAL STOOMKETELS TOEBEHOORENDE AAN PARTICULIEREN IN NED.-INDIË.
*Aperçu des chaudières à vapeur appartenant à des particuliers dans les Indes Néerl.*Bron: K. V. 1. Algemeen overzicht. *Aperçu général.*

Aanwezig op 31 Dec <i>Présents ult^o. Déc.</i>	Stoomketels voor machineriën te land. <i>Chaudières employées par l'industrie.</i>						Stoomketels in scheepen en vaart. <i>Chaudières dans les vaisseaux.</i>		Totaal generaal. <i>Total général.</i>	
	Java en Madoera.		Buitenbezitting.		Te zamen. <i>Total.</i>		Aantal. <i>Nombre.</i>	Verwarm. op- pervl. in M ² . <i>Surface de chauffe en M².</i>	Aantal. <i>Nombre.</i>	Verwarm. op- pervl. in M ² . <i>Surface de chauffe en M².</i>
	Aantal. <i>Nombre.</i>	Verwarm. op- pervl. in M ² . <i>Surface de chauffe en M².</i>	Aantal. <i>Nombre.</i>	Verwarm. op- pervl. in M ² . <i>Surface de chauffe en M².</i>	Aantal. <i>Nombre.</i>	Verwarm. op- pervl. in M ² . <i>Surface de chauffe en M².</i>				
1880	1 236	55 888	19	227	1 256	56 115	143	7 688	1 399	63 803
1885	1 326	78 429	37	560	1 363	78 989	190	10 913	1 553	89 902
1890	1 426	92 477	66	1 007	1 492	93 484	241	12 584	1 733	106 068
1891 ¹⁾	1 425	98 361	76	1 165	1 501	99 526	222	9 932	1 723	109 459
1892 ¹⁾	1 499	107 555	97	1 878	1 596	109 433	231	11 478	1 827	120 911
1893 ¹⁾	1 520	116 546	103	2 087	1 623	118 633	242	12 209	1 865	130 842

1) De ketels in spoor- en tramlocomotieven zijn in dit jaar niet mede geteld.

2. Stoomketels, bij de nijverheid in gebruik op Ult^o Dec. 1893. Aantalen
verwarmingsoppervlakte in M².¹⁾Bron K. V. *Chaudières affectées à l'industrie, et surface de chauffe en M².*

Inrichtingen. <i>Etablissements.</i>	Java en Madura. ²⁾		Buitenbezittingen. ³⁾	
	Aantal. <i>Nombre.</i>	M ² .	Aantal. <i>Nombre.</i>	M ² .
Suikerfabrieken. <i>Fabr. de sucre</i>	1 008	108 682	—	—
Indigo-ondernemingen. <i>Entrepr. d'indigo</i>	49	473	—	—
Koffie- " <i>Id. de café</i>	140	1 882	3	51
Thee- " <i>Id. de thé</i>	4	83	—	—
Tabaks- " <i>Id. de tabac</i>	1	18	7	60
Sigarenfabrieken. <i>Fabr. de cigares</i>	1	5	—	—
Olie- en boengkilmolens. <i>Fabr. d'huile</i>	7	126	1	7
Meelfabrieken. <i>Fabr. de farine</i>	—	—	1	29
Tapiocafabrieken. " <i>de tapioca</i>	2	35	—	—
Rijstpelmolens. <i>Moulins à riz</i>	15	323	—	—
Arakstokerijen. <i>Distilleries d'arac</i>	9	104	—	—
Opiumbereiding. <i>Prépar. de l'opium</i>	2	29	—	—
Mijnbouw-ondernemingen. <i>Entrepr. minières</i> ..	21	155	13	236
Beenderenmeelfabrieken. <i>Fabr. d'os pulvérisés</i> .	1	4	—	—
Zuivering van kapok. <i>Nettoyage de kapok</i> ...	5	51	—	—
Diamantslijperijen. <i>Taille de diamants</i>	—	—	4	60
Petroleumboringen. <i>Forages à pétrole</i>	13	271	15	639
Gasfabrieken. <i>Usines à gaz</i>	4	15	—	—
Electrische verlichting. <i>Eclairage élect.</i>	8	169	—	—
Drinkwater-voorziening. <i>Eaux potables</i>	3	48	1	13
Mineraalwaterfabrieken. <i>Eaux minérales</i>	3	17	—	—
IJsfabrieken. <i>Fabr. de glace</i>	31	1 113	16	257
Kalkbranderijen en cementfabr. <i>Fours à chaux</i> .	3	111	—	—
Steenbakkerijen. <i>Id. à briques</i>	—	—	1	10
Houtkap-ondernemingen. <i>Abattage de bois</i> ... }	6	67	21	500
Houtzagerijen. <i>Sciéries</i>	—	—	—	—
Ambachtswerkplaatsen. <i>Ateliers de métiers</i> ..	45	1 034	2	70
Mestfabrieken. <i>Fabr. de fumier</i>	3	50	—	—
Boekdrukkerijen. <i>Imprimeries</i>	4	12	—	—
Stoomwasscherijen. <i>Lavoirs à vapeur</i>	2	37	—	—
Stoomkranen. <i>Grues à vapeur</i>	11	46	6	19
Stoombrandspuiten. <i>Pompes à vapeur</i>	3	12	—	—
Baggermolens. <i>Dragueurs</i>	—	—	1	15
Stoomploegen. <i>Charrues à vapeur</i>	15	240	2	16
Pompen en pulsometers. <i>Pompes, pulsomètres</i> .	65	814	4	37
Locomot. v. industr. gebruik. <i>Locom. de l'industr.</i>	24	259	5	68
Droogdokken. <i>Bassins à sec</i>	6	178	—	—
Totaal v. andere stoomketels dan scheeps- ketels. <i>Total chaudières excl. navires</i>	1 520	116 546	103	2 087
Scheepsketels <i>Chaudières de steamers</i>	157	10 330	85	1 879
Totaal. <i>Total</i>	1 677	126 876	188	3 966

1) Zie de noot van de vorige tabel. 2) Incl. de Lampongsche Districten, Banka en Billiton.

3) Met uitz. van de Lampongsche Districten, Banka en Billiton.

III. WERKLOONEN VOOR AMBACHTSLIEDEN EN KOELIES IN HET ALGEMEEN.
*Salaires des ouvriers et coolies.*Gemiddeld loon per dag. *Salair moyen par jour.*

		Batavia.		Semarang.		Soerabaja.	
Jaren.		Ambachts- lieden.	Koelies.	Ambachts- lieden.	Koelies.	Ambachts- lieden.	Koelies.
Années.		<i>Ouvriers en métiers.</i>	<i>Coolies.</i>	<i>Ouvriers en métiers.</i>	<i>Coolies.</i>	<i>Ouvriers en métiers.</i>	<i>Coolies.</i>
1880	f	0,75 à 2,50	f 0,50 à 0,60	f 0,70 à 2,00	f 0,40 à 0,75	f 0,80 à 2,00	f 0,35 à 0,60
1885		1,00 " ?	0,20 " 0,50	0,50 " 2,00	0,25 " 0,60	0,80 " 2,25	0,20 " 0,50
1886		0,60 " 5,00	0,20 " 1,00	0,50 " 2,00	0,25 " 0,60	0,75 " 2,00	0,20 " 0,50
1887		0,60 " ?	0,20 " 1,00	0,50 " 2,00	0,15 " 0,60	0,75 " 2,00	0,20 " 0,50
1888		0,60 " ?	0,20 " 1,00	0,50 " 2,00	0,15 " 0,60	0,75 " 2,00	0,20 " 0,50
1889		0,60 " ?	0,20 " 1,00	0,70 " 2,00	0,15 " 0,60	0,75 " 1,50	0,25 " 0,40
1890		0,60 " ?	0,20 " 1,00	0,60 " 2,00	0,15 " 0,50	0,75 " 1,50	0,35 " 0,50
1891		0,60 " ?	0,20 " 1,00	0,60 " 2,00	0,15 " 0,50	0,75 " 1,50	0,35 " 0,50
1892		0,60 " ?	0,20 " 1,00	0,60 " 2,00	0,35 " 0,40	0,75 " 1,50	0,35 " 0,50
1893		0,60 " ?	0,20 " 1,00	0,60 " 2,00	0,15 " 0,40	0,75 " 1,50	0,35 " 0,50

		Preanger.		Soerakarta.		Pasoeroean.	
Jaren.		Ambachts- lieden.	Koelies.	Ambachts- lieden.	Koelies.	Ambachts- lieden.	Koelies.
Années.		<i>Ouvriers en métiers.</i>	<i>Coolies.</i>	<i>Ouvriers en métiers.</i>	<i>Coolies.</i>	<i>Ouvriers en métiers.</i>	<i>Coolies.</i>
1880	f	0,50 à 1,00	f 0,20 à 0,60	f 0,60 à 1,50	f 0,30 à 0,60	f 0,60 à 1,00	f 0,35 à 0,50
1885		0,25 " 0,75	0,20 " 0,25	0,60 " 1,50	0,30 " 0,60	0,30 " 2,50	0,25 " 0,70
1886		0,30 " 1,00	0,15 " 0,25	0,60 " 1,50	0,30 " 0,60	0,60 " 1,34	0,25 " 0,40
1887		0,25 " 1,00	0,15 " 0,25	0,50 " 0,70	0,30 " 0,35	0,60 " 1,33	0,25 " 0,40
1888		0,25 " 1,00	0,15 " 0,30	0,50 " 1,00	0,30 " 0,35	0,60 " 1,33	0,25 " 0,40
1889		0,25 " 1,00	0,15 " 0,30	0,50 " 1,00	0,30 " 0,35	0,60 " 1,33	0,25 " 0,40
1890		0,25 " 1,00	0,15 " 0,30	0,50 " 1,00	0,25 " 0,35	0,60 " 1,33	0,25 " 0,40
1891		0,25 " 1,00	0,20 " 0,30	0,40 " 1,00	0,25 " 0,35	0,60 " 1,33	0,25 " 0,40
1892		0,25 " 1,00	0,20 " 0,30	0,50 " 1,00	0,25 " 0,35	0,60 " 1,33	0,25 " 0,40
1893		0,25 " 1,25	0,20 " 0,30	0,50 " 1,00	0,25 " 0,35	0,50 " 1,50	*

Buitenbezittingen.

Bron K. V.

Autres possessions.

Gewesten. Provinces.	Ambachtslieden. <i>Ouvriers en métiers.</i>		Koelies. <i>Coolies.</i>	
	1880.	1893.	1880.	1893.
	Sumatra's Westkust ¹⁾ ..	f 1,00 à 2,00	f 0,65 à 5,00	f 0,25 à 0,30
Benkoelen	1,00 " 1,50	0,75 " 2,50	0,25 " 0,50	0,25 " 0,50
Lampongsche districten.	1,00 " 2,50	1,25 gemid.	0,50 " 0,60	0,40 " 0,60
Palembang	1,00 " 1,25	1,50 " 2,00	0,40 " 0,60	0,50 " 0,60
Sumatra's Oostkust.	2,00 " 3,00	\$ 0,75 " 1,50	8,00 " 12,00 (per maand)	\$ 0,40 " 0,50
Atjeh	— —	f 1,00 " 1,50	f 1,00 à ?	f 0,75 à 1,00
Riouw	1,00 " 1,50	\$ 0,40 " 1,00	0,60 " 0,75	\$ 0,40 " 0,50
Banka	1,50 " 3,00	f 1,00 " 2,25	1,00 " 2,00	f 0,60 " 0,75
Billiton	0,80 " 2,50	1,00 " 1,25	0,60	gemidd. 0,60 ²⁾
Westerafdeeling van Borneo	1,00 " 1,50	0,75 " 2,00	0,66½	0,50 " 1,50
Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo	0,60 " 2,50	0,50 " 3,00	0,40 " 0,50	0,30 " 1,00
Menado	0,75 " 1,50	0,70 " 1,75	0,20 " 0,60	0,40 " 0,60
Celebes en Onderhoorigh.	1,00 " 3,00	1,00 " 3,00	0,50 " 1,00	0,60 " 1,00
Amboina	0,75 " 4,00	0,75 " 1,50	0,40 " 1,00	0,40 " 0,50
Banda	1,50 " 5,00	— —	0,80 " 1,00	— —
Ternate	0,50 " 1,00	0,50 " 1,00	0,30	0,25 " 0,50
Timor	1,50 " 3,00	2,00 " 2,50	0,35	gemidd. 0,50

¹⁾ De opgaven over 1893 hebben betrekking tot 1887. Voor latere jaren ontbreken de opgaven.²⁾ " " " 1893 " " " 1892. " 1893 ontbreken de opgaven.

V. Handel en Scheepvaart.

*Commerce et navigation.*A. HANDEL. *Commerce.*I. OVERZICHT DER WAARDE VAN DEN ALGEMEENEN GOEDEREN- EN SPECIËN- IN- EN UITVOER, ZOOWEL VOOR GOVERNEMENTS ALS VOOR PARTICULIERE REKENING. ¹⁾*Valeur des articles et des monnaies importés et exportés pour le compte du Gouvernement et pour le compte des particuliers.*Invoer. *Importation.*

Bron: S. H. S.

Ja- ren.	Voor Gouvernements-rekening. <i>Pour le compte du Gouvernement.</i>			Voor particuliere rekening. <i>Pour le compte des particuliers.</i>			Totaal generaal. <i>Total général.</i>
	Goederen. <i>Marchan- dises.</i>	Speciën. <i>Espèces.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Goederen. <i>Marchan- dises.</i>	Speciën. <i>Espèces.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	
1879	f 8,640,039	f 6,500,000	f 15,140,039	f 128,166,654	f 11,344,920	f 139,511,574	f 154,651,413
1880	12,514,860	3,425,000	15,939,860	145,298,319	12,175,741	157,474,060	173,413,920
1881	8,260,764	250,000	8,510,764	139,848,716	10,300,839	150,149,555	158,660,319
1882	8,564,975	1,699,500	10,264,475	141,677,075	11,020,529	152,697,604	162,962,079
1883	8,001,585	420,000	8,421,585	130,492,770	6,908,530	137,401,300	145,822,885
1884	11,315,163	—	11,315,163	137,964,066	12,739,708	150,703,774	162,018,937
1885	4,215,579	920,000	5,135,579	119,153,116	14,579,088	133,732,204	138,867,785
1886	3,804,593	—	3,804,593	112,882,718	10,049,116	122,931,834	126,736,427
1887	3,274,397	—	3,274,397	116,381,561	6,623,442	123,005,003	126,279,400
1888	4,141,871	—	4,141,871	119,336,104	16,152,075	135,488,179	139,630,050
1889	5,009,445	8,000,000	13,009,445	139,914,805	20,460,521	160,375,326	173,384,771
1890	5,602,351	4,000,000	9,602,351	141,322,087	9,249,279	150,571,366	160,173,717
1891	8,147,703	1,000,000	9,147,703	157,438,304	10,844,900	168,283,204	177,430,907
1892	6,633,294	2,000,000	8,633,294	152,225,378	10,030,052	162,255,430	170,888,724
1893	6,585,534	1,000,000	7,585,534	159,473,640	10,298,297	169,771,937	177,357,471

Uitvoer. *Exportation.*

1879	f 37,382,782	—	f 37,382,782	f 134,491,534	f 3,869,950	f 138,361,484	f 175,744,266
1880	37,177,478	—	37,177,478	133,893,340	3,579,039	137,472,379	174,649,857
1881	32,180,804	—	32,180,804	143,690,545	1,254,411	144,944,956	177,125,760
1882	29,811,785	—	29,811,785	166,974,074	3,074,968	170,049,042	199,860,827
1883	50,721,409	—	50,721,409	148,080,129	759,973	148,840,092	199,561,501
1884	34,383,321	—	34,383,321	154,247,866	1,084,610	155,332,476	189,715,797
1885	16,379,870	—	16,379,870	168,749,349	2,942,469	171,691,818	188,071,688
1886	25,185,390	—	25,185,390	158,070,631	2,964,145	161,034,776	186,220,166
1887	19,802,907	—	19,802,907	166,619,387	736,493	167,355,880	187,158,787
1888	20,358,278	—	20,358,278	163,070,339	668,816	163,739,155	184,097,433
1889	33,072,175	—	33,072,175	164,131,047	459,392	164,590,439	197,662,614
1890	17,148,178	—	17,148,178	158,747,522	653,920	159,401,442	176,549,620
1891	22,160,395	—	22,160,395	188,668,650	13,331,725	202,000,375	224,160,170
1892	26,298,479	—	26,298,479	178,119,132	10,536,893	188,656,025	214,954,504
1893	20,377,312	—	20,377,312	171,023,668	1,030,671	172,054,339	192,431,651

¹⁾ De waarde der in- en uitgevoerde goederen als maatstaf van taxatie, wordt vastgesteld naar de prijzen, elke drie maanden door den Directeur van financiën bepaald, na de Kamer van Koophandel te hebben gehoord; doch bij de bepaling der waarde van de magazijn- en andere goederen, die het Gouvernement uit Europa betreft, worden de opgaven van prijzen gevolgd, die bij inkoop aldaar door het Gouvernement zijn besteed.

II. OVERZICHT VAN HET AANDEEL VAN JAVA EN MADOERA EN DE BUITENBEZITTINGEN, AFZONDERLIJK, IN DE WAARDE VAN DEN ALGEMEENEN IN- EN UITVOER VOOR PARTICULIERE REKENING.

Part de Java et Madouira et des autres possessions au total de la valeur des imports et des exports pour le compte des particuliers.

Invoer. Importation.

Bron: S. H. S.

Jaren. <i>Années.</i>	Totaal op Java en Madoera. 1)	Waarvan <i>Dont</i>		Totaal op de Buiten- bezittingen.	Waarvan <i>Dont</i>	
		aan goederen. <i>marchandises.</i>	aan specie. <i>espèces.</i>		aan goederen. <i>marchandises.</i>	aan specie. <i>espèces.</i>
1882	f 115,742,707	f 109,543,377	f 6,155,303	f 36,998,924	f 32,133,698	f 4,865,226
1883	109,558,854	102,754,457	6,804,397	27,842,466	27,738,313	104,133
1884	110,831,068	105,180,831	5,650,237	39,872,706	32,783,235	7,089,471
1885	95,864,718	85,344,643	10,520,075	37,967,486	33,808,475	4,059,013
1886	80,548,752	75,897,044	4,651,708	42,383,082	36,985,674	5,397,408
1887	78,887,439	75,277,226	3,610,213	44,117,564	41,104,335	3,013,229
1888	87,847,892	77,426,825	10,421,067	47,640,287	41,909,279	5,731,008
1889	103,143,272	89,728,816	13,414,456	57,232,054	50,185,989	7,046,065
1890	91,504,399	88,959,315	2,545,084	59,066,967	52,362,772	6,704,195
1891	110,860,370	103,932,499	6,927,871	57,422,834	53,505,805	3,917,029
1892	112,682,317	107,004,331	5,677,986	49,573,113	45,221,047	4,352,066
1893	121,399,850	115,229,836	6,170,014	48,372,087	44,243,804	4,128,283

Uitvoer. Exportation.

1882	f 131,178,475	f 128,862,335	f 2,316,140	f 38,870,667	f 38,111,739	f 758,828
1883	106,469,517	106,469,267	250	42,370,575	41,610,852	759,723
1884	115,454,635	115,432,930	21,705	39,877,841	38,814,936	062,905
1885	128,661,281	126,700,417	1,960,864	43,030,537	42,048,932	1,981,605
1886	120,956,690	118,749,390	2,207,300	40,078,086	39,321,241	756,845
1887	123,778,844	123,665,824	113,020	43,577,036	42,953,563	623,473
1888	120,260,232	120,206,300	53,932	43,478,923	42,864,039	614,884
1889	112,720,393	112,702,683	17,710	51,870,046	51,428,364	441,682
1890	109,126,913	109,080,509	46,404	50,274,529	49,667,013	607,516
1891	148,704,815	135,899,545	12,805,270	53,295,560	52,769,105	526,455
1892	136,711,045	127,133,445	9,577,600	51,944,980	50,985,687	959,293
1893	129,861,876	129,806,386	55,490	42,192,463	41,217,282	975,181

1) Een zeer groot gedeelte van de op Java ingevoerde goederen gaat van daar uit naar de Buitenbezittingen. De statistiek van Handel en Scheepvaart geeft niet op, wat door de kustvaart wordt verscheept.

III. ALGEMEENE INVOER VAN GOEDEREN DOOR PARTICULIEREN IN NED. INDIË, NAAR DE LANDEN VAN HERKOMST. (Millioent. guldens).

Marchandises importées aux Indes Néerl. pour le compte des particuliers, par pays de provenance. (Millions de florins.)

Bron: K. V.

Herkomst. <i>Provenance.</i>	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893
Nederland <i>Pays-Bas</i>	55,3	41,5	40,6	40,3	40,2	47,2	47,1	49,7	48,2	47,2
Engeland <i>Gr. Bretagne</i>	22,2	19,6	14,5	15,2	16,5	16,5	15,5	25,8	23,9	24,0
Frankrijk <i>France</i>	2,0	1,6	1,5	1,4	1,1	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1
Amerika	7,1	6,5	8,5	7,9	7,5	8,5	6,9	5,3	5,7	6,3
Poeloe Pinang	8,6	8,4	10,5	13,1	12,0	14,9	16,7	15,7	11,4	12,4
Singapore	32,5	33,1	30,9	32,0	35,6	40,3	42,5	45,1	45,0	46,1
Siam	0,7	0,1	—	0,2	0,1	0,7	1,1	0,4	0,9	4,3
Saigon	2,9	1,6	0,1	0,1	—	—	—	—	—	—
China	1,7	1,6	1,7	1,5	1,6	2,1	1,5	1,7	1,6	1,9
Australië	1,6	1,6	1,1	1,6	1,3	2,6	1,1	1,1	1,1	1,2
Totaal inclus andere landen. <i>Total incl. autres pays</i>	137,9	119,2	112,9	116,4	119,1	139,9	141,3	157,4	152,2	159,5

IV. INVOER DOOR PARTICULIEREN VAN EENIGE VOORNAME HANDELSARTIKELEN

Importations par particuliers, aux Indes Néerl., des principales marchandises,

Bron: S. H. S.

	1881		1882		1883		1884		1885		1886	
	Inv. mill. G.	Uit Nederland Proven. des Pays-Bas. Imp. mill.	Inv. mill. G.	Uit Nederland Proven. des Pays-Bas. Imp. mill.	Inv. mill. G.	Uit Nederland Proven. des Pays-Bas. Imp. mill.	Inv. mill. G.	Uit Nederland Proven. des Pays-Bas. Imp. mill.	Inv. mill. G.	Uit Nederland Proven. des Pays-Bas. Imp. mill.	Inv. mill. G.	Uit Nederland Proven. des Pays-Bas. Imp. mill.
Aardewerk Faïences.....	2,0	59	2,0	63	1,9	59	2,4	56	1,7	56	2,0	57
Bier Bières.....	0,9	51	0,7	59	0,7	59	0,8	61	1,0	52	0,8	51
Eetwaren Denrées alimentaires.....	12,6	27	11,2	26	11,8	20	12,6	27	10,4	22	10,9	23
Fabr. en Stoomwerkt. Machines.....	2,7	72	3,5	73	5,6	62	6,0	64	3,3	53	2,8	64
Garens Fils.....	4,8	60	4,1	58	3,1	54	4,4	47	4,1	40	4,2	51
Gedistilleerd Boissons distillées.....	1,9	69	2,5	68	1,9	69	2,4	69	1,6	69	1,8	63
IJzer en staal Fers, aciers.....	2,9	59	4,5	73	3,2	61	4,5	64	2,9	60	2,3	78
Steenkolen Houille.....	2,0	5,3	3,0	3,8	3,0	3,7	4,4	21	3,0	9,6	1,8	17
Kramerijen Quincaillerie.....	4,1	53	3,7	48	4,5	48	5,0	49	5,2	47	4,6	47
Manuf. Katoenen Tissus, Coton.....	38,7	59	38,0	57	38,0	53	39,8	56	36,2	52	32,4	56
" Wollen enh. w. id. Laine.....	1,7	74	1,7	77	2,7	72	3,1	70	1,8	63	1,5	67
" Zijden en h.z. id. Soie.....	1,2	30	1,4	27	1,9	31	1,8	29	1,8	23	1,3	26
Meel Farines.....	1,7	12	1,4	16	1,7	12,5	1,7	14	1,8	10	1,8	7,3
Petroleum Pétrole.....	5,5	0,2	11,2	0,04	6,5	6,8	7,5	0,05	7,1	0,4	9,1	0,15
Sigaren Cigares.....	3,1	7,8	2,8	5,2	3,3	5,5	3,4	6,4	2,3	10	2,7	9
Was Cires.....	1,9	66	1,6	67	1,1	50	1,0	56	1,0	49	0,9	54
Wijn Vins.....	2,4	68	2,7	66	2,2	62	2,5	64	1,6	55	1,9	61

1) NB. Nederlandsche en vreemde fabrikaten uit Nederl. ingevoerd. Eene juiste opgave der naar Indië uitgevoerde Nederlandsche fabrikaten kan niet gegeven worden.

Bron: S. C.

V. INVOER TOT VERBRUIK VAN EENIGE VOORNAME HANDELSARTIKELEN IN JAVA

IN NED. INDIË, EN HET AANDEEL VAN NEDERLAND DAARIN. (MILLIOENTALLEN GULDENS.)¹⁾

avec spécification des provenances des Pays-Bas. (millions de florins.)

	1887		1888		1889		1890		1891		1892		1893	
	Inv. mill. G.	Uit Nederland Proven. des Pays-Bas. Imp. mill.	Inv. mill. G.	Uit Nederland Proven. des Pays-Bas. Imp. mill.	Inv. mill. G.	Uit Nederland Proven. des Pays-Bas. Imp. mill.	Inv. mill. G.	Uit Nederland Proven. des Pays-Bas. Imp. mill.	Inv. mill. G.	Uit Nederland Proven. des Pays-Bas. Imp. mill.	Inv. mill. G.	Uit Nederland Proven. des Pays-Bas. Imp. mill.	Inv. mill. G.	Uit Nederland Proven. des Pays-Bas. Imp. mill.
	1,6	50	1,3	52	2,2	54	2,1	64	2,0	61	2,0	60	2,2	61
	1,0	42	1,1	41	1,3	50	1,2	48	1,4	58	1,0	55	1,1	51
	10,4	25	11,3	24	12,8	23	13,5	21	14,1	19	14,2	21	16,4	19
	2,5	63	3,0	68	3,9	62	3,8	58	2,4	50	3,2	61	3,9	55
	3,3	41	3,9	40	3,7	36	3,3	39	5,1	31	3,9	30	2,9	25
	2,0	68	1,9	63	2,6	64	2,2	64	2,1	57	2,7	58	2,2	52
	2,2	60	2,9	65	3,3	73	3,6	72	4,1	64	3,5	70	4,1	66
	2,8	11	2,9	8,8	4,6	3,2	3,2	6,6	3,7	1,3	2,6	1,0	2,0	1,9
	4,5	42	5,1	38	5,8	41	6,0	40	3,7	42	3,7	48	3,6	45
	33,4	54	33,6	50	36,9	52	35,7	55	41,7	49	40,9	48	37,4	49
	2,2	67	2,1	66	2,1	70	2,2	67	2,7	61	2,0	52	2,6	51
	1,4	25	1,6	40	2,0	32	1,9	29	2,4	21	2,0	28	2,2	23
	1,8	8	1,6	8	1,9	6	1,8	4	1,4	4	1,9	3,5	1,9	5,5
	8,5	0,3	7,9	0,1	10,8	0,4	11,4	—	11,0	—	11,9	0,04	12,8	0,02
	2,1	11	2,3	13	2,0	19	1,6	22	1,6	23	1,6	24	1,6	25
	1,3	53	0,9	42	1,2	60	1,3	47	1,4	54	1,2	44	1,8	43
	1,6	59	1,6	63	1,9	55	2,0	52	1,9	51	1,7	54	1,6	55

1) NB. Nederlandsche en vreemde fabrikaten uit Nederl. ingevoerd. Eene juiste opgave der naar Indië uitgevoerde Nederlandsche fabrikaten kan niet gegeven worden.

VI. INVOER TOT VERBRUIK VAN EENIGE VOORNAME HANDELSARTIKELEN IN JAVA DOOR PARTICULIEREN. 1) Importations à Java de quelques articles importants (comm. spécial).

Artikelen.	Manufact. Tissus.			Voedingsmiddelen. Denrées alimentaires.							Dranken.					Boissons.						Metalen. Métaux.						Oliën, teer, enz. Huiles etc.							
	Katoen. de Coton.	Wollen. de Laine.	Zakken. Sacs.	Eetwar. n. a.g. Denrées.	Boter. Beur.	Hammen. Jambons.	Kaas. Fromages.	Meel. Farines.	Tarwe. Froment.	Rijst. Riz.	2) Visch. Poisson.	Bier. Bières.	Brandew. Cognac.	Champ. 3) Vins mouss.	Jenever. Genévre.	Leggers (Arak).	Liqueuren.	Miner. water. Eau minér.	Wijn. Vins.	Aardewerk. Faïences.	Glasen glaswerk. Verre et verreries.	Kramer. Merceries quincailleries.	IJzer in stav. Fers bruts.	IJzer, Staalw. Fers ouverts.	Koper. Cuivres.	Lood. Plombs.	Spijkers. Clous.	Staal. Acier.	Zink. Zinc.	Petroleum. Pétrole.	Lijnolie. Huiles de lin.	Verwaren. Couleurs.	Koolteer. Coaltar.	Zw. teer. Goudron.	Steenkolen. Houille.
	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	100 kg. fl. 150	vrij. libre	vrij. libre	6%	fl. 2 en 2,25 hl.	fl. 40	fl. 21	fl. 40	vrij. libre.	fl. 40	fl. 3.60	fl. 9 h. l.	6%	6%	6%	vrij. libre.	6%	vrij. libre.	vrij. libre.	vrij. libre.	vrij. libre.	vrij. libre.	6%	6%	6%	vrij. libre.	vrij. libre.	vrij. libre.
1882	28208	1683	234	2930	325	188	94	3873	403	*	*	832	367	105	1269	92	96	656	1743	1384	403	*	676	765	248	21	147	40	31	75983	150	314	35	10	113
1883	31783	2445	327	3466	272	178	91	4639	213	*	*	916	323	94	1180	155	84	782	2081	1111	353	*	520	809	284	14	219	54	67	57136	167	293	20	40	142
1884	30674	2537	253	3555	450	152	112	4726	100	34439	14873	1054	284	83	1164	125	78	1097	1756	1199	499	2662	1043	867	300	13	365	44	36	72620	158	403	39	72	155
1885	27489	1568	364	3363	237	157	96	4972	29	29849	14267	1124	253	46	1076	145	71	532	1170	1011	340	3242	515	677	243	7	102	32	45	63318	61	313	20	34	129
1886	24518	1261	555	3137	273	157	101	3941	105	941	14873	964	307	57	1199	85	77	987	1313	1207	346	2695	432	424	176	4	187	27	52	79398	139	294	44	63	65
1887	23716	1823	456	2903	276	147	114	4669	126	405	12000	925	306	48	1121	95	75	729	1109	957	366	2550	370	340	195	11	166	33	52	71190	137	320	41	27	141
1888	24642	1637	615	2742	245	181	98	3917	14	9504	13317	1052	316	51	1107	50	70	917	1157	892	348	2923	567	480	144	2	211	48	59	67300	110	285	10	39	118
1889	26250	1751	565	2811	211	124	123	4537	14	28050	16555	1179	441	56	1053	58	73	1420	1205	1227	504	3121	509	551	246	2	293	40	68	91971	174	327	20	50	159
1890	25446	1874	427	3002	210	159	114	5061	4	45795	16778	1129	390	46	1179	40	70	1163	1339	1314	490	3536	716	541	269	11	196	44	72	94463	77	354	45	50	130
1891	29838	2211	517	3440	182	182	140	5208	2	54807	19554	1254	464	60	941	38	125	1468	1310	1375	584	4026	848	514	332	8	309	75	55	93610	181	427	48	47	153
1892	31481	1769	488	3925	184	184	118	7686	5	79624	16671	1168	480	54	1494	119	74	1233	1360	1422	507	4162	740	628	381	19	251	56	85	101675	138	413	40	54	118
1893	29208	2352	1415	3850	149	137	124	7620	14	101666	29024	1272	466	53	951	71	83	1262	1323	1612	519	5083	708	742	319	22	247	98	91	144401	124	395	40	22	107
1894	29060	1728	608	4938	146	141	143	7840	33	126950	33766	1189	419	48	1623	59	89	1292	1367	1748	674	3637	977	722	218	50	342	81	46	90685	168	452	39	32	112

1) Inclus het uit Java naar binnen het tolgebied uitgevoerde. G = Gulden. K.G. = Kilogr. L. = Liter. 2) Incl. niet afzonderlijk genoemd. 3) En andere mousseerende wijnen.

VI. UITVOER DER VOORNAAMSTE HANDELSARTIKELLEN.

1. Uitvoer uit geheel Nederl. Indië en uit Java en Madoera afzonderlijk.

Bronnen: S. H. S., S. C. en M. H. B.

a. Uitgekleerde hoeveelheden volgens de officiele statistiek.

Uitvoerrecht Droits d'exp.	Koffie. Café.		Suiker. ⁵⁾ Sucr.	Rijst. Riz.	Arak. ⁶⁾ liters.	Rotting. Rotan.	Zwarte peper. Poivre noir.	Huiden. Peaux.	Tabak. ⁷⁾ Tabac.	
	Gouv. ³⁾ tons.	Part. ⁴⁾ tons.								
tot 1886 à 1886 ²⁾	f 3(100 ³⁾	0,30(100)	Vrij.	Vrij.	Vrij.	Vrij.	2%	f 1		
thans actuels.....	f 1(K.G.)	0,15(K.G.)	libre.	libre.	libre.	libre.	waarde.	100 K.G.		
1885	Totaal	25 659	34 621	420 393	30 007	3 814	15 418	5 195	3 650	20 252
	J. en M.	25 659	18 987	420 367	27 822	3 713	1 469	970	2 636	10 472
1886	Totaal	35 094	38 723	334 996	68 685	2 376	10 351	5 647	3 239	19 628
	J. en M.	35 094	25 527	334 978	61 604	2 267	1 333	2 487	2 625	9 658
1887	Totaal	21 170	30 554	386 878	83 312	3 787	9 797	7 185	3 432	22 821
	J. en M.	21 170	18 387	386 871	75 676	3 649	1 439	1 315	2 841	11 291
1888	Totaal	21 739	40 771	375 705	64 870	1 828	11 806	6 426	3 405	23 944
	J. en M.	21 739	29 367	375 695	63 977	1 753	1 268	1 846	2 837	12 199
1889	Totaal	31 565	41 817	315 750	35 275	2 162	13 929	7 647	3 790	29 686
	J. en M.	31 565	28 575	315 740	31 187	2 133	1 800	2 837	3 125	14 988
1890	Totaal	13 579	25 169	367 785	30 853	1 164	13 206	7 652	3 351	30 910
	J. en M.	13 267	15 579	367 780	26 986	1 127	1 291	1 978	2 782	15 886
1891	Totaal	17 229	38 759	463 560	29 593	1 627	14 549	7 385	3 999	33 053
	J. en M.	17 229	28 495	463 547	27 691	1 611	844	3 135	3 126	13 564
1892	Totaal	20 957	41 059	425 367	20 379	2 015	14 751	10 625	3 953	34 343
	J. en M.	20 957	28 782	425 364	17 138	1 997	1 945	5 880	3 149	16 071
1893	Totaal	13 445	25 361	507 490	32 032	2 108	17 621	8 224	3 874	28 882
	J. en M.	13 445	17 069	507 485	28 888	2 095	1 532	4 079	3 145	17 073
1894	Totaal	34 863	38 422	415 861	29 652	1 514	782	5 157	2 722	16 177
	J. en M.	34 863	38 422	415 861	29 652	1 514	782	5 157	2 722	16 177

Exportations des principales marchandises.

Exportations totales des colonies, et de Java et Madouira séparément.

Exportations d'après la statistique officielle.

Indigo. ⁷⁾	Noten- musk. ⁸⁾ Noix de musc.	Damar.	Kapok.	Thee.	Kaneel enKassia. ⁹⁾ Cannelle.	Tin. ¹¹⁾ Etain.		Kinab. Ecorce de quinqu.	
						Gouvern. tons. ¹²⁾	Part. tons.	Gouvern. tons. ¹²⁾	Part. tons.
f 0,10 1 K.G.	Vrij. libre.	Vrij. libre.	Vrij. libre.	f1.—p.100 K.G.vrij.lib.	Vrij. libre.	Vrij. libre.	f 3,50 100 K.G.	Vrij. libre.	Vrij. libre.
601	1 481	3 921	1 407	2 423	460	3 625	4 368	240	488
601	106	1 106	1 159	2 423	15	3 625	4 368	240	488
612	1 002	3 175	1 013	3 358	540	3 877	4 100	257	832
612	42	1 035	796	3 358	15	3 877	4 100	257	832
660	686	3 732	1 532	3 195	1 158 ¹⁰⁾	5 741	5 134	288	1 111
660	118	1 030	1 217	3 195	100	5 741	5 133	288	1 104
689	1 281	3 928	2 029	3 400	405	5 958	4 994	331	1 632
689	198	802	1 657	3 400	5	5 958	4 992	331	1 631
727	1 124	4 804	1 258	3 492	362	4 525	5 194	347	2 257
727	59	1 311	1 103	3 492	21	4 525	5 192	347	2 257
611	1 043	4 380	1 868	3 210	708	4 185	5 044	211	2 820
611	78	1 182	1 577	3 210	55	4 185	5 039	211	2 820
720	1 370	3 942	2 187	2 673	606	5 710	5 370	257	3 090
720	35	1 017	1 936	2 673	4	5 710	5 368	257	3 090
691	1 340	2 210	1 587	3 671	899	6 296	5 902	312	2 330
691	34	1 083	1 379	3 671	2	6 296	5 901	312	2 330
607	1 401	1 989	1 509	2 712	971	7 528	4 515	257	2 710
607	65	846	1 241	2 712	4	7 528	4 515	257	2 710
517	47	1 118	1 661	2 730	1	6 906	5 808	242	3 254

b. Uitgevoerde hoeveelheden uit Java (volgens de marktberichten der Handelsvereniging te Batavia) met aantooning van de bestemming der uitvoeren van 1893 ¹³⁾. Exportations de Java par destinations (d'après les bulletins du marché).
Bron: M. H. B.

	picols.	picols.	picols.	picols.	leggers.	picols.	picols.	stuks. ¹⁴⁾	picols.	Amsterd. pond.	picols.	picols.	picols en pakken.	kilogr.	picols.	picols.	picols.	Amsterd. pond.	Amsterd. pond.
Holland.....	564 492	491 757	60 668	389 556	3039 ^{20/2}	4 655	56 456	400 008†	271 420	814 758	182	2 584	19 766	2 495 209	307	111 821	77 333	654 851	8 113 936
Gr. Britt. en Eng. Kanaal v. orders.	—	373	720 235	76 440	—	4 987	5 244	—†	—	—	—	5 483	—	1 311 268	—	—	2 008	—	152 808
Middell. zee v. o. „ en Zw. zeehav.	—	14180	196 012	16	—	—	—	100	—	—	—	1 597	—	—	—	—	5 764	—	—
Duitschland.....	—	76 031	433 438	—	—	163	8 850	11 539†	—	512 619	—	5 758	1 248	7 647	—	—	9 896	—	—
Amerika.....	—	1 557	—	15 308	60	634	753	500	17	16 334	—	63	—	14738	—	—	—	—	—
Australië.....	—	15 210	2 104 422	406	—	363	—	—†	—	—	—	4 370	—	—	—	—	—	—	—
China.....	—	2 257	645 370	808	—	170	60	—	—	—	10	—	6 878	—	19	—	—	—	—
Britsch-Indië.....	—	2 100	2 622 966	—	—	—	593	—	—	—	—	—	1 622	—	—	—	—	—	—
Singapore.....	—	—	82 379	—	—	—	—	350	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tot. incl. uitv. n. and. landen 1894.	564 492	648 525	7 306 667	507 816	3 875 ^{20/2}	13 371	91 188	416 730†	271 430	1 349 555	701	19 857	33 135	3 966 587	326	111 821	95 004	654 851	8 266 744
„ 1893.	233 966	299 575	7 815 765	444 201	3 838	29 711	61 871	493 376†	284 370	1 641 702	1 310	15 546	23 365	3 992 716	172	116 189	68 040	519 258	6 913 556
„ 1892.	329 339	475 086	7 207 681	284 506	3 239 ^{24/2}	33 030	95 227	591 923†	262 960	1 653 436	669	18 405	31 064	4 158 326	120	105 370	97 089	568 846	5 968 745
„ 1891.	269 964	477 782	7 610 223	451 727	3 192 ^{31/2}	28 462	51 679	545 261†	238 750	1 847 122	1 079	19 332	38 459	2 745 005	814	87 344	79 626	742 760	7 165 927
„ 1890.	238 323	276 878	6 179 737	457 925	3 473	26 086	35 432	542 983†	244 970	1 534 193	1 667	20 608	25 870	3 540 219	2 901	61 667	80 664	518 884	6 109 423
„ 1889.	468 420	483 058	5 885 063	502 380	3 685	36 053	41 026	527 365†	240 900	1 887 018	4 899	24 501	16 869	3 507 375	1 679	76 353	83 756	772 988	4 066 382
„ 1888.	325 048	475 178	6 202 651	1 080 678	749	22 340	27 989	555 015†	193 400	1 722 352	1 850	15 744	19 089 ¹⁵⁾	3 403 908	774	98 339	76 675	529 942	3 136 086
„ 1887.	357 160	319 241	6 642 196	1 250 886	3 475 ^{3/2}	25 883	19 544	487 507†	185 880	1 675 646	2 314	15 880	12 335	3 133 516	2 211	88 391	76 140	682 319	2 223 466
„ 1886.	590 101	418 876	5 418 656	762 910	3 075	37 215	35 006	419 095†	163 240	1 537 309	942	17 399	11 526	3 247 319	5 250	66 304	67 045	546 279	1 626 115
„ 1885.	424 765	299 290	6 592 733	303 729	3 869	21 736	15 506	368 418	150 460	1 786 989	2 530	14 672	7 813	2 568 675	375	53 293	69 250	436 977	849 551

¹⁾ Daar de laatste offic. statistiek van Handel en Scheepvaart in N. I. over het jaar 1893 loopt, zijn voor het jaar 1894 slechts de cijfers voor Java en Madoera (voor den uitv. van partic. uit de Staatscourant en voor dien van het Gt. uit het M. H. B.) opgegeven. ²⁾ De hiergenoemde rechten worden in geheel Ned.-Indië geheven, uitgez. de vrijhavens van Sum. Oostk. en Djambi, waar bijz. tarieven van kracht zijn. ³⁾ In de statist. van Handel en Scheepv. wordt slechts de uit Jav. havens uitgev. Gouvts.-koffie opgegeven (uitgez. 1890 waar 312 tons uitvoer van Menado wordt vermeld van Menado uitgev.: (picols) 16 942, 26699, 4 225 (verongelukt), 7294, 17 769 (waarvan 4624 verong.) en 5111). ⁴⁾ Hiervan telken jaren 100,000 pic. op Java verkochte Gouvernements-koffie. ⁵⁾ Gedurende vijf jaren, gerekend van 1 Juni 1887, is geen uitvoerrecht van suiker verschuldigd. Daar de Handelsber. méér uitvoeren vermelden dan de Off. stat. is het waarschijnlijk dat de aangiften bij de uitvoeren naar Singap. en Timor-Delhi. ⁶⁾ Niet bereid v. de inl. markt. De Reg. stat. vermeldt het netto, de Handelsber. het bruto gewicht. ⁷⁾ De belangrijk hogere cijfers der Handelsver. kunnen daardoor worden verklaard, dat veel van het product wat van Java verscheept wordt, reeds in andere havens is uitgeklaard. ⁸⁾ In de Handelsberichten schijnt niet altijd behoorlijk rekening gehouden met de zittingen voorkomt. ⁹⁾ Deze sterke stijging wordt niet verklaard. ¹⁰⁾ Het van Java uitgevoerde tin is afkomstig van Banka en Billiton. ¹¹⁾ Zie het laatste deel van noot 3. ¹²⁾ De verdeling der producten over landen van bestemming wordt uit de marktberichten der Handelsvereniging te Batavia overgenomen, daar de officiele statistiek geen rekening houdt met de overlading en verandering van bestemming in Batavia van een gedeelte der in andere havens uitgekleerde producten; de nadere bestemming van de naar het Kanaal of de Middell. Zee voor orders verzonden hoeveelheden vindt men, wat de suiker betreft, tot en met het jaar 1892 op blz. 57. ¹³⁾ De voor orders verzonden hoeveelheden vindt men, wat de suiker betreft, tot en met het jaar 1892 op blz. 57. ¹⁴⁾ De †† beteekenen achtereenvolgens 2 202, 7, 33, 230, 2 472, 3 939, 4 923, 2 658, 1 596, 1 025, 973, 112 en 350 pakke- ¹⁵⁾ Bovendien 3 950 balen — ongeveer 2 242 picols.

2. Uitvoeren van eenige handelsartikelen uit Padang, naar landen van bestemming.

Exportations de quelques marchandises de Padang, par destinations.

Bronnen: M. H. P. en Bijl. bij M. H. B.

Bestemming.	Koffie ¹⁾²⁾ <i>Café.</i>	Rotting. <i>Rotan.</i>	Cassia.	Gom- elast.	Gom- damm.	Gom- Benzoe	Huiden. ¹⁾ <i>Peaux.</i>	Coprah.	Gam- bier.
	pic.	pic.	pic.	pic.	pic.	pic.	pic.	pic.	pic.
New-York	50 560	1 563	6 303	—	—	—	—	—	—
Nederland	4 632	4 004	3 411	28	3 565	1 140	46 001	176	—
Java	513	1 350	223	—	190	6 077	135	—	5 333
Straits	427	1 027	4 540	—	10	81	—	548	261
Marseille	—	163	—	—	630	—	—	41 225	—
San Francisco	200	—	—	—	—	—	—	—	—
Londen	2	—	—	—	—	—	483	—	—
Genoa	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Triëst	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hamburg	—	—	—	45	—	—	—	—	—
Totaal 1894...	56 334	8 107	14 477	73	4 402	7 298	46 619	41 949	5 594
1893...	69 036	13 620	11 697	168	4 980	6 011	27 898	52 160	5 370
1892...	73 750	22 776	14 584	316	4 990	6 298	23 632	66 192	6 035
1891...	79 416	45 035	11 495	877	7 188	4 846	33 342	52 595	4 399
1890...	67 241	32 200	10 835	813	5 873	4 513	28 843	55 615	4 743
1889...	115 467	29 734	7 954	455	6 490	5 033	32 018	61 645	5 045
1888...	85 654	20 268	5 880	1 086	4 314	4 640	33 306	71 157	4 583
1887...	90 602	17 485	17 461	4 101	4 591	6 223	39 062	51 152	4 495
1886...	62 759	22 272	13 076	631	2 253	5 616	38 586	48 386	4 785
1885...	137 580	26 250	7 979	922	2 009	4 674	38 692	60 761	4 307
1884...	133 964	23 453	14 489	1 449	1 888	4 441	31 794	49 991	3 343
1883...	135 824	37 899	9 294	1 174	1 842	4 490	34 048	14 251	1 924
1882...	98 534	20 425	12 421	628	1 350	5 683	29 151	—	1 609
1881...	101 805	29 927	10 392	613	1 140	6 165	21 033	—	1 014
1880...	134 633	27 763	7 570	338	1 405	4 911	13 051	—	1 104
1879...	104 504	19 340	11 764	68	1 124	5 380	10 182	—	1 578
1878...	124 175	17 336	4 529	61	717	7 125	10 633	—	1 619
1877...	141 854	24 792	5 233	13	701	4 852	9 257	—	1 082
1876...	141 780	16 981	2 197	46	531	5 818	12 138	—	535
1875...	160 844	24 762	3 314	25	317	6 604	8 579	—	1 682
1874...	128 557	19 376	2 314	155	481	6 148	10 798	—	926
1873...	97 805	17 221	2 770	503	373	4 719	11 018	—	777
1872...	110 839	14 645	4 133	566	206	5 506	8 678	—	678
1871...	202 978	14 913	6 229	298	343	4 405	7 120	—	639
1870...	121 099	13 752	4 942	218	803	3 319	7 624	—	635

1) In het Gouvernem. Sum. Westk. zijdezelfde uitvoerrechten verschuldigd als op Java. Zie vorige tabel.

2) Hieronder de Gouvernements-koffie, die geregeld te Padang wordt verkocht.

3. Uitvoeren van Makassar, naar landen van bestemming.

Exportations de Macassar, par destinations.

Bron: M. M. R.

Bestemming.	Koffie. ¹⁾ <i>Café.</i>	Rotting. <i>Rotan.</i>	Gutta- percha.	Gom Copal.	Parelmoer. <i>Nacre.</i>	Huiden. <i>Peaux.</i>	Noten- muscaat. <i>Noix de musc.</i>	Coprah.
	pic.	pic.	pic.	pic.	pic.	pic.	pic.	
Europa	15 282	398	—	3 051	1599	5 469	134	45 166
New-York	891	—	—	280	—	—	176	—
Java	2 380 ²⁾	2 549	—	70	10	60	1 673	3 272
Singapore	23 811	9 971	—	43 509	11 80	2 385	1 466	56 186
Tot. 1894	42 364	12 918	—	46 910	2 789	7 914	3 449	104 624
Total. 1893	32 398	14 055	—	46 443	864	4 556	5 934	72 513
1892	63 589	13 105	—	42 681	885	5 379	5 178	89 414
1891	44 163	14 324	—	34 895	1 349	4 378	6 476	128 101
1890	72 277	5 990	—	18 286	1 186	1 376	3 566	5 568
1889	112 665	18 886	30	29 437	2 125	1 861	4 142	32 763
1888	50 825	9 885	2	34 996	1 905	2 640	4 214	36 541
1887	96 084	4 896	117	27 002	1 611	1 995	3 953	4 863
1886	112 871	9 444	116	16 571	635	1 153	1 939	26 213
1885	129 801	16 134	1 986	27 460	1 480	2 273	3 409	36 974

1) In het Gouvernement. Celebes en O. worden geene uitvoerrechten geheven.

2) Deze hoeveelheid was voor het grootste gedeelte samengesteld uit slechte en gebroken boonen.

4. INVOER UIT, EN UITVOER NAAR NEDERLAND VAN ZILVEREN MUNT.

Importations et exportations de monnaies d'argent. (Commerce avec les Pays-Bas.)

Bron: S. H. S.

Jaren. <i>Années.</i>	Voor rekening van het Gouvernement. <i>Par le Gouvernement.</i>		Voor particuliere rekening. <i>Par particuliers.</i>	
	Invoer. <i>Importations.</i>	Uitvoer. <i>Exportations.</i>	Invoer. <i>Importations.</i>	Uitvoer. ¹⁾ <i>Exportations.</i>
1876	f 500 000	—	f 3 560 000	f 5 850 000
1877	17 500 000	—	—	—
1878	10 000 000	—	—	6 720 000
1879	6 500 000	—	—	2 750 000
1880	3 000 000	—	—	2 760 000
1881	—	—	—	600 000
1883	1 300 000	—	—	2 300 000
1883	—	—	—	—
1884	—	—	500 000	—
1885	—	—	500 000	600 000
1886	—	—	—	1 000
1887	—	—	200 000	—
1888	—	—	7 988 000	3 000
1889	8 000 000	—	9 072 900	510
1890	4 000 000	—	9 179 119	653 920
1891	1 000 000	—	9 792 355	13 331 725
1892	2 000 000	—	9 257 574	10 523 818
1893	1 000 000	—	9 138 637	1 015 671

¹⁾ Buitendien zijn van Singapore direct, van af 1875 tot 1885 naar Holland verzonden 8 miljoen gulden, hetzij rechtstreeks, hetzij via Londen c. f. Mr. N. P. van den Berg: the financial and economical progress and condition of Netherl. India, blz. 21, en 22.

VII. OVERZICHT VAN DE BESTEMMING DER VAN JAVA UITGEVOERDE SUIKER SEDERT HET OOGSTJAAR 1881—82 (1 JULI—30 JUNI) (per tons van duizend kilogr.)
Sucres exportés de Java, par destinations (tonnes de 1000 kgr.)

56

Bronnen: W. O. S. en K. V.

	1881/82	1882/83	1883/84	1884/85	1885/86	1886/87	1887/88	1888/89	1889/90	1890/91	1891/92	1892/93	1893/94
Nederland <i>Pays-Bas</i>	12 732	8 719	6 506	2 157	2 267	158	2 313	221	712	2 354	2 046	3 049	5 845
„ voor orders <i>p. ordres</i>	—	—	—	5 154	199	—	—	2 333	934	2 352	4 270	—	—
Belgie <i>Belgique</i>	—	—	—	—	—	—	—	1 113	—	—	—	—	—
Engeland <i>Gr. Bretagne</i>	—	5 297	—	9 271	1 780	248	2 343	3 120	—	2 196	17 362	—	—
Kanaal voor orders <i>Manche, pour ordres</i>	138 004	156 768	166 198	189 891	233 084	194 397	177 042	75 922	46 384	73 667	58 719	105 396	119 001
Duitschland <i>Allemagne</i>	—	188	2 196	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Frankrijk <i>France</i>	6 621	9 422	4 811	1 520	13 823	13 119	9 726	7 998	3 789	3 600	4 783	—	—
Italië	2 282	2 514	—	—	1 186	3 954	—	2 156	1 698	—	—	—	—
Zweden <i>Suède</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Denemarken <i>Danemark</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rusland <i>Russie</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Portugal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Div. havens v. ord. <i>Ports divers p. ord.</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Middell. zee v. orders. <i>Méditerr. p. ord.</i>	78 096	71 190	105 196	108 051	84 000	46 404	75 034	93 875	119 932	109 605	124 186	81 177	99 190
Amerika	6 981	541	1 448	6 320	2 654	5 590	7 425	50 380	46 815	78 991	60 071	28 556	18 342
Chili	—	—	—	—	—	—	—	—	1 578	—	—	—	—
Australië	22 833	21 150	17 645	21 397	398	13 551	21 171	31 090	34 060	31 801	47 840	47 800	37 453
Britsch Indië <i>Indes Britt.</i>	—	—	—	990	2 400	991	1 677	494	—	4 208	5 127	—	—
China	—	750	—	24 224	14 054	59 699	87 391	84 648	61 949	80 184	97 392	109 271	173 634
Siam	25	84	24	—	—	—	—	—	—	22	—	—	—
Perzische Golf	2 258	1 161	635	615	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Singapore	1 318	2 479	3 194	5 577	7 877	21 238	13 287	11 541	15 343	20 288	12 801	20 112	22 716
Totaal. <i>Total</i>	271 150	280 263	309 843	375 167	363 722	359 349	397 409	364 401	333 194	409 268	434 597	426 919 ¹⁾	499 174 ¹⁾

HANDEL. Commerce.

¹⁾ Hierin begrepen in 1892/3 31 538 tons en in 1893/4 22 993 waarvan de bestemming niet wordt opgegeven.

VIII. OVERZICHT VAN DE BESTEMMING VAN DE UIT JAVA IN HET KANAAL EN DE MIDDELLANDSCHE ZEE VOOR ORDERS AANGEKOMEN LADINGEN SUIKER, 1880/92 (per tons van 1000 kilogr.)

Aperçu des destinations définitives des cargaisons de sucre déclarées à la sortie de Java en destination de „la Manche” ou de „la Méditerranée pour ordres ultérieurs.”

Bron: W. O. S.

Jaren. <i>Années.</i>	Verzeild naar: <i>Destination finale:</i>							
	Groot-Brittanje. <i>Gr. Bretagne.</i>	Frankrijk. <i>France.</i>	Het Noorden. <i>Pays du Nord.</i>	Nederland. <i>Pays-Bas.</i>	Belgie. <i>Belgique.</i>	Italie. <i>Italie.</i>	Portugal. <i>Portugal.</i>	Amerika. <i>Amérique.</i>
1880.....	95 000	48 358	14 197	2 977	466	1 972	—	—
1881.....	99 607	40 705	18 528	11 921	2 520	3 312	—	—
1882.....	149 266	57 283	19 391	5 490	1 436	3 322	—	964
1883.....	166 702	25 254	19 092	2 072	—	12 217	2 214	4 880
1884.....	182 641	37 944	15 809	—	—	—	—	—
1885.....	181 341	86 184	4 396	5 029	6 199	4 630	615	925
1886.....	194 221	55 964	15 378	9 467	4 720	16 618	—	2 625
1887.....	167 361	32 477	12 107	2 553	2 906	8 678	768	5 001
1888.....	181 102	68 549	11 887	349	4 228	31 247	1 044	1 334
1889.....	119 695	42 393	16 720	1 419	4 592	11 545	—	1 658
1890.....	69 480	34 172	10 760 ¹⁾	786	1 717	16 948	—	309
1891.....	114 907	51 204	17 635 ²⁾	—	—	—	—	8 011
1892 ³⁾	85 028	33 406	13 768	76	1 185	2 849	—	21 149
				—	1 185	2 849	975	19 679

¹⁾ Hieronder 6 826 ton naar Rusland. ²⁾ Hieronder 4 710 ton Rusland, 4 590 ton Denemarken en 8 335 ton Zweden. ³⁾ Latere gegevens ontbreken.

IX. OVERZICHT VAN DE VERDEELING DER VAN NEDERLANDSCH INDIË UITGEVOERDE KOFFIE OVER LANDE VAN BESTEMMING (per tons van 1000 kilogram.)

Bron: S. H. S.

Cafés exportés des Indes, par pays de destination (tonnes de 1000 kgr.).

	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893
Nederland Gouv. koffie ¹⁾ ..	59 010	25 659	35 095	21 170	22 151	31 565	13 579	17 229	20 957	13 445
" Part. " ..	25 658	20 738	26 746	17 630	26 749	24 845	13 345	24 592	22 542	12 751
Engeland " " ..	198	558	120	35	83	468	173	40	284	8
Eng. Kanaal " " ..	1	1	107	—	1	—	—	—	—	—
Frankrijk " " ..	1 888	1 430	1 605	1 420	1 244	1 147	632	858	409	160
Oostenrijk " " ..	56	81	68	227	270	527	154	1 021	2 149	949
Turkijë " " ..	661	22	219	2 021	—	—	—	—	—	—
Port Saïd " " ..	—	—	—	—	2 423	2 814	819	1 720	2 100	962
Amerika " " ..	9 015	10 311	7 835	7 542	6 716	6 427	6 515	5 367	6 725	4 735
Singapore " " ..	2 803	1 239	1 673	1 273	2 793	5 243	3 326	4 490	6 186	5 404
Hongkong " " ..	135	149	250	54	407	162	92	142	243	334
Australië " " ..	25	81	3	113	62	143	40	51	63	13
Tot. inclusief and. landen	100 066	60 280	73 818	51 724	62 921	73 382	38 748	55 987	62 016	38 806

¹⁾ Uit Javasche havens uitgeklaard, uitgez. 312 tons in 1890, die worden opgegeven als van Menado uitgevoerd. De Menado-uitvoeren van 1884-93 (in pic.) zie blz. 523 noot 3.

X. VERSCHeping VAN KOFFIE NAAR JAVA, IN TONS VAN DUIZEND KILOGR.

Cafés importés à Java (tonnes de 1000 kgr.)

Bronnen: S. H. S. en M. M. R.

van de	Padang.	Palembang.	A. havens van Zuid-Sumatra. <i>Autres ports du Sumatra Sud.</i>	Makasser. ¹⁾	Timor Delhi. ²⁾
1884.....	135	1 152	80	604	1 190
1885.....	138	921	42	832	1 307
1886.....	95	1 780	140	1 345	2 066
1887.....	53	790	113	893	1 050
1888.....	51	1 346	79	836	1 674
1889.....	4	1 479	79	1 750	1 265
1890.....	52	1 384	5	1 008	1 103
1891.....	4	1 153	49	584	1 142
1892.....	32	2 029	188	583	1 118
1893.....	133	1 481	63	172	773

¹⁾ Deze cijfers zijn genomen uit de berichten van J. F. van Leeuwen en Co., daar de officieele statistieken de uitvoeren van koffie uit de vrijhavens naar plaatsen binnen Ned.-Indië niet vermelden.

²⁾ Deze cijfers hebben betrekking op geheel Nederl. Indië.

 XI. OVERZICHT VAN DE OOGSTEN EN VAN DE OPBRENGST VAN JAVA- EN SUMATRA-TABAK,
 AANGEBRACHT OP DE NEDERLANDSCHE MARKT.
Quantité et valeur des tabacs importés aux Pays-Bas de Java et de Sumatra.

Bron: S. S. J.

Gewas. <i>Récolte.</i>	Java.			Sumatra.		
	Pakken. <i>Balles.</i>	Midden-cijfer van opbrengst per $\frac{1}{2}$ kilo. <i>Prix moyen.</i>	Totaal-waarde (cca.) (m/m. guld.) <i>Valeur approximative millions de florins.</i>	Pakken. <i>Balles.</i>	Midden-cijfer van opbrengst per $\frac{1}{2}$ kilo. <i>Prix moyen.</i>	Totaal-waarde (cca.) (m/m. guld.) <i>Valeur approximative millions de florins.</i>
1865.....	107 000	*	*	189	149 c.	f 0,04
1870.....	106 940	62 c.	10,5	3 114	122 "	0,50
1875.....	183 467	50	15,14	15 355	170 "	3,92
1876.....	190 993	55 $\frac{3}{4}$ "	17,27	29 034	154 "	6,50
1877.....	136 674	30 $\frac{1}{2}$ "	7,13	36 517	127 "	6,81
1878.....	153 636	56 $\frac{1}{2}$ "	14,73	48 545	126 "	9,21
1879.....	50 271	66 "	5,44	57 596	118 "	10,36
1880.....	149 630	40 "	10,07	64 965	113 "	11,25
1881.....	195 771	27 "	9,10	82 362	115 "	14,75
1882.....	73 798	28 $\frac{3}{4}$ "	3,57	102 047	137 $\frac{1}{2}$ "	21,50
1883.....	76 473	48 "	6,42	93 533	133 "	19,00
1884.....	122 806	36 $\frac{1}{2}$ "	7,83	125 447	145 "	27,65
1885.....	109 701	36 $\frac{1}{2}$ "	7,22	124 718	141 "	26,87
1886.....	106 640	37 "	6,82	138 643	154 "	32,45
1887.....	138 309	38 $\frac{1}{2}$ "	9,25	139 582	121 $\frac{1}{2}$ "	25,65
1888.....	169 898	26 $\frac{1}{2}$ "	7,93	168 114	129 "	33,12
1889.....	141 150	31 "	7,50	161 507	148 "	36,60
1890.....	182 406	25 $\frac{1}{2}$ "	8,00	219 044	73 $\frac{1}{2}$ "	24,51
1891.....	136 726	33 $\frac{1}{2}$ "	7,84	206 257	92 $\frac{1}{2}$ "	29,18
1892.....	179 350	33 $\frac{1}{2}$ "	10,16	137 077	124 "	25,90
1893.....	219 957	26 $\frac{3}{4}$ "	10,22	162 972	144 $\frac{1}{2}$ "	36,24

XII. HANDEL VAN NEDERLANDSCH-INDIË MET PINANG, SINGAPORE.
Commerce des Indes Néerlandaises avec Pinang et Singapour.

1. Handel tusschen Pinang en Ned.-Indië, hoofdz. Sumatra's Oostk. en Atjeh.
Commerce des Indes Néerl., principalement de la côte orient. de Sumatra et Atjeh avec Pinang.

Bron: C. V. Penang.

Jaren. <i>Années.</i>	Uitvoer naar Ned.-Indië. <i>Exportation aux Indes N.</i>	Invoer uit Ned.-Indië. <i>Importation des Indes N.</i>	Totaal. <i>Total.</i>
	Dollars.	Dollars.	Dollars.
1886.....	8 490 058	7 774 140	16 264 198
1887.....	10 015 413	5 341 722	15 357 135
1888.....	10 413 811	5 153 793	15 567 604
1889.....	10 127 638	3 431 392	13 559 030
1890.....	7 825 958	3 831 696	11 657 654
1891.....	8 982 638	3 031 080	12 013 718
1892.....	8 256 822	3 117 077	11 373 899
1893.....	7 772 244	3 316 496	11 088 740

2. Invoer van de voornaamste artikelen uit Atjeh te Pinang.
Importation des articles principaux d'Atjeh à Pinang.

Bron: C. V. Penang.

Artikelen. <i>Articles.</i>	1888.	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.
Zwarte peper (pic.) <i>Poivre noir..</i>	31 309	140 439	130 669	159 453	157 998	157 490
Witte " " <i>id. blanc.</i>	9	157	173	172	8 185	2 005
Betelnoten " <i>Noix de betel</i>	93 665	65 452	17 452½	35 634	12 964	63 702
Ruwe huiden " <i>Peaux brutes</i>	1 593	413	506	890	1 290	1 858
Bindrotting " <i>Rotan.....</i>	2 980	6 516	958	2 730	3 569	7 766
Koprah "	832	1 443	170	1 240	1 328	2 752

3. Handel tusschen Ned.-Indië en Singapore. *Commerce des Indes Néerl. avec Singapour.*

Bron: C. V. Singapore.

Jaren. <i>Années.</i>	Uitvoer naar Ned.-Indië. <i>Exportation aux Indes N.</i>	Invoer uit Ned.-Indië. <i>Importation des Indes N.</i>	Totaal. <i>Total.</i>
	Dollars.	Dollars.	Dollars.
1875.....	9 527 358	6 759 049	16 286 407
1880.....	13 928 261	9 312 738	23 240 999
1885.....	14 760 847	14 637 322	29 398 169
1886.....	10 914 959	13 941 176	24 856 129
1887.....	12 681 050	16 044 183	28 725 233
1888.....	16 571 864	20 322 442	36 894 306
1889.....	16 413 212	20 456 454	36 869 666
1890.....	14 444 134	19 415 181	33 859 315
1891.....	19 751 921	19 525 229	39 277 150
1892.....	20 457 531	18 053 198	38 510 729
1893.....	24 862 356	18 707 390	43 569 746

4. Aandeel van de versch. gedeelten van Nederlandsch-Indië in den in- en uitvoer van Singapore (in duizendt. dollars).

Part des différentes parties des Indes Néerl. à l'importation et l'exportation de Singapour.

Bron: C. V. Singapore.

(Milliers de dollars.)

Landen. <i>Pays.</i>	Invoer. <i>Importation.</i>				Uitvoer. <i>Exportation.</i>			
	1890.	1891.	1892.	1893.	1890.	1891.	1892.	1893.
Natoena eilanden.....	358	519	433	435	353	442	290	332
Sumatra.....	3 268	3 113	3 915	4 152	3 144	3 453	4 287	5 257
Java.....	4 428	7 240	5 227	5 533	5 698	9 473	9 304	11 715
Riouw.....	1 369	902	1 002	1 203	1 310	1 582	1 491	1 344
Bali.....	690	1 925	1 947	1 064	740	961	1 223	1 065
Andere bezittingen.....	9 302	5 827	5 529	6 320	3 198	3 840	3 863	5 149
Totaal.....	19 415	19 525	18 053	18 707	14 444	19 752	20 458	24 862

XIII. PRIJZEN. *Prix.*1. Loop der prijzen van eenige artikelen van invoer. *Prix de quelques articles importes*

Bron: M. H. B.

Jaren. <i>Années.</i>	Katoenen goederen. <i>Tissus de coton.</i>								
	Madapollam 6/4 Holl. gebl. <i>Blanchis.</i>		Madapollam 6/4 Holl. ongebl. <i>Écrus.</i>		Shirting 6/4 gebleekt. <i>Blanchis.</i>		Ruwe drills. <i>Drills écrus.</i>		
1885	Jan ..	3,37½	3,40	3,45	3,50	5,60		4,25	4,40
	Juli ..	3,—	2,95	3,30	3,40	5,50		4,20	
1886	Jan ..	2,60	2,70	2,80	3,35	4,50	4,55	3,95	4,—
	Juli ..	2,60	2,85	2,70	3,35	4,50	4,70	3,20	4,—
1887	Jan ..	2,60	2,90	2,85	3,20	4,70	5,—	3,—	4,—
	Juli ..	2,60	2,90	2,80	3,20	4,70	4,85	3,25	3,85
1888	Jan ..	2,60	3,10	2,75	3,20	4,70	4,95	3,25	3,85
	Juli ..	2,85	3,15	2,80	3,22½	4,70	5,—	3,20	4,35
1889	Jan ..	2,65	3,15	2,65	3,25	5,—	5,10	3,—	4,30
	Juli ..	2,90	3,10	2,80	3,25	4,95	5,—	3,55	4,30
1890	Jan ..	2,80	2,95	2,90	3,15	4,80	4,85	3,65	4,35
	Juli ..	2,60	3,—	2,80	3,10	4,65	4,70	3,50	4,30
1891	Jan ..	2,45	2,75	2,60	3,10	4,55	4,65	3,35	4,27½
	Juli ..	2,65	2,92½	2,60	3,10	4,40	4,70	3,40	4,25
1892	Jan ..	2,55	2,75	2,60	3,—	4,50		3,20	4,25
	Juli ..	2,45	2,70	2,50	3,—	4,40	4,20	3,25	4,25
1893	Jan ..	2,40	2,75	2,60	3,—	4,15	4,20	2,75	4,10
	Juli ..	2,60	2,70	2,50	2,95	4,25	4,30	2,80	4,10
1894	Jan ..	2,20	2,65	2,50	2,90	—	—	2,50	4,—
	Juli ..	2,15	2,55	2,10	2,80	3,70	3,80	2,60	3,82½

2. Loop der prijzen op Java van metalen en petroleum.

Bron: M. H. B.

Prix à Java des métaux et du pétrole.

Jaren <i>Années.</i>	Metalen. <i>Métaux.</i> Per picol.			Am. Petroleum <i>Pétrole.</i> Per kist. <i>La malle.</i>		
	IJzeren stav. (Zweed). <i>Fer en barres (Suédois)</i>	IJzeren staven. (Eng) <i>Fer en barres (Anglais)</i>	Holl. Koper in bladen. <i>Cuivre en feuilles.</i>			
1885.	Jan ...	<i>f</i> 9,—	<i>f</i> 5,50	<i>f</i> 60,—	<i>f</i> 3,75	
	Juli ..	8,50	5,—	6,—	55,—	3,50
1886.	Jan ...	9,—	5,—	53,—	3,62½	4,—
	Juli ..	9,—	4,62½	6,—	50,—	3,40
1887.	Jan ...	9,—	5,—	5,25	49,—	3,05
	Juli ..	9,—	5,—	6,50	48,—	3,30
1888.	Jan ...	8,60 à 9,—	5,75	50,— à 55,—	3,17½ à 3,85	
	Juli ..	8,75 à 9,—	5,50 à 6,75	62,50 à 65,—	3,45	
1889.	Jan ...	7,80 à 8,50	6,50 à 7,—	70,— à 75,—	3,85	
	Juli ..	7,50 à 8,75	6,10 à 7,50	54 à 70,—	2,95 à 3,35	
1890.	Jan ...	8,50 à 8,75	7,50	52 à 58	3,42½	
	Juli ..	9,—	8,— à 8,50	52 à 54	3,42½	
1891.	Jan ...	9,—	7,—	57 à 60	3,05	
	Juli ..	7,90 à 8,75	6,50	58 à 60	—	
1892.	Jan ...	9,—	6,— à 7,30	57 à 60	—	
	Juli ..	9,—	5,75 à 6,—	53 à 55	—	
1893.	Jan ...	8,50 à 9,—	5,50 à 5,70	49 à 55,50	2,42½ à 2,55	
	Juli ..	8,—	5,70 à 5,75	51,—	2,17½ à 2,30	
1894.	Jan ...	8,25 à 8,60	5,50 à 5,70	46,— à 50,—	2,22½ à 2,27½	
	Juli ..	8,25	5,25 à 5,50	45,— à 49,—	2,20 à 2,25	

3. Loop der prijzen in Java van eenige artikelen van uitvoer. 1) *Prix à Java de quelques articles exportés.*

Jaar. <i>Années.</i>	Suiker No. 14. <i>Sucre.</i> per pikol.				Rijst No 1. <i>Riz.</i> per kojang.			Gewone Java Koffie. <i>Café ordinaire de Java.</i> per pikol.				Zwarte Peper. <i>Poivre.</i> per pikol.				
	Januari. <i>Janvier.</i>	April. <i>Avril.</i>	Juli. <i>Juillet.</i>	October. <i>Octobre.</i>	Januari. <i>Janvier.</i>	April. <i>Avril.</i>	Juli. <i>Juillet.</i>	October. <i>Octobre.</i>	Januari. <i>Janvier.</i>	April. <i>Avril.</i>	Juli. <i>Juillet.</i>	October. <i>Octobre.</i>	Januari. <i>Janvier.</i>	April. <i>Avril.</i>	Juli. <i>Juillet.</i>	October. <i>Octobre.</i>
1877	191 $\frac{1}{2}$	163 $\frac{3}{4}$	181 $\frac{1}{2}$	161 $\frac{1}{2}$	225	205	185	210	60	59	60	Nom.	20	191 $\frac{1}{2}$	18	171 $\frac{1}{2}$
1878	151 $\frac{1}{2}$	Nom.	15	151 $\frac{1}{2}$	215	200	225	230	54	Nom.	56	52	18	16	Nom	15
1879	15	133 $\frac{3}{4}$	14	151 $\frac{1}{4}$	220	180	197 $\frac{1}{2}$	205	50	53	52 $\frac{1}{2}$	56	133 $\frac{3}{4}$	141 $\frac{1}{2}$	141 $\frac{1}{2}$	15
1880	Nom.	Nom.	15	14	215	205	200	195	45 $\frac{1}{2}$	Nom.	44 $\frac{1}{2}$	46	23	23	21	Nom.
1881	141 $\frac{1}{2}$	15	151 $\frac{1}{4}$	14	195	187 $\frac{1}{2}$	197 $\frac{1}{2}$	195	39	40 $\frac{1}{2}$	51 $\frac{3}{4}$	501 $\frac{1}{2}$	24	231 $\frac{1}{2}$	23	281 $\frac{1}{2}$
1882	Nom.	15	15	15	190	185	187 $\frac{1}{2}$	180	Nom.	Nom.	30	271 $\frac{1}{2}$	24	231 $\frac{1}{2}$	25 $\frac{1}{2}$	27
1883	Nom.	15	141 $\frac{1}{2}$	14	160	150	170	165	35	30	32 $\frac{1}{2}$	321 $\frac{1}{2}$	24 $\frac{1}{2}$	30	32 $\frac{1}{2}$	40
1884	121 $\frac{1}{2}$	12	111 $\frac{1}{2}$	81 $\frac{1}{2}$	167 $\frac{1}{2}$	157 $\frac{1}{2}$	132 $\frac{1}{2}$	132 $\frac{1}{2}$	30 $\frac{1}{2}$	Nom.	29 $\frac{1}{4}$	28	33	35	33	36 $\frac{1}{2}$
1885	81 $\frac{1}{4}$	9	12	111 $\frac{1}{4}$	132 $\frac{1}{2}$	137 $\frac{1}{2}$	122 $\frac{1}{2}$	135	31	Nom.	26	271 $\frac{1}{2}$	37	Nom.	40	38 $\frac{1}{2}$
1886	113 $\frac{3}{4}$	91 $\frac{1}{2}$	8 à 71 $\frac{3}{4}$	81 $\frac{1}{4}$ à 71 $\frac{3}{4}$	120	127 $\frac{1}{2}$	115	112 $\frac{1}{2}$	26	28	32 $\frac{1}{2}$	36	41	37 $\frac{3}{4}$	40	41 $\frac{1}{2}$
1887	8 à 9	9	9 à 8 $\frac{3}{4}$	101 $\frac{1}{2}$	117 $\frac{1}{2}$	112 $\frac{1}{2}$	105	105	42 $\frac{1}{2}$	Nom.	52 $\frac{1}{2}$	50	391 $\frac{1}{4}$	38	40 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$
1888	11	91 $\frac{1}{4}$	81 $\frac{1}{2}$	88 $\frac{3}{4}$	115	127 $\frac{1}{2}$	102 $\frac{1}{2}$	115	50	40	39 $\frac{1}{2}$	45	41	411 $\frac{1}{2}$	39	36
1889	9 $\frac{1}{2}$ à 8 $\frac{1}{2}$	9 à 10 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{1}{2}$ à 11	—	137 $\frac{1}{2}$	120	130	—	52 $\frac{1}{2}$	Nom.	Nom.	—	37 $\frac{5}{8}$	36 $\frac{3}{8}$	35	36 $\frac{3}{8}$
1890	8	8,50	8 $\frac{1}{8}$ à 8 $\frac{3}{8}$	8 $\frac{1}{4}$ à 8 $\frac{3}{5}$	150 à 152 $\frac{1}{2}$	—	142 $\frac{1}{2}$ à 190	160 à 200	59,70 à 61,51	—	51 $\frac{1}{2}$ à 54	66 à 65 $\frac{1}{2}$	27 à 27,50	24 $\frac{3}{4}$ à 25	25 $\frac{1}{2}$	22 $\frac{1}{2}$ à 25
1891	8,15 à 8,50	8,75 à 9,—	8,— à 8,25	8 $\frac{1}{8}$ à 9	157 $\frac{1}{2}$ à 165	155 à 160	160	155 à 165	64,25 à 66	—	—	44 $\frac{1}{2}$ à 51,51	19 à 19,50	20,50 à 21,75	17 à 17,50	17 à 17 $\frac{1}{4}$
1892	8,50 à 9,00	8,— à 8,62 $\frac{1}{2}$	8,75	8,75	185	175 à 185	185	136 à 150	58 à 58,25	—	—	60,25 à 62,01 $\frac{1}{2}$	16,25 à 16,50	14,— à 15,—	11,75 à 13,—	13,75 à 15,75
1893	9,25 à 9,87 $\frac{1}{2}$	9,75 à 10,—	—	9,75 à 10,—	162	—	143	132,50	61,16 à 61,75	—	—	—	14,25 à 15,—	14,— à 15,25	12,75 à 13,25	13,— à 13,75
2) 1894	8,75	8,50 à 8,75	7 à 8,—	7 à 7,50	—	—	135	115 à 120	—	—	—	—	11,25 à 11,90	9,50 à 10,50	9,—	9,50 à 10,50

1) Bron: tot en met 1886 zijn deze cijfers ontleend aan het werk van Mr. N. P. van den Berg, Financial and economical progress; na 1886 aan de marktberichten der handelsvereniging te Batavia.

2) De noteeringen van suiker zijn in dit jaar die van N°. 15.

4. Middenprijzen (bruto per pikol, voor Gouv. producten betaald.
Bron: K. V. *Prix moyens (bruts) des produits des cultures du Gouv. (p. picol).*

Jaren. <i>Années.</i>	Koffie. <i>Café.</i>				Banka-tin. (in Nederland.) <i>Etain Banca</i> (aux P. Bas).	Kina. (in Nederland.) <i>Quinquina</i> (aux P. Bas).
	In Nederl. <i>Aux Pays-Bas.</i>		In Java. <i>A Java.</i>	In Padang. ¹⁾ <i>A Padang.</i>		
	Voor Java-koffie.	Voor Menado-koffie.				
1884	f 37,46	f 69,36	f 28,53	f 41,50	f 61,42	f 106,88
1885	33,20	69,96	27,33	40,56	65,22	118,68
1886	38,58	61,98	38,44	51,54	72,58	88,33
1887	61,98	72,63	55,57	60,77	84,90	67,64
1888	52,69	66,81	49,17	48,66	85,61	52,78
1889	65,16	80,21	57,30	62,92	69,54	40,77
1890	69,49	79,55	64,78½	67,16	70,06	45,81
1891	71,43	87,15	52,98½	65,07	67,59	43,00
1892	68,23	—	62,13 ⁶	66,80 ⁹	69,07	49,70
1893	65,92	94,18	56,20	64,67	65,18	26,61

¹⁾ Kleine hoeveelheden 2e soort werden nog te Padang verkocht tegen achtereenvolgens:
f 15,72, f 21,79, f 21,99, f 40,09, f 26,96, f 38,21, f 41,99½, f 41,67, f 35,88, f 35,56.

Bron: M. H. B. 5. Loop der prijzen op Java van Billiton tin.
Prix à Java de l'étain de Billiton.

Jaren. <i>Années.</i>	Januari. <i>Janvier.</i>	April. <i>Avril.</i>	Juli. <i>Juillet.</i>	October. <i>Octobre.</i>	Jaren. <i>Années.</i>	Januari. <i>Janvier.</i>	April. <i>Avril.</i>	Juli. <i>Juillet.</i>	October. <i>Octobre.</i>
1885...	50,13	54,29	60,32	61,67	1891...	63,20	62,60	63,65	63,67 à 63,76
1886...	64,—	64,—	71,75	69,50	1892...	62,98	62,06 à		
1887...	68,67	71,35	70,01	77,42			64,74	68,32	64,42 à 65,58
1888...	95,49	69,03	48,84	—	1893...	63,28	63,46 à	59,08	55,03
1889...	65,84	65,80	60,81	—			63,52		
1890...	67,92½	62,53	64,86	67,05	1894...	52,09	44,77 à	46,68	48,59
		à 62,62					44,80		

6. Laagste en hoogste prijzen van eenige voornaamste uitvoerartikelen
op Java.

Prix de quelques articles d'exportation de Java.

Bron M. H. B.

Jaren. <i>Années.</i>	Gom-elastic.	Gom dammar.	Gutta-Percha.	Coprah.	Huiden. <i>Peaux.</i>		
	<i>Gomme élastique.</i>	<i>Gomme dammar.</i>			Buffel. <i>de Buffle.</i>	Koe. <i>de Vache.</i>	
	p. picol.	p. picol.	p. picol.	p. picol.	₣	₣	
1889....	f 140	f 39.—	f 136	f 5.50	f 0.18	f 0.35	
<i>h</i>	150	48.—	136	6.25	0.24	0.45	
<i>l</i>	140	33.50	136	5.48	0.24	0.35	
1890....	<i>h</i>	150	40.—	136	5.48	0.25	0.45
<i>h</i>	140	31.—	136	6.25	0.24	0.35	
1891....	<i>h</i>	150	35.—	136	8.50	0.25	0.45
<i>h</i>	150	31.50	136	6.25	0.24	0.30	
1892....	<i>h</i>	150	33.50	136	7.10	0.31	0.45
<i>l</i>	150	33.50	—	—	0.27	0.27	
1893....	<i>h</i>	150	38.—	—	0.31	0.35	
<i>h</i>	150	36.—	150	6.20	0.27	0.27	
1894....	<i>h</i>	150	47.—	150	7.50	0.29	0.30

B. SCHEEPVAART. Navigation.

Bron: K. V. I. OVERZICHT DER NEDERLANDSCH-INDISCHE KOOPVAARDIJVLOOT OP ULT^o. DEC. 1°) *Tableau de la marine marchande des Indes Néerlandaises.*

Jaren. Années.	Stoomscheiden.		Zeilschepen op Europeesche wijze getuigd. <i>Voiliers grés à l'Européenne.</i>										Zeilschepen op inland. wijze getuigd. <i>Voiliers indigènes.</i>		Totaal. <i>Total.</i>		Van de bedoelde schepen en vaartuigen behoorden te huis: <i>Dont appartiennent.</i>			
	<i>Vapeurs.</i>		Fregatten.		Barken.		Brikken.		Schoeners.		Kotters.						op Java en Madoera.		in de buitenb. <i>aux autres poss.</i>	
	Aantal. Nombr.	M ³ .	Aantal. Nombr.	M ³ .	Aantal. Nombr.	M ³ .	Aantal. Nombr.	M ³ .	Aantal. Nombr.	M ³ .	Aantal. Nombr.	M ³ .	Aantal. Nombr.	M ³ .	Aantal. Nombr.	M ³ .	Aantal. Nombr.	M ³ .	Aantal. Nombr.	M ³ .
1885	68	75 314	5	13 396	73	69 991	17	7 980	155	30 625	3	175	1 606	59 678	1 927	257 159	1 154	171 235	773	85 924
1886	72	76 441	2	6 022	70	70 050	16	7 746	141	28 007	3	139	1 327	64 285	1 631	252 690	1 006	167 747	625	84 943
1887	68	76 964	2	6 022	60	59 680	17	8 387	152	29 415	4	176	1 389	65 978	1 692	246 622	1 041	157 251	651	89 371
1888	66	70 900	2	6 022	48	48 815	15	7 251	142	27 014	4	180	1 417	67 209	1 694	227 391	1 038	145 207	656	82 184
1889	77	64 221	1	3 394	49	48 219	15	9 055	141	30 150	5	213	1 425	69 623	1 713	224 875	1 065	135 043	648	89 832
1890	78	77 442	1	3 583	42	40 736	16	8 373	136	31 358	2	129	1 524	73 453	1 799	235 074	1 108	149 633	691	85 441
1891	77	69 740	2	5 246	43	44 102	15	8 177	129	30 039	3	163	1 605	75 660	1 874	233 127	1 142	149 387	732	83 740
1892	82	80 993	2	5 246	37	37 704	16	8 576	128	29 234	2	129	1 572	76 070	1 839	237 952	1 148	157 384	691	80 568
1893	82	76 879	2	5 246	37	38 009	10	7 028	130	28 831	2	129	1 627	77 687	1 890	233 809	1 187	157 123	703	76 686

1) De stoombooten der gesubsidieerde Nederlandsch-Indische Stoomvaart-maatschappij, thans Koninklijke Paketvaart-maatschappij, zie onder verkeersmiddelen, bl. 80.

II. VERDEELING OVER STOOM- EN ZEILSCHEPEN VAN DE KOFFIEVRACHTEN (IN DUIZENDT. KG.) UITGEVOERD VAN NED. INDIË NAAR LANDEN DAARBUITEN GELEGEN.
Bron: S. H. S. *Affrètements de café (milliers de kgr.) exportés des colonies aux pays ci-dessous, par catégories de navires.*

Landen.	1888.		1889.		1890.		1891.		1892.		1893.	
	Stoomsch. <i>Vapeurs.</i>	Zeilschep <i>Voiliers.</i>	Stoomsch. <i>Vapeurs.</i>	Zeilschep <i>Voiliers.</i>	Stoomsch. <i>Vapeurs.</i>	Zeilschep <i>Voiliers.</i>	Stoomsch. <i>Vapeurs.</i>	Zeilschep <i>Voiliers.</i>	Stoomsch. <i>Vapeurs.</i>	Zeilschep <i>Voiliers.</i>	Stoomsch. <i>Vapeurs.</i>	Zeilschep <i>Voiliers.</i>
Nederl.) Gouvern.	17 551	4 600	18 516	13 049	12 341	1 238	17 229	—	13 546	7 411	13 445	—
Pays Bas) Particul.	23 648	3 102	21 341	3 504	11 074	2 271	24 364	227	21 015	1 527	9 677	3 074
Engeland <i>Gr. Bret.</i>	83	—	468	—	173	—	40	—	284	—	8	—
Frankrijk <i>France</i> ..	1 244	—	1 147	—	632	—	858	—	409	—	160	—
Oostenrijk <i>Autriche</i> ..	270	—	527	—	154	—	1 021	—	2 149	—	949	—
Turkije	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Port Saïd	2 423	—	2 814	—	819	—	1 720	—	2 100	—	962	—
Amerika	288	6 428	373	6 054	846	5 669	942	4 425	1 248	5 477	195	4 540
Singapore	2 793	—	5 243	—	3 326	—	4 490	—	6 186	—	5 404	—
Hongkong	407	—	162	—	92	—	142	—	243	—	334	—
Australië	62	—	142	—	40	—	51	—	63	—	13	—
Tot. incl. andere l.	48 788	14 134	50 770	22 612	29 568	9 180	51 334	4 654	47 601	14 415	31 192	7 614

III. SCHEEPVAARTVERKEER DER VOORNAAMSTE HAVENS VAN JAVA MET LANDEN BUITEN NED. INDIË. ¹⁾
Navigation entre les principaux ports des colonies et l'extérieur.

Bron: S. H. S.

Ingeklaarde schepen. ²⁾ *Navires entrés.*

Jaren. Années.	Batavia.				Cheribon.				Semarang.				Soerabaja.			
	Stoomschepen. <i>Vapeurs.</i>		Zeilvaartuigen Eur. getuigd. <i>Voil. grées à l'Eur.</i>		Stoomschepen. <i>Vapeurs.</i>		Zeilvaartuigen Eur. getuigd. <i>Voil. grées à l'Eur.</i>		Stoomschepen. <i>Vapeurs.</i>		Zeilvaartuigen Eur. getuigd. <i>Voil. grées à l'Eur.</i>		Stoomschepen. <i>Vapeurs.</i>		Zeilvaartuigen Eur. getuigd. <i>Voil. grées à l'Eur.</i>	
	Aant. <i>Nombre.</i>	×1000 <i>M³.</i>	Aant. <i>Nombre.</i>	×1000 <i>M³.</i>	Aant. <i>Nombre.</i>	×1000 <i>M³.</i>	Aant. <i>Nombre.</i>	×1000 <i>M³.</i>	Aant. <i>Nombre.</i>	×1000 <i>M³.</i>	Aant. <i>Nombre.</i>	×1000 <i>M³.</i>	Aant. <i>Nombre.</i>	×1000 <i>M³.</i>	Aant. <i>Nombre.</i>	×1000 <i>M³.</i>
1884	241 (1) ³⁾	914	122 (9)	259	122 (1)	342	28 (16)	64	45 (4)	79	56 (20)	127	87 (2)	128	108 (25)	227
1885	195	840	94 (3)	200	108	157	15 (7)	20	39 (1)	76	56 (19)	133	107 (4)	157	95 (26)	244
1886	239	845	76 (4)	176	116 (1)	320	23 (8)	61	33 (5)	76	36 (10)	91	78 (6)	108	92 (27)	233
1887	203	663	92 (7)	216	31 (1)	58	19 (3)	44	15 (6)	53	26 (8)	73	106 (8)	197	67 (10)	168
1888	197 (1)	718	71 (4)	189	33	41	6 (1)	15	27 (8)	73	20 (3)	47	120 (25)	287	38 (4)	102
1889	213 (7)	787	55	147	66 (2)	105	6	18	19 (6)	70	21	60	134 (20)	265	51 (11)	128
1890	217	796	37 (3)	115	38 (5)	68	2	6	18 (3)	70	16 (1)	47	151 (18)	329	26	71
1891	274	074	43 (4)	115	47 (5)	90	1	2	39 (6)	134	19 (3)	64	199 (29)	487	17 (2)	47
1892	225 (2)	1 936	31 (4)	103	47 (5)	98	2	6	41 (4)	138	21 (2)	72	191 (28)	457	25 (3)	74
1893	245	936	33 (6)	104	40 (7)	93	9 (2)	29	34 (6)	139	15 (3)	40	192 (21)	489	26 (3)	82

Uitgeklaarde schepen. ²⁾ *Navires sortis.*

1884	164 (2)	714	32 (3)	56	18	12	19 (1)	24	98	197	59 (4)	126	109 (24)	199	85 (9)	162
1885	164	711	43 (17)	89	30	28	21	33	57 (1)	118	77 (8)	207	105 (9)	166	80 (8)	172
1886	182 (4)	703	39 (10)	78	16	27	10 (1)	25	104	179	43 (6)	98	97 (2)	140	66 (11)	153
1887	183	717	35 (9)	62	17	46	17 (1)	42	99	215	44 (7)	113	102 (1)	153	65 (15)	165
1888	157	619	17	31	16	30	4	9	93	203	34 (5)	88	110 (1)	220	46 (10)	110
1889	143 (1)	638	29 (9)	71	11	41	5 (1)	14	95 (1)	203	21 (7)	51	148 (3)	223	50 (19)	128
1890	129	548	16 (1)	40	15	59	4 (2)	13	86	182	17 (6)	53	148 (5)	315	27 (11)	71
1891	190	799	12 (3)	24	17	53	2	5	135	324	20	62	168 (4)	359	22 (6)	61
1892	168	744	24 (3)	54	22	76	—	—	121 (3)	268	19 (3)	62	147 (10)	326	10 (6)	38
1893	176 (12)	690	14 (8)	51	14 (2)	44	5 (2)	13	127 (1)	339	19 (2)	59	139 (20)	336	23 (17)	78

¹⁾ Omtrent het verkeer door middel van inlandsche vaartuigen ontbreken vertrouwbare cijfers.

²⁾ In de statistiek voor Handel en Scheepvaart wordt alléén melding gemaakt van de eerste inklaring bij aankomst van buiten Ned. Indië en van de laatste uitklaring bij vertrek naar buiten Ned. Indië. Verzeilt het schip daarbinnen van de eene haven naar de andere, dan wordt daarvan slechts melding gemaakt wanneer de haven in een ander gewest gelegen is; de opgaven geven daardoor geen beeld van het geheele scheepvaartverkeer der betrokken havens.

³⁾ De tusschen haakjes geplaatste cijfers duiden aan, hoeveel der genoemde schepen met ballast geladen waren. *Entre ( ) les navires sur lest.*

IV. AANDEEL DER VERSCHILLENDE VLAGGEN IN HET SCHEEPVAARTVERKEER VAN HET BUITENLAND MET NEDERLANDSCH INDIË.

Part des principaux pavillons au mouvement de la navigation aux Indes Néerl.

Bron: S. H. S.

Vlaggen. <i>Pavillons.</i>	Ingeklearde schepen. <i>Navires entrés.</i>									
	1889		1890		1891		1892		1893	
	Aantal. <i>Nomb.</i>	1000 M ³ .	Aantal. <i>Nomb.</i>	1000 M ³ .	Aantal. <i>Nomb.</i>	1000 M ³ .	Aantal. <i>Nomb.</i>	1000 M ³ .	Aantal. <i>Nomb.</i>	1000 M ³ .
Nederland {stoomsch. <i>vap.</i>	73	365	74	354	81	407	115	541	99	480
<i>Pays-Bas.</i> {zeilsch. <i>voil.</i>	44	125	29	79	28	98	26	81	18	66
Totaal....	117	490	103	432	109	505	141	622	117	546
Engeland {stoomsch. <i>vap.</i>	179	753	212	905	393	1332	363	1 147	355	1 283
<i>Gr. Bret.</i> {zeilsch. <i>voil.</i>	66	175	51	173	38	118	31	121	42	134
Totaal....	245	928	263	1 078	431	1450	394	1 268	397	1 417
Frankrijk {stoomsch. <i>vap.</i>	30	70	27	62	26	59	27	66	25	58
<i>France...</i> {zeilsch. <i>voil.</i>	—	—	1	1	1	3	2	6	6	14
Totaal....	30	70	28	64	27	62	29	73	31	72
Duitschl. {stoomsch. <i>vap.</i>	136	338	110	220	156	354	152	260	121	220
<i>Allemagne</i> {zeilsch. <i>voil.</i>	31	56	12	25	9	24	15	50	15	51
Totaal....	167	394	122	245	165	378	167	310	136	272
Denemarken {stoomsch. <i>vap.</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Danemark ..</i> {zeilsch. <i>voil.</i>	11	8	7	5	10	8	4	3	7	10
Totaal....	11	8	7	5	10	8	4	3	7	10
Zweden... {stoomsch. <i>vap.</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Suède ....</i> {zeilsch. <i>voil.</i>	1	1	3	6	5	7	3	6	4	5
Totaal....	1	1	3	6	5	7	3	6	4	5
Noorwegen {stoomsch. <i>vap.</i>	7	28	6	23	8	30	8	39	12	56
<i>Norvège ..</i> {zeilsch. <i>voil.</i>	37	74	16	26	30	60	23	46	21	41
Totaal....	44	102	22	49	33	90	31	84	33	97
Oostenrijk {stoomsch. <i>vap.</i>	—	—	—	—	—	—	13	29	4	20
<i>Autriche.</i> {zeilsch. <i>voil.</i>	2	5	2	4	1	3	1	3	—	—
Totaal....	2	5	2	4	1	3	14	32	4	20
Italië... {stoomsch. <i>vap.</i>	2	16	—	—	—	—	4	20	1	1
{zeilsch. <i>voil.</i>	20	49	14	41	15	40	23	69	18	58
Totaal....	22	65	14	41	15	40	27	90	19	59
Amerika. {stoomsch. <i>vap.</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
{zeilsch. <i>voil.</i>	17	49	8	25	5	14	5	19	5	17
Totaal....	17	49	8	25	5	14	5	19	5	17
Tot. inclusief {stoomsch.}	3 142	3 524	3 063	3 033	3 258	3 673	2 989	3 345	2 946	3 340
andere landen. {zeilsch.}	308	577	219	422	198	400	187	422	188	416
<i>Tot. incl. autres pays.</i>										
Totaal....	3 450	4 101	3 282	3 455	3 456	4 073	3 176	3 766	3 134	3 756

Aandeel der verschillende vlaggen aan de inkling van stoomschepen uit Singapore in Ned. Indië.

Part des principaux pavillons à la navigation à vapeur entre Singapour et les Indes Néerl.

	<i>navires entrés aux I. N.</i>									
Engeland <i>Gr. Bret.</i>	81	204	89	259	246	521	229	411	201	492
Frankrijk <i>France</i>	30	70	27	62	26	59	26	60	25	58
Duitschland <i>Allemagne</i> ..	83	224	67	127	113	217	128	186	83	123
Noorwegen <i>Norvège</i>	3	13	1	4	3	12	4	21	4	19
Engelsch Indië <i>Indes Britt.</i>	58	26	74	41	80	41	60	30	87	28
Singapore	981	700	784	388	720	317	898	329	862	282
Nederl. Indië <i>Indes Néerl.</i>	568	266	752	367	781	510	600	406	677	492
Tot. incl. andere landen.	1 834	1 512	1 803	1 265	1 984	1 734	1 987	1 564	1 956	1 560
<i>Tot. incl. autres pays.</i>										

VI. Verkeersmiddelen.

Moyens et voies d'échange et de transport.

A. MUNT- EN BANKWEZEN. SPAARBANKEN.

Monnaies, institutions de crédit. Caisses d'épargne.

I. WISSELKOERSEN. Change.

Overzicht van den loop der wisselkoersen te Batavia, van de verkochte Gouvernements-wissels en van het rente-tarief der Javasche Bank.

Bronnen: K. V. en V. J. B.

Taux de change, et taux de l'escompte.

Jaren. Années.	Wisselkoersen te Batavia op Change de Batavia sur:				Verkochte Gouvernements- wissels. ²⁾ Traites du Govt. vendues.	Gem. disconto van de Javasche Bank. ³⁾ Escompte moyen de la Banque de Java.
	Amsterdam. f 100 Ind. Ct. gold in Ned. Ct. fl. 100 aux Indes contre, en fl. aux Pays-Bas.		Londen 1 £ sterling.			
	Gouvernement. Traites du Govt.	Particulieren. 6/m. dato Traites partic. à 6 m.	6/m. zicht ¹⁾ Indisch Cour.	Indisch Cour.		
1856	6/m. na dato f 103 à 106	103 ^{1/2} à 105 ^{1/4}	11,72 ⁵	7 436 465	7,73	
1857	" " " 103 " 105	104 " 108	10,75 à 11,72 ⁵	2 192 316	8,66	
1858	" " " 101 " 102	96 " 108 ^{1/2}	10,75 — 11,95	1 983 683	7,88	
1859	" " " 99 " 103	100 " 103 ^{1/2}	11,— à 11,75	4 290 798	7,50	
1860	" " " 100 " 103 ^{1/2}	100 " 104	11,— " 11,75	890 431	7,50	
1861	" " " 99 " 102	99 ^{1/4} " 103	11,37 ⁵ " 11,95	4 728 498	8,43	
1862	" " " 99 " 102	99 " 108	10,25 " 11,90	2 323 302	9	
1863	" " " 99 à 103	100 " 104 ^{1/2}	11,15 " 11,75	1 058 678	8,03	
1864	" " " 103	103 " 105	11,12 ⁵ " 11,35	1 597 194	7,62	
1865	" " " 102 à 103	102 ^{1/2} " 105	11,20 " 11,55	3 986 432	7,42	
1866	" " " 100 " 103	101 ^{1/2} " 104 ^{3/4}	11,10 " 11,70	7 533 409	9,13	
1867	" " " 101 ^{1/2} " 103	101 ^{3/4} " 103 ^{3/4}	11,65 " 11,85	7 274 859	8,25	
1868	" " " 101 ^{1/2} " 102 ^{1/2}	100 " 104	11,60 " 11,92 ⁵	6 584 035	6,24	
1869	3/m. " " 99 ^{1/2} " 102	100 ^{1/4} " 104 ^{1/2}	11,50 " 11,90	6 032 775	5,42	
1870	6/m. " " 99 " 102	98 " 103	11,57 ⁵ " 12,20	9 007 072	5,95	
1871	3/m. " " 99 " 101 ^{1/4}	100 " 103 ^{1/2}	11,30 " 11,90	9 213 032	5,83	
1872	" " " 100 " 101 ^{1/4}	102 " 104 ^{3/4}	11,37 ⁵ " 11,67 ⁵	1 734 914	6	
1873	" " " 100 " 102	102 " 104 ^{3/4}	11,52 ⁵ " 11,87 ⁵	6 730 234	5,93	
1874	8/dagen na zicht 99 " 101 ^{1/4}	100 ^{1/2} " 102 ^{3/4}	11,60 " 11,85	10 672 537	6,82	
1875	" " " 98 " 99 ^{1/2}	99 ^{1/4} " 103	11,57 ⁵ " 12,—	7 558 200	7,08	
1876	" " " 98 " 101 ^{1/4}	99 ^{1/2} " 103 ^{1/2}	11,70 " 12,12 ⁵	27 880 697	6,99	
1877	" " " 99 " 101 ^{1/4}	99 ^{3/4} " 102 ^{1/4}	11,72 ⁵ " 12,10	21 985 808	5	
1878	6/m. na dato 99 ^{3/4} " 101 ^{1/4}	99 ^{7/8} " 102 ^{3/4}	11,90 " 12,17 ⁵	25 563 307	5,35	
1879	" " " 99 ^{1/2} " 101 ^{1/4}	99 ^{1/2} " 102	11,90 " 12,10	30 250 392	5,97	
1880	" " " 100 " 101 ^{1/2}	100 ^{1/8} " 102	11,90 " 12,17 ⁵	22 013 985	6	
1881	" " " 100 " 101	100 ^{1/8} " 102	11,92 ⁵ " 12,15	27 933 204	6	
1882	" " " 100 " 101	100 ^{5/8} " 101 ^{1/2}	11,97 ⁵ " 12,10	27 718 394	6	
1883	" " " 100 ^{3/10} " 101 ^{1/2}	101 ^{1/4} " 102	11,85 " 12,05	23 338 045	6,52	
1884	" " " 100 " 101 ^{1/2}	101 " 102 ^{1/2}	11,85 " 12,—	18 639 312	6,74	
1885	" " " 100 ^{2/5} " 101	101 ^{1/2} " 103 ^{1/4}	11,80 " 12,—	7 822 875	6,37	
1886	" " " 100 " 101	101 " 102 ^{1/2}	11,82 ⁵ " 12,—	5 059 554	4,68	
1887	" " " 100 " 101 ^{1/2}	101 ^{1/4} " 103 ^{1/2}	11,75 " 11,92 ⁵	3 113 190	4,50	
1888	" " " 100 " 102 ^{1/2}	102 ^{1/4} " 104	11,67 ⁵ " 11,85	1 043 806	5	
1889	" " " — " —	101 " 104	11,60 " 11,85	—	5	
1890	8/dagen na zicht 98 ^{1/2} " 99 ^{3/5}	100 ^{1/2} " 103	11,70 " 11,95 ⁵	79 000	4	
1891	6/m. na dato — " —	100 ^{1/2} " 101 ^{3/8}	11,85 " 11,97 ⁵	—	4	
1892	" " " — " —	100 ^{1/2} " 102 ^{1/2}	11,70 " 12,02 ⁵	—	5,23	
1893	" " " — " —	* 101 " 103	11,65 " 11,97 ⁵	—	5,28	

1) Van af Augustus 1879 tot Juni 1882 4 maanden zicht.

2) Van 1868 bij onderhandschen, van af 1869 bij publieken verkoop.

3) De jaren als boekjaren gerekend: 1856 = April 1856—Maart 1857.

II. JAVASCHE BANK. *Banque de Java.*

1. Opereerend kapitaal der Bank, (middencijfers) in duizendtallen guldens.
Capital en opération. (Moyennes d'exercice). Milliers de florins.

Bron: V. J. B.

Jaren. <i>Années.</i>	Handels- papier. <i>Papier de commerce.</i>	Vendu- papier. <i>Papier de ventes publ.</i>	Buitenl. wissels. <i>Traites.</i>	Beleeningen. <i>Prêts sur nantissement.</i>	Voorschotten in R. C. <i>Avances en compte cour.</i>	Hypoth., Staatsch. en Pandbr. 1) <i>Hypothèq., dette publ. obl. foncièr.</i>	Totaal. <i>Total.</i>
1884/85	10 582	1 870	—	3 791	806	3 448	20 497
1885/86	6 104	1 346	—	3 237	2 075	3 662	16 424
1886/87	4 419	1 376	—	2 193	961	3 498	12 447
1887/88	5 703	940	—	1 166	2 147	3 285	13 241
1888/89	5 902	698	—	1 358	2 089	3 500	13 547
1889/90	3 635	717	—	945	1 037	3 437	9 771
1890/91	5 909	861	—	607	1 679	3 512	12 568
1891/92	8 194	854	6 795	844	2 922	5 724	25 333
1892/93	7 842	900	3 697	1 148	8 027	6 391	28 005
1893/94	6 874	943	3 439	1 651	7 078	6 428	26 413

1) Met inbegrip van het reservefonds.

2. Disconteeringen bij de verschill. kant. der Jav. Bank. (in duizendt. guldens.)
Escomptes des divers établissements de la Banque (milliers de florins.)

Bron: V. J. B.

Jaren.	1887/8	1888/9	1889/90	1890/91	1891/2	1892/3	1893/4
Gem. disconto.	4,50%	5%	5%	4%	4%	5,23%	5,28%
Batavia	31 730	29 630	11 597	36 781	37 484	*	*
Semarang	5 524	4 514	4 305	6 069	4 837	*	*
Soerabaja	6 554	5 983	5 590	10 192	9 770	*	*
Padang	760	435	484	630	861	*	*
Makassar	2 493	4 611	3 054	2 839	3 707	*	*
Cheribon	442	458	446	898	755	*	*
Soerakarta	767	281	334	415	462	*	*
Pasoeroean	761	532	615	— 1)	—	—	—
Djakakarta	1 995	926	1 003	1 325	1 459	*	*
Totaal	51 027	49 369	27 428	59 149	59 335	83 047	94877

1) Opgeheven.

3. Nieuwe beleeningen naar den aard der onderpanden. (in duizendt. guldens.)
Prêts nouveaux, par nature des nantissements. (milliers de florins.)

a. Eigenlijke beleeningen. *Prêts proprement dits.*

Bron: V. J. B.

Jaren. <i>Années.</i>	Effecten. <i>Valeurs mobilières.</i>	Invoer- goederen. <i>Marchandises importées.</i>	Uitvoerproducten. <i>March. pour l'exportation.</i>		Goud en zilver. <i>Or et argent.</i>	Totaal. <i>Total.</i>
			Gouvern.	Partic.		
1886/87	135	233	2 400	3 363	2	6 133
1887/88	150	348	—	4 606	—	5 104
1888/89	99	864	—	4 102	—	5 065
1889/90	85	761	—	3 063	—	3 909
1890/91	71	933	—	1 336	—	2 340
1891/92	2 368	706	—	4 341	26	7 441
1892/93	5 728	414	—	5 359	16	11 517
1893/94	7 338	290	—	5 189	—	12 818

b. Credieten- in rekening-courant. *Crédits en compte courant.*

1886/87	4 164	161	—	311	3 114	7 750
1887/88	19 745	215	—	762	1 366	22 088
1888/89	19 360	424	—	461	2 186	22 430
1889/90	6 313	543	—	1 494	2 572	10 923
1890/91	11 526	3 362	—	1 857	3 396	20 141
1891/92	10 608	4 711	—	4 536	292	20 146
1892/93	48 667	4 266	—	10 892	3 760	67 585
1893/94	51 511	4 949	—	10 097	—	66 557

4. Metaalvoorraad, bankbiljetten in omloop en afgifte van assignatiën bij de verschillende kantoren der bank. (duizendtallen guldens.)

Encaisse métallique, billets en circulation et assignations aux divers établissemens de la Banque (milliers de florins).

Bron: V. J. B.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Metaalvoorraad ult. Maart. <i>Encaisse métall., fin Mars.</i>						
	1887/88	1888/89	1889/90	1890/91	1891/92	1892/93	1893/94
Batavia	15 262	22 000	31 762	34 552	21 577	14 040	16 558
Semarang	6 101	6 224	6 017	6 204	6 463	3 141	3 054
Soerabaja	5 750	3 645	3 125	2 521	2 495	2 268	2 412
Padang	272	862	398	578	872	1 312	1 699
Makassar	2 251	1 496	1 257	2 035	1 632	1 576	2 867
Cheribon	701	1 058	1 014	1 208	2 105	2 807	3 136
Soerakarta	487	517	572	559	705	892	936
Pasoeroean	215	153	125	—	—	—	—
Djokjokarta	336	273	151	446	961	877	423
Amsterdam	—	—	—	—	936	445	563
Totaal . <i>Total.</i>	31 375	36 228	44 421	48 102	37 747	27 360	31 648

Bankbiljetten in omloop. *Billets en circulation.*

Aantal <i>Nombre</i>	851 720	912 154	954 465	995 360	1 020 183	995 980 ⁵⁾	966 427 ⁵⁾
Waarde <i>Valeur</i>	45 092	47 398	51 023	54 263	49 785	44 631	44 433

Afgifte van assignatiën. *Assignations délivrées.*

Batavia	13 726	13 485	10 121	11 182	16 431	11 566	14 136
Semarang	2 852	1 712	2 235	3 456	10 132	10 363	5 226
Soerabaja	1 848	2 323	1 357	2 030	6 992	8 154	8 416
Padang	1 044	558	416	382	1 486	3 276	3 496
Makassar	2 894	2 753	2 846	2 891	2 526	2 321	2 627
Cheribon	2 084	2 587	2 383	2 847	2 379	1 474	1 801
Soerakarta	856	830	539	801	1 530	1 432	1 115
Pasoeroean	124	164	503	—	—	—	—
Djokjokarta	1 258	1 072	1 202	1 118	1 681	1 996	1 736
Amsterdam	—	—	—	—	442	575	579
Totaal . <i>Total.</i>	26 686	25 485	21 601	24 708	43 600	41 156	39 132

5. Koersen der bankactiën. *Cours des actions de la Banque.*

Bron: V. J. B.

Boekjaren. <i>Exercices.</i>	Laagste koers. <i>Minimum.</i>	Hoogste koers. <i>Maximum.</i>	Boekjaren. <i>Exercices.</i>	Laagste koers. <i>Minimum.</i>	Hoogste koers. <i>Maximum.</i>
1872/73	150	155	1883/84	182½	200
1873/74	155	165	1884/85	185	200
1874/75	160	190	1885/86	180	200
1875/76	180	200	1886/87 ¹⁾	155	182½
1876/77	185	205	1887/88 ¹⁾	136	165
1877/78	177½	200	1888/89	140	152½
1878/79	175	185	1889/90	120	140
1879/80	172½	190	1890/91	117½	150
1880/81	175	185	1891/92	150	156
1881/82	175	192½	1892/93	150	183
1882/83	182½	190	1893/94	165	183

¹⁾ Ter voldoening aan art. 35 der statuten, waardoor de jaarlijksche uitkeering van 6% gewaarborgd wordt, heeft men in 1887 fl. 72 000 en 1888 fl. 144 000 van het reservefonds moeten afzonderen, gelijkstaande aan resp. 1²/₁₀ en 2⁴/₁₀ % van het maatschappelijk kapitaal.

III. SPAARBANKEN. *Caisse d'épargne.*

1. Aantal inleggers, benevens saldo per inlegger op het einde van elk jaar bij de vijf spaarbanken.

Nombre des livrets et solde dû aux déposants au 31 Déc.

Bronnen: K. V. en Jonker, over het Spaarbankwezen in Nederl. Indië, in Tijdschrift van Nijverheid en Landbouw in Ned. Ind., deel 33.

Jaren. <i>Années.</i>	Batavia.			Semarang.			Soerabaja.		
	Aantal inleggers. <i>Nombre de livrets.</i>	Toename <i>Accroissement.</i> %	Saldo per inlegger. <i>Solde moyen du livret.</i>	Aantal inleggers. <i>Nombre de livrets.</i>	Toename <i>Accroissement.</i> %	Saldo per inlegger. <i>Solde moyen du livret.</i>	Aantal inleggers. <i>Nombre de livrets.</i>	Toename <i>Accroissement.</i> %	Saldo per inlegger. <i>Solde moyen du livret.</i>
1854	—	—	—	3	—	f 1,515	—	—	—
1864	923	—	630	650	—	471	436	—	763
1874	2 618	—	973	2 032	—	537	1 820	—	982
1875	3 033	16,—	932	2 240	10,2	603	1 992	9,4	1 038
1876	3 494	15,5	965	2 459	9,7	618	2 162	8,5	1 034
1877	3 582	2,5	924	2 535	3,0	725	2 117	2,0	1 088
1878	2 730	—23,7	642	2 765	9,0	703	1 636	—22,7	973
1879	2 660	—2,5	624	2 897	4,7	680	1 814	10,8	948
1880	2 631	—1,1	622	3 086	6,5	756	1 910	5,3	932
1881	2 513	—4,7	593	3 495	13,3	721	2 081	8,1	933
1882	2 525	0,5	563	3 501	0,2	749	2 433	16,9	1 000
1883	2 653	5,0	529	3 684	5,4	777	2 741	12,7	1 026
1884	2 803	5,6	510	3 945	7,0	787	2 817	2,8	1 000
1885	2 844	1,4	528	4 447	12,8	755	2 794	—0,8	913
1886	3 040	6,9	471	3 999	—10,1	715	2 851	2,0	907
1887	3 094	1,8	449	4 218	5,5	730	2 913	2,2	864
1888	3 111	0,6	436	4 561	8,1	736	3 107	6,7	870
1889	3 069	—1,4	417	4 682	2,6	713	3 313	6,6	920
1890	3 190	3,9	412	4 705	0,5	699	3 804	14,8	987
1891	3 303	3,5	417	4 597	—2,3	690	4 088	7,5	1 055
1892	3 441	4,2	397	3 889	—15,4	724	4 328	5,9	993
1893	3 318	—3,6	381	3 946	1,5	711	4 783	10,5	983

Jaren. <i>Années.</i>	Makassar. Aantal inleggers. <i>Nombre de livrets.</i>			Padang. Aantal inleggers. <i>Nombre de livrets.</i>		
	Aantal. <i>Nombre.</i>	Toeneming <i>Accroissement.</i> %	Saldo per inlegger. <i>Solde moyen du livret.</i>	Aantal. <i>Nombre.</i>	Toeneming <i>Accroissement.</i> %	Saldo per inlegger. <i>Solde moyen du livret.</i>
1884.....	165	—1,8	f 776	362	27,0	f 765
1885.....	204	23,8	927	438	21,0	824
1886.....	222	8,8	951	450	2,7	853
1887.....	244	10,0	898	544	20,9	829
1888.....	306	25,4	899	670	23,2	877
1889.....	330	7,8	924	692	3,3	1024
1890.....	355	7,6	980	789	14,0	888
1891.....	421	18,6	982	863	9,4	952
1892.....	450	6,9	993	910	5,4	1031
1893.....	368	—18,2	815	918	0,9	1081

2. De inleggers der verschillende spaarbanken met vermelding van hunnen landaard, en hun saldo tegoed. ¹⁾

Classification des déposants d'après leurs soldes et leurs nationalités.

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Plaatsen. <i>Endroits.</i>	Aantal inleggers: <i>Nombre de livrets.</i>			Bedrag der saldo's van: <i>Total des soldes.</i>		
		Europeanen. <i>Européens.</i>	Vreemde Oosterlingen. <i>Orientaux étrangers.</i>	In- landers. <i>Indi- gènes</i>	Europeanen. <i>Européens.</i>	Vreemde Oosterlingen. <i>Orientaux étrangers.</i>	In- landers. <i>Indi- gènes.</i>
					× f 1 000	× f 1 000	× f 1 000
1882	Batavia	2 478	25	22	1 411,2	3,6	5,7
	Samarang.	3 359	51	91	2 537,5	45,4	38,3
	Soerabaja	2 371	24	38	2 396,8	17,8	17,3
	Padang	236	5	12	155,4	2,9	1,1
	Makasser.	121	19	2	117,6	2,6	0,6
1886	Batavia	2 958	51	31	1 363,0	15,4	5,9
	Samarang.	3 860	56	83	—	—	—
	Soerabaja	2 768	39	44	2 446,1	21,0	21,6
	Padang	424	8	18	360,9	4,2	4,5
	Makasser.	199	10	13	200,4	0,7	2,5
1891	Batavia	3 160	83	60	1 326,6	42,2	8,9
	Samarang.	4 467	54	76	3 110,4	38,5	26,4
	Soerabaja	3 953	71	64	4 057,4	14,2	36,3
	Padang	810	13	40	794,1	12,1	15,7
	Makasser.	347	51	23	366,4	33,4	13,8
1893	Batavia	3 174	100	44	1 229,1	21,2	12,3
	Samarang.	3 783	56	107	2 685,2	50,5	73,6
	Soerabaja	4 593	104	86	4 610,1	45,4	47,0
	Padang	865	15	38	966,1	9,8	16,2
	Makasser.	302	55	11	268,6	40,2	2,4

¹⁾ In de kol. versl. van 1887 tot 1890 komen geen opgaven hieromtrent voor.

B. SPOOR- EN TRAMWEGEN.

Voies ferrées, tramways.

I. STAATS- EN PARTICULIERE SPOORWEGEN.

Chemins de fer de l'état et des compagnies.

1. Algemeen overzicht der Staats- en particuliere spoorwegen in exploitatie en van de opbrengst v/h. personen- en goederenvervoer.

Kilomètres en exploitation des chemins de fer de l'État et des Compagnies.

Bronnen: K. V. en S. V. S. T.

Jaren. <i>Années.</i>	Gemiddeld aantal Kilometers in exploitatie. <i>Kilomètres en exploitation.</i>	Opbrengst v/h. personen- en goederenvervoer. <i>Recettes pour transport de voya- geurs et de marchandises.</i>
1880.	411	f 4 234 620
1884.	924	8 147 945
1885.	932	7 797 834
1886.	938	7 731 922
1887.	1223	7 979 331
1888.	1232	8 532 963
1889	1261	8 921 369
1890.	1325	10 122 185
1891.	1393	11 525 074
1892.	1484	11 875 308
1893.	1547	12 015 279

2. Staats-Spoorwegen. *Chemins de fer de l'Etat.*

a. Reizigers- en goederenvervoer en opbrengst daarvan op de Oosterlijnen.

Transport de voyageurs et de marchandises et recettes (réseau Est).

Bron: V. S. N. I.

Jaren. <i>Années.</i>	Reizigers. <i>Voyageurs.</i>						Bagage.	Bestel- goederen.	Vracht- goederen.	
	1e klasse. <i>1e classe.</i>		2e klasse. <i>2e classe.</i>		3e klasse. <i>3e classe.</i>		Totaal. <i>Total.</i>	<i>Bagages.</i>	<i>Colis à remettre.</i>	<i>Marchan- dises.</i>
<i>a. Vervoer. Transport.</i>										
	Aantal.	pCt.	Aantal.	pCt.	Aantal.	pCt.	Aantal.	K.G. × 1000	K.G. × 1000	K.G. × 1000
1884	15 481	0,89	81,459	4,68	1 644 977	94,43	1 741 917	1 850	2 065	230 838
1885	14 062	0,84	82 873	4,96	1 573 529	94,20	1 670 464	1 778	2 103	242 744
1886	13 756	0,89	81 837	5,28	1 453 247	93,83	1 548 840	1 571	1 968	258 437
1887	11 660	0,69	75 974	4,46	1 614 597	94,85	1 702 231	1 528	2 237	283 782
1888	10 794	0,50	68 645	3,15	2 100 497	96,35	2 179 936	1 741	2 036	352 890
1889	12 335	0,46	77 293	2,92	2 563 980	96,62	2 653 608	2 080	2 269	394 937
1890	10 899	0,38	83 391	2,89	2 785 743	96,73	2 880 023	2 009	2 417	445 486
1891	12 217	0,40	84 248	2,73	2 989 528	96,87	3 085 993	2 248	2 613	476 561
1892	13 644	0,50	86 940	3,19	2 782 916 ¹⁾	96,31	2 883 500	2 740	2 972	509 807
1893	14 075	0,52	91 619	3,39	2 596 614 ¹⁾	96,09	2 702 308	2 038	3 227	563 227
<i>b. Opbrengst. Recettes.</i>										
	<i>f</i>		<i>f</i>		<i>f</i>		<i>f</i>	× <i>f</i> 1000	<i>f</i> 1000	× <i>f</i> 1000
1884	55 158	4,12	164 432	12,28	1 119 955	83,60	1 339 545	46	93	1 841
1885	55 283	4,—	179 673	13,01	1 146 242	82,99	1 381 198	45	101	1 817
1886	52 907	4,13	168 816	13,16	1 060 626	82,71	1 282 348	41	103	1 961
1887	47 358	3,95	166 892	13,93	984 227	82,12	1 198 476	36	112	1 832
1888	44 290	3,76	153 269	13,04	978 821	83,21	1 175 830	36	107	1 997
1889	53 121	4,07	175 497	13,46	1 075 848	82,47	1 304 465	40	114	1 932
1890	51 250	3,77	196 765	14,47	1 112 053	81,76	1 360 068	39	124	1 983
1891	56 728	3,92	202 353	13,97	1 188 982	82,11	1 448 064	43	135	2 414
1892	66 420	4,50	204 441	13,87	1 203 666	81,63	1 474 527	49	144	2 570
1893	69 560	4,56	212 323	13,91	1 244 479	81,53	1 526 363	38	154	2 654

b. Reizigers- en goederenvervoer en opbrengst daarvan op de lijn Djokjakarta—Tjilatjap.

Transport de voyageurs et de marchandises et recettes (ligne Djokjakarta—Tjilatjap).

Bron: S. V. N. I.

Jaren. <i>Années.</i>	Reizigers. <i>Voyageurs.</i>						Bagage.	Bestel- goederen.	Vracht- goederen.	
	1e klasse. <i>1e classe.</i>		2e klasse. <i>2e classe.</i>		3e klasse. <i>3e classe.</i>		Totaal. <i>Total.</i>	<i>Effets de voya- geurs.</i>	<i>Colis à Marchan- dises.</i>	
<i>a. Vervoer. Transport.</i>										
	Aantal.	pCt.	Aantal.	pCt.	Aantal.	pCt.	Aantal.	K.G. × 1000	K.G. × 1000	K.G. × 1000
1887 ¹⁾	914	0,36	8 585	3,29	250 851	96,35	260 350	101	62	24 482
1888	1 259	0,21	15 539	2,55	592 210	97,24	609 008	186	117	67 064
1889	1 253	0,20	15 428	2,45	614 119	97,35	630 800	187	138	70 921
1890	1 045	0,13	14 630	1,78	806 388 ²⁾	98,09	822 063 ²⁾	238	201	93 238
1891	1 284	0,12	17 155	1,62	1 041 183	98,26	1 059 622	356	230	124 516
1892	1 765	0,20	16 726	1,87	876 240	97,93	894 731	373	222	108 915
1893	1 892	0,19	18 051	1,82	969 947	97,99	989 890	458	245	245 660
<i>b. Opbrengst. Recettes.</i>										
	<i>f</i>		<i>f</i>		<i>f</i>		<i>f</i>	× <i>f</i> 1000	× <i>f</i> 1000	× <i>f</i> 1000
1887 ¹⁾	1 887	2,03	9 936	10,69	781 075	87,28	92 898	1,6	2,9	115,6
1888	3 273	1,68	18 516	9,50	173 135	88,82	194 925	2,9	7,2	271,6
1889	3 073	1,57	19 393	9,89	173 579	88,54	196 045	3,0	8,1	261,2
1890	3 347	1,38	19 046	7,86	219 971	90,76	242 365	3,2	11,8	371,7
1891	3 887	1,35	21 870	7,59	262 405	91,06	288 162	4,4	13,7	405,5
1892	4 809	1,78	22 626	8,36	243 225	89,86	270 660	4,8	12,3	359,5
1893	6 014	1,85	25 512	7,86	292 869	90,28	324 395	5,9	13,4	454,3

¹⁾ Van 20 Juli—31 Dec. ²⁾ Hierin niet begrepen 15 688 reizigers van de stopplaatsen Wonosari en Tambak naa de verschillende stations vervoerd.

c. Reizigers- en goederenvervoer en opbrengst daarvan op de Westerlijnen.

Transport de voyageurs et de marchandises et recettes (réseau Ouest).

Bron: V. S. N. I.

Jaren. Années.	Reizigers. <i>Voyageurs.</i>					Bagage. <i>Bagages.</i>	Bestel- goederen. <i>Colis à</i>	Vracht- goederen. <i>Marchan- dises.</i>
	1e klasse. <i>1e classe.</i>	2e klasse. <i>2e classe.</i>	3e klasse. <i>3e classe.</i>	4e klasse. <i>4e class.</i>	Totaal. <i>Total.</i>			

a. Vervoer. *Transport.*

	Aantal.	pCt.	Aantal.	pCt.	Aantal.	pCt.	Aantal.	pCt.	Aantal.	K.G. × 1000	K.G. × 1000	K.G. × 1000
1884	1 543	0,58	9 132	3,43 ⁴	255 221	95,98	—		265 896	129	321	42 836
1885	3 808	0,74	18 750	3,63	351 973	68,08 ⁶	142 442	27,55	516 973	511	341	32 167
1886	14 926	1,38	61 480	5,69	696 634	64,48	307 324	28,45	1 080 364	4 587	279	44 561
1887	18 386	1,48	76 640	6,17	836 732	67,43	309 207	24,92	1 240 965	8 256	352	62 941
1888	18 510	1,24	82 962	5,56	1 059 403	71,20	331 227	22,20	1 492 102	8 673	367	77 420
1889	23 260	1,38	95 528	5,64	1 198 204	70,80	375 357	22,18	1 692 349	8 882	422	94 930
1890	24 336	1,20	112 108	5,54	1 475 696	72,84	413 775	20,42	2 025 915	9 342	451	125 745
1891	29 625	1,30	111 950	4,92	1 680 067	73,81	454 600	19,97	2 276 242	10 629	517	166 886
1892	30 231	1,27	112 121	4,71	1 745 383	73,42	489 563	20,60	2 377 298	10 709	590	183 316
1893	33 209	1,43	112 557	4,85	1 689 983	72,83	484 677	20,89	2 320 426	10 157	568	172 991

b. Opbrengst. *Recettes.*

										× f 1000	× f 1000	× f 1000
1884	f 8 718	3,41	f 28 469	11,14	f 218 284	85,45	—		f 255 472	4	13	458
1885	8 348	3,15	30 852	11,64	218 762	82,52	f 7 122	2,69	265 085	6	15	427
1886	11 581	3,91	39 929	13,50	228 854	77,39	15 366	5,20	295 730	16	14	545
1887	12 095	4,06	40 907	13,75	229 102	76,99	15 460	5,20	297 564	22	15	475
1888	12 620	3,95	42 485	13,31	247 568	77,55	16 561	5,19	317 882	23	16	482
1889	16 486	4,55	49 508	13,68	277 198	76,58	18 768	5,19	361 959	24	16	559
1890	17 667	4,05	58 915	13,53	338 194	77,67	20 689	4,75	435 465	25	18	610
1891	21 029	4,40	64 509	13,51	369 393	77,33	22 745	4,76	477 675	29	22	738
1892	20 601	4,05	61 020	12,10	402 003	79,12	24 483	4,82	508 107	29	25	918
1893	23 800	4,58	65 078	12,52	406 670	78,24	24 237	4,66	519 785	27	24	715

d. Bruto opbrengst der staatsspoorwegen per dag en per kilometer.

Recettes des chemins de fer de l'Etat par kilomètre et par jour.

Bron: V. S. N. I.

Jaren. Années.	Van het geheel. <i>Total.</i>	Opbrengst <i>Recettes</i>		Van het geheel. <i>Total.</i>	Opbrengst <i>Recettes</i>	
		der reizigers. <i>de voyageurs.</i>	vrachtgoed. <i>de march.</i>		der reizigers. <i>de voyageurs.</i>	vrachtgoed. <i>de march.</i>
		Oosterlijnen.	<i>Lignes Orientales.</i>			Westerlijnen. <i>Lignes Occidentales.</i>
1884	f 21,77 ⁵	f 8,43 ⁵	f 11,59	f 15,33	f 4,94 ³	f 8,85 ⁹
1885	19,92	7,87	10,35 ⁵	11,42	3,95 ⁵	6,36 ⁹
1886	19,87 ⁵	7,25	11,06 ⁵	13,13	4,24 ¹²	7,81 ¹²
1887	18,72	6,80 ³	10,33 ⁸	12,30	4,26 ⁷⁵	6,81 ⁸⁸
1888	19,51	6,71 ⁵	11,25	12,61	4,56	6,89
1889	20,06	7,37	10,91	13,14 ⁵	4,71	7,28
1890	20,71	7,68	11,20	12,87 ⁵	4,93	6,91
1891	23,79	8,18	13,64	14,95 ⁵	5,41	8,36
1892	24,95	8,30	14,48	17,38	5,75	10,36
1893	25,82	8,62	14,99	14,29	5,51	7,58

3. Particuliere Spoorwegen. ¹⁾ *Chemins de fer des compagnies.*

Bron: V. N. I. S.

a. Lijn Semarang—Vorstenlanden—Willelm I. *Ligne Semarang—Principautés—Willem I.*

Jaren. Années.	Aantal reizigers. <i>Voyageurs.</i>						Totaal. <i>Total.</i>	Bagage. <i>Bagages.</i> × 1000 kilogr.	Bestel- goederen. <i>Colis à remettre.</i> × 1000 kilogr.	Koopmans- goed. <i>Marchandises.</i> × 1000 kilogr.	Rij- tuigen. <i>Voitures.</i>	Paarden. <i>Chevaux.</i>	Vee. <i>Bétail.</i>	Diversen. <i>Divers.</i> K.G.	Totaal. <i>Total.</i>
	1e klasse.	2e klasse.	3e kl. 3e classe.		Mili- tairèn. <i>Milit.</i>	Gevange- nen en geleiders. <i>Prisonn.</i>									
	<i>1e classe.</i>	<i>2e classe.</i>	Gew. tar. <i>Tarif ord.</i>	Verm. tar. <i>Tar. réd.</i>											
<i>a. Vervoer. Transport.</i>															
1884	6 339	35 390	415 709	571 475	12 581	4 378	1 045 872	487	251	291 713	335	1 717	2 606		
1885	6 052	33 769	401 891	574 817	12 932	3 921	1 033 382	470	271	404 716	250	1 357	2 562		
1886	5 167	30 722	356 456	546 461	12 950	4 070	955 826	464	257	304 511	249	1 175	2 380		
1887	4 540	32 592	293 976	595 560	14 461	4 723	945 852	533	265	241 463	210	1 385	1 995		
1888	4 636	34 774	198 817	749 540	17 542	6 383	1 011 570	566	250	254 376	183	1 187	1 912		
1889	4 939	36 224	187 547	717 486	15 873	6 292	968 259	583	260	264 390	184	1 339	2 825	2 358	
1890	5 175	36 748	186 438	764 451	18 709	6 467	1 017 882	591	279	270 159	185	1 383	2 276	2 927	
1891	5 245	37 405	189 172	800 665	16 520	6 642	1 055 631	807	362	300 324	172	1 277	3 120	3 659	
1892	6 640	39 520	187 434	779 436	19 145	8 237	1 040 412	1 176	424	327 349	211	3 711		4 788	
1893	8 412	44 356	217 725	874 628	20 086	7 397	1 172 604	1 377	461	334 726	239	4 133		13 665	
1894	8 994	43 301	1 098 705		)	)	1 151 000	1 519	516	362 655	243	3 647		*	
<i>b. Opbrengst. Recettes.</i>															
1884	35 699	102 702	345 359	58 875	13 468	5 305	561 408	5 675	31 862	2 427 596	4 910	6 585	2 785	104 162	3 144 982
1885	34 646	98 843	341 835	57 876	14 751	4 500	552 452	5 969	34 203	2 161 389	3 300	5 546	2 011	95 718	2 860 586
1886	32 502	89 315	306 662	55 121	14 284	4 787	502 671	5 458	33 402	1 977 616	3 551	4 508	2 026	89 182	2 618 414
1887	36 928	90 710	284 357	70 531	16 813	6 011	495 351	7 022	35 046	1 743 970	2 747	4 933	1 892	118 579	2 409 539
1888	26 003	90 813	253 491	103 658	21 408	8 568	504 126	6 647	34 071	1 550 457	2 491	4 244	1 718	85 996	2 189 749
1889	27 168	93 871	238 544	101 564	20 610	8 939	490 695	7 090	32 465	1 430 244	2 398	5 115	2 987	³⁾ 95 939	2 066 932
1890	29 127	91 781	237 545	109 409	24 577	8 672	501 110	7 036	32 399	1 720 704	2 357	5 910	2 747	117 958	2 390 221
1891	29 653	96 620	238 766	113 603	21 622	9 001	509 265	8 943	33 536	1 971 988	2 580	7 776	3 566	103 888	2 641 542
1892	28 241	77 938	234 768	111 225	25 291	12 341	489 805	12 104	37 512	1 917 872	3 179	9 639		116 790	2 586 903
1893	34 557	87 104	240 591	125 005	21 122	8 458	516 836	12 530	36 966	1 801 271	3 122	10 215		112 419	2 493 359
1894	34 758	83 858	392 536		)	)	511 152	13 967	39 319	1 959 553	3 086	9 477		122 653	2 659 206

¹⁾ De cijfers voor 1894 zijn voor al de particuliere spoorwegen met uitzondering van die voor de Deli-spoorwegmaatschappij ontleend aan de Javasche courant en dus vermoedelijk voorloopig.

²⁾ Deze cijfers zijn in het totaal en in het cijfer der derde klasse-reizigers begrepen.

³⁾ Sedert 1889 is hierin begrepen de opbrengst van het vervoer der postpakketten.

Jaren. <i>Années.</i>	Aantal reizigers. <i>Voyageurs.</i>					Totaal. <i>Total.</i>	Bestel- goederen. <i>Colis à remettre.</i> 1000 Kgr.	Koopmans- goederen. <i>Marchandises.</i> 1000 Kgr.	Bagage. <i>Bagages.</i> 1000 Kgr.	Rij- tuigen. <i>Voitures.</i>	Paarden. <i>Chevaux.</i>	Vee. <i>Bétail.</i>	Diversen. <i>Divers.</i> K.G.	Totaal. <i>Total.</i>
	1e klasse. <i>1e classe.</i>	2e klasse. <i>2e classe.</i>	3e klasse. <i>3e classe.</i>	Mili- tair. <i>Mili- taires.</i>	Gevange- nen en geleiders. <i>Prisonn.</i>									
<i>a. Vervoer. Transport.</i>														
1884	18 313	96 481	632 828	17 600	2 752	767 974	364	86 876	123	369	1 427	2 017		
1885	18 085	86 082	544 403	16 492	2 625	667 687	367	61 538	137	354	1 192	1 767		
1886	17 813	83 464	487 518	21 290	3 054	613 139	330	65 908	201	322	1 070	1 240		
1887	15 069	79 791	448 008	23 636	3 027	569 531	357	68 357	219	273	1 279	2 065		
1888	16 035	80 844	522 939 ²⁾	16 509	2 666	638 993	360	67 264	242	261	1 065	2 989		
1889	19 512	94 075	660 451	8 377	2 445	784 860	367	80 125	198	287	987	2 463	795	
1890	19 608	94 315	673 450	9 039	2 980	799 392	374	100 915	198	218	1 185	1 954	1 157	
1891	20 781	95 178	687 131	6 709	2 744	812 543	394	112 430	184	222	1 124	2 022	875	
1892	18 938	91 025	681 560	7 252	2 792	801 567	404	119 908	200	218		2 611	875	
1893	20 398	99 946	697 651	9 482	1 968	829 445	385	113 063	236	209		2 347	3 634	
1894	20 896	99 984	705 224	³⁾	³⁾	826 104	377	109 417	271	169		2 670	*	
<i>b. Opbrengst. Recettes.</i>														
1884	f 21 571	f 72 412	f 248 226	f 3 574	f 1 573	f 347 355	f 14 877	f 337 610	f 4 739	f 3 212	f 3 749	f 2 576	f 37 444	f 751 562
1885	20 199	69 837	225 615	3 572	1 572	320 794	16 188	290 185	6 352	2 902	3 041	2 033	35 075	676 570
1886	17 725	68 534	211 816	3 507	1 986	303 567	16 571	314 580	8 406	2 515	2 671	1 406	25 794	675 511
1887	15 447	66 352	207 109	4 039	1 892	294 839	17 589	273 497	10 307	2 228	2 930	2 147	23 708	627 243
1888	15 340	64 906	210 196	3 306	1 293	295 040	18 532	280 708	10 097	2 137	2 665	3 084	24 022	636 286
1889	18 067	66 283	217 737	2 694	1 090	305 880	17 329	349 264	8 944	2 352	3 001	2 735	27 439 ⁴⁾	716 944
1890	19 383	66 470	221 566	3 509	1 457	312 385	17 194	401 188	8 910	1 890	3 880	2 195	27 980	775 622
1891	23 205	68 020	224 223	2 947	1 405	319 800	18 637	422 082	8 585	1 945	3 721	1949	29 955	806 674
1892	20 648	60 895	227 860	3 008	1 382	313 792	19 466	459 855	8 350	1 804		5 210	27 828	836 305
1893	20 065	61 751	229 204	3 461	1 860	315 341	19 607	361 141	9 565	1 813		4 23 0	30 223	741 920
1894	20 008	62 188	233 709	³⁾	³⁾	315 905	19 048	363 775	10 253	1 538		3 956	27 002	741 479

¹⁾ Zie noot ¹⁾ op vorige blz. ²⁾ Van 1888—1893 achtereenvolgens incl. 64 066, 134396, 143098, 164153 152140 en 152353 reizigers op verminderd tarief en 9 341, 10 845, 12 256, 13235 14369 en 14222 kinderen. ³⁾ Zie noot ³⁾ op de vorige blz. ⁴⁾ Zie noot ²⁾ op de vorige blz.

Bron: K. V.

c. Lijn Tegal—Balapoelang. ¹⁾

Dienst-jaar.	Kilom. in exploitatie.	Reizigers. <i>Voyageurs.</i>			Bagage opbrengst. <i>Recettes p. bagages.</i>	Bestelgoederen. <i>Colis à remettre.</i>		Vrachtgoederen. <i>Marchandises.</i>		Totaal opbrengst. <i>Total recette.</i>	Opbrengst per dag en kilometer <i>Recettes p. jour et p. kilomètre.</i>	Exploitatie-kosten in % der ontvangsten.
		Aantal. <i>Nombre.</i>		Opbrengst. <i>Recettes.</i>		1000 Kilog.	Opbr. <i>Recett.</i>	Ton. 1000K.G.	Opbr. <i>Recettes.</i>			
		1e kl.	2e kl.									
	±	×1000	×1000									
1887	25	1,3	129	21 423	f 105	3,2	f 255	9 040	f 7 030	f 29 882	f 3,27 ⁵	201
1888	25	1,1	98	*	138	4,4	380	13 692	18 316	39 791	4,36	127
1889	25	0,7	72	15 636	116	5,4	474	16 983	22 157	42 789	4,85	116
1890	25	0,7	77	16 378	198	9,6	697	20 112	23 276	45 049	4,94	121
1891	25	0,8	103	20 485	234	9,0	658	22 250	27 320	55 413	6,07	93
1892	25	0,6	88	19 705	493	*	659	*	31 382	58 461	6,39	82
1893	25	0,9	84	20 416	642	11,4	800	28 642	41 431	67 961	7,44	81
1894	25	1,0	78	20 082	653	9,2	663	29 800	44 868	71 421	7,83	*

¹⁾ Zie noot ⁽¹⁾ op blz. 73.

Bron: V. B. O. S. d. Lijn Batavia—Meester-Cornelis—Bekassie—Kedoeng-Gede. ¹⁾

Dienst-jaar.	Kilom. in exploitatie.	Reizigers. <i>Voyageurs.</i>					Bagage. Opbrengst. <i>Recettes p. bagages.</i>	Lij- en vrachtgoed. <i>Marchandises.</i>	Totaal opbrengst. <i>Total recette.</i>	Opbrengst per dag en per kilom. <i>Recettes p. jour et p. kilomètre.</i>	Exploitatie-kosten in % der ontv. <i>Coefficient d'exploitation.</i>
		1e klasse.	2e klasse.	3e klasse.	Totaal.	Opbrengst. <i>Recettes.</i>					
1887	27 ²⁾	382	11	169	180	43 551	481	9650	f 54 728	f 7,40	101
1888	27	594	16	304	321	60 979	2004	22694	87 639	8,93	97
1889	27	868	20	372	393	66 422	2931	23931	95 100	9,72	92
1890	33	964	28	524	553	88 109	5495	38904	138 438	11,44	81
1891	51	1 598	33	754	789	132 446	7608	78385	226 915	12,24	63
1892	57	1 450	37	839	878	152 004	8426	67539	237 279	11,43	65
1893	57	2 168	43	936	981	168 925	8997	99734	287 052	13,72	43
1894	57	2 619	41	958	1002	167 786	9415	122954	306 216	15,12	*

¹⁾ Zie noot ⁽¹⁾ op blz. 73. ²⁾ Daar het dienstjaar slechts van 31 Maart tot December loopt, bedroeg de gemiddelde exploitatie-lengte slechts 20,271 Kilom.

Bron: V. D. S. e. Lijnen in het landschap Deli. *Lignes à Deli (Sumatra).*

Tijdvak.	Kilom. in exploitatie.	Reizigers. <i>Voyageurs.</i>					Opbrengst. <i>Recettes.</i>	Bagage. Opbrengst. <i>Recettes p. bagages.</i>	Goederen. <i>Marchandises.</i>	Totaal opbrengst. <i>Total recettes.</i>	Opbr. p. dag en per kilog. <i>Rec. p. jour et p. kil.</i>	Exploit.-kosten in % der ontvangsten.
		1e klasse.	2e klasse.	3e klasse.	Totaal.	Opbrengst. <i>Recettes.</i>						
1 Aug. '86/30 Apr. '87	17	8	19	159	185	100 063	5 985	88 329	f 206 454	f 45,17	47	
Mei 1887/Apr. 1888	55 ¹⁾	17	33	360	410	273 092	19 317	282 739	592 918	34,98	43	
1 Mei 1888—Ult ²⁾ 1888	55	12	32	334	379	225 803	15 526	222 894	479 477	35,54	47	
	1889	65 ²⁾	21	65	657	744	440 844	30 043	427 841	936 441	39,55	44
	1890	91	26	90	879	994	604 659	45 157	606 297	1 314 953	39,70	43
	1891	103	26	90	862	978	601 698	47 094	613 272	1 310 761	34,96	47
	1892	103	20	52	535	607	392 522	36 476	491 516	954 382	25,39	51
	1893	103	17	44	524	585	353 255	37 106	496 996	920 102	24,55	48
	1894	103	17	41	481	539	313 269	37 518	551 824	949 702	25,33	46

¹⁾ Nieuw: 20,960 Kilom. sedert 1 Mei, 11,207 Kilom. sedert 4 September en 6,162 Kilom. sedert 18 Februari.

²⁾ Gemiddelde exploitatielengte. Nieuw: 20 Kilom. Medan—Perbaengan.

II. TRAMWEGEN. *Tramways.*1. Staats-stoomtramweg in Atjeh. *Tramway à vapeur de l'Etat à Atjeh.*

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Kilom. in exploit.	Personenvervoer. <i>Transport de voyageurs.</i>				Goederenvervoer. <i>Transport de marchandises.</i>		Bruto- opbrengst. <i>Recettes brutes.</i>	Exploitatie- kosten. <i>Frais d'exploit- ation.</i>
		1e klasse.	2e klasse.	3e klasse.	Totaal.	Bagage. <i>Effets de voyag. (colli)</i>	Vracht- goederen. <i>Marchan- dises. (tonnen)</i>		
		<i>1e classe.</i>	<i>2e classe.</i>	<i>3e classe.</i>	<i>Total.</i>				
1884	16	*	*	*	*	*	*	f 56 022	f 65 469
1885	32	21 513	30 053	664 764	716 350	58 996	25 115	152 469	81 378
1886	39 ¹⁾	19 819	24 350	364 596	408 765	47 313	36 205	91 428	91 560
1887	39	17 294	19 356	293 755	330 405	55 694	27 091	76 937	96 786
1888	39	*	*	*	*	*	*	86 329	95 705
1889	39	14 830	18 182	316 597	349 609	*	31 059	84 645	120 736
1890	39	*	*	*	391 654	*	36 808	96 331	115 158
1891	39	15 111	25 371	353 178	393 660	*	24 867	88 377	106 457
1892	39	13 728	21 544	344 820	380 092	*	24 945	87 892	106 064
1893	39	15 800	25 266	416 713	457 779	*	28 461	113 953	98 852

¹⁾ Sedert Juli 1886.2. Particuliere tramwegen. *Tramways des compagnies.*

a. Stoomtramweg Semarang—Joana.

Tramway à vapeur Semarang—Joana.

Bron: V. S. S. J.

Jaren. <i>Années.</i>	Kilom. in exploitatie.	Reizigers. <i>Voyageurs.</i>				Opbrengst incl. bagage. <i>Recettes.</i>	Opbrengst goederen en diversen. <i>Marchandises.</i>	Exploitatie- coëfficiënt. <i>Coëfficient d'exploitation.</i>
		1e klasse. <i>1e classe.</i>	2e klasse. <i>2e classe.</i>	Totaal. <i>Total.</i>				
1884	83,4	21 865	574 041	595 906	f 169 269	f 104 591	54,6 : 100	
1885	99,4	23 056	701 876	724 932	193 475	175 419	48,9 : 100	
1886	99,4	24 522	704 701	729 223	178 101	197 212	44,8 : 100	
1887	111 ¹⁾	23 925	702 118	726 043	167 015	219 279	42,8 : 100	
1888	132 ²⁾	28 141	833 668	861 809	167 770	247 358	40,0 : 100	
1889	171,1 ³⁾	29,058	879 533	908 591	191 820	286 446	38,2 : 100	
1890	171,1	30 540	1 054 822	1 085 362	207 046	311 374	39,3 : 100	
1891	171,1	30 132	1 057 314	1 087 446	204 949	304 535	40,0 : 100	
1892	188,2 ⁴⁾	29 455	1 122 829	1 152 284	217 542	376 687	35,6 : 100	
1893	206,4	28 548	1 198 734	1 227 282	223 257	454 225	34,4 : 100	

¹⁾ Sedert 6 Sept. 1887. ²⁾ Sedert 15 Nov. 1888. ³⁾ Sedert 1 November 1889. ⁴⁾ Sedert 1 Jan. 1892.

b. Stoomtramweg Batavia—Meester Cornelis.

Tramway à vapeur Batavia—Meester Cornelis.

Bron: V. N. I. T.

Juli—Juni.	Kilom. in exploitatie.	Reizigers. <i>Voyageurs.</i>				Waarv. In- land. 2 ^e kl. Dont <i>Indigènes.</i>	Opbrengst. <i>Recettes.</i>	Exploitatie- coëfficiënt. <i>Coëfficient d'exploitation.</i>
		Passagiers 1e klasse.	Passagiers 2e klasse.	Totaal. ¹⁾ <i>Total.</i>				
1884/85	12, ²⁴⁰	% 8,4	% 91,6	1 651 112	*	f 252 497	62,30 : 100	
1885/86	12, ²⁴⁰	8,7	91,3	1 530 054	*	247 919	63,20 : 100	
1886/87	12, ²⁴⁰	14,9	85,1	1 814 269	*	232 012	55,41 : 100	
1887/88	12, ²⁴⁰	13,5	86,5	2 187 720	749 617	231 408	53,97 : 100	
1888/89	12, ²⁴⁰	8,4	91,6	3 305 810	1 894 935	237 736	59,00 : 100	
1889/90	12, ²⁴⁰	7,9	92,1	3 722 525	2 231 084	258 253	56,24 : 100	
1890/91	14	8,5	91,5	3 776 614	2 233 808	264 199	56,97 : 100	
1891/92	14	8,3	91,7	4 066 264	2 458 208	278 386	56,48 : 100	
1892/93	14	8,4	91,6	4 272 730	2 546 132	294 207	52,32 : 100	
1893/94	14	7,9	92,1	4 338 397	2 579 205	297 079	51,05 : 100	

¹⁾ Inclusief de abonné's à 2 ritten daags sedert 1885/86.

C. POSTERIJEN EN TELEGRAFEN. Postes et Télégraphes.

I. OVERZICHT VAN DE OVERGEBRACHTE BRIEVEN, ENZ. *Lettres etc. transmises.*
Bron: K. V. 1. Binnenlandsch verkeer. *Correspondance intérieure.*

Ja- ren. <i>Années.</i>	Aantal brieven. <i>Nombre des lettres.</i>		Aantal druk- werken. <i>Nombre des imprimés.</i>		Aantal monsters. <i>Echan- tillons.</i>	Aantal documen- ten. <i>Papiers d'affaires.</i>		Aantal aangetee- kende stukken onder de vorenstaande begrepen. <i>Lett. recommandées.</i>		
	Port betalende brieven. <i>Lettres payantes.</i>		Dienst- brieven. <i>Lettres de ser- vice.</i>	Nieuws- bladen. <i>Jour- naux.</i>		Andere druk- werken. <i>Autres imprimés.</i>	Gewone stukken. <i>Lettres.</i>	Dienst- stukken. <i>Lettres de service.</i>		
	Gefran- keerd. <i>Affran- chies.</i>	Ongefran- keerd. <i>Non af- franchies.</i>								
1884	2 799 113	279 667	972 198	2 100 760	362 745	21 408	4 244	187 074	62 379	
	3 078 780			2 463 505				249 453		
1885	3 004 248	253 789	1 004 975	2 259 036	387 671	25 629	3 487	210 428	72 684	
	3 258 037			2 646 707				283 112		
1886	3 052 674	253 492	955 635	2 531 643	454 863	35 131	7 470	208 686	78 711	
	3 306 166			2 986 506				287 397		
1887	3 114 213	264 610	998 191	2 361 589	577 485	33 218	9 451	217 002	93 732	
	3 378 823			2 939 074				310 734		
1888	3 302 841	231 432	1 048 990	2 510 163	702 366	28 094	8 175	234 388	95 649	
	3 534 273			3 212 529				330 037		
1889	3 637 119	236 030	1 211 049	2 846 433	813 236	40 978	9 159	258 650	101 393	
	3 873 149			3 659 669				360 043		
1890	3 664 677	241 134	1 228 716	3 055 750	919 999	39 368	10 823	268 369	108 917	
	3 905 811			3 975 749				377 286		
1891	3 712 936	229 049	1 233 204	3 353 020	1 000 212	46 682	15 525	287 962	120 841	
	3 941 985			4 353 232				408 803		
1892	3 871 687	245 302	1 367 951	3 571 140	1 057 824	50 642	17 190	310 078	132 752	
	4 116 989			4 628 964				442 830		
1893	4 171 599	226 236	1 629 481	3 443 544	1 158 043	53 842	26 124	313 584	148 727	
¹⁾	4 397 835			4 601 587				462 311		

Bron: K. V. 2. Buitenlandsch verkeer. *Correspondance étrangère.*

Jaren. <i>Années.</i>	Aantal brieven. <i>Nombre des lettres.</i>		Totaal. <i>Total.</i>	Ontvangen en verzonden <i>Reçues et expédiées</i>				
	Ont- vangen. <i>Reçues.</i>	Ver- zonden. <i>Expé- diées.</i>		Druk- werken (in KG.) <i>Imprimés. (kilogr.)</i>	Monsters. <i>Echantil- lons.</i>	Docu- menten. <i>Papiers d'affaires.</i>	Aangetee- kende stukken. <i>Lettres re- commandées.</i>	Ontvangst- berichten voor aangeteekende stukken. <i>Acc. de réception.</i>
1884	419 483	458 634	878 117	105 037	16 739	871	56 409	447
1885	431 203	472 819	904 022	108 887	19 383	720	64 562	615
1886	447 540	452 060	899 600	111 265	26 027	1 100	67 903	579
1887	518 436	464 692	983 128	112 756	24 880	1 769	76 145	372
1888	550 761	514 639	1 065 400	127 018	22 716	2 874	86 675	385
1889	579 808	540 114	1 119 922	143 207	26 204	4 952	96 117	435
1890	684 938	557 410	1 242 348	150 774	25 025	4 717	104 774	337
1891	789 402	571 271	1 360 673	166 834	32 919	5 425	114 366	370
1892	745 436	596 758	1 342 194	192 051	65 720	9 653	119 184	405
1893 ¹⁾	637 088	592 450	1 229 538	196 151	48 373	9 967	136 006	331

Bron: K. V. II. AANTAL VERKOCHTE BRIEFKAARTEN. *Cartes postales transmises.*

	Bedrag.	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893 ¹⁾
Binnenl. . .	{ 5 c. (enk.)	812 209	898 159	991 993	1 073 209	1 157 944	1 269 776	1 352 386	1 421 000
	{ 10 c. (dub.)	8 564	7 787	9 253	5 996	6 958	7 766	9 078	9 910
Buitenl. . .	{ 7½ cent	46 486	48 256	50 847	50 575	53 258	54 509	60 837	61 411
	{ 15 "	—	—	—	—	—	—	889	2 432
Totaal. . .		867 259	954 202	1 052 093	1 129 780	1 221 160	1 332 071	1 423 190	1 494 753

¹⁾ De cijfers van 1893 zijn van voorloopigen aard.

III. POSTWISSELS. Mandats-poste.

Bron: K. V.

Jaren. Années.	Binnenl. verkeer. Intérieur		Buitenlandsch verkeer. Correspondance Etrangère.								Tot. generaal. Total.	
	Aantal. Nombre.	Bedrag. Montant.	Uit Indië verzonden naar: Expédiés				Naar Indië overgemaakt Reçus					
			Nederland. aux Pays-Bas.		elders ailleurs.		uit Nederland. des Pays-Bas.		uit and. landen. d'autres pays.			
	Aant. Nombr.	Bedrag. Montant.	Aant. Nombr.	Bedrag. Montant.	Aant. Nombr.	Bedrag. Montant.	Aant. Nombr.	Bedrag. Montant.	Aant. Nombr.	Bedrag. Montant.	Aant. Nombr.	Bedrag. Montant.
		×1000		×1000		×1000		×1000		×1000		×1000
1884	109 996	f 6 001	19 272	f 1 130	2 733	f 149	1 470	f 73	473	f 20	23 948	f 1 372
1885	115 827	5 950	19 296	1 114	3 292	160	1 626	74	469	21	24 683	1 370
1886	118 094	5 880	19 956	1 149	3 377	171	1 688	74	497	22	25 518	1 415
1887	120 951	5 872	20 404	1 116	3 468	165	1 664	73	599	33	26 235	1 387
1888	127 797	5 452	20 793	1 051	3 757	175	1 923	86	664	34	27 137	1 345
1889	135 003	5 917	20 603	1 008	3 567	153	2 083	105	557	31	26 810	1 296
1890	142 259	6 308	21 472	1 041	3 788	153	2 127	98	496	29	27 883	1 321
1891	150 685	5 969	23 371	1 106	4 131	163	2 142	98	452	22	30 096	1 389
1892	161 329	6 567	24 328	1 197	4 466	181	2 365	104	421	21	31 580	1 504
1893 ¹⁾	166 777	6 313	25 499	1 213	5 392	228	2 789	141	472	30	34 152	1 611

IV. QUITANTIËN. Quittances par la poste.

Bron: K. V.

Jaren. Années.	Ter invordering aangeboden quittanties. Quittances présentées au recouvrement.		Betaalde quittanties. Quittances payées		Onbetaald gebleven quittanties. Quittances non payées.	
	Aantal. Nombre.	Bedrag. Montant total.	Aantal. Nombre.	Bedrag. Montant total.	Aantal. Nombre.	Bedrag. Montant total.
1884.....	3 173	f 61 071	1 838	f 26 808	1 335	f 34 263
1885.....	5 944	139 046	2 968	61 478	2 976	77 568
1886.....	11 401	214 764	5 754	97 216	5 647	117 548
1887.....	21 358	345 881	11 434	177 669	9 924	168 212
1888.....	27 629	437 261	15 199	238 007	12 430	199 254
1889.....	34 004	502 833	19 262	285 822	14 742	217 011
1890.....	36 828	484 756	23 674	307 297	13 154	177 459
1891.....	43 625	571 209	28 490	351 457	15 135	219 752
1892.....	53 830	614 982	34 668	386 907	19 162	228 075
1893 ¹⁾	53 786	635 138	38 812	420 568	14 974	214 570

V. PAARDENPOSTERIJ. Poste à chevaux.

Bron: K. V.

Jaren. Années.	Gouvernementsposterij. ²⁾			Binnenlandsche posterij.		
	Aantal verstrekkingen. Attelages fournis.			Aantal verstrekkingen. Attelages fournis.		
	aan dienst- reizigers. à des fonction- naires.	aan andere reizigers. à d'autres voyageurs.	Te zamen. Total.	aan dienst- reizigers. à des fonction- naires.	Aan andere reizigers. à d'autres voyageurs.	Te zamen. Total.
1884	279	13	292	9 316	309	9 625
1885	226	3 ¹ / ₂	229 ¹ / ₂	9 219	176	9 395
1886	233 ¹ / ₂	3	236 ¹ / ₂	8 927	160	9 087
1887	—	—	—	9 063	108	9 171
1888	—	—	—	8 298	107	8 405
1889	—	—	—	7 903	111	8 014
1890	—	—	—	8 950	69	9 019
1891	—	—	—	9 390	129	9 519
1892	—	—	—	8 542	83	8 625
1893 ¹⁾	—	—	—	8 040	106	8 146

¹⁾ De cijfers over 1893 zijn van voorloopigen aard.²⁾ Hield met 1 Jan. 1887 geheel op te bestaan

VI. TELEGRAFEN. *Télégraphes.*

1. Getal kantoren, lengte der lijnen en draden.

Nombre de bureaux, lignes et fils.

Bron: K. V.

Ult ^o .	Kilometers lijn. <i>Lignes (kilom.)</i>	Kilometers draad. <i>Fils (kilom.)</i>	Kilom. kabel tusschen <i>Cable (kilom.)</i>					Aantal. <i>Nombre.</i>		
			Java en Sumatra.	Java en Madoera.	Java en Bali	Bali en Celebes	Belawan en Oleh.	Kantoren Bureaux.	Spoorweg- kantoren. <i>Bureaux aux chemins de fer.</i>	Telefoon- kantoren. <i>Bureaux de téléphones.</i>
1886.....	5 687,78	7 753,80	57,98	—	—	—	—	89	80	10
1887.....	6 498,12	8 646,60	57,98	—	—	—	—	93	103	19
1888 {Java....	3 868,96	5 940,74	57,98	—	151,13	696,12	—	69	111	} 21
Sumatra.	2 678,46	2 755,16						24	7	
1889 {Java....	4 054,64	6 211,35	57,98	4,67	151,13	696,12	—	72	111	} 28
Sumatra.	2 764,55	2 841,25						25	11	
1890 {Jav.-Mad.	4 073,64	6 230,35	57,98	4,67	151,13	696,12	—	73	121	} 23
Sumatra.	2 789,67	2 866,37						25	12	
1891 {Jav.-Mad.	4 061,81	6 228,52	57,98	4,33	151,13	696,12	—	75	121	} 21
Sumatra.	2 789,67	2 866,37						25	12	
1892 {Jav.-Mad.	4 053,68	7 270,70	57,98	4,33	151,13	696,12	537,40	75	130	} 22
Sumatra.	2 788,39	3 001,24						26	13	
1893 {Jav.-Mad.	4 060,05	7 506,87	57,98	4,33	151,13	696,12	537,40	76	133	} 22
Sumatra.	2 822,09	3 034,94						28	13	

2. Exploitatie der gouvernementen-telegrafien. *Service des télégraphes.*

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Binnenl. betalende telegrammen. <i>Dépêches de l'intérieur payantes.</i>			Buitenl. teleg. <i>Dép. en corr. étrangère.</i>			Binnen- en buiten- landsch verkeer te zamen. <i>Total.</i>	Binnen- landsche regerings- telegram- men. ¹⁾ <i>Dépêches du Gouvernem.</i>
	Handels- en scheepv- telegramm. <i>Dépêches du commerce.</i>	Dagblad- telegramm. <i>Dépêches de la presse.</i>	Telegramm. van gemengden aard. <i>Autres dépêches.</i>	Verzonden <i>Expédiées</i>	Ontvangen <i>Reçues.</i>	Doorge- zonden van Singapore naar Au- stralië en van Austr- lië naar Singapore. <i>En transit.</i>		
1884	98 503	2 318	176 955	21 783	19 708	47 812	366 436	28 997 (11 178)
			277 776			88 660		
1885	104 795	2 824	171 947	21 697	20 798	48 695	370 666	28 553 (11 027)
			279 566			91 100		
1886	104 756	1 853	158 165	20 629	19 598	45 649	350 650	27 807 (10 097)
			264 774			85 876		
1887	112 211	1 874	150 095	20 886	21 318	52 654	359 038	26 898 (10 410)
			264 180			94 858		
1888	121 344	2 214	161 324	24 822	24 918	58 789	393 411	24 444 (12 231)
			284 882			108 529		
1889	136 561	2 076	177 684	28 638	28 203	61 351	434 513	28 860 (12 579)
			316 321			118 192		
1890	139 115	1 341	178 493	31 110	32 195	65 541	447 795	30 150 (14 719)
			318 949			128 846		
1891	159 427	2 140	189 135	34 016	35 454	77 872	498 044	31 633 (16 658)
			350 702			147 342		
1892	154 976	21 73	198 755	33 991	33 845	86 639	510 379	30 228 (16 606)
			355 904			154 475		
1893	163 778	2 661	210 133	34 271	32 717	89 742	533 302	31 032 (21 843)
			376 572			156 730		

¹⁾ H et cijfer der dienst-telegrammen, niet begrepen onder het getal regeerings-telegrammen, is tusschen ( ) daaronder geplaatst.

D. GESUBSIDIEERDE STOOMVAARTDIENSTEN.

Services de transport par eau subventionnés.

I. OVERZICHT VAN DE VLOOT EN HET AANTAL PASSAGIERS DER NED.-INDISCHE STOOMVAARTMAATSCHAPPIJ, VAN DE AFGELEGDE AFSTANDEN ONDER EN BUITEN CONTRACT EN HET TOTAAL HARER ONTVANGSTEN.
Aperçu de la flotte de la Compagnie de navigation Indo-Néerl., distances parcourues et recettes totales.

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Grootte der vloot. <i>Effectif de la flotte.</i>	Passagiers. <i>Passagers.</i>		Afgelegde afstanden in geografische mijlen. ¹⁾ <i>Distances parcourues.</i>			Totale ontvangsten, met inbegrip der gouvernementen subsidie. <i>Recette totale subsid. compris.</i>
		Totaal. <i>Total.</i>	Daarvan Gouvts. <i>Dont du Gouv.</i>	Onder contract. <i>Sous contrat</i>	Buiten contract. <i>Hors contrat</i>	Totaal. <i>Total.</i>	
1884	30	114 762	54 556	90 663	81 584	172 247	5 266 940
1885	32	101 604	70 439	87 368	100 968	188 336	4 581 684
1886	32	103 284	57 439	88 539	104 529	193 068	4 325 104
1887	30	98 235	53 583	84 390	94 154	178 544	3 377 888
1888	23	96 599	54 730	82 140	75 672 ^{1/2}	157 812 ^{1/2}	3 669 635
1889	24	82 785	52 433	78 113	39 702	117 815	3 155 724
1890	25	94 543	61 425	83 154	51 317	134 471	4 272 121
1891 ²⁾	27	122 047	60 619	90 296	97 816	188 112	*
1892	30	149 542	88 330	95 632	106 455	203 863	*
1893	31	175 474	107 735	94 987	123 726	219 993	*

¹⁾ Deze cijfers hebben alléén betrekking op de Ned.-Ind. lijnen.²⁾ Opgaven omtrent de Kon. Paketvaartmaatschappij met 1 Jan. 1891 begonnen.VII. Bestuursmiddelen. *Administration.*A. RECHTSWEZEN. *Justice.*

I. INLANDSCHE BEKLAAGDEN OP JAVA EN MADOERA ¹⁾ WEGENS DIE MISDRIJVEN, VOOR WELKE DE OFFICIEELE BRONNEN EENE VERGELIJKING TOELATEN. ²⁾
Bron: K. V. Prévenus indigènes à Java et Madoura, (principaux délits.)

Jaren. <i>Années.</i>	Ambts misdrijven. <i>Délits de fonctionnaires.</i>	Weder- spannigheid tegen de openb. macht. <i>Rebellion.</i>	Moord. <i>Assassinat.</i>	Zware moedwill. verwond. of mishandeling. <i>Coups et blessures graves.</i>	Lichte moedwill. verwond. of mishandeling. <i>Coups et blessures légers.</i>	Diefstal. <i>Vol.</i>
1881	333	224	247	107	250	11 738
1882	233	240	188	113	229	11 038
1883	268	202	187	136	251	10 672
1885 ³⁾	204	212	227	205	173	8 432
1886	157	199	224	260	200	9 054
1887	190	217	294	208	286	9 059
1888	204	203	275	166	375	9 646
1889	212	178	268	283	301	11 512
1890	209	146	274	375	315	11 669

¹⁾ Alléén de beklagden voor de Rechtbanken van omgang en de Landraden.²⁾ De omschrijving van eenige andere voorname misdrijven verschilt sedert 1883 van de vroeger gebruikelijke termen.³⁾ Over 1884 vindt men bij uitzondering niet het aantal beklagden, maar het aantal misdrijven opgenomen.II. VEROORDEELDE EUROPEANEN, AANWEZIG BIJ HET EINDE DES JAARS IN DE BURGERLIJKE GEVANGENISSEN OF STRAFPLAATSEN. ¹⁾Bron: K. V. *Européens condamnés présents en prison civile à la fin de l'année.*

Jaren. <i>Années.</i>	Op Java en Madoera.				Op de Buitenbezittingen. <i>Autres possess.</i>	
	Burgers.	<i>Civils.</i>	Militairen.	<i>Militaires.</i>	Burgers ver- oordeeld tot gevangenis- straf. <i>Civils.</i>	Militairen tot het leger behoorende. <i>Militaires.</i>
	Veroordeeld tot tuchthuis en krui- wagenstraf. <i>Travaux forcés.</i>	Veroordeeld tot gevangenis- straf. <i>Réclusion.</i>	Leger. <i>Armée.</i>	Marine. <i>Marine.</i>		
1883	97 (3)	80 (1)	—	2	2	—
1884	46	71 (1)	14	2	4	—
1885	37	64	22	3	4 (1)	5
1886	39	69	24	3	1	7
1887	22	57	12	1	1	2
1888	22 (2)	56	19	5	—	4
1889	22 (2)	55	28	4	1	5
1890	26 (2)	32	17	6	1	7
1891	24 (2)	35	17	11	2	8
1892	24 (3)	34 (1)	20	8	—	3

¹⁾ Het getal der vrouwelijke gevangenen, onder het totaal begrepen, wordt tusschen haakjes vermeld.
Les femmes entre ( ).

III. VEROORDEELDEN IN DE BURGERLIJKE GEVANGENISSEN OF STRAFPLAATSEN, VOOR ZOOVEEL ZI ZICH REEDS OP DE HUN AANGEWZEN STRAFPLAATS BEVONDEN. 1)

Condamnés présents dans les prisons et lieux de détention civils.

Bron K. V.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Inlanders. <i>Indigènes.</i>						Vreemde oosterl. <i>Orientaux étrang.</i>				
	Veroordeelden tot dwangarbeid <i>Travaux forcés</i>			Veroordeelden tot ballingschap. <i>Bannis (inter-nés.)</i>	Politioneel veroord. <i>Peines de simple police</i>		Veroordeelden tot dwangarbeid <i>Travaux forcés</i>			Polit. veroord <i>Peines de simple police</i>	
	in den ketting. <i>en chaîne.</i>	buiten den ketting <i>hors chaîne</i>			tot ten arbeidstelling aan publ. werken. <i>Travaux publics.</i>	tot gevangenisstraf. <i>Réclusion.</i>	in den ketting. <i>en chaîne.</i>	buiten den ketting <i>hors chaîne</i>		tot ten arbeidstelling aan publieke werken. <i>Travaux publics.</i>	tot gevangenisstr. <i>Réclusion</i>
		voor langer dan één jaar. <i>plus d'un an.</i>	voor niet langer dan één jaar. <i>un an ou moins.</i>	voor langer dan één jaar. <i>plus d'un an.</i>				voor niet langer dan één j. <i>un an ou moins.</i>			
Java en Madoera											
Ult ^o . 1892.....	206	4 364 (194)	3 163 (151)	7	6 615 (726)	470 (8)	7 103 (5)	64	287 (10)	8	
" 1891.....	296	3 884 (226)	3 095 (174)	9	9 292(1078)	644 (4)	10 109 (8)	89 (2)	333 (11)	11	
" 1890.....	389	4 547 (244)	3 819 (189)	12	6 453 (707)	634 (5)	9 128 (8)	101 (1)	308 (19)	17	
" 1889.....	752	4 392 (304)	3 582 (188)	10	5 778 (658)	611 (4)	26 197 (12)	121 (5)	200 (5)	5 (1)	
" 1888.....	905	3 895 (354)	2 545 (164)	16	5 435 (646)	333 (4)	34 140 (4)	77 (2)	215 (12)	3	
" 1887.....	1602	3 895 (345)	2 375 (171)	17	4 829 (512)	584 (7)	39 142 (6)	99 (5)	289 (13)	5	
" 1886.....	1815	3 921 (350)	2 085 (135)	15	4 055 (472)	663 (2)	49 150 (8)	104 (5)	218 (5)	4	
" 1885.....	1500	2 911 (338)	1 923 (169)	13	4 730 (488)	657 (5)	34 98 (7)	85 (3)	287 (5)	9	
" 1884.....	1550	3 022 (359)	2 095 (135)	16 (3)	4 646 (570)	391 (6)	45 101 (7)	142 (3)	225 (10)	16	
" 1883.....	1199	2 827 (312)	2 072 (167)	16 (5)	5 084 (496)	313 (5)	30 86 (5)	131 (6)	315 (24)	9	
" 1882.....	1107	3 299 (308)	2 210 (146)	16 (6)	5 264 (510)	403 (8)	27 95 (7)	131 (8)	319 (16)	26	
Sum. Westk ...	2843	300 (1)	36 (4)	7	174 (2)	—	103	31	7	10	
Benkoelen	49	368 (1)	87 (2)	—	98 (1)	—	1	5	—	—	
Lamp. Distr....	13	128	12	—	127	—	—	3	—	—	
Palembang	34	408 (2)	91	—	128 (1)	—	1	8	—	3	
Sum. Oostk....	113	512	7 (1)	—	345 (13)	—	3	8	8	755	
Atjeh en Onderh.	394	22	1	—	15 (6)	—	7	—	—	13	
Riouw	5	30	1	—	1	—	—	2	1	18	
Banka	20	302	2 (1)	—	20 (3)	—	4	13	1	49	
Billiton	15	18	6	—	1	—	1	1	3	1	
W. Borneo	60	114	2	—	22 (1)	—	2	3	6 (1)	13	
Z. en O. Borneo	100	120	23 (2)	—	79 (5)	—	3	1	1	1	
Menado	30	102	11 (1)	—	13 (2)	—	—	2	4	—	
Celebes en O...	54	237	32 (1)	—	60 (2)	1	—	4	1	2	
Amboina	20	42	24 (2)	3	60 (9)	—	—	1	1	—	
Ternate en O...	11	70	1	1	—	—	1	2	—	—	
Timor	22	55	1	1	39 (7)	—	1	3	—	—	
Bali en Lombok	8	3 (2)	38	—	13 (6)	—	—	—	—	2	
Totaal N.-I.	3997	7 195 (200)	3 538 (165)	19	7 810 (784)	471 (8)	134 190 (5)	97(1)	1154(10)	8	
Total des Colon.											
Ult ^o . 1891.....	4453	6740 (236)	3473 (187)	21	10667(1134)	659 (5)	132 225 (8)	133(2)	1446(11)	12	
" 1890.....	4643	7 447 (250)	4 239 (213)	23 (1)	7 662 (760)	645 (6)	114 177 (8)	147(2)	1277(20)	19	
" 1889.....	4880	7 274 (305)	4 077 (203)	18 (1)	7 121 (712)	616 (4)	139 254 (12)	175(5)	950 (6)	6 (1)	
" 1888.....	4891	6 523 (355)	3 013 (183)	24 (1)	6 522 (692)	334 (4)	127 201 (6)	111(2)	879(13)	3	
" 1887.....	4969	5 925 (347)	2 814 (185)	22 (1)	5 994 (550)	596 (8)	120 178 (6)	120(5)	872(18)	5	
" 1886.....	4596	5 366 (356)	2 548 (150)	22 (1)	4 949 (503)	668 (3)	122 175 (8)	127(5)	822 (8)	5	
" 1885.....	4182	4 530 (346)	2 632 (180)	20 (1)	5 596 (532)	668 (6)	106 131 (7)	109(3)	731 (7)	9	
" 1884.....	5201	5 058 (369)	2 748 (162)	30 (4)	5 542 (609)	392 (7)	141 125 (7)	176(4)	595(12)	16	
" 1883.....	5280	4 207 (324)	2 570 (185)	24 (6)	6 033 (533)	316 (6)	157 105 (5)	163(6)	758(24)	9	
" 1882.....	4713	4 265 (320)	2 696 (173)	27 (7)	6 234 (543)	433 (10)	104 103 (7)	181(8)	749(16)	27(1)	

1) De cijfers tusschen ( ) geplaatst duiden het getal vrouwelijke gevangenen aan. Haar getal is in de daarnevens geplaatste getallen begrepen. *Les chiffres entre ( ) indiquent le nombre de femmes, comprises dans le nombre précédent.*

IV. BURGERLIJKE ZAKEN. *Causes civiles.*

Aantal zaken, gedurende het opgegeven jaar te behandelen en aan het einde van het jaar aanhangig gebleven.
Causes introduites pendant chaque année (y compris celles pendantes au 1er janv.) et pendantes à la fin de l'année.

Bron: K. V.

Rechtscolleges. <i>Collèges de Justice.</i>	Eerste aanleg. <i>Première instance.</i>									
	1886.		1887.		1888.		1889.		1890.	
	Te behandelen. <i>Introduites.</i>	Aanhangig gebleven. <i>Pendantes.</i>	Te behandelen. <i>Introduites.</i>	Aanhangig gebleven. <i>Pendantes.</i>	Te behandelen. <i>Introduites.</i>	Aanhangig gebleven. <i>Pendantes.</i>	Te behandelen. <i>Introduites.</i>	Aanhangig gebleven. <i>Pendantes.</i>	Te behandelen. <i>Introduites.</i>	Aanhangig gebleven. <i>Pendantes.</i>
<i>a. Java en Madoera.</i>										
Hooggeretshof.....	10	4	7	3	3	3	5	2	3	3
Raden van Justitie.....	1 695	138	1 392	146	1 315	119	1 225	125	1 291	149
Landraden.....	5 233	982	5 633	896	4 579	1 199	4 417	1 075	4 925	1 552
Resid. raden van Solo en Djokja....	20	4	5	1	27	3	28	26	35	9
Residentiegerechten.....	267	30	198	22	198	75	181	20	267	47
Pradoto's in Soerakarta.....	2 833	1 367	3 931	1 357	4 536	1 283	4 778	1 206	4 702	1 002
Regentschapsgerechten.....	4 716	985	5 344	934	6 313	1 517	6 742	1 349	6 547	1 321
Distriktsgerechten.....	5 199	561	6 765	826	7 765	927	8 261	919	8 089	1 004
Totaal.....	19 973	4 071	23 275	4 185	24 736	5 126	25 637	4 722	25 859	5 087
<i>Hooger beroep. Appel.</i>										
Hooggeretshof.....	96	36	104	48	121	59	85	24	53	23
Raden van Justitie.....	104 ¹⁾	—	156	22	209	44	145	36	160	33
Landraden.....	47	21	100	39	166	69	188	120	238	54
Regentschapsgerechten.....	117	68	115	48	179	87	198	95	253	96
Totaal.....	364 ²⁾	125	475	157	675	259	616	275	704	206
<i>b. Buitenbezittingen</i>										
<i>Eerste aanleg. Première instance.</i>										
Raden van Justitie.....	110	21	86	22	98	16	89	21	129	20
Rechtbanken met Eur. voorzitters in naam des Konings rechtsprekend.....	2 238	710	2 104	641	2 033	630	1 917	670	2 283	797
Rechtbanken niet in naam des Konings rechtsprekend.....	1 339	69	1 642	98	1 803	52	2 091	63	1 843	83
Residentiegerechten.....	306	38	300	58	374	60	470	69	563	82
Magistraatsgerechten.....	2 695	11	2 252	33	1 963	25	1 226	22	1 611	13
Regentschapsgerechten (Celebes).....	25	2	8	—	4	—	15	—	14	—
Distriktsgerechten (Sum. Westkust, Banka en Menado).....	289	31	383	36	364	45	257	31	296	40
Totaal.....	7 002	882	6 775	888	6 639	828	6 065	876	5 739	1 035
<i>Hooger beroep. Appel.</i>										
Raden van Justitie.....	51 ¹⁾	—	52	27	59	13	59	33	91	51
Rechtb. in naam des Konings.....	23	10	38	17	38	12	47	16	43	19
Magistraats-gerechten.....	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal.....	75 ²⁾	10	90	44	97	25	106	49	134	70
<i>Cassatie. Cassation.</i>										
Hooggeretshof.....	122	27	128	24	101	36	134	49	160	38

1) Aantal afgedane zaken. 2) Zie noot (1).

Bron: K. V.

V. FAILLISEMENTEN. *Failites.*

Jaren. <i>Années.</i>	Beeindigde faillissementen. <i>Failites terminées.</i>						Uitk. aan concurr. schuldeischers. <i>dividendes.</i>							Aantal aanh. failliss. <i>Nombre de faill. restant à juger.</i>
	Bijzondere koopl. <i>Marchands.</i>			Venn. onder eene firma. <i>Soc. en nomcol.</i>	Naaml. Venn. <i>Sociétés anon.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	10% of mind. <i>Moins de 10%</i>	10 tot 25%.	25 tot 50%.	50 tot 75%.	75% en meer <i>75% et plus.</i>	Bij acc. <i>Conc.</i>	Bij ver-effen. <i>Liq.</i>	
	Eur.	Chin.	a. vr. Oosterlingen.											
1891	6	49	8	1	—	64	12	13	4	2	1	7	25	164
1892	11	48	6	3	—	69	14	9	6	1	1	8	23	163
1893	6	47	10	2	—	65	6	9	8	1	1	14	11	186

B. LEGER. Armée.

I. OVERZICHT VAN DE AANWEZIGE STERKTE. *Effectif de l'armée.*

Bron: K. V.

Ult ^o . Dec.	Officiers en adj. onderofficier. dienst. als officier. <i>Officiers.</i>		Onderofficiers en manschappen. <i>Sous-officiers et soldats.</i>					Paarden. <i>Chevaux.</i>
	Europ. <i>Européens.</i>	Inland. <i>Indig.</i>	Europea- nen. <i>Européens.</i>	Afrika- nen. <i>Afri- caïns.</i>	Amboi- neezen. <i>Amboï- nais.</i>	Overige inlanders. <i>Autres indigènes.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	
1884	1 391	—	13 492	96	1 666	14 982	30 236	1 237
1885	1 371	—	13 680	90	1 661	13 618	29 049	1 204
1886	1 409	—	13 837	86	1 599	14 257	29 779	1 235
1887	1 402	—	14 607	88	1 876	15 719	32 290	1 159
1888	1 406	—	14 984	77	1 976	16 132	33 169	1 267
1889	1 347	—	14 159	67	1 976	16 585	32 787	1 296
1890	1 384	—	13 663	57	2 090	16 537	32 547	1 243
1891	1 385	—	13 593	57	2 336	17 417	33 403	1 232
1892	1 384	—	13 847	55	2 359	17 078	33 339	1 191
1893	1 358	—	13 883	55	2 481	16 854	33 273	1 200

II. DE AANWEZIGE STERKTE. OP ULT^o. DECEMBER 1893, GESPLITST NAAR WAPENS EN DIENSTEN.
*Effectif de l'armée divisée selon la désignation des corps, à la fin de l'année 1893.*1. Officiers en *Officiers.*

Bron: K. V.

	Staven en diensten. <i>Etat- major et services.</i>	Wapens. <i>Corps.</i>				Totaal. <i>Total.</i>
		Infanterie. <i>Infanterie.</i>	Cavalerie. <i>Cavalerie.</i>	Artillerie. <i>Artillerie.</i>	Mineurs en sappeurs. <i>Génie.</i>	
Luitenant-Generaals	1	—	—	—	—	1
Generaal-Majors	2	1	—	—	—	3
Kolonels	5	1	1	1	1	9
Luitenant-Kolonels	22	14	—	4	2	42
Majors	16	24	1	9	6	56
Kapiteins	124	151	8	31	17	331
1 ^e Luitenants	231	298	14	49	24	616
2 ^e "	39	197	3	22	12	273
Adj.-Onderofficiers dd. als Officiers	—	—	1	26	—	27
Totaal. <i>Total.</i>	440	686	28	142	62	1358

2. Onderofficiers en manschappen. *Sous-officiers et soldats.*

Bron: K. V.

Omschrijving. <i>Désignation.</i>	Tegenwoord. formatie. <i>Formation actuelle.</i>	Aanwezige sterkte. <i>Effectif.</i>	
Topographische dienst. <i>Service topographique</i>	89	76	
Infanterie. <i>Infanterie</i>	26 667	26 257	
Cavalerie. <i>Cavalerie</i>	874	827	
Artillerie { Staf. <i>Etat-major</i>	12	11	
	Artillerietroepen. <i>Troupes</i>	2 766	2 717
	Dienst der magaz. en werkplaatsen. <i>Magasins et ateliers de l'artillerie</i>	449	373
Genie { Staf. <i>Etat-major</i>	51	48	
	Genietroepen en werklieden. <i>Troupes</i>	593	592
	Dienst der magazijnen. <i>Magasins</i>	17	16
Militaire administratie. <i>Intendance</i>	95	94	
Hospitaaldienst. <i>Service de santé</i>	1 660	1 399	
Korps militaire schrijvers. <i>Ecrivains militaires</i>	592	343	
Korps stafmuzikanten. <i>Corps de musique</i>	41	41	
Militaire school. <i>Ecole militaire</i>	153	81	
Kader van het korps pupillen. <i>Corps des pupilles</i>	110	120	
Kader bij de militaire huisarrest- en provoosthuizen. <i>Prisons militaires</i>	37	38	
Korps marechaussée te voet. <i>Maréchaussée</i>	242	240	
Totaal. <i>Total</i>	34 358	33 273	

III. SPECIFICATIE DER VERLIESCIJFERS VAN ONDEROFFICIEREN EN MINDEREN.

Chiffres des pertes de sous-officiers et de soldats.

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Overleden waaronder ook de gesneuvelden. <i>Morts au feu et autrement.</i>		Gepasporteerd. <i>Licenciés avec passe-port.</i>		Gegageerd. <i>Licenciés avec gages.</i>		Uit de sterkte afgevoerd om andere redenen. <i>Déduits de l'eff. p. autr. causes.</i>		Totaal verlies. <i>Total de la perte.</i>	
	Europeanen en Afrikanen. <i>Européens et Africains.</i>	Amboineezen en andere inlanders. <i>Amboinais et autres indigènes.</i>	Europeanen en Afrikanen. <i>Européens et Africains.</i>	Amboineezen en andere inlanders. <i>Amboinais et autres indigènes.</i>	Europeanen en Afrikanen. <i>Européens et Africains.</i>	Amboineezen en andere inlanders. <i>Amboinais et autres indigènes.</i>	Europeanen en Afrikanen. <i>Européens et Africains.</i>	Amboineezen en andere inlanders. <i>Amboinais et autres indigènes.</i>	Europeanen en Afrikanen. <i>Européens et Africains.</i>	Amboineezen en andere inlanders. <i>Amboinais et autres indigènes.</i>
1884.....	378	562	651	1 137	548	543	212	410	1 789	2 652
1885.....	449	954	579	1 305	730	910	205	465	1 963	3 634
1886.....	439	665	534	645	735	559	195	664	1 903	2 533
1887.....	240	432	550	803	542	460	157	571	1 489	2 266
1888.....	376	615	561	961	751	545	161	434	1 849	2 555
1889.....	389	514	661	922	991	459	253	294	2 294	2 189
1890.....	322	519	694	1 057	976	494	222	327	2 214	2 397
1891.....	331	492	552	797	807	439	203	373	1 893	2 101
1892.....	282	461	597	891	808	403	212	247	1 899	2 002
1893.....	201	426	579	1081	807	552	229	250	1 816	2 309

IV. OVERZICHT VAN DE ZIEKEN EN OVERLEDENEN BIJ HET LEGER IN DE JAREN 1883—1892. ¹⁾ *Aperçu des malades et des décédés pendant les années 1883—1892.*

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Behandeld. <i>Cas de maladie.</i>	Overleden. <i>Décédés.</i>			Behandeld. <i>Cas de maladie.</i>	Overleden. <i>Décédés.</i>			Behandeld. <i>Cas de maladie.</i>	Overleden. <i>Décédés.</i>		
		Aantal. <i>Nombre.</i>	% der behandelden. <i>% des cas de maladie.</i>	% der gemid. legerst. <i>% de l'effectif.</i>		Aantal. <i>Nombre.</i>	% der behandelden. <i>% des cas de maladie.</i>	% der gemid. legerst. <i>% de l'effectif.</i>		Aantal. <i>Nombre.</i>	% der behandelden. <i>% des cas de maladie.</i>	% der gemid. legerst. <i>% de l'effectif.</i>
		Java en Madoera.			Atjeh en onderhoorigheden. <i>Atjeh et dépendances.</i>			Overige Buitenbezittingen. <i>Autres poss.</i>				
1883	34 194	670	1,96	4,85	17 754	299	1,68	4,99	20 980	217	1,03	2,38
1884	34 508	371	1,07	2,48	12 766	357	2,79	5,67	23 595	168	0,71	1,75
1885	34 507	359	1,04	2,37	12 264	816	6,65	19,47	22 767	199	0,87	1,99
1886	37 859	292	0,77	2,01	12 582	618	4,91	18,86	24 464	169	0,69	1,64
1887	40 813	275	0,67	1,69	12 035	293	2,43	6,79	26 001	155	0,59	1,44
1888	33 300	428	1,29	2,37	9 931	299	3,01	5,83	17 722	195	1,10	1,82
1889	33 320	390	1,17	2,24	9 036	283	3,02	5,46	16 513	141	0,85	1,27
1890	32 591	359	1,10	2,29	9 043	224	2,47	4,33	16 303	167	1,02	1,53
1891	29 399	314	1,07	1,89	8 863	255	2,88	4,77	14 573	186	1,28	1,68
1892	30 025	235	0,77	1,38	9 036	287	3,17	5,36	14 056	156	1,11	1,41

¹⁾ In het K. V. voor 1894 wordt geen verdeling der zieken en overledenen gemaakt naar de verschillende gewesten, omdat onder de behandelden in het eene gewest steeds worden medegeteeld de geëvacueerden uit andere gewesten.

V. OVERZICHT VAN HET AANTAL LIJDERS NAAR DE VOORNAAMSTE ZIEKTEVORMEN EN VERHOUDING TOT HET TOTAAL AANTAL BEHANDELDEN.

Bron: K. V.

Nombre des malades par maladies.

Jaren. Années.	Ziektevormen. <i>Maladies.</i>						
	Malaria- ziekten. <i>Fièvres.</i>	Cholera.	Berri-berri.	Syphilis.	Venerische ziekten. <i>Malad. vénér.</i>	Overige ziekten. <i>Autres.</i>	Totaal. <i>Total.</i>
	Behandelden. <i>Traites.</i>						
	%	%	%	%	%	%	
1888	11 903 of 19,53	295 of 0,48	7 194 of 11,8	1 115 of 1,83	9 876 of 16,21	30 570 of 50,15	60 953
1889	12 605 „ 21,30	205 „ 0,35	4 867 „ 8,22	1 000 „ 1,69	10 717 „ 18,10	29 799 „ 50,34	59 193
1890	12 433 „ 21,46	215 „ 0,37	5 614 „ 9,69	975 „ 1,68	10 315 „ 17,81	28 385 „ 48,99	57 937
1891	9 650 „ 18,27	290 „ 0,55	4 768 „ 9,02	839 „ 1,59	10 078 „ 19,07	27 210 „ 51,50	52 835
1892	12 491 „ 23,52	119 „ 0,22	5 158 „ 9,71	836 „ 1,58	9 812 „ 18,47	24 701 „ 46,50	53 117
1893	13 332 „ 24,34	63 „ 0,12	6 170 „ 11,26	766 „ 1,40	8 978 „ 16,39	25 466 „ 46,49	54 775
	Afgekeurden. <i>Invalides.</i>						
1888	127 of 6,39	— —	707 of 35,54	26 of 1,31	51 of 2,56	1 078 of 54,20	1 989
1889	110 „ 4,79	— —	510 „ 23,01	22 „ 0,99	42 „ 1,90	1 532 „ 69,13	2 216
1890	116 „ 5,51	— —	638 „ 30,29	26 „ 1,24	38 „ 1,80	1 288 „ 61,16	2 106
1891	148 „ 8,07	— —	432 „ 23,57	18 „ 0,98	48 „ 2,62	1 187 „ 64,76	1 833
1892	162 „ 8,90	— —	390 „ 21,40	28 „ 1,54	64 „ 3,51	1 178 „ 64,65	1 822
1893	148 „ 7,68	1 of 0,05	573 „ 29,73	19 „ 0,99	32 „ 1,66	1 154 „ 59,89	1 927
	Overledenen. <i>Décédés.</i>						
1888	123 of 13,34	169 of 18,33	334 of 36,22	7 of 0,76	19 of 2,06	270 of 29,29	922
1889	136 „ 16,71	149 „ 18,30	241 „ 29,61	1 „ 0,12	34 „ 4,18	253 „ 31,08	814
1890	121 „ 16,13	148 „ 19,73	204 „ 27,20	2 „ 0,27	24 „ 3,20	251 „ 33,47	750
1891	110 „ 14,57	185 „ 24,50	206 „ 27,29	4 „ 0,53	20 „ 2,65	230 „ 30,46	755
1892	133 „ 19,62	90 „ 13,28	196 „ 28,91	2 „ 0,20	19 „ 2,80	238 „ 35,10	678
1893	95 „ 17,15	41 „ 7,40	218 „ 39,35	3 „ 0,54	7 „ 1,26	190 „ 34,30	554

VI. VERDEELING DER ZIEKEN NAAR DEN LANDAARD EN VERHOUDING VAN HET AANTAL ZIEKEN ONDER ELKEN LANDAARD OP 100 MILITAIREN ¹⁾ (GEMIDDELDE LEGERSTERKTE.)

Bron: K. V.

Nombre des malades par nationalités.

Jaren. Années.	Landaard. <i>Nationalité.</i>					
	Europeanen. <i>Européens.</i>		Afrikanen. <i>Africains.</i>		Indigènes. Inlanders.	
	Aantal. <i>Nombre.</i>	Op 100 Eur. militairen. <i>Sur 100 soldats Eur.</i>	Aantal. <i>Nombre.</i>	Op 100 afr militairen. <i>Sur 100 soldats Afr.</i>	Aantal. <i>Nombre.</i>	Op 100 ind militairen. <i>Sur 100 sold. ind.</i>
	Ziektegevallen behandeld. <i>Cas de maladie traités.</i>					
1888	31 742	191	138	127	29 073	169
1889	31 437	195	115	98	27 641	159
1890	29 079	199	124	203	28 734	169
1891	25 828	178	637	269	26 370	144
1892	26 754	181	137	225	26 226	141
1893	27 980	185	108	161	26 687	141
	Afgekeurden. <i>Invalides.</i>					
1888	646	3,89	7	6,42	1 336	7,78
1889	954	5,91	8	6,84	1 254	7,21
1890	796	5,44	4	6,56	1 306	7,67
1891	688	4,74	3	1,27	1 142	6,25
1892	699	4,74	2	3,28	1 121	6,02
1893	598	3,95	—	—	1 329	7,—
	Overledenen. <i>Décédés.</i>					
1888	335	2,02	1	0,92	586	3,41
1889	337	2,09	1	0,85	476	2,74
1890	276	1,88	1	1,64	473	2,78
1891	290	2,00	10	4,13	455	2,49
1892	237	1,61	1	1,64	440	2,36
1893	170	1,12	1	1,49	383	2,02

¹⁾ Voor zoover ze onder toezicht stonden van officieren van gezondheid.

VII. WERVING IN NEDERLAND BIJ HET KOL. WERFDEPOT EN STERKTE DER KOLONIALE RESERVE.

Bron. K. V. *Recrutement aux Pays-Bas, et effectif de la réserve coloniale.*

Jaren. Années.	Bij het Koloniaal werfdepot. <i>Dépôt de recrutement.</i>					Koloniale reserve. <i>Réserve coloniale.</i>		
	Nederlanders. <i>Néerlandais.</i>			Vreemde- lingen. <i>Etrangers.</i>	Algemeen totaal. <i>Total général.</i>	Officieren. <i>Officiers.</i>	Minderen. <i>Autres.</i>	Totaal. <i>Total.</i>
	Overgeg. v. h. Ned. leger de l'armée <i>Néerland.</i>	Nieuw aan- geworven. <i>Autres.</i>	Totaal. <i>Total.</i>					
1884	1414		1 414	539	1 953	—	—	—
1885	490	851	1 341	320	1 661	—	—	—
1886	697	939	1 636	459	2 095	—	—	—
1887	671	764	1 435	404	1 839	—	—	—
1888	604	593	1 197	659	1 856	—	—	—
1889	451	464	915	401	1 316	—	—	—
1890	621	594	1 215	337	1 552	—	—	—
1891	686	768	1 454	418	1 872	12	179	191 ¹⁾
1892	550	925	1 475	526	2 001	15	361	376 ¹⁾
1893	473	1040	1 513	386	1 899	14	389	403 ²⁾
1894	*	*	*	*	*	16	426	242 ³⁾

¹⁾ Op 1° Augustus. ²⁾ Op 1 Juli. In 1893 werden 157 minderen naar Indië uitgezonden. ³⁾ Op 1 Juli. Hierbij nog te voegen het in Indië aanwezige personeel sterk 352 minderen.

VIII. AANVULLING IN NEDERLANDSCH INDIË MET UITZONDERING VAN DE WERVING IN INDIË EN DE REENGAGEMENTEN.

Bron K. V. *Complètement aux Indes à l'excl. du recrutement aux Indes et les réengagements.*

Jaren. Années.	Aangekomen suppletietroepen in Indië. <i>Recrues arrivées des Pays-Bas aux Indes.</i>					Teruggekeerd van desertie enz. <i>Retournés de désertion etc.</i>		
	Nederland- ders. <i>Néerlandais</i>	In % van het totaal. <i>% du Total.</i>	Vreemde- lingen. <i>Etrangers.</i>	In % van het totaal. <i>% du Total.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Europeanen en Afrikanen.	Anderen. <i>Autres.</i>	Totaal. <i>Total.</i>
1884	1 258	68	596	32	1 454	53	84	137
1885	1 483	78	412	22	1 895	56	90	146
1886	1 324	75	436	25	1 760	33	108	141
1887	1 573	79	414	21	1 987	28	96	124
1888	1 321	66	687	34	2 008	38	75	113
1889	902	70	381	30	1 283	40	96	136
1890	1 073	75	363	25	1 436	47	97	144
1891	1 232	78	242	22	1 574	40	103	143
1892	1 420	73	528	27	1 948	39	89	129
1893	1 334	76	322	24	1 656	45	88	133

Bron: K. V.

IX. AANVULLING IN INDIË VAN HET GETAL ONDEROFFICIEREN EN MANSCHAPPEN. *Recrutement aux Indes.*

	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893
Europeanen.....	170	145	203	225	196	169	171	208	153	170
Afrikanen.....	5	3	3	6	9	1	3	9	3	4
Amboineezen, Menadoneezen en Alfoeren.....	292	177	162	398	237	161	442	206	213	294
Javanen, Soendaneezen en Maleiers.....	2 684	1 886	2 685	3 388	2 636	2 192	1 934	2 587	1 290	1745
Madooreezen.....	98	59	56	43	94	129	147	120	71	43
Boegineezen.....	54	56	72	66	26	81	50	38	41	27
Totaal.....	3 294	2 326	3 181	4 126	3 198	2 733	2 747	3 168	1 771	2 283

Bron: K. V.

X. REËNGAGEMENTEN VAN 1—6 JAREN IN INDIË. *Réengagements de un à six ans aux Indes.*

Jaren. <i>Années.</i>	Europeanen. <i>Européens.</i>					Afrikanen. <i>Africains.</i>					Amboineezen en andere inlanders. <i>Amboinais et autres indigènes.</i>					Alle landaarden te zamen. <i>Total.</i>				
	voor 1 jaar. <i>1 an.</i>	voor 2jaren. <i>2 ans.</i>	voor 4jaren. <i>4 ans.</i>	voor 6jaren. <i>6 ans.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	voor 1 jaar. <i>1 an.</i>	voor 2jaren. <i>2 ans.</i>	voor 4jaren. <i>4 ans.</i>	voor 6jaren. <i>6 ans.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	voor 1 jaar. <i>1 an.</i>	voor 2jaren. <i>2 ans.</i>	voor 4jaren. <i>4 ans.</i>	voor 6jaren. <i>6 ans.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	voor 1 jaar. <i>1 an.</i>	voor 2jaren. <i>2 ans.</i>	voor 4jaren. <i>4 ans.</i>	voor 6jaren. <i>6 ans.</i>	Totaal generaal. <i>Total général.</i>
1884	40	629	36	632	1 337	1	15	2	6	24	136	335	80	574	1 125	177	979	118	1 212	2 486
1885	64	602	60	546	1 272	—	3	—	4	7	79	382	81	578	1 120	143	987	141	1 128	2 399
1886	71	625	51	542	1 289	2	10	3	3	18	71	337	76	519	1 003	144	972	130	1 064	2 310
1887	97	790	35	557	1 479	4	2	—	2	8	94	799	82	1 072	2 047	195	1 591	117	1 631	3 534
1888	68	922	47	605	1 642	2	9	—	3	14	96	783	95	972	1 946	166	1 714	142	1 580	3 602
1889	106	766	100	596	1 568	2	4	1	4	11	138	999	170	1 067	2 374	246	1 769	271	1 667	3 953
1890	104	777	163	468	1 512	3	1	—	8	13	128	1041	171	985	2 325	235	1 819	335	1 461	3 850
1891	122	856	166	465	1 609	—	4	—	4	8	144	1071	155	565	1 935	266	1 931	321	1 034	3 552
1892	185	819	192	560	1 756	—	—	1	2	3	200	1 234	201	723	2 358	385	2 053	394	1 285	4 117
1893	236	722	240	583	1 781	2	1	—	4	7	379	1 506	296	1 076	3 257	617	2 229	536	1 663	5 045

LEGER. *Armée.*

C. ZEEMACHT. *Marine.*

I. FORMATIE EN STERKTE VAN DE OORLOGSMARINE.

Formation et effectif de la marine.

Bron: K. V.

Jaren. ult°. Dec. <i>Années.</i>	Indisch eskader. <i>Escadre coloniale.</i>			Auxiliair eskader. <i>Escadre auxiliaire.</i>			Totaal aantal schepen. <i>Total des navires.</i>	Totale beman- ning. ¹⁾ <i>Total des équipages.</i>
	Aantal schepen. <i>Nombre de navires.</i>	Bemanning. <i>Equipages.</i>		Aantal schepen. <i>Nombre de navires.</i>	Bemanning. <i>Equipages.</i>			
		Euro- peanen. <i>Européens.</i>	Inlanders. <i>Indigènes.</i>		Euro- peanen. <i>Européens.</i>	Inlanders. <i>Indigènes.</i>		
<i>Formatie. Formation.</i>								
1884		1 681	828		946	220		3 695
1885		1 660	636		1 021	256		3 591
1886		1 511	647		1 021	256		3 452
1887		1 553	687		1 021	260		3 539
1888		1 555	689		1 021	260		3 514
1889		1 595	696		1 021	260		3 586
1890		1 495	653		1 021	256		3 439
1891		1 643	700		1 022	256		3 635
1892		1 630	706		1 032	252		3 634
1893		1 469	644		1 032	252		3 411
<i>Sterkte. Effectif.</i>								
1884	24	1 744	839	4	998	182	28	3 783
1885	22	1 879	736	4	833	172	26	3 637
1886	21	1 747	722	4	893	154	25	3 532
1887	22	1 618	758	4	960	244	26	3 597
1888	22	1 527	732	4	911	238	26	3 423
1889	23	1 539	705	4	841	208	27	3 307
1890	24	1 694	942	4	790	198	28	3 638
1891	25	1 825	956	4	849	243	29	3 887
1892	25	1 897	956	3	832	282	28	3 981
1893	22	1 746	851	4	1017	275	26	3 903

¹⁾ Onder deze totalen zijn, behalve het afzonderlijk opgegeven „Personeel aan wal”, ook nog begrepen die tijdelijk aan wal gedetacheerd of met speciale commissiën zijn belast, die verantwoord zijn onder de bemanningssterkte.

II. OVERZICHT VAN DE STERKTE DER GOUVERNEMENTS-MARINE OP 1 JANUARI 1894.

Bron: K. V.

Effectif de la marine coloniale au 1 Janvier 1894.

Soort en aantal van vaartuigen in dienst. <i>Nombre et espèce des bâtimens.</i>	Vuurmonden. <i>Bouches à feu.</i>	Bemanning. <i>Equipages.</i>			
		Bepaalde sterkte. <i>Formation.</i>		Aanwezige sterkte. <i>Effectif actuel.</i>	
		Europeanen. <i>Européens.</i>	Inlanders. <i>Indigènes.</i>	Europeanen. <i>Européens.</i>	Inlanders. <i>Indigènes.</i>
Zee­stoomers, <i>Bâtimens de mer: (vap.)</i> 14 schroef­stoom­schepen (<i>hél.</i>)	84	112	518	107	554
Rivier­stoomers, <i>Bâtimens de rivière: (vap.)</i> 5 rader­stoom­schepen (<i>roues.</i>)	21	22	122	21	127
Kleine zeil­vaartuigen, <i>Petits voiliers:</i> 10 advies­booten (<i>avisos</i>)	2 per boot.	—	110	—	107
Vast korps schepelingen . . . . <i>Equipage.</i>		134	640	128	681

VIII. Financiën. Finances.

I. ONTVANGSTEN EN UITGAVEN DER INDISCHE ADMINISTRATIE, ZOO IN INDIË ALS IN NEDERLAND
(IN MILLIOENEN GULDENS).Recettes et dépenses de l'administration coloniale, tant aux Indes qu'en Europe (Millions de florins).
Bron: S. C.

Dienstjaren. Exercices.	Ontvangsten. Recettes.				Uitgaven. Dépenses.			Percentsgewijze toeneming der: Augmentation, en %:				
	Middelen in Indië. Recettes aux Indes.	Middelen in Nederland. Recettes en Europe.	Uitkeering uit de saldo's van vroegere dienstena. Soldes de serv. antérieurs.	Totaal. Total.	Uitgaven in Indië. Dépenses aux Indes.	Uitgaven in Nederland. ¹⁾ Dépenses en Europe. ¹⁾	Totaal. Total.	ontvangsten. des recettes.		uitgaven. des dépenses.		
								Middelen in Indië. Recettes aux Indes.	Middelen in Nederland. Recettes en Europe.	Uitgaven in Indië. Dépenses aux Indes.	Uitgaven in Nederland. Dépenses en Europe	
Gemidd. 1867/71	63,5	58,8	—	122,4	82,2	18,8	101,1	*	*	*	*	
1872/76	82,9	57,0	9,7	149,6	106,2	25,0	131,2	30,42	-3,13	29,20	32,44	
1877/81	92,6	53,1	3,2	148,2	126,6	25,4	151,9	11,80	-6,85	19,20	1,60	
1882	92,8	37,5	—	130,3	124,7	24,9	149,6	0,21 ²⁾	-16,08 ²⁾	-2,35 ²⁾	5,51 ²⁾	
1883	98,4	43,2	—	141,6	125,4	24,6	150,0	6,03	15,06	0,56	-1,37	
1884	101,6	40,7	—	142,3	119,3	24,2	143,6	3,25	-5,38	-4,88	-1,29	
1885	100,4	33,6	—	134,0	107,1	23,8	130,9	-1,18	-17,47	-10,22	-1,62	
1886	96,9	34,4	—	131,3	106,3	22,6	128,9	-3,49	2,38	-0,75	-5,06	
1887	99,5	43,9	—	143,4	96,6	21,3	117,9	2,68	27,59	-9,13	-5,75	
1888	95,8	23,9	2	121,7	105,9	22,4	128,3	-3,71	-45,56	9,63	5,16	
1889	95,2	35,7	1,5	132,3	105,5	23,7	129,1	-0,73	49,37	-0,43	5,80	
1890	97,9	38,4	1,5	137,8	101,6	26,1	127,7	2,90	7,56	-3,68	10,49	
1891	98,7	16,9	0,7	116,4	105,7	24,9	130,6	0,76	-55,86	4,04	-4,58	
1892	102,1	24,6	0,6	127,3	111,9	24,1	136,0	3,45	45,21	5,87	-3,47	
1893	101,7	33,4	0,5	135,6	102,7	24,9	127,6	-0,39	35,77	-8,22	3,32	

1) Ongerekend de bijdragen aan 's Rijks middelen. Non compris les contributions au trésor de la métropole.

2) Berekend op de cijfers voor het jaar 1881.

II. VERZAMELING VAN DE UITKOMSTEN DER DIENSTEN 1867—93 (IN DUIZENDTALLEN GULDENS).
Récapitulation des services 1867—93 (Milliers de florins).

Bron: S. C.

Jaren. Années.	Ontv. Recettes.	Uitg. Dépenses.	Bijdragen aan 's Rijks middelen. Contrib. au trésor de la métropole.	Totaal der uitgaven. Total dépenses.	Saldo.		Percentsgewijze toeneming der: Augmentation en %:	
					Voordeelig. Bon solde.	Nadeelig. Déficit.	ontvang. des rec.	uitgaaf. des dép.
Gemidd. 1867/71	122 361	101 063	11 207	112 270	10 091	—	*	*
1872/76	149 585	131 185	12 945	144 130	7 027	1 572	22,25	20,84
1877/81	148 258	151 944	460	152 404	862	3 011	-0,90	5,75
1882	130 315	149 583	—	149 583	—	19 268	-5,43 ²⁾	-1,09
1883	141 627	149 964	—	149 964	—	8 337	8,68	0,25
1884	142 266	143 574	—	143 574	—	1 307	0,45	-4,26
1885	133 981	130 873	—	130 873	3 108	—	-5,82	-8,85
1886	131 259	128 885	—	128 885	2 374	—	-2,02	-1,52
1887	143 351	117 896	—	117 896	25 455	—	9,21	-8,53
1888	121 690	128 349	—	128 349	—	6 659	-15,11	8,80
1889	132 332	129 133	—	129 133	3 199	—	8,74	0,61
1890	137 789	127 737	—	127 737	10 053	—	4,12	-1,08
1891	116 397	130 639	—	130 639	—	14 242	-15,52	2,27
1892	127 268	135 993	—	135 993	—	8 725	9,34	4,10
1893	135 626	127 575	—	127 575	8 051	—	6,57	6,19
					142 143 ¹⁾	91 452 ¹⁾		

1) Totaal van 1867—1893. Totaux de 1867 à 1893.

2) Berekend op de cijfers van het jaar 1881.

III. STAAT VAN DE WERKELIJK GEDANE UITGAVEN VAN NEDERLANDSCH-INDIË IN DE JAREN 1888—1893

Bron: B. N. I.

Aperçu des dépenses du gouvernement

Hoofdstukken en afdelingen der begrooting. <i>Chapitres et sous-divisions de budget.</i>	1888		1889		1890	
	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan in Nederland. Dont aux Pays-Bas.	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan in Nederland. Dont aux Pays-Bas.	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan in Nederland. Dont aux Pays-Bas.
I. Regeering en hooge colleges. <i>Gouvernem., collèges.</i>						
1 Regeering. <i>Gouvernement</i>	786	118	677	32	676	30
2 Algemeene Rekenkamer. <i>Cour des Comptes</i>	404	—	408	—	410	—
II. Departement van Justicie. <i>Justice.</i>						
3 Kosten van het Departement. <i>Département</i>	116	—	115	—	114	—
4 Rechtswezen. <i>Justice</i>	2 393	5	2 404	6	2 511	7
5 Gevangenen en veroordeelden. <i>Prisons</i>	2 430	44	2 560	68	2 464	92
6 Verschillende uitgaven. <i>Divers</i>	381	3	384	3	390	3
III. Departement van Financiën. <i>Admin. des finances.</i>						
7 Kosten van het Departement. <i>Département</i>	829	—	822	—	803	—
8 Algemeene kassen ¹⁾ . <i>Caisses générales</i>	2 265	1 854	2 360	1 903	2 346	1 899
9 Inning der belastingen. <i>Recouvr. des impôts</i>	3 033	766	3 121	543	3 120	737
10 Verlofs- en non-activiteits-tractem., wachtg., onderstanden, pensioenen, enz. <i>Traitements, pensions etc.</i>	8 614	5 203	9 000	5 504	9 410	5 844
11 Verschillende uitgaven. <i>Divers</i>	784	187	950	204	885	209
IV. Departement van Binnenlandsch Bestuur. <i>Administration civile intérieure.</i>						
12 Kosten van het Departement. <i>Département</i>	193	—	193	—	192	—
13 Europeesch gewestelijk bestuur. <i>Adm. européenne</i>	5 118	7	5 111	10	5 226	13
14 Inlandsch bestuur. <i>Id. indigène</i>	7 284	—	7 580	—	7 532	—
15 Vorsten, grooten, gezanten, staatsgevangenen en dergelijken. <i>Princes et personnages indigènes</i> ...	2 787	—	2 802	—	2 775	—
16 Openbare orde en veiligheid. <i>Sûreté publique</i>	1 183	5	1 190	22	1 151	5
17 Landbouw en veeteelt. <i>Agriculture</i>	258	—	261	—	288	—
18 Landelijke inkomsten en andere grondlasten. <i>Imp. foncier</i>	1 711	—	1 603	—	1 543	—
19 Veeartsenijdienst. <i>Service Vétérinaire</i>	62	—	75	—	79	—
20 Topographisch-statist. opname. <i>Topographie statist.</i>	621	19	611	20	624	20
21 Koffie. <i>Café</i>	12 832	1 689	13 957	2 659	5 924	2 664
22 Suiker. <i>Sucre</i>	1 772	—	1 244	—	—	—
23 Kina. <i>Quinquina</i>	194	59	164	47	165	45
24 Boschwezen. <i>Forêts</i>	705	2	568	2	569	11
25 Beheer van 's lands civiele pakhuisen. <i>Magasins</i> ...	293	—	293	—	287	—
26 Pakketvaart. <i>Serv. de paquebots</i>	371	—	372	—	372	—
27 Transportkosten naar en uit Indië, reis- en verblijfkosten in Indië. <i>Indemn. de voyage</i>	922	216	986	235	1 057	229
28 Verschillende uitgaven. <i>Divers</i>	121	6	185	6	140	—
V. Departement van onderwijs, eeredienst en nijverheid. <i>Enseignement, cultes, industrie.</i>						
29 Kosten van het Departement. <i>Département</i>	126	—	123	—	125	—
30 Onderwijs voor Europeanen. <i>Enseign. p. Européens</i>	1 862	1	1 933	2	1 989	12
31 " " Inlanders. <i>Id. p. indigènes</i>	1 014	—	1 038	—	1 063	—

1) Hieronder begrepen rentebetaling en schuldaflossing van Indië aan Nederland, bedragende jaarlijks f 1 854 000.

2) In de begrotingen voor 1892—1895 wordt in de 5jarige overzichten de suiker niet opgenomen zoodat het

VERGELEKEN MET DE BEGROOTINGSCIJFERS VAN 1894 EN 1895 IN DUIZENDTALLEN GULDENS.

des Indes Néerl. en milliers de florins.

	1891		1892		1893 (voorl. cijfer.) <i>Chiffres.</i>		1894 Toegestaan. <i>Voté.</i>		1895 Raming. <i>Evaluation.</i>	
	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan in Nederland. Dont aux Pays-Bas.	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan in Nederland. Dont aux Pays-Bas.	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan in Nederland. Dont aux Pays-Bas.	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan in Nederland. Dont aux Pays-Bas.	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan in Nederland. Dont aux Pays-Bas.
1 Regeering. <i>Gouvernement</i>	703	25	708	20	773	113	739	33	744	37
2 Algemeene Rekenkamer. <i>Cour des Comptes</i>	408	—	404	—	396	—	390	—	390	—
II. Departement van Justicie. <i>Justice.</i>										
3 Kosten van het Departement. <i>Département</i>	114	—	115	—	114	—	109	—	109	—
4 Rechtswezen. <i>Justice</i>	2 546	6	2 604	3	2 545	5	2 600	6	2 595	6
5 Gevangenen en veroordeelden. <i>Prisons</i>	2 502	65	2 488	80	2 343	89	2 405	92	2 366	106
6 Verschillende uitgaven. <i>Divers</i>	388	3	388	3	461	3	468	4	468	4
III. Departement van Financiën. <i>Admin. des finances.</i>										
7 Kosten van het Departement. <i>Département</i>	821	—	839	—	843	—	813	—	831	—
8 Algemeene kassen ¹⁾ . <i>Caisses générales</i>	2 329	1 900	2 335	1 919	2 276	1 863	2 277	1 857	2 409	1 992
9 Inning der belastingen. <i>Recouvr. des impôts</i>	3 097	698	2 706	683	3 319	1 084	3 338	564	3 224	577
10 Verlofs- en non-activiteits-tractem., wachtg., onderstanden, pensioenen, enz. <i>Traitements, pensions etc.</i>	9 643	5 971	9 994	6 216	10 327	6 494	10 286	6 537	10 531	6 721
11 Verschillende uitgaven. <i>Divers</i>	900	216	755	108	827	101	1 013	196	1 013	196
IV. Departement van Binnenlandsch Bestuur. <i>Administration civile intérieure.</i>										
12 Kosten van het Departement. <i>Département</i>	193	—	197	—	197	—	194	—	193	—
13 Europeesch gewestelijk bestuur. <i>Adm. européenne</i>	5 251	11	5 380	13	5 449	8	5 455	43	5 443	9
14 Inlandsch bestuur. <i>Id. indigène</i>	6 985	—	6 929	—	7 897	—	7 349	—	7 549	—
15 Vorsten, grooten, gezanten, staatsgevangenen en dergelijken. <i>Princes et personnages indigènes</i> ...	2 804	—	2 759	—	2 860	—	2 900	—	2 893	—
16 Openbare orde en veiligheid. <i>Sûreté publique</i>	1 280	21	1 340	20	1 412	7	1 637	65	1 589	24
17 Landbouw en veeteelt. <i>Agriculture</i>	240	—	218	—	315	—	272	—	272	—
18 Landelijke inkomsten en andere grondlasten. <i>Imp. foncier</i>	1 556	—	1 659	—	1 657	—	1 613	—	1 661	—
19 Veeartsenijdienst. <i>Service Vétérinaire</i>	84	—	85	3	86	1	120	—	108	—
20 Topographisch-statist. opname. <i>Topographie statist.</i>	613	17	601	18	609	19	619	19	619	17
21 Koffie. <i>Café</i>	8 519	813	14 407	1 369	5 124	2 299	8 618	1 222	8 033	1 013
22 Suiker. <i>Sucre</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23 Kina. <i>Quinquina</i>	144	34	136	38	127	35	139	32	131	23
24 Boschwezen. <i>Forêts</i>	566	6	638	8	606	9	619	10	662	12
25 Beheer van 's lands civiele pakhuisen. <i>Magasins</i> ...	284	—	269	—	258	—	247	—	247	2
26 Pakketvaart. <i>Serv. de paquebots</i>	699	—	707	—	733	—	696	—	720	—
27 Transportkosten naar en uit Indië, reis- en verblijfkosten in Indië. <i>Indemn. de voyage</i>	1 055	290	1 092	310	1 120	366	1 065	310	1 042	320
28 Verschillende uitgaven. <i>Divers</i>	123	3	173	4	199	2	291	25	291	25
V. Departement van onderwijs, eeredienst en nijverheid. <i>Enseignement, cultes, industrie.</i>										
29 Kosten van het Departement. <i>Département</i>	125	—	126	—	126	—	119	—	121	—
30 Onderwijs voor Europeanen. <i>Enseign. p. Européens</i>	2 022	1	2 087	2	2 154	3	2 313	16	2 356	16
31 " " Inlanders. <i>Id. p. indigènes</i>	1 096	—	1 116	—	1 186	—	1 330	—	1 370	—

cijfer voor 1889 nog uit de begrooting voor 1891 is geput.

STAAT VAN DE WERKELIJK GEDANE UITGAVEN VAN NEDERLANDSCH-INDIË IN DE JAREN 1888—1893
Bron: B. N. I. *Aperçu des dépenses du gouvernement*

Hoofdstukken en afdelingen der begrooting. <i>Chapitres et sous-divisions du budget.</i>	1888		1889		1890	
	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan in Nederland. <i>Dont aux Pays-Bas.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan in Nederland. <i>Dont aux Pays-Bas.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan in Nederland. <i>Dont aux Pays-Bas.</i>
32 Kunsten en wetenschappen. <i>Beaux-arts, sciences..</i>	138	5	160	16	206	26
33 Eredienst. <i>Cultes.....</i>	597	5	589	7	600	1
34 Geneeskundige dienst. <i>Serv. médical.....</i>	1 707	135	1 703	148	2 019	142
35 Mijnwezen. <i>Mines.....</i>	300	38	307	29	307	30
36 Tin. <i>Etain.....</i>	2 580	282	2 637	277	3 379	319
37 Steenkolen. <i>Houille.....</i>	—	—	—	—	—	—
38 Zout. <i>Sel.....</i>	2 509	—	2 179	—	2 151	—
39 Verschillende uitgaven. <i>Divers.....</i>	315	57	298	72	322	63
VI. Departement der Burgerlijke openbare werken.						
<i>Travaux publics.</i>						
40 Kosten van het Departement. <i>Département.....</i>	138	—	144	—	147	—
41 Personeel van den waterstaat en der burgerlijke openbare werken. <i>Pers. des travaux publics.....</i>	977	—	979	—	1 152	—
42 Openbare werken. <i>Travaux publics.....</i>	540	540	858	858	1 519	1 519
43 Onderh. en herst. van gebouwen. <i>Entret. de bâtieses.</i>	918	—	836	—	902	—
44 Onderh. en herst. van bevoeiingsw., bruggen, wegen en and. waterstaatswerken. <i>Id. de ponts et chauss.</i>	1 701	—	1 661	—	1 654	—
45 Vern. van- en nieuwe w. aan geb. <i>Renouv. de bâtieses.</i>	1 302	—	977	—	1 121	—
46 Vernieuwing van- en nieuwe werken aan bruggen, wegen, enz. <i>Idem de ponts et chauss.....</i>	1 896	—	2 248	—	2 551	—
47 Post- en telegraafdienst. <i>Postes, télégraphes.....</i>	3 091	1 321	2 027	197	2 014	222
48 Spoorwegen. <i>Chemins de fer.....</i>	8 667	2 365	8 925	2 447	11 189	3 169
49 Verschillende uitgaven. <i>Divers.....</i>	1 310	—	1 290	—	1 295	1
VII. Departement van Oorlog. <i>Guerre et armée.</i>						
50 Kosten van het Departement. <i>Département.....</i>	432	—	438	—	459	—
51 Kosten van de administratie. <i>Administration.....</i>	730	—	720	—	739	—
52 Traktementen, soldijen enz. <i>Traitements, soldes.</i>	9 149	340	9 385	339	9 257	344
53 Materieel. <i>Matériel.....</i>	2 296	2 066	2 415	2 048	2 674	2 159
54 Geniewerken. <i>Génie.....</i>	1 735	—	1 658	—	1 794	—
55 Geneeskundige dienst. <i>Serv. médical.....</i>	1 477	—	1 466	—	1 483	—
56 Militaire inrichtingen. <i>Etablissements militaires..</i>	648	368	632	344	639	357
57 Levensmiddelen, brand- en lichtstoffen, fourages, kleeding, enz. <i>Fournitures.....</i>	5 571	—	5 313	—	5 117	—
58 Vervoer te water en te land van personen, goederen, paarden en vee. <i>Transports.....</i>	4 350	1 695	3 607	1 368	4 097	1 701
59 Expeditiën en troepen te velde. <i>Campagnes.....</i>	408	—	456	—	1 121	—
60 Verschillende uitgaven. <i>Divers.....</i>	1 924	5	1 686	5	1 724	3
VIII. Departement van Marine. <i>Marine.</i>						
61 Kosten van het Departement. <i>Département.....</i>	210	—	211	—	206	—
62 Maritieme etabliss. en magazijnen. <i>Etabl. magasins.</i>	889	2	858	2	899	2
63 Geograph. en hydrogr. dienst. <i>Serv. géogr. et hydrogr.</i>	127	—	123	—	139	—
64 Haveninrichtingen. <i>Ports.....</i>	158	—	163	—	164	—
65 Bekening, kustverlicht. en loodsw. <i>Balisage etc.</i>	490	—	473	—	434	—
66 Personeel der zeemacht. <i>Personnel de la marine..</i>	3 438	1 919	3 425	1 919	3 552	1 886
67 Materieel der zeemacht. <i>Matériel de la marine...</i>	3 822	2 300	3 639	2 310	4 091	2 274
68 Reis-, verblijf- en transportkosten. <i>Transports.....</i>	160	—	172	—	228	—
69 Verschillende uitgaven. <i>Divers.....</i>	112	4	141	4	31	1
Totaal. ¹⁾ <i>Total.....</i>	128 349	22 419	129 133	23 655	127 736	26 135

¹⁾ Als totalen zijn ingevuld de door de Algem. Rekenkamer gerectificeerde cijfers.

VERGELEKEN MET DE BEGROOTINGSCIJFERS VAN 1894 EN 1895 IN DUIZENDTALLEN GULDENS. (VERVOLG.)
des Indes Néerland. en milliers de florins. (Suite.)

	1891		1892		1893 (voorloopig cijfer).		1894 (Toegestaan. <i>Volé</i>)		1895 (Geraamd.) (<i>Evaluation.</i>)	
	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan in Nederland. <i>Dont aux Pays-Bas.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan in Nederland. <i>Dont aux Pays-Bas.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan in Nederland. <i>Dont aux Pays-Bas.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan in Nederland. <i>Dont aux Pays-Bas.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan in Nederland. <i>Dont aux Pays-Bas.</i>
	191	7	185	7	186	6	179	11	174	12
	592	1	594	5	626	1	633	9	637	9
	2 121	187	2 036	172	2 101	170	2 090	147	2 119	170
	310	34	340	46	363	46	355	36	349	30
	3 742	351	4 066	365	3 823	323	3 301	336	3 693	385
	—	—	483	297	825	31	887	68	1 420	68
	2 673	1	2 289	—	2 473	—	2 440	—	2 448	—
	307	50	332	73	312	57	431	99	443	104
VI. Departement der Burgerlijke openbare werken.										
<i>Travaux publics.</i>										
40 Kosten van het Departement. <i>Département.....</i>	150	—	152	—	149	—	144	—	144	—
41 Personeel van den waterstaat en der burgerlijke openbare werken. <i>Pers. des travaux publics.....</i>	1 198	—	1 210	—	1 240	—	1 238	—	1 243	—
42 Openbare werken. <i>Travaux publics.....</i>	777	777	429	429	881	881	660	660	841	841
43 Onderh. en herst. van gebouwen. <i>Entret. de bâtieses.</i>	904	—	834	—	825	—	900	—	845	—
44 Onderh. en herst. van bevoeiingsw., bruggen, wegen en and. waterstaatswerken. <i>Id. de ponts et chauss.</i>	1 896	—	1 789	—	1 980	—	1 890	—	2 004	—
45 Vern. van- en nieuwe w. aan geb. <i>Renouv. de bâtieses.</i>	897	—	1 042	—	1 122	—	2 404	—	2 176	—
46 Vernieuwing van- en nieuwe werken aan bruggen, wegen, enz. <i>Idem de ponts et chauss.....</i>	3 684	—	3 554	—	3 586	—	8 016	—	6 636	—
47 Post- en telegraafdienst. <i>Postes, télégraphes.....</i>	2 155	271	2 896	1 013	1 963	235	2 176	254	2 184	249
48 Spoorwegen. <i>Chemins de fer.....</i>	13 283	4 610	12 687	3 257	11 263	2 664	13 647	3 965	11 128	2 311
49 Verschillende uitgaven. <i>Divers.....</i>	1 340	1	1 345	2	1 351	5	1 500	5	1 517	5
VII. Departement van Oorlog. <i>Guerre et armée.</i>										
50 Kosten van het Departement. <i>Département.....</i>	529	—	528	—	508	—	478	—	477	—
51 Kosten van de administratie. <i>Administration.....</i>	734	—	745	—	753	—	922	—	919	—
52 Traktementen, soldijen enz. <i>Traitements, soldes.</i>	9 545	345	9 523	394	9 475	454	9 918	429	9 836	460
53 Materieel. <i>Matériel.....</i>	2 317	1 934	2 199	1 995	2 438	2 063	2 421	2 043	2 653	2 300
54 Geniewerken. <i>Génie.....</i>	1 603	—	1 586	—	1 531	—	1 532	—	1 420	—
55 Geneeskundige dienst. <i>Serv. médical.....</i>	1 521	—	1 570	—	1 615	—	1 557	—	1 561	—
56 Militaire inrichtingen. <i>Etablissements militaires..</i>	639	348	591	312	645	371	707	403	673	385
57 Levensmiddelen, brand- en lichtstoffen, fourages, kleeding, enz. <i>Fournitures.....</i>	5 139	—	5 280	—	5 167	—	5 102	—	5 033	—
58 Vervoer te water en te land van personen, goederen, paarden en vee. <i>Transports.....</i>	3 887	1 716	4 082	1 834	4 047	1 667	3 856	1 709	3 904	1 659
59 Expeditiën en troepen te velde. <i>Campagnes.....</i>	462	—	514	—	552	—	405	—	725	—
60 Verschillende uitgaven. <i>Divers.....</i>	1 625	9	1 543	22	1 651	5	1 835	50	2 221	50
VIII. Departement van Marine. <i>Marine.</i>										
61 Kosten van het Departement. <i>Département.....</i>	200	—	204	—	203	—	209	—	205	—
62 Maritieme etabliss. en magazijnen. <i>Etabl. magasins.</i>	732	2	634	2	581	2	557	2	545	2
63 Geograph. en hydrogr. dienst. <i>Serv. géogr. et hydrogr.</i>	123	—	119	—	124	—	147	20	90	22
64 Haveninrichtingen. <i>Ports.....</i>	164	—	168	—	175	—	180	—	174	—
65 Bekening, kustverlicht. en loodsw. <i>Balisage etc.</i>	476	—	491	—	467	—	416	—	432	—
66 Personeel der zeemacht. <i>Personnel de la marine..</i>	3 610	1 958	3 545	1 901	3 471	1 898	3 525	1 789	3 369	1 742
67 Materieel der zeemacht. <i>Matériel de la marine...</i>	3 581	2 253	2 624	1 199	2 738	1 394	2 764	1 295	3 010	1 331
68 Reis-, verblijf- en transportkosten. <i>Transports.....</i>	219	—	204	—	255	—	144	—	219	—
69 Verschillende uitgaven. <i>Divers.....</i>	45	—	65	—	18	—	215	50	215	50
Totaal. ¹⁾ <i>Total.....</i>	130 638	24 939	135 993	24 132	127 575	24 879	139 079	24 406	136 790	23 249

IV. OVERZICHT VAN DE OPBRENGST DER VOORNAAMSTE MIDDELEN SEDERT 1867. ¹⁾ (IN DUIZENDTALLEN GULDENS.
Bron: B. N. I.

Jaren. <i>Années.</i>	Belastingen. <i>Impôts.</i>							
	Directe belastingen. <i>Imp. directs.</i>							
	Landrente. <i>Imp. foncier. (indigènes.)</i>	Verponding. <i>Imp. fonc. (non-indig.)</i>	Bedrijfsbelasting. <i>Imp. sur les affaires.</i>		Personeele belasting. <i>Imp. personnel.</i>	Belasting op paarden en rijtuigen. <i>Chevaux et voitures.</i>	Vendu- recht. <i>Ventes publ.</i>	Hoofdgeld Inl. <i>Capitation (indigènes.)</i>
		Inl. en Vr. O. <i>Orienteaux.</i>	Europ. <i>Europ.</i>					
Gemidd. 1867/71	12 574	1 036	949	—	—	284	490	—
1872/76	15 084	1 302	1 315	—	—	367	739	—
1877/81	17 076	1 614	2 289	387	432	321	748	—
1882	18 038	1 589	2 649	682	742	204	702	1 125
1883	17 186	1 711	2 645	754	747	212	639	2 305
1884	19 574	1 919	2 841	859	765	217	644	2 465
1885	19 311	1 806	3 012	753	836	115	623	2 525
1886	19 595	1 873	3 075	784	862	125	603	2 695
1887	19 356	1 705	3 094	719	858	158	773	2 686
1888	17 047	1 642	2 921	805	831	175	644	2 713
1889	15 832	1 669	2 918	824	867	195	576	2 690
1890	14 951	1 912	2 774	918	873	205	640	2 701
1891	15 128	1 859	2 782	941	879	219	812	2 758
1892	15 971	1 876	2 891	821	879	243	859	2 762
1893 ²⁾	15 880	1 921	2 778	925	844	246	783	2 823
1894 ³⁾	16 162	1 825	2 627	913	877	230	721	2 800
1895 ³⁾	16 664	1 898	2 770	853	860	244	837	2 876

Als boven,

Jaren. <i>Années.</i>	Inkomsten uit den verkoop van <i>Vente des produits du Gouvernement</i>							
	Suiker. <i>Sucre.</i>		Kina. <i>Quinquina.</i>		Tin. <i>Etain.</i>		Andere producten. <i>Autres produits.</i>	Inkomsten uit bosschen. <i>Revenus des forêts de l'Etat.</i>
	Totaal. <i>Total.</i>	In Neder- land. <i>Dont aux Pays-Bas.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	In Neder- land. <i>Dont aux Pays-Bas.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	In Neder- land. <i>Dont aux Pays-Bas.</i>		
Gemidd. 1867/71	20 736	14 751	0,4	0,4	6 378	5 864	709	426
1872/76	13 176	2 554	47	47	5 887	5 305	205	459
1877/81	10 399	3	163	163	4 457	3 919	46	827
1882	8 660	—	243	243	6 108	5 601	—	958
1883	7 870	—	336	336	5 351	4 786	—	986
1884	6 784	—	361	347	4 781	4 262	—	1 337
1885	6 331	—	389	372	4 923	4 640	—	1 230
1886	5 286	—	308	306	5 215	5 165	—	744
1887	3 331	—	286	285	6 434	6 057	—	798
1888	2 665	—	301	298	6 706	6 244	—	710
1889	589	—	246	243	5 804	5 321	—	663
1890	295	—	263	261	6 531	6 053	—	899
1891	200	—	190	188	6 364	5 905	—	788
1892	452	—	236	233	7 539	7 035	—	1 110
1893 ²⁾	561	—	134	134	6 682	6 175	—	1 460
1894 ³⁾	423	—	140	139	7 530	7 051	1 145	1 470
1895 ³⁾	423	—	145	144	6 336	5 725	1 530	1 780

¹⁾ NB. Deze cijfers zijn verkregen door in de bijlagen der Kol. Begrotingen telkens al de posten van werke-
ontbreken in de bijlagen enkele kleine posten. ²⁾ Voorloopig. ³⁾ Raming. ⁴⁾ De accijnzen in 1874 ad ruim

Rendement des principales sources de revenu. (Milliers de flor.)

Zegel, successie- en overschrijv. recht. <i>Timbre, succ. transferts.</i>	In en- uit- voerrechten. <i>Douanes.</i>	Verschillende andere belastingen. <i>Autres imp.</i>	Monopolies. <i>Monopoles.</i>			Inkomsten uit den verkoop van koffie. <i>Produit du café.</i>	
			Opium.	Andere ver- pachte mid- delen, daarbij eenige ver- huurde midd. <i>Autres monop. afferchés.</i>	Zoutincl. pacht in Oost-Sum. en belasting Grobogan. <i>Sel.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Waarvan in Nederland. <i>Dont aux Pays-Bas.</i>
979	6 330	1 362	12 062	2 186	6 157	44 187	36 104
1 352	8 440 ⁴⁾	2 253	14 051	2 326	6 358	59 513	47 592
1 422	8 610	2 445	17 338	2 860	7 047	58 879	47 589
1 255	9 307	2 701	18 132	3 504	7 124	36 596	29 818
1 392	10 007	2 621	18 356	4 339	6 987	46 033	36 151
1 359	10 012	2 668	20 599	4 186	7 351	40 389	33 781
1 296	9 421	2 771	19 810	4 543	7 468	33 568	26 455
1 627	8 532	2 801	18 961	4 925	7 453	33 438	26 952
1 394	8 046	4 173	18 722	4 566	7 805	46 387	35 976
1 396	8 192	4 098	17 898	4 640	7 658	26 143	15 967
1 475	8 826	4 617	18 387	5 017	7 880	37 457	28 649
1 597	8 754	4 712	18 538	4 958	8 294	40 552	30 577
1 649	9 670	4 759	19 262	5 193	8 087	18 343	9 069
1 709	9 757	5 349	19 066	4 312	8 312	26 189	15 656
1 836	9 802	6 200	17 734	3 986	8 769	35 500	25 451
1 798	10 500	6 494	17 963	4 239	8 388	20 861	11 816
1 867	10 632	7 440	18 068	4 128	8 596	20 518	11 370

vervolg. *Suite.*

Haven- loods- en anker- gelden. <i>Droits de port, de rade, pilotage.</i>	Post- en telegraaf- dienst. <i>Postes et télégraphes.</i>	Spoorwegen. <i>Voies ferrées.</i>		School- gelden. <i>Rémunér. scolaires.</i>	Afstand van grond. <i>Cessions de terrains.</i>	Ontvangsten van verschillenden aard. <i>Recettes diverses.</i>	
		Totaal.	Daarvan in Nederland. <i>Dont aux Pays-Bas.</i>			Totaal. <i>Total.</i>	In Nederland. <i>Dont aux Pays-Bas.</i>
170	707	94	94	149	271	2 575	312
219	1 081	617	617	213	484	12 183	8 999
277	1 307	1 542	803	303	511	6 254	3 088
411	1 281	3 281	1 126	300	604	3 860	707
450	1 312	4 127	1 188	326	555	3 933	560
455	1 346	5 547	1 232	350	627	4 239	662
480	1 352	5 645	1 221	344	703	4 160	909
400	1 323	5 568	1 027	337	689	3 416	694
390	1 348	5 382	893	340	778	3 511	686
387	1 392	5 638	838	337	770	5 778	2 528
435	1 482	5 920	838	351	922	5 046	2 108
398	1 517	6 366	786	366	1082	5 725	2 174
548	1 664	7 536	925	377	1 102	4 712	1 578
546	1 743	8 331	1 076	400	1 188	4 716	1 147
565	1 739	8 540	1 031	428	1 102	4 387	1 085
540	1 798	9 186	965	400	1 325	4 687	1 222
560	1 808	9 573	890	423	1 386	4 501	1 089

lijke ontvangst, die te zamen de door ons gekozen hoofden van inkomst vormen, bijeen te tellen. Hier en daar
f 300 000 inbegrepen. ⁵⁾ Hieronder de uitkeeringen uit de saldo's, c. f. tabel I. blz. 89.

V. OPBRENGST DER MIDDELEN NAAR DE VERSCHILLENDE RUBRIEKEN (VOLGENS DE GROEPEERING DER VORIGE TABEL).¹⁾

Bron: B. N. I.

Recettes, par groupes principaux de ressources.

	1867		1872		1877		1882		1887		1889	
	Bedrag. Montant.	In pCt. van het totaal. % du total.	Bedrag. Montant.	In pCt. van het totaal. % du total.	Bedrag. Montant.	In pCt. van het totaal. % du total.	Bedrag. Montant.	In pCt. van het totaal. % du total.	Bedrag. Montant.	In pCt. van het totaal. % du total.	Bedrag. Montant.	In pCt. van het totaal. % du total.
	× f 1000		× f 1000		× f 1000		× f 1000		× f 1000		× f 1000	
Belastingen. <i>Impôts</i>	23 153	19,9	28 469	21,7	32 614	20,0	38 994	30,0	42 960	30,0	40 489	31,0
Monopoliën. <i>Monopoles</i>	18 532	15,9	22 646	17,3	25 997	15,9	28 760	22,1	31 093	21,7	31 284	23,9
Producten. <i>Vente de produits</i> ..	71 558	61,4	74 180	56,6	88 946	54,6	51 607	39,7	56 437	39,5	44 113	33,7
Andere middelen. <i>Autres ressourc.</i>	3 224	2,8	5 746	4,4	15 436	9,5	10 695	8,2	12 548	8,8	14 820	11,4
Totaal. <i>Total</i>	116 468	100,0	131 041	100,0	162 992	100,0	130 055	100,0	143 038	100,0	130 706	100,0

	1890		1891		1892		1893 (Voorloopig cijf.)		1894 (Ram. Eval.)		1895 (Ram. Eval.)	
	Bedrag. Montant.	In pCt. van het totaal. % du total.	Bedrag. Montant.	In pCt. van het totaal. % du total.	Bedrag. Montant.	In pCt. van het totaal. % du total.	Bedrag. Montant.	In pCt. van het totaal. % du total.	Bedrag. Montant.	In pCt. van het totaal. % du total.	Bedrag. Montant.	In pCt. van het totaal. % du total.
	× f 1000		× f 1000		× f 1000		× f 1000		× f 1000		× f 1000	
Belastingen. <i>Impôts</i>	40 037	29,5	41 456	35,8	43 116	33,9	44 038	32,5	44 947	35,9	46 941	37,0
Monopoliën. <i>Monopoles</i>	31 790	23,4	32 543	28,1	31 691	24,9	30 480	22,4	30 590	24,5	30 730	24,3
Producten. <i>Vente de produits</i> ..	47 641	35,0	25 098	21,7	34 416	27,0	42 876	31,6	30 099	24,1	28 982	22,9
Andere middelen. <i>Autres ressourc.</i>	16 352	12,1	16 728	14,4	18 033	14,2	18 220	13,5	19 406	15,5	20 030	15,8
Totaal. <i>Total</i>	135 820	100,0	115 825	100,0	127 257	100,0	135 615	100,0	125 041	100,0	126 684	100,—

¹⁾ Daar de getallen verkregen zijn uit de opsomming der nog niet door de algemeene Rekenkamer gerectificeerde en niet geheel volledige posten van werkelijke ontvangst, verschillen deze totalen met de zuivere totalen van ontvangst op blz. 89.

VI. BUITENBEZITTINGEN. *Possessions hors Java et Madoura.*

Middencijfers uit de opbrengst der voornaamste belastingen en bronnen van inkomsten gedurende 1889 tot en met 1893.

Produit moyen des princ. ressources, années 1889—93.

Bronnen: K. V. en B. N. I.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Directe belastingen. <i>Impôts dir.</i>	In- en uitvoer- rechten. <i>Douanes.</i>	Inkomsten uit producten. <i>Vente de prod.</i>	Inkomsten uit ver- pachtingen. <i>Fermes.</i>	Inkomsten uit verkoop van zout. <i>Vente du sel.</i>	Totaal. <i>Total.</i>
	× 1000 f	× 1000 f	× 1000 f	× 1000 f	× 1000 f	× 1000 f
Sumatra's Westkust	117	587	3 675	587	352	5 318
Benkoelen	148	1	—	42	65	255
Lampongsche Distrikten....	161	6	—	—	45	211
Palembang.....	1016	233	—	169	247	1 665
Oostkust van Sumatra	529	718	—	2 914	—	4 162
Atjeh en Onderhoorigheden..	101	—	—	319	—	419
Riouw „ „ ..	65	4	—	975	—	1 043
Banka „ „ ..	16	47	5 608	264	47	5 982
Billiton.....	35	55	173	271	—	534
West. Afd. van Borneo.....	57	118	—	227	166	567
Zuid. en Oost. Afd. v. Borneo.	379	77	—	59	302	818
Celebes en Onderhoorigheden.	415	—	—	280	—	696
Menado	280	—	502	43	—	824
Amboina	171	—	—	122	—	294
Ternate	10	—	—	6	—	16
Timor en Onderhoorigheden.	6	—	—	8	—	14
Bali en Lombok.....	105	—	—	121	—	226
Totaal....Total.....	f 3 611	f 1 846	f 9 958	f 6 407	f 1 224	f 23 046
Aandeel der buiten- bezittingen in andere belastingen.	Zegelbelasting					207
	Recht op de overschrijving van vaste goederen. (Gemidd. in 1890—93).....					80
<i>Autres revenus (part des possessions extérieures à leur rendement.)</i>	Recht van successie en overgang. (Gemidd. in 1892—93).....					7
	Haven- en anker gelden.....					51
	Accijns op de tabak					15
	„ „ „ petroleum					139
	Registratie van werk-contracten op Sumatra's Oostk. en Banda eil.					56
	Totaal generaal.... Total général.....					f 23 601

VII. PRODUCTEN. ¹⁾ *Produits.*

1. Cijns over den Gouvernements-suikerrietaanplant. ²⁾

Redevance pour plantations de canne à sucre.

Bron: B. N. I.

Jaren. <i>Années.</i>	Opbrengst. <i>Recettes.</i>	Jaren. <i>Années.</i>	Opbrengst. <i>Recettes.</i>
1874	f 4 265 627	1884	f 2 317 111
1875	3 945 663	1885	2 036 536
1876	3 918 880	1886	1 636 509
1877	4 015 269	1887	797 732
1878	4 019 750	1888	589 468
1879	4 011 456	1889	506 211
1880	3 707 420	1890	295 062
1881	3 401 847	1891	200 354
1882	3 073 124	1892	432 300
1883	2 743 460	1893	561 423

¹⁾ Een overzicht der sedert 1851 in Nederland verkochte Gouvernements-producten vindt men in de Jaarcijfers over 1893 (Binnenland), bladz. 200—201.

²⁾ Met inbegrip van den cijns van den vrijen aanplant.

2. Koffie. *Café.*

Opbrengst van geveilde Java-, Menado- en Padang-koffie en netto-opbrengst per picol der in Nederland geveilde koffie. ¹⁾
Ventes de café, recette totale et par picol.

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Java-Koffie. <i>Café de Java.</i>			Menado-Koffie. <i>Café de Menado.</i>		Padang-Koffie. <i>Café de Padang.</i>	
	Opbrengst in Nederl. ²⁾ <i>Recette aux Pays-Bas.</i>		Opbrengst in Indië. ⁴⁾ <i>Recette aux Indes.</i>	Opbrengst in Nederl. <i>Recette aux Pays-Bas.</i>		Opbrengst. <i>Recette.</i>	
	Totaal. <i>Total.</i>	Netto p. picol (berek. over de afgesch. hoeveelh.) ³⁾		Totaal. <i>Total.</i>	Netto p. picol (berek. over de afgesch. hoeveelheid.)	1e soort. <i>1e qual.</i>	2e soort. <i>2e qual.</i>
	× f 1000		× f 1000	× f 1000		× f 1000	× f 1000
1884	32 886	f 31,29	2 853	660	f 58,40	3 690	25
1885	25 642	27,69	2 733	712	59,14	4 106	35
1886	25 376	32,75	3 844	1 569	52,94	2 594	18
1887	34 395	54,57	5 557	968	62,37	4 589	47
1888	15 177	45,72	4 917	576	58,40	5 123	57
1889	27 805	57,81	5 730	840	71,19	2 967	20
1890	28 555	61,85	6 479	1 001	69,39	3 367	27
1891	8 652	63,45	5 299	416	74,55	3 838	23
1892	15 655	60,92	6 201	—	—	4 105	47
1893	24 958	58,60	6 214	475	82,93	3 929	51

¹⁾ De bruto-opbrengst per picol van alle koffie-soorten zie onder Handel en Scheepvaart blz. 62.

²⁾ Veilingsprijs met bijberekening der door de koopers te vergoeden 1 % veilingskosten (zie tabel 4) doch na aftrekking van het rabat voor contante betaling à 1½ %.

³⁾ Na aftrekking van de bruto-opbrengst alléén van de kosten van afschepping, vervoer en verkoop.

⁴⁾ Hier worden telken jare 100 000 picols verkocht.

3. Tin (Banka). *Etain de Banca.*

Ingeleverde en verkochte hoeveelheden, kosten en winstberekening.
Quantités livrées et vendues, frais, et gains.

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Bij 's lands pakhuizen ingeleverd. Picols. <i>Livré en magasin au Govt.</i>	Uitgaven in Indië tot den afscheep. <i>Frais jusqu'à l'embarquement.</i>	Gezam. kosten per picol. <i>Total frais par picol.</i>	In Ned. verkocht. <i>Vendu aux P.-Bas.</i>	
				Aantal picols bij afscheep. <i>Picols poids brut.</i>	Br.-opb. p. pic. ber. over de afg. hoef. <i>Rendement brut p. picol.</i>
1884	74 510	f 1 917 200	f 28,74	67 008	f 61,64
1885	76 552	1 831 270	27,04	70 020	64,41
1886	77 090	1 736 683	26,00	70 005	71,83
1887	84 397	1 898 150	26,14	70 014	83,83
1888	65 964	1 708 338	29,52	70 185	84,64
1889	89 691	2 179 469	27,62	75 129	68,96
1890	107 190	2 472 479	23,06 ⁵⁾	85 057	69,26
1891	93 623	2 438 614	26,05	85 265	67,01
1892	121 736	3 053 806	25,09	100 052	68,41
1893	119 513	3 116 190	26,07	90 002	64,52

4. Overzicht van den overvoer, de opbrengst, de veiling- en andere kosten en de verkoop-commissie van de Gouvernements-producten.

Aperçu du transport, des recettes, des frais de vente des produits du Gouvernement.

Bronnen: V. N. H. en K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Voor vervoer der producten ingehuurd: <i>Affrété pour transp. de prod.:</i>		Totale opbrengst der veilingen. (zie noot ²⁾ van tabel 2) <i>Produit total des ventes.</i>	Veilingskosten door koopers vergoed. <i>Frais de vente remboursés par les acheteurs.</i>	Onkosten van afscheppen, vracht-, zee- en brand-assurantie, enz. <i>Frais non remboursés.</i>	Verkoop-commissie. <i>Courtages.</i>
	lasten in zeilschepen. <i>Voiliers (lasts).</i>	lasten in stoomschepen. <i>Vapeurs (lasts).</i>				
1884	17 148	14 586	f 38 155 294	f 383 037	f 3 947 299	f 741 773
1885	4 236	13 739	31 366 469	315 198	3 321 994	470 497
1886	8 764	13 004	32 409 164	325 667	2 959 064	486 137
1887	2 401	14 542	41 700 217	419 062	2 639 148	625 503
1888	435	10 825	22 295 511	224 044	1 564 431	334 433
1889	4 643	14 526	34 208 915	343 723	2 269 617	513 134
1890	4 275	7 696	35 870 909	360 479	2 254 748	350 648
1891	485	10 180	15 160 329	152 343	855 862	227 405
1892	124	9 236	22 923 076	230 364	1 328 376	343 846
1893	4 440	13 083	31 596 666	317 364	1 993 512	473 679

VIII. BELASTINGEN. *Impôts et corvées.*

1. Heerendiensten. *Corvées.*

Heerendienstplichtigen ter beschikking van het Gouvernement op Java en Madoera met uitz. van Soerakarta en Djokjokarta; aantal betalers van het Hoofdgeld en aantal werkelijk gevorderde dagdiensten ter zake van algemeene en bijzondere diensten.
(Gemeentelijke heerendiensten niet inbegrepen.)

Corvéables du Gov., individus payant la capitation de fl. 1, et nombre de journées de corvée générale et spéciale fournies. Non compris les corvées communales.

I. In gewesten welke in 1893 voor het geheele jaar of voor een gedeelte daarvan nog vielen onder de algemeene heerendienstregeling.

Dans les provinces où le règlement général sur les corvées était encore en vigueur en 1893.

Bron: K. V.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Inl. bevolk. mann. gesl. primo Jan. 1893. <i>Pop. indig. masc. 1° Janv. 1893.</i>	Dienstplichtigen van hoogstens <i>Corvéables à</i>			Totaal Heerendienstplichtigen. <i>Total corvéables.</i>	Betalers van het Hoofdgeld à f 1. ³⁾ <i>Payants la capitation de rachat.</i>	Totaal geprest. dagdiensten. <i>Total journées de corvée fournies.</i>
		42 dagen. <i>42 jours.</i>	21 dagen. <i>21 jours.</i>	10 dagen. <i>10 jours.</i>			
Bantam... ¹⁾	305 568	109 893	—	—	109 893	97 526	297 800
Batavia....	522 275	234 864	—	—	234 864	—	1 302 208
Cheribon... ²⁾	643 828	137 670	52 968	28 317	218 955	204 983	1 166 848
Tagal.....	536 773	81 188	19 405	20 886	121 479	122 533	1 394 458
Pekalongan.	268 433	51 543	17 549	—	69 092	69 499	440 409
Semarang...	685 223	198 762	16 366	1 352	216 480	207 814	1 717 641
Japara....	441 261	106 771	3 558	5 652	115 981	121 623	768 507
Soerabaja..	1 005 526	185 241	55 999	70 523	311 763	341 622	2 422 171
Pasoeroean.	468 886	72 515	58 633	10 163	141 311	156 003	1 366 176
Probolinggo.	262 336	44 102	24 914	23 068	92 084	94 664	647 732
Besoeki....	339 305	88 534	8 374	7 462	104 370	104 370	821 288
Madioen....	525 018	79 620	19 345	9 526	108 491	109 752	813 397
Kediri....	570 822	91 745	36 221	9 266	137 232	137 232	1 068 601
Madoera....	736 679	228 495	23 526	16 432	268 453	277 830	740 734
Totaal I..	7 311 933	1 710 943	336 858	202 647	2 250 448	2 045 451	14 967 970

II. In gewesten die in 1893 voor het geheele jaar of voor een gedeelte daarvan hunne eigene heerendienstregeling hadden.

Dans les provinces qui avaient en 1893 un règlement particulier sur les corvées.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Inl. bevolk. mann. gesl. primo Jan. 1893. <i>Pop. indig. masc. 1° Janv. 1893.</i>	Dienstplichtigen van hoogstens <i>Corvéables à</i>			Totaal Heerendienstplichtigen. <i>Total corvéables.</i>	Betalers van het Hoofdgeld. ³⁾ <i>Payants la capitation de rachat.</i>	Totaal geprest. dagdiensten. <i>Total journées de corvée fournies.</i>
		30 dagen. <i>30 journées.</i>	24 dagen. <i>24 journées.</i>	12 dagen. <i>12 journées.</i>			
Bantam..... ⁴⁾	305 568	—	97 308	—	97 308	97 526	534 245
Krawang.....	187 317	—	18 054	11 833	29 887	29 911	214 350
Preanger Reg..	961 244	196 311	—	—	196 311	196 311	1 310 847
Rembang.....	617 249	—	159 596	—	159 596	159 596	984 877
Banjoemas....	592 258	—	92 394	30 550	122 944	123 833	609 583
Bagelen.....	663 976	—	135 878	31 281	167 159	169 297	1 358 265
Kedoe.....	395 954	—	85 826	11 775	97 601	99 024	668 823
Totaal II..	3 723 566	196 311	589 056	85 439	870 806	875 498	5 680 990
Totaal I..	7 311 933				2 250 448	2 045 451	14 967 970
Alg. tot. 1893	10 729 931				3 023 946	2 823 423	20 648 960
1892	10 655 131				2 979 555	2 765 057	20 115 968
1891	10 533 896				2 982 671	2 757 507	20 710 612
1890	10 256 375				2 913 313	2 701 285	20 802 175
1889	10 026 147				2 902 774	2 686 813	24 031 348
1888	9 950 864				2 934 728	2 717 322	24 922 120
1887	9 778 406				2 910 343	2 686 010	26 031 939
1886	9 594 104				2 866 207	2 694 283	26 355 207
1885	9 354 182				2 685 534	2 521 998	24 890 154
1884	9 217 957				2 646 753	2 436 781	25 330 028

¹⁾ Gedurende de eerste 4 maanden. ²⁾ Alleen in de gouvernementslanden; op de particuliere landerijen bedroeg de geheele bevolking 139 812 zielen.

³⁾ Deze kolom wordt op een ander tijdstip afgesloten dan de kolommen der dienstplichtigen. Het getal betalers van het hoofdgeld zou anders (met uitzondering van Batavia, waar geen hoofdgeld geheven wordt) gelijk moeten zijn aan het totaal der heerendienstplichtigen.

⁴⁾ Gedurende de laatste 8 maanden. ⁵⁾ Waar in eenig jaar een of meer gewesten gedeeltelijk onder de oude, gedeeltelijk onder de nieuwe heerendienstregeling vielen, is bij het totaal generaal steeds het grootst aantal heerendienstplichtigen in rekening gebracht.

Gewestelijk tienjarig overzicht der op Java en Madoera geheven landrente.

100

Impôt foncier perçu des Indigènes („landrente“) à Java et Madoura.

Bron: K. V.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	1884.	1885.	1886.	1887.	1888.	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.
	× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000
Bantam	625	620	667	687	555	445	433	456	467	492
Batavia (domein Bloeboer)....	13	9	8	8	7	7	7	7	7	7
Krawang	134	135	120	136	146	111	93	116	120	143
Preanger Regentschappen.....	1 252	1 296	1 242	1 264	1 154	1 086	1 090	1 092	1 065	1 043
Cheribon	1 342	1 356	1 232	1 190	1 153	1 117	1 137	1 109	1 111	1 140
Tegal.....	1 089	1 092	1 042	1 067	781	721	678	739	763	770
Pekalongan.....	547	560	556	538	423	382	351	339	371	319
Semarang.....	1 553	1 504	1 410	1 374	1 160	1 009	1 021	994	1 054	992
Japara.....	700	666	702	698	557	573	542	548	561	556
Rembang.....	902	869	842	883	802	744	565	662	791	783
Soerabaja.....	2 005	1 999	2 087	2 107	1 812	1 837	1 669	1 702	1 820	1 790
Pasoeroean.....	1 178	1 210	1 216	1 208	1 147	1 135	1 139	1 141	1 148	1 142
Probolinggo.....	836	819	829	828	738	680	682	690	722	719
Besoeki.....	1 153	1 163	1 168	1 175	1 069	1 054	1 057	1 054	1 058	1 061
Banjoemas.....	928	921	925	931	856	802	832	825	816	832
Bagelen.....	1 621	1 595	1 582	1 469	1 188	901	907	899	922	923
Kedoe.....	872	867	866	858	610	585	627	583	579	612
Madioen.....	867	890	904	905	788	650	329	375	627	532
Kediri.....	1 238	1 257	1 261	1 232	1 137	1 119	1 001	923	1 125	1 062
Madoera ¹⁾	449	436	889	868	827	757	703	756	716	736
Totaal ²⁾ ..... <i>Total</i>	19 305	19 264	19 549	19 425	16 908	15 714	14 863	15 009	15 844	15 653
Aanslag. <i>Montant des rôles</i> ..	20 282	20 288	20 554	20 158	17 813	16 483	16 483	16 756	16 791	16 775

1) In 1884 en 1885 alleen Pamekasan en Soemenep, sedert 1886 het geheele eiland.

2) Werkelijk te heffen bedrag na aftrek van de vrijstellingen en afschrijvingen wegens suikercultuur, misgewas, onbeplant blijven enz.

Jaren. <i>Années.</i>	Getal aangeslagenen. <i>Nombre de cotes.</i>				Bedrag van den aanslag voor: <i>Montant des cotes pour :</i>								Achter- stallig ult ^o . Dec. <i>Arrérages</i> <i>fin décembre</i>	
	<i>a.</i> Java en Madoera. <i>b.</i> Buitenbezittingen.	Inlanders. <i>Indigènes.</i>	Chi- neezen. <i>Chinois.</i>	Andere vreemde Oosterl. <i>Autres</i> <i>Orien- taux.</i>	Te zamen. <i>Total.</i>	Inlanders. <i>Indigènes.</i>	Gemidd. per hoofd. <i>Moy. par</i> <i>tête.</i>	Chineezen. <i>Chinois.</i>	Gemidd. per hoofd. <i>Moy. par</i> <i>tête.</i>	Andere vreemde Oosterl. <i>Autres</i> <i>Orien- taux.</i>	Gemidd. per hoofd. <i>Moy. par</i> <i>tête.</i>	Te zamen. <i>Total.</i>		Gemidd. per hoofd. <i>Moy. par</i> <i>tête.</i>
1884	{ <i>a</i> <i>b</i>	732 161 9 729	57 243 66 575	3 849 1 970	793 253 78 274	f 1 856 971 36 688	f 2,53 ⁵ 3,77	f 526 305 365 335	f 9,19 ⁵ 5,49	f 33 266 15 964	f 8,64 8,10	f 2 416 541 417 988	f 3,04 ⁵ 5,34	f 132 901 177 436
1885	{ <i>a</i> <i>b</i>	752 671 9 640	55 899 71 881	3 885 1 987	812 455 83 508	1 909 801 36 285	2,54 3,76	782 507 389 036	14,00 5,41	53 330 16 368	13,73 8,24	2 745 641 441 689	3,38 5,29	187,036 257 746
1886	{ <i>a</i> <i>b</i>	808 075 9 782	56 111 78 210	3 923 2 135	868 109 90 127	1 921 241 36 491	2,37 ⁵ 3,73	739 384 414 468	13,18 5,30	48 358 17 120	12,33 8,02	2 708 983 468 079	3,12 5,19	214 438 230 492
1887	{ <i>a</i> <i>b</i>	834 616 9 965	55 984 84 500	4 150 2 284	894 750 96 749	1 906 836 36 428	2,28 3,66	661 156 458 352	11,81 5,42	43 881 16 943	10,56 7,42	2 611 874 511 723	2,92 5,30	168 816 90 935
1888	{ <i>a</i> <i>b</i>	825 342 9 214	56 705 94 112	4 163 2 283	886 210 105 609	1 808 747 31 889	2,19 3,46	634 668 508 670	11,19 5,40	41,181 16,513	9,89 7,23	2 484 596 557 071	2,80 5,27 ⁵	158 943 177 539
1889 ¹⁾	{ <i>a</i> <i>b</i>	802 193 9 159	56 383 100 147	4 235 2 243	862 811 111 549	1 631 171 29 043	2,03 3,17	621 205 529 081	11,02 5,28	38,026 16,706	8,98 7,45	2 290 402 576 040	2,65 5,17	100 350 145 460
1890	{ <i>a</i> <i>b</i>	773 127 8 936	55 525 108 792	4 258 2 399	832 910 120 127	1 531 108 26 793	1,98 3,01	606 520 625 503	10,92 5,75	39 080 16 616	9,18 6,93	2 176 707 669 012	2,61 5,57	82 971 162 900
1891	{ <i>a</i> <i>b</i>	775 385 9 691	55 872 106 111	4 392 2 424	835 649 118 226	1 542 749 27 582	1,99 2,85	618 684 593 459	11,07 5,59	33 817 24 327	7,70 10,03	2 195 250 645 368	2,63 5,45	63 265 113 371
1892	{ <i>a</i> <i>b</i>	803 633 11 260	57 496 92 854	4 521 2 506	865 650 106 620	1 566 618 31 571	1,95 2,80	651 607 474 495	11,33 5,11	40 369 18 173	8,93 7,25	2 258 594 524 239	2,61 4,92	98 706 89 378
1893 (Voorloopig.)	{ <i>a</i> <i>b</i>	825 687 11 048	58 048 93 744	4 894 2 629	888 629 107 421	1 508 662 29 606	1,83 2,68	652 351 476 028	11,24 5,08	43 044 28 189	8,80 7,25	2 204 057 525 822	2,48 4,89	104 543 90 481

1) In de kolommen 2, 3, 4 en 7 tot 12 zijn niet begrepen de cijfers voor de afdeling Gorontalo, waarvan geen opgaven werden ontvangen.

5. Patentrecht voor Europeanen en met dezen gelijkgestellten.

Impôt des patentes des Européens et assimilés.

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i> Gewesten. <i>Provinces.</i>		Aanslag.	Vermindering in den aanslag ontstaan.	Werkelijk te heffen bedrag.	Geïnd bedrag.
<i>a.</i> Java en Madoera. <i>b.</i> Buitenbezittingen.		<i>Total des rôles.</i>	<i>Réduction.</i>	<i>Montant dû.</i>	<i>Montant perçu.</i>
1884	<i>a</i>	f 762 114	f 19 717	f 742 397	f 743 825
	<i>b</i>	120 222	2 582	117 640	115 046
1885	<i>a</i>	651 842	22 595	629 247	629 217
	<i>b</i>	148 098	3 612	144 486	116 777
1886	<i>a</i>	646 037	26 451	619 586	616 639
	<i>b</i>	177 335	10 801	166 534	167 671
1887	<i>a</i>	573 576	19 605	553 971	575 004
	<i>b</i>	177 067	2 317	174 750	146 555
1888	<i>a</i>	622 192	19 583	602 609	627 583
	<i>b</i>	201 828	2 724	199 104	209 204
1889	<i>a</i>	667 528	20 827	646 701	640 226
	<i>b</i>	189 760	3 787	185 973	183 933
1890	<i>a</i>	796 020	87 703	708 317	704 603
	<i>b</i>	217 887	5 378	212 510	213 535
1891	<i>a</i>	735 374	32 647	702 727	697 429
	<i>b</i>	239 883	7 079	232 803	243 579
1892	<i>a</i>	784 150	37 548	746 602	668 785
	<i>b</i>	160 375	8 554	151 821	152 690
1893	<i>a</i>	835 272	34 119	801 153	785 529
	<i>b</i> ¹⁾	145 319	8 215	137 104	139 928

(Voorloopig.)

1) Met uitzondering van de Banda-eilanden, waarvan de opgaven ontbreken.

6. Personeele belasting voor Europeanen en met dezen gelijkgestellten en voor vreemde Oosterlingen.

Contribution personnelle (Européens et assimilés et Orientaux étrangers.)

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i> Gewesten. <i>Provinces.</i>		Aanslag.	Vermindering in den aanslag ontstaan.	Werkelijk te heffen bedrag.	Geïnd bedrag. ¹⁾	Kosten van schatting. ²⁾
<i>a.</i> Java en Madoera. <i>b.</i> Buitenbezittingen.		<i>Total des rôles.</i>	<i>Réduction.</i>	<i>Montant dû.</i>	<i>Montant perçu.</i>	<i>Frais de taxation.</i>
1884	<i>a</i>	f 675 522	f 38 194	f 637 328	f 648 379	f 12 751
	<i>b</i>	129 732	8 594	121 138	116 321	588
1885	<i>a</i>	769 582	36 418	733 164	718 801	6 969
	<i>b</i>	141 115	8 800	132 315	117 810	390
1886	<i>a</i>	750 749	38 384	712 365	727 690	3 875
	<i>b</i>	141 544	9 530	132 014	134 195	456
1887	<i>a</i>	733 774	40 884	692 890	720 734	4 832
	<i>b</i>	148 165	9 224	138 941	138 480	931
1888	<i>a</i>	718 101	39 608	678 492	682 634	5 323
	<i>b</i>	163 569	8 376	155 193	147 987	445
1889	<i>a</i>	710 460	43 550	666 910	687 503	5 453
	<i>b</i>	169 952	10 537	159 316	179 631	495
1890	<i>a</i>	699 098	39 202	659 897	702 880	4 862
	<i>b</i>	174 883	9 758	165 125	170 103	517
1891	<i>a</i>	707 701	42 896	664 805	696 791	5 805
	<i>b</i>	184 849	9 567	175 283	181 868	522
1892	<i>a</i>	725 907	45 860	680 047	712 870	5 751
	<i>b</i>	175 638	10 638	165 000	165 770	260
1893	<i>a</i>	745 119	41 998	703 120	687 671	8 436
	<i>b</i> ³⁾	162 787	11 440	151 347	155 910	413

Voorloopig.)

1) Onder het geïnde bedrag is ook opgenomen wat van den achterstand van vorige jaren is aangezuiverd.

2) Voor zoover aan de belastingschuldigen in rekening gebracht.

3) Zie de noot bij tabel 5.

7. Rechten van in- en uitvoer van die artikelen welke het meest tot de heffing bijdragen.

Bron: K. V. *Droits d'entrée et de sortie payés pour les principales marchandises.*

Belaste artikelen. <i>Marchandises.</i>	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.
Invoerrecht. <i>Droits d'entrée.</i>					
Manufacturen. <i>Tissus</i>	f 2 267 470	f 2 180 031	f 2 589 083	f 2 545 315	f 2 416 921
Gambier	784 372	795 054	740 134	727 332	756 753
Gedistilleerd. <i>Boiss. distill.</i> ...	784 729	808 716	741 902	980 493	854 734
Tabak en sigaren	340 678	338 281	382 502	421 466	395 912
Petroleum	267 863	276 611	267 534	290 646	393 168
Eetwaren (voor zooveel in de handelsverslagen onder dit hoofd genoemd, doch visch en boter uitgezonderd)....	508 210	539 043	610 343	641 744	638 810
<i>Aliments (exc. poisson et beurre).</i>					
Kramerij. <i>Mercerie</i>	292 713	297 542	314 954	311 261	357 898
Visch. <i>Poisson</i>	437 649	443 615	532 310	454 652	688 873
Wijn. <i>Vin</i>	174 693	194 143	182 556	165 299	168 247
Garens. <i>Fils</i>	167 775	157 242	241 836	189 696	148 776
Kleederen enz. <i>Vêtements</i> ...	180 906	164 119	186 122	188 486	226 260
Thee. <i>Thé</i>	200 336	199 910	251 264	205 806	238 890
Boter <i>Beurre</i>	112 343	97 288	114 146	123 346	101 932
Aardew. (geb.) en porc. <i>Poteries</i> .	98 402	102 636	101 269	106 162	117 011
Meel. <i>Farine</i>	99 592	113 628	114 853	151 294	151 621
Was. <i>Cire</i>	66 096	75 109	90 169	72 889	103 782
Papier, schrijf- en teekenbehoefden. <i>Papier, papétrie</i> .	126 284	123 871	143 866	142 449	161 671
IJzer en staal en dito werk. <i>Fer brut et ouvré.</i>	74 004	75 598	75 777	79 999	89 747
Meubelen. <i>Meubles</i>	51 686	67 803	66 930	60 353	61 610
Drog. en medic. <i>Drogues, médic.</i>	55 812	87 681	68 704	64 841	72 271
Bier. <i>Bière</i>	83 550	79 839	80 000	70 837	73 808
Leder en lederwerk. <i>Cuir</i> ...	58 603	51 992	60 998	50 556	55 843
Glas en glasw. <i>Verre et verrer.</i>	58 703	59 426	69 710	59 271	60 448
Mineraalwater. <i>Eaux minérales</i>	65 673	56 643	66 242	53 567	55 649
Zout. <i>Sel</i>	67 671	83 123	90 750	86 489	86 803
Andere artikelen (die elk minder dan f 50 000 aan invoerrecht opbrachten, voor zoover niet reeds afzonderlijk genoemd). <i>Autres march.</i> ...	362 219	372 436	419 584	386 501	417 335
Nagev. invoerr. <i>Arrérages</i> ...	210	—	—	14	43
	f 7 788 242	f 7 841 380	f 8 603 538	f 8 630 764	f 8 905 816
Af: terugbetalingen	8 535	9 884	8 070	7 808	8 977
Zuiver ontvangen	f 7 779 707	f 7 831 496	f 8 595 468	f 8 622 956	f 8 896 839
Uitvoerrecht. <i>Droits de sortie.</i>					
Koffie. <i>Café</i>	f 337 072	f 207 719	f 336 115	f 337 952	f 220 011
Tabak. <i>Tabac</i>	298 412	312 955	329 132	346 763	290 982
Tin. <i>Étain</i>	182 048	176 569	186 920	206 919	159 584
Indigo	72 720	61 124	72 013	69 087	60 734
Andere artikelen (die elk minder dan f 50 000 aan uitvoerrecht opbrachten, voor zoover niet reeds afzonderlijk genoemd). <i>Autres march.</i> ...	155 657	166 432	158 090	183 240	180 000
Nagev. uitvoerr. <i>Arrérages</i> ..	—	134	—	8	—
	f 1 045 909	f 924 933	f 1 082 270	f 1 143 969	f 911 311
Af: terugbetalingen	107	1 439	6 002	5 412	6037
Zuiver ontvangen.....	f 1 045 802	f 923 494	f 1 076 268	f 1 138 557	f 905 274

8. In- en uitvoerrechten en pakhuishuur. Verdeeling van de opbrengst over de verschillende gewesten.
Bron: K. V. *Droits d'entree et de sortie et loyers d'entrepôt, perçus dans chaque province.*

Gewesten. <i>Provinces.</i>	1888.	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.
Bantam	f 60	f 182	f 38	f 1 922	f 6 490	f 2
Batavia	1 984 488	2 072 111	2 050 501	2 385 820	2 452 155	2 315 822
Krawang	3 379	—	6	23	—	4
Cheribon	283 610	300 762	316 202	369 035	342 413	391 745
Tegal	60 011	56 061	55 445	48 040	60 437	64 823
Pekalongan	13 986	9 295	10 483	15 304	24 499	29 209
Semarang	1 845 388	1 935 172	1 849 122	2 041 840	2 092 322	2 113 808
Japara	907	4 093	1 373	1 874	9 174	2 374
Rembang	6 477	14 133	3 545	4 733	13 730	19 666
Soerabaja	2 198 625	2 392 782	2 400 964	2 603 511	2 700 856	2 961 150
Pasoeroean	96 930	95 447	43 832	92 979	85 771	57 444
Probolinggo	33 358	46 935	44 046	42 166	53 890	60 433
Besoeki	65 231	74 327	76 638	87 126	89 862	84 318
Banjoemas	28 091	34 249	22 400	29 818	38 505	41 052
Madoera	12 293	5 615	11 039	9 597	9 234	4 938
Totaal Java en Madoera	6 632 784	7 041 164	6 885 634	7 733 788	7 979 338	8 146 788
Sumatra's Wk.	566 018	617 490	554 607	647 053	589 779	524 681
Benkoelen	505	1 786	841	357	619	1841
Lampongs	1 032	6 810	4 827	8 887	4 529	3 819
Palembang	179 771	222 408	234 054	218 175	250 422	239 772
Riouw	—	—	—	—	4 634	13 488
Sum. Oostk.	592 514	684 556	818 614	799 869	680 470	606 815
Banka	40 353	47 580	51 107	43 053	43 769	49 510
Billiton	57 368	50 529	52 582	60 245	57 168	55 889
Borneo W. A.	83 918	99 869	112 427	130 354	124 056	121 283
Borneo Z. en O.	62 269	78 923	65 984	74 385	84 989	82 936
Tot. Ned.-Ind.	8 216 532	8 851 115	8 780 677	9 716 184	9 819 773	9 846 822

9. Opbrengst van eenige voorname onverpachte middelen.
Bron: K. V. *Principaux autres droits.*

Jaren. <i>Années.</i>	Zegelrecht. <i>Timbre.</i>		Zuivere winst aan vendu- procenten. <i>Ventes publ.</i>	Recht van overschrijving van vaste goederen. <i>Droits de transf. d'immeubl.</i>		Recht van successie en overgang. <i>Droits de succession.</i>	
	Java.	Buiten- bezittingen. <i>Autres poss.</i>		Java.	Buiten- bezittingen. <i>Autres poss.</i>	Java.	Buiten- bezittingen. <i>Autres poss.</i>
1884	f 672 072	f 121 714	f 476 043	446 552		102 357	
1885	724 372		384 944	496 696		83 816 ¹⁾	
1886	825 694	206 446	382 294	462 248		85 821	
1887	737 778	152 376	387 896	461 574		36 249	
1888	679 688	188 231	428 982	457 944		68 883	
1889	717 056	179 513	458 711	531 799		45 526	
1890	767 478	188 942	478 450	547 335	62 104	31 454	
1891	759 251	211 139	480 750	544 221	88 141	46 119	
1892	797 131	206 849	481 350	562 015	84 293	55 966	2 596
1893 (voor- loopig.)	914 268	250 075	487 255	541 685	85 976	33 235	10 962

¹⁾ Sedert 1885 wordt van Eur. en daarmee gelijk gestelden successierecht geheven; vóór dat jaar ook van vreemde Oosterlingen. Het overgangsrecht van vreemde Oosterlingen is sedert dat jaar begrepen onder het recht van overschrijving van vaste goederen.

IX. MONOPOLIEN. *Monopoles.*

1. Opiumverkoop in het klein op Java en Madoera.

Aantal toegestane verkoopplaatsen, pachtsom en winst, en verhouding der gedebiteerde hoeveelheden wettig opium tot de door het Gouvernement ter beschikking gestelde maxima.

Monopole (affermé) de l'opium.

Bron: K. V.

Gewesten. <i>Provinces.</i>	Aantal toegestane katten. <i>Débts licites.</i>		Pachts. en winst van het opium in 1893 en 1894. <i>Fermage et bénéfice probables.</i>				Gemidd. hoeveelheid gedebit. wettig opium in % van de maxima, die ter beschikking stonden. <i>Quant. débit. en % du maximum.</i>		
	1893	1894	Verschuldigde pachtsom. <i>Fermage.</i>		Winst op de verstrekte hoeveelh. <i>Bénéfice.</i>		1891	1892	1893
			1893	1894	1893	1894 ¹⁾			
			× f 1000						
Bantam	—	—							
Batavia	22	22			f 170 318	f 164 832	87,58	86,16	99,98
Krawang	6	7	834	846					
Lampongs	5	5							
Cheribon	11	11	135	136	49 070	49 152	100,00	99,87	100,—
Tegal	23	23	255	255	59 735	59 847	56,60	52,38	46,62
Pekalongan	33	33	233	233	64 299	63 878	57,29	52,29	62,02
Semarang	73	73	1 440	1 440	310 471	299 710	57,07	52,08	61,88
Japara	54	54	480	492	141 943	139 070	72,46	64,19	68,02
Rembang	50	50	648	612	125 528	121 040	37,44	38,33	32,71
Soerabaja	48	48	1 200	1 326	270 345	264 990	70,56	51,78	59,70
Pasoeroean	22	22	480	529	105 744	103 500	75,28	75,00	83,28
Probolinggo	14	14	260	256	53 660	53 767	70,38	74,69	70,14
Besoeki	20	20	150	175	50 259	50 750	71,40	72,02	87,38
Banjoemas	10	10	150	151	74 424	73 200	89,00	82,92	88,08
Bagelen	17	17	156	179	43 703	43 355	97,99	55,92	87,04
Kedoe	31	31	336	336	53 544	53 000	49,66	49,91	46,07
Djokjokarta	93	94	408	336	69 135	66 679	64,58	51,75	44,22
Soerakarta	146	145	900	1 056	275 842	259 760	71,17	67,90	71,88
Madioen	64	64	672	624	140 950	134 660	37,35	42,06	44,79
Kediri	120	120	1 922	1 993	278 923	266 190	89,22	73,08	68,43
Madoera	32	32	118	—	36 067	—	50,35	43,69	42,26
	854	895	10 778	10 974	2 374 063	2 267 380	64,66	57,78	61,87

¹⁾ Hier is gerekend dat de hoeveelheid verstrekte opium gelijk aan die van 1893 was.

2. Uitkomsten van de opiumpacht.

Bron: K. V.

Produit de la ferme de l'opium.

Jaren. <i>Années.</i>	a. Java en Madoera.						b. Buitenbezittingen. Opbrengst. <i>Autres possessions produit.</i>
	Getal verkoopplaatsen of katten. <i>Nombre de débts.</i>	Verstrekte opium (katti's) <i>Opium fourni.</i>	Pachtsom. <i>Fermage.</i>	Vermoed. winst van het opium. ¹⁾ <i>Bénéfices probables.</i>	Pachtsom en verm. winst. <i>Fermages et bénéfices probables.</i>	Pachtsom en behaalde winst. <i>Fermages et bénéfices.</i>	
			× f 1000		× f 1000		× f 1000
1885	851	129 878	12 139	3 003	15 142	14 344	3 652
1886	851	104 420	12 139	3 169	15 308	14 015	3 960
1887	855	108 095	13 031	3 216	16 248	15 023	3 795
1888	854	108 375	13 031	*	*	15 215	3 846
1889	855	104 002	13 031	3 203	16 234	*	4 865
1890	835	112 720	9 041	3 187	12 228	11 293	5 076
1891	870	117 759	10 186	2 051	12 237	12 364	5 332
1892	871	105 559	10 896	2 155	13 051	12 940	4 360
1893	894	113 911	10 778	2 084	12 862	13 152	3 528
1894	895	*	10 974	2 267 ²⁾	13 242	*	*

¹⁾ De winst berekend over hetgeen aan de pachters had kunnen zijn verstrekt, doch dat door dezen slechts gedeeltelijk is genomen.

²⁾ De vermoedelijke winst berekend over hetgeen in 1893 werd verstrekt.

3. Overzicht van de opbrengst der voornaamste verpachte kleine middelen op Java en Madoera en op de Buitenbezittingen.

Bron: K. V. *Produit des principales fermes, autres que celle de l'opium.*

Benaming der middelen.	Opbr. op Java en Madoera.	Opbr. op de Buitenbezittingen.	Totaal.
Rund-, buffel- en paardenslacht. <i>Abattage.</i>	f 1 348 284	f 10 526 ³⁾	f 1 358 810
Dobbelspelen ¹⁾ <i>Jeux</i>	196 752	454 164	650 916
Varkenslacht. <i>Abatt. (porcs)</i>	65 460	87 648	153 108
Tolbruggen en overvaarten. <i>Passages</i> ..	109 428	24 336 ⁴⁾	133 764
Vogelnestklippen. ²⁾ <i>Nids d'oiseaux</i> ...	153 408	—	153 408
Pandhuizen. <i>Monts de piété</i>	627 990	100 932	728 922
Arak en and. sterke dranken. <i>Boissons.</i>	—	430 312 ⁵⁾	430 312
Totaal incl. andere kl. middelen 1894.	2 800 998	1 336 673	4 137 671
<i>Total incl. autres.</i>			
Totaal 1893.....	2 785 585	1 422 132	4 207 717
1892.....	2 737 771	1 590 495	4 328 266
1891.....	3 084 805	2 031 351	5 116 156
1890.....	3 031 898	1 936 056	4 967 952
1889.....	3 134 489	1 897 483	5 031 974
1888.....	3 083 413	1 593 760	4 677 173
1887.....	3 060 076	1 548 740	4 608 816
1886.....	3 201 623	1 634 602	4 836 225
1885.....	3 070 050	1 505 127	4 575 177
1884.....	2 574 357	1 575 643	4 150 000

¹⁾ Op Java alléén in de Res. Batavia, Semarang en Soerabaja, in de Buitenbezitt. overal, uitgez. Lampongs, Amboina, Ternate, Bali en Lombok.

²⁾ Alléén in de Resid. Bantam, Rembang, Soerabaja, Probolinggo, Besoeki, Madoera.

³⁾ Alléén rundslacht, in Benkoelen ook buffelslacht., in Bali paardensl. in Ternate ook varkenslacht.

⁴⁾ Alléén overvaarten, en wel in Palembang, Borneo Z. en O., Celebes en Onderh. en Bali en Lombok.

⁵⁾ Incl. pacht van saguweer in Celebes, Menado, Amboina en Ternate.

4. Zout. Verdeeling van het aantal verkochte picols over de verschillende verkoopprijzen, en geldelijke opbrengst.

Bron K. V. *Monopole du sel. Quantités vendues aux diff. prix, et provenu.*

	1887.	1888.	1889.	1890.	1891.	1892.	1893. voorl. cijfer <i>chiffre prov.</i>
Java en Madoera.							
à f 6,72 per p. (normaalpr.)	909 545	890 989	916 896	962 660	895 000	878 655	912 291
à f 5,92 (Zuidkust).....	33 174	35 807	40 171	46 507	51 929	55 792	54 987
à f 6 (Soerakarta).....	42 820	37 042	38 728	41 294	33 900	36 168	30 989
à f 2 (industriële doeleind.)	2 049	2 683	2 867	4 651	827	203	336
à f 0,12 per K. G. ¹⁾	—	—	—	—	33 984	88 263	80 161
à f 0,03 ⁵ p. K.G. (v. ind. doel.)	—	—	—	—	1 550	2 122	2 797
Te zam. pic. <i>Tot., picols.</i>	987 588	966 521	998 662	1 055 112	1 017 189	1 061 204	1 081 561
Geldel. opbr. <i>Prov. tot.</i>	f 6 569 552	f 6 427 043	f 6 637 458	f 7 001 460	f 6 766 547	f 7 070 989	f 7 206 322
Buitenbezittingen.							
<i>Autres possessions.</i>							
à f 6,72 (Banka Lampongs met uitz. van Telok Betong)	3 530	3 306	3 560	3 885	4 584	10 584	12 079
à f 4 (Banka mijnwerkers).	3 519	3 672	3 978	3 643	3 179	— ²⁾	— ²⁾
à f 5,83 ⁵ (Palemb. en W. Born.)	71 201	70 417	68 774	70 985	74 325	70 570	72 399
à f 6,66 ⁵ (Benk., Z. en O. Born.)	51 776	52 963	53 291	55 912	58 362	51 533	55 830
à f 5 (Sum. W. en Telok Bet.)	75 218	76 559	77 316	77 395	75 869	71 817	80 415
à f 2 (industriële doeleind.)	—	—	45	60	25	10	3
Te zam. pic. <i>Tot., picols.</i>	205 244	206 916	206 963	211 881	216 344	204 515	220 727
Geldel. opbr., <i>Prov. tot.</i>	f 1 174 428	f 1 183 576	f 1 182 980	f 1 214 632	f 1 245 509	f 1 175 480	f 1 277 913
Geld. opbr. Nedl. Ind. <i>Provenu, tot. des colon.</i>	f 7 743 980	f 7 610 619	f 7 820 438	f 8 216 092	f 8 012 056	f 8 246 469	f 8 484 235

¹⁾ In de vier verkooppplaatsen in de res. Batavia, te Samarang en te Soerabaja.

²⁾ Te beginnen met 1892 wordt ook aan de Mijnwerkers f 6,72 in rekening gebracht.

X. SPOORWEGEN. *Voies ferrées.*

1. Overzicht der gelden sedert 1875 in Nederland en in Indië besteed aan den aanleg en de opname der Staatsspoorwegen op Java.

Dépenses de construction des chemins de fer de l'État.

Bron: V. S. N. I.

Omschrijving der lijnen. <i>Lignes.</i>	Werkelijke kosten der lijnen tot ult. 1889. <i>Dépenses avant fin 1889.</i>	Uitgaven in: <i>Dépenses en:</i>				
		1890.	1891.	1892.	1893.	Totaal.
a. Oosterlijnen.	f 34 314 226	f 121 585	f 366 181	f 727 091	f 381 226	f 35 910 309
b. Westerlijnen.	22 575 691	38 929	8 475	40 293	47 283	22 710 674
c. Lijn Djokjakarta-Tjilatjap.	14 710 438	— 37 874	62 929	40 289	16 027	14 791 808
d. Lijn Warong-Bandreg-Tjilatjap.....	424 889	2 032 017	3 329 682	3 579 911	3 888 158	13 254 657
e. Opneming van de lijnen:						
Dj. Poerw. Magelang-Willem I.	110 743	—	—	—	—	110 743
Malang-Blitar.....	—	—	469	33 826	47 849	82 144
Kalimas-Tarik.....	—	—	3 208	17 128	—	20 336
Probolinggo-Panaroeakan.....	—	—	819	50 817	308 062	359 698
Djember-Banjoewangi.....	—	—	17 706	33 380	15	51 101
Batavia-Bantam.....	—	—	—	25 847	21 203	47 050
N.O. helling v. h. Tjiremai-geb.	—	—	—	—	4 630	4 630
Totaal....	72 135 987	2 154 657	3 789 469	4 548 582	4 714 453	87 343 150

2. Rendement van Spoorwegen, Post en Telegrafie.

Voies ferrées, postes et télégraphes. Recettes du Trésor.

Bronnen: V. S. N. I. en K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Staatsspoorwegen. <i>Voies ferrées de l'Etat.</i>				Partic. Spoorw. Uitkeering aan den Staat. <i>Réconni- tions des lignes privées.</i>	Post en Telegrafie incl. Paardenposterijen. <i>Postes et télégr.</i>	
	Oosterlijnen. <i>Réseau Est.</i>		Westerlijnen. <i>Réseau Ouest.</i>			Uitgaven. ¹⁾ <i>Dépenses.</i>	Nadeelige saldo's. <i>Soldes dé- favorables.</i>
	Uitgaven. <i>Dépenses.</i>	Saldo's.	Uitgaven. <i>Dépenses.</i>	Saldo's.			
1884	f 1 484 456	f 1 974 603	f 425 698	f 366 644	f 1 218 579	f 2 318 241	f 552 309
1885	1 813 687	1 681 628	542 436	222 926	1 022 756	2 065 286	334 825
1886	1 616 673	1 905 686	584 034	331 603	897 270	2 070 603	362 599
1887	1 595 720	1 721 126	568 085	289 341	839 500	2 137 947	393 035
1888	1 558 254	1 908 552	551 235	330 601	839 500	3 127 567	1 401 004
1889	1 639 740	1 911 750	662 947	347 076	795 090	2 049 216	235 130
1890	1 841 330	1 826 122	810 099	326 810	932 834	2 034 396	144 673
1891	2 069 692	2 142 425	864 489	456 316	1 049 991	2 053 715	17 343
1892	2 071 684	2 358 144	855 816	682 815	1 007 547	2 788 650	425 211
1893	2 016 537	2 559 401	895 009	453 120	938 912	*	*

¹⁾ Hieronder ook eenige in Nederland gedane uitgaven.

B. WEST-INDIE. Indes Occidentales.

I. Bevolking. Population.

I. STERKTE DER BEVOLKING OP HET GRONDGEBIED DER KOLONIE. ¹⁾

Chiffre de la population de toute la colonie.

A. Suriname.

Bron: K. V.

Plaats van vestiging. <i>Lieux.</i>	Gevestigde bevolking. <i>Population fixe.</i>			Immigranten. <i>Immigrants.</i>			Totaal generaal
	Mannen. <i>Hommes.</i>	Vrouwen. <i>Femmes.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Mannen. <i>Hommes.</i>	Vrouwen. <i>Femmes.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	<i>Total-général.</i>
Stad Paramaribo en buitenwijken.	12 635	15 955	28 590	449	237	686	29 276
Overig gedeelte der kolonie	13 193	9 756	22 949	4 671	1 970	6 641	29 590
Totaal 31 Dec. 1893.	25 828	25 711	51 539	5 120	2 207	7 327	58 866
<i>Total</i> 1892.	25 651	26 360	52 011	4 596	1 877	6 473	58 484
1891.	25 308	26 259	51 567	4 162	1 659	5 821	57 388
1890.	25 500	26 064	51 564	3 852	1 457	5 309	56 873
1889.	25 657	26 118	51 775	2 989	1 204	4 193	55 968
1888.	24 851	24 872	49 723	2 969	1 345	4 314	54 037
1887.	24 272	24 125	48 397	3 927	1 779	5 706	53 945
1886.	23 480	23 443	46 923	3 997	1 844	5 841	52 764
1885.	23 663	23 659	47 322	4 270	1 922	6 192	53 514
1884.	23 556	23 273	46 829	4 278	1 871	6 149	52 978

¹⁾ Opgave van wijkmeesters en districtscommissarissen, niet volledig.

B. Curaçao en Onderhoorigheden. ¹⁾

Curaçao et dépendances.

Bron: K. V.

Plaats van vestiging. <i>Lieux.</i>	Bevolking op 31 Dec. 1884. <i>Population au 31 Déc. 1884.</i>			Bevolking op 31 Dec. 1893. <i>Population au 31 Déc. 1893.</i>			Toe- of afnemng. sedert 1884. <i>Augmen- tation ou diminu- tion.</i>
	Mannen. <i>Hommes.</i>	Vrouwen. <i>Femmes.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Mannen. <i>Hommes.</i>	Vrouwen. <i>Femmes.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	
Curaçao.	10 785	14 009	24 794	12 692	14 514	27 306	2 512
Bonaire.	1 764	2 267	4 031	1 933	2 342	4 275	244
Aruba.	3 087	3 090	6 177	3 849	4 216	8 065	1 888
St. Martin (Ned. Ged.)	1 523	1 868	3 391	1 596	2 122	3 718	327
St. Eustatius.	1 061	1 399	2 460	749	911	1 660	— ²⁾
Saba.	1 130	1 240	2 370	883	1 080	1 963	407
Totaal 31 Dec. 1884.	19 350	23 873	43 223	20 838	25 585	46 987	Tot. 31 Dec. 1893
<i>Total</i> 1885.	20 090	24 320	44 410	20 080	26 188	46 777	1892
1886.	20 015	24 863	44 878	19 734	25 773	45 853	1891
1887.	20 378	25 336	45 714	20 234	25 228	44 962	1890
1888.	20 648	25 599	46 247	21 702	25 358	45 592	1889

¹⁾ Niet inbegrepen het garnizoen op Curaçao. *La garnison de Curaçao non comprise.*

²⁾ Eene vergelijking is hier niet mogelijk, daar volgens het Kol. Versl. over 1889 de vroegere opgaven betr. St. Eustatius foutief zijn.

II. VERGELIJKEND OVERZICHT VAN DE GETALSTERKTE DER DISTRIKTS-BEVOLKING VAN SURINAME IN DE JAREN 1863 ¹⁾, 1872 ²⁾, 1873 ³⁾, en 1886—1893.

Tableau comparatif du chiffre de la population des districts de Surinam pendant les années 1863, 1872, 1873 et 1886—1893.

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Veld- en fabrieksarbeiders. <i>Ouvriers.</i>		Ouden, gebrekkigen en kinderen tot geen arbeid geschikt. <i>Vieillards, invalides, enfants.</i>		Overige bevolking. <i>Autres parties de la population.</i>	Totaal generaal. ⁴⁾ <i>Total général.</i>
	Niet-immigranten. <i>Non-immigrés.</i>	Immigranten. <i>Immigrés.</i>	Niet-immigranten. <i>Non-immigrés.</i>	Immigranten. <i>Immigrés.</i>		
1863	16 824	284	9 001	13	1 214	27 336
1872	14 186	1 976	9 625	251	2 498	28 536
1873	10 764	3 829	6 887	470	5 024	26 974
1886	4 409	4 723	2 422	975	12 426	24 957
1887	4 108	4 385	2 241	1 196	12 967	24 897
1888	4 775	3 253	2 700	926	12 909	24 563
1889	5 040	3 325	2 687	747	13 963	25 762
1890	4 838	4 315	2 489	871	13 580	26 093
1891	4 559	4 718	2 402	990	14 612	27 281
1892	4 662	5 208	1 939	1 140	14 588	27 597
1893	4 516	5 417	1 861	1 224	14 924	27 942

¹⁾ Het jaar van de emancipatie. *L'année de l'émancipation des esclaves.*

²⁾ Het laatste jaar vóór de opheffing van het staatstoezicht. *L'année dernière avant l'abolition de la tutelle de l'État.*

³⁾ Het jaar van de opheffing van het staatstoezicht. *L'année de l'abolition de la tutelle de l'État.*

⁴⁾ Hieronder niet begrepen de gevangenen, militairen en de overige bewoners der mil. posten. *Prisonniers et militaires non compris.*

 III. INDEELING DER BEVOLKING VAN CURAÇAO EN O. NAAR DE GEBORTEPLAATS.
Population de Curaçao et dép. par lieux de naissance.

Bron: K. V.

Woonplaats. <i>Lieux.</i>	Getalsterkte der bevolking. ¹⁾ <i>Effectif.</i>	Waarvan geboren, <i>dont nés</i>			
		op het eiland. <i>dans l'île.</i>	elders in West-Indië. <i>ailleurs dans les Indes Occidentales.</i>	in Nederland. <i>aux Pays-Bas.</i>	elders <i>ailleurs</i>
Curaçao	27 558	25 907	339	369	943
Bonaire.....	4 275	4 221	18	21	15
Aruba	8 065	7 955	32	11	67
St. Martin (Ned. Ged.)	3 718	3 621	83	11	3
St. Eustatius...	1 660	1 512	140	5	3
Saba.....	1 963	1 927	19	3	14
Totaal in 1893..	47 239	45 143	631	420	1 045
<i>Total</i> 1892..	47 016	44 827	664	369	1 156
1891..	46 051	44 136	681	327	907
1890..	45 162	43 368	661	297	836
1889..	45 799	43 891	747	290	861
1888..	46 461	44 616	713	338	794
1887..	45 954	44 249	655	338	712
1886..	45 121	43 416	665	329	711
1885..	44 734	43 017	636	309	772
1884..	43 444	41 783	630	300	731

¹⁾ Hieronder begrepen het garnizoen van Curaçao. *Y comprise la garnison de Curaçao.*

IV. IMMIGRATIE IN SURINAME.

Aantal aangekomen immigranten sedert 1° Januari 1853.

Nombre des immigrants depuis 1 Janvier 1853.

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Land van herkomst. <i>Pays de provenance.</i>						Totaal. <i>Total.</i>
	Nederl.- Indië. <i>Indes Neerl.</i>	Madeira. <i>Madère.</i>	China. <i>La Chine.</i>	West-Indië. <i>Indes Occident.</i>	Nederland. <i>Pays-Bas.</i>	Britsch- Indië. <i>Indes Brit.</i>	
1853 t/m 1862	8	275	487	—	—	—	770
1863 t/m 1872	21	205	2 015	2 382	2	—	4 625
1873 t/m 1882	94	—	—	214	87	6 569	6 964
1884	—	—	—	—	—	2 061	2 061
1885	—	—	—	—	—	533	533
1886	—	—	—	—	—	—	—
1887	—	—	—	—	—	356	356
1888	—	—	—	—	—	—	—
1889	—	—	—	—	—	1 728	1 728
1890	94	—	—	22	—	1 264	1 380
1891	—	—	—	—	—	608	608
1892	—	—	—	57	—	1 228	1 285
1893	—	—	—	—	—	1 092	1 092
Totaal.....	217	480	2 502	2 675	89	16 294	22 257

V. GETAL HUWELIJKEN, GEBOORTEN EN STERFGEVALLEN.

Mariages, naissances et décès.

A. Suriname.

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Getal huwe- lijken. <i>Mariages.</i>	Gewett. kinderen door op- volgend huwelijk. <i>Enfants légitimés.</i>	Geboorten. <i>Naissances.</i>			Waarvan buiten echt. <i>Dont hors mariage.</i>	Sterfgevallen. <i>Décès.</i>			Levenloos aan- gegeven. <i>Morts- nés.</i>
			M. H.	V. F.	Totaal. <i>Total.</i>		M. H.	V. F.	Totaal. <i>Total.</i>	
1884	120	77	857	896	1 753	1 431	1 095	1 018	2 113	133
1885	98	78	989	973	1 962	1 608	792	730	1 522	170
1886	94	58	991	903	1 894	1 571	788	661	1 449	144
1887	129	119	983	926	1 909	1 580	815	688	1 503	133
1888	117	80	926	900	1 826	1 526	873	723	1 596	133
1889	145	133	966	969	1 935	1 598	781	653	1 434	123
1890	116	127	890	828	1 718	1 390	849	641	1 490	130
1891	115	94	880	921	1 801	1 443	1 146	959	2 105	144
1892	132	119	837	828	1 665	1 370	924	768	1 692	107
1893	173	179	913	941	1 854	1 448	813	652	1 465	136

B. Curaçao en Onderhoorigheden. *Curaçao et dépendances.*

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Getal hu- welijkjen. <i>Mariages.</i>	Geboorten. <i>Naissances.</i>				Daarv. bui- ten echt. <i>Dont hors mariage.</i>	Overleden. <i>Décès.</i>		
		Mannen. <i>Hommes.</i>	Vrouwen. <i>Femmes.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Mannen. <i>Hommes.</i>		Vrouwen. <i>Femmes.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	
1884	205	753	756	1 590	947	341	445	786	
1885	142	829	811	1 640	1 106	433	581	1 014	
1886	168	658	691	1 349	832	382	413	795	
1887	251	928	894	1 822	1 169	401	403	804	
1888	239	821	869	1 690	1 076	268	510	778	
1889	222	714	695	1 409	869	501	547	1 048	
1890	278	807	868	1 675	960	309	374	683	
1891	199	855	818	1 673	958	459	544	1 013	
1892	271	733	712	1 445	837	369	493	862	
1893	253	1003	934	1 937	1 050	392	550	942	

II. Onderwijs. *Enseignement.*I. GETAL SCHOLEN EN LEERLINGEN. *Nombre des Ecoles et des élèves.*

Bron: K. V.

A. Suriname.

Jaren. <i>Années</i>	Paramaribo.				Districten.			
	Gouvernements- scholen. <i>Ecoles publiques.</i>		Particuliere scholen. <i>Ecoles privées.</i>		Gouvernements- scholen. <i>Ecoles publiques.</i>		Particuliere scholen. <i>Ecoles privées.</i>	
	Getal scholen. <i>Ecoles.</i>	Getal leerlingen. <i>Elèves.</i>	Getal scholen. <i>Ecoles.</i>	Getal leerlingen. <i>Elèves.</i>	Getal scholen. <i>Ecoles.</i>	Getal leerlingen. <i>Elèves.</i>	Getal scholen. <i>Ecoles.</i>	Getal leerlingen. <i>Elèves.</i>
1884	4	734	26	3202	16	599	13	748
1885	4	729	26	3246	13	519	11	587
1886	4	779	24	3281	14	553	10	634
1887	5	1172	22	3065	14	639	7	510
1888	5	1230	20	3107	14	642	8	569
1889	5	1243	19	3043	13	675	10	723
1890	5	1285	19	3288	13	712	8	666
1891	6	1251	17	3413	13	703	9	725
1892	6	1452	16	3443	13	657	10	776
1893	6	1427	16	3674	14	686	10	825

B. Curaçao en onderhoorigheden. *Curaçao et dépendances.*

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Aard der scholen.	Curaçao.		Andere eilanden. <i>Dépendances.</i>		Totaal. <i>Total.</i>	
		Getal scholen. <i>Ecoles.</i>	Getal leerlingen. <i>Elèves.</i>	Getal scholen. <i>Ecoles.</i>	Getal leerlingen. <i>Elèves.</i>	Getal scholen. <i>Ecoles.</i>	Getal leerlingen. <i>Elèves.</i>
1888.	Openbare scholen . . .	1	173	—	—	1	173
	Landscholen	3	240	8	560	11	800
	Zustersscholen	* 1)	1886 2)	*	574 2)	*	2460 2)
	Bijzondere scholen . .	7	542	1	20	8	562
	Totaal	*	2841		1154		3995
1889.	Openbare scholen . . .	1	199	—	—	1	199
	Landscholen	3	328	8	514	11	842
	Zustersscholen	* 1)	1813 2)	*	467 2)	*	2280 2)
	Bijzondere scholen . .	6	505	—	—	6	505
	Totaal	*	2845		981		3826
1890.	Openbare scholen . . .	1	208	—	—	1	208
	Landscholen	3	257	8	479	11	736
	Zustersscholen	* 1)	1923 2)	6	786 2)	*	2709 2)
	Bijzondere scholen . .	6	569	—	—	6	569
	Totaal	*	2957	14	1265	*	4222
1891.	Openbare scholen . . .	2	203	—	—	2	203
	Landscholen	2	209	10	501	12	710
	Zustersscholen	* 1)	2202 2)	5	929 2)	*	3131 2)
	Bijzondere scholen . .	7	570	1	22	8	592
	Totaal	*	3184	16	1452	*	4636
1892.	Openbare scholen . . .	2	210	—	—	2	210
	Landscholen	2	203	10	532	12	735
	Zustersscholen	* 1)	2172 2)	5	978 2)	*	3150 2)
	Bijzondere scholen . .	7	620	1	20	8	640
	Totaal	*	3205	16	1530	*	4735
1893.	Openbare scholen . . .	2	234	—	—	2	234
	Landscholen	2	258	10	542	12	800
	Zustersscholen	* 1)	2253 2)	5	1120 2)	*	3373 2)
	Bijzondere scholen . .	7	674	—	—	7	674
	Totaal	*	3419	15	1662	*	5081

1) In het stadsdistrict vindt men in de jaren vóór 1891 drie en sedert dien tijd twee zustersscholen

2) Voor het grootste gedeelte meisjes.

III. Landbouw en Nijverheid.

Agriculture et Industrie.

I. LANDBOUW IN SURINAME.

Agriculture, Surinam.

A. Uitgestrektheid der plantages en aard der arbeiders.
Bron: K. V. *Etendue des exploitations et nature des travailleurs.*

Hoofdproducten naar welke de plantages genoemd worden. <i>Produits principaux de chaque exploitation.</i>	Uitgestrektheid in bebouwing ult°. 1893. <i>Etendue cultivée en 1893.</i>	Arbeiders. <i>Laboureurs.</i>				Totaal. <i>Total.</i>
		Kleine landbouw. <i>Petite culture.</i>		Immigranten. <i>Immigrants.</i>	Niet-Immigranten. <i>Non-Immigrants.</i>	
		Eigenaars. <i>Propriétaires.</i>	Pachters. <i>Fermiers.</i>			
Hectaren.						
Suiker <i>Sucre</i>	2 068 ¹⁾	—	—	2 928	1 312	4 240
Cacao.....	10 376	1 810	2 539	2 484	2 471	9 304
Andere producten <i>Autres</i>	1 178.5	203	1 378	—	23	1 604
Totaal ult°. 1893....	13 622.5	2 013	3 917	5 412	3 806	15 148
" " 1892....	16 560.5	1 269	2 425	5 676	4 983	14 353
" " 1891....	15 164.1	864	1 429	5 620	4 664	12 577
" " 1890....	14 338.4	1 816	1 960	4 315	4 697	13 788
" " 1889....	16 614.4	1 503	2 560	3 282	4 749	12 094
" " 1888....	12 623.5	1 407	2 623	3 329	4 599	11 958
" " 1887....	11 970.7	1 316	2 607	4 385	3 887	12 195
" " 1886....	12 877.0	1 506	2 610	4 694	4 302	13 112
" " 1885....	12 611.5	1 386	2 658	4 898	5 065	14 007
" " 1884....	12 855.3	1 145	2 596	5 055	5 114	13 910

¹⁾ Waaronder 15.94 H.A. met cacao en koffie beplant.

B. De voornaamste producten, hoeveelheden voortgebracht in 1880, 1885 en de laatste 4 jaren.

Bron: K. V.

Quantités produites.

Producten. <i>Produits.</i>	1880	1885	1890	1891	1892	1893
Suiker } <i>Sucre</i> (Muscovado) KG.	7 941 305	2 177 375	1 963 700	1 000 250	941 600	731 390
" } (Vacuumpan) "	2 505 427	3 252 958	6 149 100	6 866 794	6 650 669	8 088 182
Melasse ..... Liters.....	1 913 980	941 187	1 168 962	1 366 821	1 536 393	1 606 528
Rum ..... ".....	1 045 651	455 918	534 239	394 401	520 076	521 494
Cacao..... KG.....	939 900	1 337 459	2 169 402	2 247 098	1 617 695	3 398 708

Bron: K. V. C. De Suiker- en Cacao-cultuur. *Cultures du Sucre et du Cacao.*

Jaren. <i>Années.</i>	Suiker. <i>Sucre.</i>		Cacao.	
	Getal plantages. <i>Exploitations.</i>	Uitgestrektheid, waarvan geoogst werd. <i>Etendue en récolte.</i>	Getal plantages en gronden. <i>Exploitations.</i>	Uitgestrektheid in bebouwing ult°. Dec. <i>Etendue en exploitation fin Décembre.</i>
1884	32	H.A. 2 885.8	76 plantages en 249 gronden.	H A. 7 321
1885	28	*	71 " " 298 "	7 533.93
1886	22	2 000.2	75 " " 305 "	8 008.76
1887	20	1 750	83 " " 313 "	8 387.36
1888	17	1 668.2	83 " " 370 "	8 787
1889	14	1 737.2	88 " " 363 "	13 103
1890	14	1 602.1	98 " " 487 "	10 901
1891	14	1 630.3	382 " " 246 "	11 942
1892	14	1 602.9	112 " " 543 "	11 599
1893	13	*	" " 609 "	10 376

VEESTAPEL. *Bétail.*II. VEESTAPEL. *Bétail.*

Bron: K.V.

A. Suriname.

Jaren.	Rundvee. <i>Bêtes</i> à cornes.	Paarden. <i>Chevaux.</i>	Muilezels. <i>Mulets.</i>	Ezels. <i>Anes.</i>	Schapen. <i>Moutons.</i>	Geiten. <i>Chèvres.</i>	Varkens. <i>Cochons.</i>
<i>Années.</i>							
1884	3 319	216	81	297	435	822	1 828
1885	3 677	230	74	306	447	1 054	1 774
1886	4 129	244	77	325	555	1 179	2 009
1887	3 581	267	90	320	522	847	2 036
1888	3 853	228	78	312	560	825	1 975
1889	4 026	244	79	301	462	662	2 165
1890	3 856	237	68	307	369	596	2 411
1891	3 745	206	71	246	309	590	2 135
1892	4 438	216	74	316	277	833	2 046
1893	4 827	260	105	323	253	817	2 052

B. Curaçao en Onderhoorigheden met uitzondering van Saba. *Curaçao et dépendances exc. Saba.*

1884	3 983	739	279	5 900	33 858	97 028	2 965
1885	4 035	746	298	7 328	28 216	83 469	2 683
1886	4 016	923	294	6 933	33 489	91 625	3 573
1887	4 493	942	487	6 806	35 745	91 194	4 173
1888	4 651	969	249	5 665	64 260	94 009	4 287
1889	3 388	837	190	5 167	37 972	83 688	3 739
1890	3 703	744	193	5 284	51 096	74 771	3 902
1891	3 393	816	196	5 589	55 723	67 273	4 142
1892	3 596	1 025	190	6 473	56 812	82 747	4 645
1893	3 600	1 004	223	6 160	60 450	92 087	5 709

C. Saba.

1888	214	20	—	16	338	1 750	615
1889	248	18	—	11	312	1 725	694
1890	—	—	—	—	—	—	—
1891	195	15	—	1	190	1 004	322
1892	213	11	—	1	266	1 094	381
1893	138	11	—	1	275	845	355

III. ONTGINNING VAN DELFSTOFFEN.

Exploitation de minéraux.

A. Suriname.

1. Uitgestrektheid der voor de goud-industrie verpachte gronden.
Bron: K.V. *Superficie des terrains affermés pour l'exploitation des gisements aurifères.*

Jaren. <i>Années.</i>	Aantal verleende concessiën. <i>Concessions.</i>			Grootte (in hectaren) van de gezamenlijke concessiën. <i>Superficie totale de toutes les concessions.</i>		
	Voor per- ceelen reeds vroeger uitgegeven. <i>Pour ter- rains déjà concedés.</i>	Voor nieuwe perceelen. <i>Pour nou- veaux terrains.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Voor per- ceelen reeds vroeger uitgegeven. <i>Pour ter- rains déjà concedés.</i>	Voor nieuwe perceelen. <i>Pour nou- veaux terrains.</i>	Totaal. <i>Total.</i>
1884	99	207	306	247 954	188 873	436 792
1885	113	283	396	217 348	184 635	401 983
1886	124	331	455	189 221	223 659	412 880
1887	145	250	395	177 856	154 263	332 120
1888	168	273	441	198 282	136 827	335 109
1889	221	404	625	221 443	311 206	532 649
1890	140	189	329	135 367	110 257	245 624
1891	101	192	293	103 822	88 395	192 217
1892	110	205	315	170 529	151 486	322 015
1893	111	235	346	158 317	95 824	254 139

2. Uitkomsten der goud-industrie.
Résultats de l'exploitation des gisements aurifères.

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Gevonden. ¹⁾ <i>Production.</i>		Uitgev. in gramm. ²⁾ <i>Export.</i>		Waarde. <i>Valeur.</i>
	Hoeveelheid in Grammen. <i>Grammes.</i>	Waarde naar het gemiddelde van de tarieven van uitvoer. <i>Valeur.</i>	Totaal. ³⁾	Naar Nederland. <i>Aux Pays-Bas.</i>	
1884	756 186	f 1 020 851	967 271	379 833	f 1 305 698
1885	745 897	1 016 285	983 039	665 502	1 331 774
1886	711 515	974 775	753 845	585 296	1 032 767
1887	858 859	1 176 636	1 006 904	725 065	1 379 458
1888	588 624	806 415	1 029 777	872 621	1 410 794
1889	645 019	883 676	894 333	798 522	1 125 236
1890	814 352	1 115 662	952 023	852 643	1 304 271
1891	1 236 919	1 704 579	820 983	709 014	1 124 746
1892	810 713	1 088 980	1 078 966	817 756	1 478 163
1893	867 644	1 188 672	1 159 675	833 118	1 588 755

Totaal. *Total* 1876/93.... f 17 968 743

¹⁾ Volgens de opgaven van belanghebbenden. ²⁾ Gedeclareerd. ³⁾ Sedert 1880 wordt een uitvoerrecht van 5% geheven.

B. Curaçao en Onderhoorigheden. *Curaçao et dépendances.*
Ontginning der phosphorzure kalklagen.
Exploitation du phosphate.

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Klein-Curaçao. <i>Ile Petit-Curaçao.</i>		St. Barbara op Curaçao-.	
	Hoeveelheid uitgevoerde fosphaat M ³ . <i>Phosphate exporté (M³.)</i>	Rechten. ¹⁾ <i>Droits perçus.</i>	Hoeveelheid uitgevoerde fosphaat M ³ . <i>Phosphate exporté (M³.)</i>	Rechten. ¹⁾ <i>Droits perçus.</i>
1884	3 233	f 3 880	54 859	f 65 883
1885	2 266	2 707	45 373	54 347
1886	4 623	5 526	18 726	22 441
1887	6 839	8 169	9 741	11 673
1888	1 321	1 904	2 490	3 616
1889	— ²⁾	— ²⁾	4 717	6 823
1890	—	—	3 375	4 219
1891	—	—	4 654	6 726
1892	—	—	2 295	3 340
1893	—	—	3 317	4 839

Aruba.				
Jaren. <i>Années.</i>	Getal schepen voor den fosphaat-uitvoer. <i>Nombre de vaisseaux exportant le phosphate.</i>		Rechten. ¹⁾ <i>Droits perçus.</i>	Concessie-rechten. <i>Droits de concession.</i>
	Getal. <i>Nombre.</i>	M ³ .		
1884	35	21 494	f 11 279	f 171 953
1885	30	20 251	10 620	162 005
1886	32	19 448	10 211	155 587
1887	27	16 515	8 673	132 119
1888	40	26 015	13 668	208 118
1889	61	40 756	21 389	326 046
1890	71	49 230	25 862	393 839
1891	34	22 397	11 746	179 175
1892	20	12 981	6 566	103 851
1893	18	1 208 ³⁾	6 826	99 048

¹⁾ Uitvoerrechten en scheepsongelden. *Droits d'exportation et de navigation.*

²⁾ De concessie op dit eiland is met 1888 afgelopen. *La concession s'est terminée en 1888.*

³⁾ Het verschil met het vorig jaar wordt in het K. V. niet toegelicht.

IV. Handel en scheepvaart. *Commerce et navigation.*I. ALGEMEEN OVERZICHT. *Aperçu général.*

A. Waarde van den invoer tot verbruik en uitvoer uit het vrije verkeer.

Bron: K. V. *Valeur de l'importation et de l'exportation spéciale.*

Jaren. <i>Années.</i>	Suriname. <i>Surinam.</i>		Haven van Curaçao. <i>Port de Curaçao.</i>
	Invoer. <i>Importation.</i>	Uitvoer. <i>Exportation.</i>	Invoer. <i>Importation.</i> ¹⁾
1850	f 2 087 562	f 3 877 102	f *
1855	2 401 284	3 398 525	*
1860	3 056 946	4 524 001	*
1865	4 504 520	2 235 399	*
1870	4 042 111	2 657 871	*
1875	3 125 415	2 409 335	*
1880	3 914 458	3 600 535	5 559 412
1885	4 893 355	3 113 270	3 153 221
1890	5 366 258	4 272 692	3 733 917
1893	5 730 365	5 467 631	4 115 595

¹⁾ De waarde van den uitvoer van Curaçao kan niet worden opgegeven, daar deze vrij is, (uitgez. de uitvoer van phosphorzure kalk).

Van den invoer der andere eilanden wordt alleen vermeld de invoer tot verbruik op St. Martin.

Bron: K. V. B. Scheepvaartbeweging. *Navigation.*

Jaren. <i>Années.</i>	Suriname. <i>Surinam.</i>				Curaçao Binneng. vaart. <i>Nacires entrés.</i> ²⁾			
	Haven van Curaçao. <i>Port de Curaçao.</i>		Elders. <i>Ailleurs.</i>		Haven van Curaçao. <i>Port de Curaçao.</i>		Elders. <i>Ailleurs.</i>	
	Ingeklaard. <i>Entrées.</i>	Inhoud ¹⁾ <i>Tonnage.</i> × 1000	Uitge- klaard. <i>Sorties.</i>	Inhoud ¹⁾ <i>Tonnage.</i> × 1000	Aantal. <i>Nombre.</i>	Inhoud ³⁾ <i>Tonnage.</i> × 1000	Aantal. <i>Nombre.</i>	M ³ × 1000
1850	246	13	245	13	605	31	*	*
1855	219	16	208	15	765	44	*	*
1860	210	14	217	15	800	38	*	*
1865	184	13	173	13	1 006	73	*	*
1870	205	12	192	11	1 266	58	*	*
1875	192	21	197	22	1 021	110	*	*
1880	265	25	256	23	1 152	650	1 424	84
1885	199	72	203	73	1 270	846	1 893	130
1890	229	82	226	81	1 158	1 169	1 643	158
1893	206	82	206	81	1 262	1 201	1 730	143

¹⁾ Tot 1875 in lasten van 2,214 M³, later in Reg. tonnen van 2,83 M³. ²⁾ Omtrent de vertrokken vaartuigen worden geen opgaven verstrekt. ³⁾ Tot 1875 in tonnen van 2,214 M³, later in M³.

II. UITVOEREN VAN CURAÇAO EN ONDERHOORIGHEDEN. *Exportations de Curaçao et des dépendances.*Bron: K. V. A. Curaçao. ¹⁾

Producten. <i>Produits.</i>		1885	1886	1887	1888	1889	1890
Aloëhars. <i>Résine d'aloës.</i>	KGr.	2 080	500	—	—	—	—
Dividivi.....		258 254	283 900	220 673	374 020	140 862	258 415
Ezels. <i>Aves.</i>	Stuks	179	158	194	182	159	168
Oranjeschillen. <i>Pelures d'orange.</i>	KGr.	1 802	3 981	2 112	2 300	2 041	3 859
Phosphorzurekalk. <i>Phosphate.</i> ..	M ³	47 639	18 726	9 741	2 490	4 717	3 375
Rood verfhout. <i>Bois de teint.</i> ..	KGr.	—	—	5 000	—	172 700	3 700
Vruchten. <i>Fruits.</i>	Manden.	60	1 898	4 206	5 746	—	—
Wol. <i>Laine.</i>	KGr.	4 950	5 031	6 504	8 787	3 500	5 720
Zout. <i>Sel.</i>	Liters.	3 405 060	987 536	2 094 600	235 750	1 637 960	3 017 290

¹⁾ Zie de noot bij tabel I A. Voor de jaren na 1890 komen geen opgaven voor.

B. Van andere eilanden.

Waarde van den uitvoer in Guldens.

Bron: K. V. *Dépendances. Valeur des exp. en florins.*

	1888	1889	1890	1891	1892	1893
Bonaire.....	51 515	55 216	57 780	53 831	50 785	48 986
Aruba.....	385 553	561 052	673 313	314 756	189 899	195 714
St. Martin (Ned. ged.)	98 212	25 372	31 771	87 166	79 380	41 784
St. Eustatius.....	22 553	17 678	18 385	9 764	17 747	10 206
Saba.....	11 481	10 255	—	10 873	10 454	12 894

III. UITVOER DER VOORTBRENGSELEN VAN DEN LANDBOUW VAN SURINAME.
Exportation des produits agricoles de Surinam.

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Suiker. <i>Sucre.</i> Kilogr.				Melasse.		Rum en dram.		Cacao.		Koffie. <i>Café.</i>		Katoen. <i>Coton.</i>	
	Muscovado.		Vacuumpan.		Liter.		Liter.		Kilogr.		Kilogr.		Kilogr.	
	Hoeveelheid. <i>Quantité.</i>	Gemid. prijs per 100 KG. <i>Prix moyen.</i>	Hoeveelheid. <i>Quantité.</i>	Gemid. prijs per 100 KG. <i>Prix moyen.</i>	Hoeveelheid. <i>Quantité.</i>	Gemid. prijs per 100 L. <i>Prix moyen.</i>	Hoeveelheid. <i>Quantité.</i>	Gemid. prijs per 100 L. <i>Prix moyen.</i>	Hoeveelheid. <i>Quantité.</i>	Gemid. prijs per 100 KG. <i>Prix moyen.</i>	Hoeveelheid. <i>Quantité.</i>	Gemid. prijs per 100 KG. <i>Prix moyen.</i>	Hoeveelheid. <i>Quantité.</i>	Gemid. prijs per 100 KG. <i>Prix moyen.</i>
1862 ¹⁾		16,193,518		f 6,85	2 790 839	f 6,62	604 677	f 19,00	324 692	f 53,64	62,266	f 84,30	223 271	f 93,17
1865		7,713,837		18,72	1 396 577	8,90	128 398	26,40	326 996	54,90	117,232	66,52	172 111	145,43
1873 ²⁾		12,447,362		19,06	1 837 793	5,56	739 443	22,20	827 795	46,19	35,456	93,11	71 065	89,80
1878	5 833 059	f 16,05 ³⁾	1 990 283	19,34	1 311 472	7,00	718 748	16,0	556 187	70,74	54	140,00	84 600	69,80
1879	8 836 145	14,78 ³⁾	2 797 747	17,70	1 936 802	5,00	920 119	16,0	1 113 345	86,60	689	140,00	102 919	59,90
1880	7 497 742	17,25	2 394 090	20,25	1 617 414	5,00	708 186	16,0	857 562	67,12	296	140,00	17 596	59,40
1881	6 146 318	18,00	2 391 958	20,00	1 608 489	7,25	533 059	16,5	1 882 644	62,75	521	140,00	—	—
1882	6 875 726	20,00	2 545 889	22,75	1 347 498	9,00	708 228	18,0	1 155 837	68,00	178	130,00	2 094	36,00
1883	5 034 003	15,95	3 644 615	21,00	1 032 481	7,00	604 139	20,00	1 876 178	71,00	532	113,16	—	36,00
1884	3 313 020	13,00	3 937 264	17,34	526 980	6,00	469 020	19,00	1 450 046	71,00	2 546	100,00	676	30,00
1885	1 826 385	8,50	3 588 195	13,83 ^{1/2}	552 970	6,25	441 653	15 00	1 344 413	73,50	1 425	152,50	479	45,00
1886	2 018 358	8,00	3 878 406	14,00	901 919	4,00	304 974	15,00	1 575 218	73,00	560	63,00	354	60,00
1887	1 488 076	8,00	6 375 699	9,50	363 485	6,00	278 155	10,00	1 719 642	70,00	582	80,00	—	—
1888	852 934	9,00	4 492 600 ⁴⁾	13,00	514 821 ⁵⁾	6,00	222 415	12,00	1 541 612	70,00	565	80,00	6 395	30,08
1889	1 085 894	12,00	3 985 165 ⁶⁾	13,00	395 352 ⁷⁾	6,00	247 600	14,00	2 042 868	65,00	286	80,00	—	—
1890	1 412 166	13,00	4 994 047 ⁸⁾	18,00	527 677 ⁹⁾	6,00	488 846	14,00	2 181 347	60,00	216	100,00	—	—
1891	952 002	14,00	5 392 094 ¹⁰⁾	18,00	215 520 ¹¹⁾	10,00	353 891	15,00	2 210 695	60,00	477	150,00	—	—
1892	788 253	13,00	4 110 240 ¹²⁾	17,00	191 383 ¹³⁾	6,00	409 948	18,00	1 689 175	65,00	1 557	120,00	—	—
1893	677 300	15,00	6 143 738 ¹⁴⁾	17,00	81 375 ¹⁵⁾	6,00	341 277	18,00	3 498 000	70,00	15,257	120,00	—	—

¹⁾ Het jaar vóór de emancipatie. *Année précédente l'émancipation.* ²⁾ Het jaar van de opheffing van het Staatstoezicht. *Abolition de la tutelle du gouvernement.*

³⁾ Berekend uit de opgegeven uitvoerwaarde. ⁴⁾ 1e product, bovendien nog 600 995 KG. à f 6.00 naproduct.

⁵⁾ Bovendien nog 181 723 L. à f 3,00 vacuumpan.

⁶⁾ Bovendien nog 494 811 K.G. naproduct à f 6.— ⁷⁾ Bovendien nog 353 665 L. vacuumpan à f 3.— ⁸⁾ Bovendien nog 586 474 KG. naproduct à f 10.—

⁹⁾ Bovendien nog 583 589 L. vacuumpan à f 3.

¹⁰⁾ Bovendien nog 370 972 K. G. naproduct à f 10. ¹¹⁾ Bovendien nog 970 293 L. vacuumpan à f 5.

¹²⁾ Bovendien nog 582 770 K. G. naproduct à f 10. ¹³⁾ " " 1 034 982 " " " 3.

¹⁴⁾ Bovendien nog 440 840 K. G. naproduct à f 10. ¹⁵⁾ Bovendien nog 846 695 L. vacuumpan à f 3.

IV. AANDEEL DER VERSCHILLENDE LANDEEN IN DE HANDELS- EN SCHEEPVAARTBEWEGING VAN SURINAME.

Part des différents pays au commerce et à la navigation de Surinam.

A. Invoer.
Importation.

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Schepen. <i>Vaisseaux.</i>			Lasten of tonnen. <i>Tonnage. 1)</i>			Waarde in duizendt. guld. <i>Valeur (en mill. flor.)</i>		
	Neder- land. <i>Pays- Bas.</i>	Noord- Amerika. <i>Etats- Unis.</i>	Andere staten. <i>Autres pays.</i>	Neder- land. 2) <i>Pays- Bas.</i>	Noord- Amerika. <i>Etats- Unis.</i>	Andere staten. <i>Autres pays.</i>	Neder- land. <i>Pays- Bas.</i>	Noord- Amerika. <i>Etats- Unis.</i>	Andere staten. <i>Autres pays.</i>
1855	56	40	123	6 618	4 228	4 840	1 192	714	495
1860	50	31	138	5 527	3 422	5 503	1 587	922	547
1865	26	43	115	3 232	3 915	6 065	2 235	1 007	1 263
1870	24	38	143	2 952	3 199	5 641	1 783	901	1 358
1875	17	27	148	4 050	5 228	11 827	1 192	691	1 243
1880	23	19	223	5 076	4 729	14 860	1 391	786	1 737
1881	22	21	182	4 910	5 851	14 947	1 361	875	2 589
1882	26	21	129	6 098	5 422	11 936	1 707	897	1 695
1883	30	21	198	5 944	5 800	39 410	2 073	1 017	2 079
1884	26	21	132	15 420	6 622	49 193	2 387	1 187	1 712
1885	21	18	160	17 335	5 131	49 075	2 292	1 068	1 449
1886	21	16	182	17 258	5 065	52 606	2 139	1 109	1 345
1887	25	12	193	16 834	4 326	53 258	2 529	968	1 555
1888	48	11	157	36 430	4 329	32 148	2 258	963	1 126
1889	39	9	164	44 642	3 199	13 053	2 590	1 008	1 295
1890	49	14	166	37 469	4 454	40 146	2 814	1 046	1 507
1891	41	12	154	38 778	4 059	39 965	2 691	1 880	1 303
1892	22	14	179	19 517	4 853	54 350	2 738	1 269	12 31
1893	23	17	166	19 715	5 795	56 031	3 227	1 226	1 277

B. Uitvoer.
Exportation.

1855	55	35	118	6 099	3 745	4 695	2 039	593	762
1860	43	39	135	5 889	4 315	5 104	2 180	1 088	1 255
1865	12	39	122	1 510	3 641	7 699	684	681	871
1870	20	31	141	2 441	2 660	5 813	848	583	1 226
1875	19	27	151	4 252	5 311	12 424	439	682	1 288
1880	17	21	218	3 607	4 879	14 471	946	779	1 876
1881	14	23	195	3 443	6 340	16 315	841	1 167	1 878
1882	9	18	144	2 392	4 900	15 317	632	908	2 146
1883	15	21	214	3 180	5 462	42 328	827	1 247	1 980
1884	17	15	138	11 880	4 791	52 649	858	1 151	1 655
1885	17	10	176	16 110	3 247	54 115	1 198	1 036	879
1886	16	14	180	15 984	4 927	53 005	1 057	922	1 058
1887	16	12	195	15 750	3 959	54 455	1 229	1 170	1 140
1888	48	12	158	35 533	4 624	32 477	1 475	1 083	758
1889	40	9	160	25 562	3 168	32 506	1 343	1 289	890
1890	46	12	168	36 805	3 920	39 974	1 532	1 482	1 259
1891	24	12	171	19 902	4 236	59 082	1 372	1 764	859
1892	22	11	182	19 371	3 652	55 063	1 363	1 485	1 003
1893	20	14	172	18 825	5 413	56 600	1 575	2 999	894

1) Zie noot 1) van tabel I B op pag. 116.

2) De sterke toeneming voor Nederland sedert 1884 en voor andere Staten sedert 1883 is daaraan toe te schrijven, dat telkens de geheele inhoudsgrootte der schepen van den Kon. W. I. Maildienst en van de Comp. Génér.-Transatlantique wordt genoteerd, terwijl door deze schepen gemiddeld slechts een vijfde der inhoudsgrootte voor den in- en uitvoer van Suriname wordt besteed.

V. AANGEKOMEN SCHEPEN OP CURAÇAO, NAAR LANDEN VAN HERKOMST.

Bron: K. V. *Navires entrés à Curaçao, par pays de provenance.*

Landen. <i>Pays.</i>	1888		1889		1890		1891		1892		1893	
	Get. schep.	1000 M ³ .	Get. schep.	1000 M ³ .	Get. schep.	1000 M ³ .	Get. schep.	1000 M ³ .	Get. schep.	1000 M ³ .	Get. schep.	1000 M ³ .
Europa.....	84	281	70	243	83	314	63	212	67	251	33	105
Afrika.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Noord-Amerika. <i>Et. Unis.</i>	58	147	63	144	72	235	73	242	75	260	85	288
Z.-Amer. Venezuela.....	445	317	455	407	407	471	456	542	448	438	474	629
" and. Staten....	84	87	111	123	85	123	77	86	61	90	65	121
Ned. Kol.....	570	18	485	18	471	19	415	17	450	18	472	21
West-Ind. <i>Col. néerl.</i>												
<i>Ind. occ.</i> vreemde Kol...	15	3	16	7	19	7	4	3	21	43	24	35
<i>Autres colonies</i>												
Totaal incl. uit Zee....	1263	859	1208	943	1158	1169	1205	1106	1202	1109	1262	1201

Aangekomen vaartuigen op de kleine eilanden. *Navires entrés aux dépendances.*

Bonaire.....	570	21	558	27	468	26	436	24	476	21	450	25
Aruba.....	281	34	399	50	335	57	269	31	279	18	234	22
St. Martin.....	308	59	206	34	229	53	267	71	284	75	496	73
St. Eustatius.....	286	11	324	12	402	12	237	11	398	14	379	14
Saba.....	139	7	170	8	209	10	176	10	174	8	171	9
Totaal.....	1661	120	1657	131	1643	158	1385	147	1611	137	1730	143

V. Verkeersmiddelen.

Moyens d'échange et de transport.

I. SURINAAMSCH BANK. *Banque de Surinam.*

Bron: V. S. B.

A. Operatiën der Bank. *Opérations.*

Jaren. Ult ^o Dec.	Discontos. <i>Escomptes.</i>	Wissels. <i>Traites.</i>		Goud. <i>Or.</i>		Discontorente. <i>Taux de l'escompte.</i>
		Verkocht. <i>Vendues.</i>	Gekocht. <i>Achetées.</i>	Verkochte hoeveelheid KG. ¹⁾ <i>Kilogr. vendus.</i>	Netto opbrengst. <i>Provenu net.</i>	
1870	f 3 261 615	f 562 157	f 588 145	—	—	9—11 %
1875	1 868 283	713 923	699 735	*	f 6 000	9 %
1880	2 143 223	1 174 593	780 054	350.	485 344	9 %
1881	2 262 696	1 298 687	1 261 557	221	304 678	9 %
1882	2 414 550	1 149 531	996 575	137	185 545	9 %
1883	2 718 027	1 578 943	1 326 421	144	193 663	9 %
1884	2 995 267	1 969 035	1 756 286	186	259 144	9 %
1885	3 319 196	2 357 698	1 420 087	578	820 551	9 %
1886	2 892 717	2 081 554	1 641 363	524	752 410	9 %
1887	2 550 439	2 278 912	1 685 866	603	879 642	9 %
1888	2 860 856	2 371 237	1 377 700	762	1 097 237	9 %
1889	2 674 669	2 451 757	1 441 803	575	833 451	8 %
1890	2 500 921	2 363 979	1 424 905	744	1 072 844	7—8 %
1891	2 378 739	2 347 284	1 351 460	526	808 884	7 %
1892	2 685 312	2 269 042	1 744 485	522	745 097	7 %
1893	2 411 812	2 548 069	2 119 729	579	837 786	7 %
1894	2 470 774	2 451 467	1 977 582	547	787 154	7 %

¹⁾ In consignatie. Sedert 1885 ook eenig bijgekocht goud. De markt voor het goud is Nederland. Sedert 1886 voor een klein gedeelte ook New-York.

Bron: V. S. B. B. Voornaamste posten der balans. *Princ. éléments du bilan.*

Jaren. <i>Années.</i>	Disconto- portefeuille. <i>Portefeuille d'escompte.</i> Ult ^o Dec.	Specievoorraad. <i>Espèces.</i> Ult ^o Dec.	Bankbiljetten in omloop. <i>Circulation.</i> Ult ^o Dec.	Reservekas. <i>Réserve.</i> Ult ^o Dec.	In-en uitvoeren van specie. ¹⁾ <i>Imp. et exp. d'espèces.</i>	Uit- keeringen. <i>Dividendes</i>
Kapitaal f 1 000 000.						
1869	f 667 246	f 240 223	f 334 805	—	+ f 50 000	4 %
1870	745 540	288 437	351 010	—	+ 100 000	—
1871	642 911	386 663	411 035	—	— 20 000	—
1872	744 325	348 165	373 510	f 95 555	— 70 000	—
1873	424 727	344 388	473 760	—	—	21½ %
1874	403 569	440 172	467 700	—	— 10 000	21½ %
1875	444 951	*	488 945	—	— 83 720	—
1876	431 530	368 000	550 630	—	+ 80 000	—
1877	432 899	339 332	590 975	—	—	31½ %

Kapitaal f 700 000.

1878	437 604	372 843	656 495	f 162 670	+ 30 000	5 %
1879	443 953	390 864	774 065	162 670	+ 120 310	5 %
1880	458 281	510 332	830 295	163 743	+ 221 000	6 %
1881	439 578	482 449	923 010	165 889	+ 50 000	7 %
1882	496 446	494 750	939 230	168 034	+ 80 000	7 %
1883	543 010	633 539	952 450	170 180	+ 171 000	7 %
1884	557 345	665 617	936 505	170 180	+ 1 000	5 %
1885	583 281	637 362	954 490	170 716	— 44 000	5½ %
1886	410 208	591 760	1 009 105	171 253	+ 2 000	5½ %
1887	469 737	775 206	1 008 205	173 398	+ 193 500	7 %
1888	497 594	694 327	1 112 875	175 000	+ 189 800	8 %
1889	540 272	685 495	1 083 120	175 000	+ 87 600	8 %
1890	502 951	723 447	1 121 670	175 000	+ 86 000	8 %
1891	474 449	752 272	1 155 385	175 000	+ 30 006	8 %
1892	481 868	650 117	1 104 920	175 000	— 65 459	8 %
1893	450 802	755 645	1 410 595	175 000	+ 261 000	9 %
1894	485 995	722 434	1 337 150	175 000	+ 83 560	9 %

¹⁾ Hierin alleen begrepen wat door de Bank ter aanvulling van den metaalvoorraad van Nederland of elders werd ontboden, of wat als overtollig naar Nederland werd teruggezonden.

Bron: K. V.

II. BANK TE CURAÇAO. *Banque à Curaçao.*

Einde der Jaren. <i>Fin de l'Année.</i>	Kapitaal. ¹⁾ <i>Capital.</i>	Bankbiljet- ten (aange- maakte). ²⁾ <i>Billets.</i>	Gedepo- neerde gel- den. <i>Dépôts.</i>	Winst, ter beschikking van de kolo- niale kas. ³⁾ <i>Bons soldes pour le Tré- sor colonial.</i>	Uitstaande bedragen. <i>Prêts</i>		Beschik- bare kas. <i>Encaisse.</i>
					Totaal.	Waarvan op wisselbrief. <i>Dont sur traites</i>	
1859	f 92893	f 210 885	f 235	—	f 277 452	f 243 400	f 26 561
1869	214 148	206 635	279	f 8 067	339 600	321 500	89 530
1880	289 265	148 700	6 839	8 094	389 075	375 850	63 823
1885	289 265	148 700	3 806	17 979	389 600	370 800	70 150
1886	289 265	148 700	4 471	18 315	439 700	433 900	21 051
1887	289 265	148 700	3 859	19 731	451 150	439 150	10 405
1888	289 265	148 700	3 892	13 808	434 240	426 680	21 425
1889	289 265	148 700	3 535	15 942	356 480	354 480	100 963
1890	289 265	148 700	3 619	15 496	363 018	362 630	94 063
1891	289 265	148 700	3 738	15 270	352 930	352 930 ⁴⁾	104 044
1892	289 265	148 700	3 754	18 083	445 670	445 670 ⁴⁾	89 133
1893	289 265	148 700	3 715	19 345	435 680	435 680	100 346

¹⁾ Gekweekt uit interesten, disconto's en premiën.

²⁾ De bankbiljetten hebben sedert 1831 gedwongen koers. *Cours forcé depuis 1831.*

³⁾ De winst werd tot 1868 geheel gekapitaliseerd, van 1869—1880 werd 50 %₀, sedert 1881 de geheele winst in de koloniale kas gestort. *Le solde a été capitalisé jusqu' en 1868. Il a été ensuite versé dans le Trésor, à moitié jusqu' en 1880, en total depuis lors.*

⁴⁾ Incl. het bedrag uitstaande op gedep. speciën.

III. SPAARBANKEN. ¹⁾ *Caisse d'épargne*

 A. Koloniale spaarbank van Suriname. *Caisse d'épargne coloniale de Surinam.*
 Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Inleg. <i>Versements.</i>	Rente als kapitaal bijge- schreven. <i>Rentes capitalisées.</i>	Terug- genomen. <i>Remboursements.</i>	Saldo te goed ult° Dec.	
				Totaal.	Waarvan toekomt aan Immigranten. <i>Donl dû à des immigrés.</i>
1883	f 145 135	f 6 328	f 65 382	f 331 755	f 200 046
1884	135 399	6 359	101 004	372 509	143 811
1885	98 538	5 656	95 536	265 779	158 777
1886	161 559	5 646	100 599	338 201	143 716
1887	180 181	6 175	225 106	299 451	155 683
1888	178 101	7 743	125 444	359 911	214 164
1889	209 648	7 375	149 559	427 375	186 075
1890	241 373	7 850	147 960	433 512	196 775
1891	195 608	6 523	149 543	414 054	140 380
1892	182 274	7 268	244 968 ²⁾	358 628	189 283

¹⁾ Voor het jaar 1893 worden in het K. V. van 1894 geene gegevens aangetroffen.

²⁾ Hierin begrepen een som van f 86765 toekomende aan Britsch-Indische teruggekeerde immi-
 granten, die in 1892 nog niet als uitbetaald kon worden afgeschreven, omdat de wisseltransactiën
 nog niet waren afgehoopen.

 Bron: K. V. B. Spaar- en beleenbank op Curaçao. *Caisse d'épargne de Curaçao.*

Jaren. 1 Juli—30 Juni. <i>Années.</i>	Aantal beleg- gingen. <i>Versements.</i>	Bedrag van gestorte gelden. <i>Montant des versements.</i>	Saldo te goed. <i>Solde dû aux déposants.</i>	Kosten van administratie enz. <i>Frais d'adm- nistration, etc.</i>
1883/4	2 851	f 66 199	f 431 023	f 6 751
1884/5	3 818	76 098	464 902	6 712
1885/6	3 573	109 334	496 035	6 807
1886/7	2 677	104 763	508 655	6 990
1887/8	2 911	123 699	525 642	8 111
1888/9	2 455	48 465	507 013	7 639
1889/90	*	*	508 480	7 593
1890/1	*	*	519 428	7 834
1891/2	*	*	514 625	7 500
1892/3	*	*	514 954	7 514

Bron: K. V.

 IV. HYPOTHEKEN IN CURAÇAO EN O. *Hypothèques.*

Jaren. <i>Années.</i>	Inschrijvingen op 1° Januari. <i>Inscriptions au 1 Janvier.</i>		Bijgekomen. <i>Nouvelles inscriptions.</i>		Doorgehaald. <i>Radiations.</i>	
	Getal. <i>Nombre.</i>	Bedrag. <i>Montant.</i>	Getal. <i>Nombre.</i>	Bedrag. <i>Montant.</i>	Getal. <i>Nombre.</i>	Bedrag. <i>Montant.</i>
1884	656	f 2 992 489	65	f 370 605	73	f 337 363
1885	648	3 025 731	77	305 598	75	326 820
1886	650	3 004 509	91	404 171	61	225 203
1887	680	3 183 477	89	585 656	60	470 760
1888	709	3 298 373	79	488 820	86	433 475
1889	702	3 353 718	99	428 310	79	317 199
1890	722	3 464 829	89	314 892	97	279 186
1891	714	3 500 535	68	447 093	74	434 966
1892	708	3 512 662	82	370 521	73	382 250
1893	717	3 498 933	89	502 202	78	401 320
1894	728	3 599 815				

V. KONINKLIJKE WEST-INDISCHE MAILDIENST.

Bron: V. K. W. I. M.

Service des paquebots sur les Indes Occidentales.

Jaren. <i>Années.</i>	Scheper eind van het jaar. <i>Bâtiments (fin de l'année).</i>	Reizen. <i>Trajets.</i>	Voordeelig saldo der reisreke- ning. <i>Bon solde des comptes de voyage.</i>	Saldo der exploitatie- rekening. <i>Solde du compte d'explo- ration.</i>	
				Voordeelig. <i>Bon.</i>	Nadeelig. <i>Déficit.</i>
1884	3	9	f 458,95	—	f 7 218
1885	3	12	45 974,25	f 33 312	—
1886	3	12	100 773	100 820	—
1887	3	12	162 823,36	36 579	—
1888	4	*	156 310,11	52 195	—
1889	3	12	231 419	98 254	—
1890	5	15	155 128	29 734	—
1891	6	18	197 202	37 230	—
1892	6	17	198 031	45 041	—
1893	6	17	378 398	161 809	—

VI. Bestuursmiddelen.

*Administration.*I. LANDMACHT. *Armée.*

A. Suriname.

Bron: K. V.

Jaren. <i>Années.</i>	Schutterij te Paramaribo. <i>Garde nationale. à Paramaribo.</i>		Gewapende burgerwacht in de districten. <i>Garde civique armée. dans les districts.</i>		Garnizoen. <i>Garnison.</i>	
	Officieren. <i>Officiers.</i>	Onderoffic. en manschappen. <i>Sous-officiers et soldats.</i>	Officieren. <i>Officiers.</i>	Onderoffic. en manschappen. <i>Sous-officiers et soldats.</i>	Officieren. <i>Officiers.</i>	Onderoffic. en manschappen. <i>Sous-officiers et soldats.</i>
(Ult ^o . van elk jaar.)						
1884	26	467	66	1 510	20	397
1885	26	500	69	1 579	22	403
1886	27	495	63	1 326	21	380
1887	27	486	64	771	20	366
1888	27	487	64	1 315	22	367
1889	30	495	55	1 622	21	365
1890	28	439	56	1 577	20	351
1891	28	450	54	1 317	19	360
1892	27	373	57	1 163	20	386
1893	27	398	55	1 367	21	392

Bron: K. V.

B. Curaçao.

Jaren. <i>(Ult^o. van elk jaar.)</i>	Schutterij. <i>Garde nationale.</i>		Garnizoen. <i>Garnison.</i>	
	Officieren. <i>Officiers.</i>	Onderofficieren en manschappen. <i>Sous-officiers et soldats.</i>	Officieren <i>Officiers.</i>	Onderofficieren en manschappen. <i>Sous-officiers et soldats.</i>
1884 ¹⁾	26	360	9	212
1885	26	368	7	232
1886	27	363	9	233
1887	26	383	9	231
1888	26	391	9	214
1889	26	335	8	199
1890	25	326	8	200
1891	27	369	9	198
1892	26	375	9	239
1893	30	362	9	252

¹⁾ Op de andere eilanden bestond de schutterij ult^o 1880 uit 7 officieren en 975 manschappen. Eene reorganisatie dier schutterijen 29 Maart '82 tot stand gekomen is bij gebrek aan personeel voor kader tot dusverre niet kunnen worden uitgevoerd. De schutterijen op deze eilanden zijn dus verduwen. De Kol. Versl. van 1892, 1893 en 1894 vermelden nog alleen dat op St. Eustatius een schutterijkorps is opgericht.

II. RECHTSWEZEN. *Justice.*

Bron: K. V.

A. Suriname.

Jaren. <i>Années.</i>	Getal zaken bij het Hof van Justitie behandeld. <i>Causes devant la Cour de Justice.</i>			Getal zaken, bij de Kantongerechten ¹⁾ en Ommegaande gerechten ²⁾ behandeld. <i>Causes devant les justices de paix et trib. ambiants.</i>			
	Burgerlijke zaken. <i>Causes civiles.</i>		Strafzaken. <i>Causes criminelles.</i>	Burgerlijke zaken. <i>Causes civiles.</i>		Strafzaken. <i>Causes criminelles.</i>	
	Aangebrachte zaken. <i>Causes introduites.</i>	Afgedane zaken. <i>Causes terminées.</i>	Afgedane zaken. <i>Causes terminées.</i>	Aangebrachte zaken. <i>Causes introduites.</i>	Afgedane zaken. <i>Causes terminées.</i>	Bij de kantongerechten afgedaan. <i>Just. de paix.</i>	Bij de omme-gaande gerechten afgedaan. <i>Trib. amb.</i>
1884	46	55	115	121	118	810	701
1885	148	150	110 ³⁾	157	158	⁴⁾ 3 044	1 040
1886	62	44	93	132	134	⁴⁾ 2 689	697
1887	42	27	179	113	112	566	630
1888	33	30	151	109	109	612	588
1889	38	36	170	110	110	541	553
1890	66	41	166	83	79	671	642
1891	33	40	183	108	115	560	839
1892	51	50	202	104	102	665	609
1893	36	43	243	67	69	707	728

¹⁾ Te Paramaribo, te Nickerie en Coronie. ²⁾ Alléén voor strafzaken; te Paramaribo en op de plantage Mariënburg. ³⁾ Sedert dit jaar aangebrachte zaken. ⁴⁾ Hieronder resp. 2356 en 2109 bij verstek behandelde zaken.

B. Curaçao en Onderhoorigheden. *Curaçao et dépendances.*Getal behandelde zaken en gedetineerden. *Causes jugées et détenus.*

Bron: K. V.

	Curaçao.		Onderh. 2 raden van justitie 5 kantong. <i>Dépendances, 2 cours et 5 just. de paix.</i>	Gedetineerden opgenomen in de gevangnissen gedurende het jaar <i>Détenus écroués pendant l'année.</i>			
	Hof van Justitie. <i>Cour.</i>	Kanton- gerecht. <i>Just. de paix.</i>		Op Curaçao.		Elders. <i>Ailleurs.</i>	
				Raadhuis.	Huis van arrest. ¹⁾		
1887	Burgerlijke zaken..	23	22	30	52	187	47
	Strafzaken	25	43	71			
	Beschikkingen.....	42	13	8			
1888	Burgerlijke zaken..	24	34	50	47	168	67
	Strafzaken	32	15	93			
	Beschikkingen.....	56	9	7			
1889	Burgerlijke zaken..	18	56	38	85	271	83
	Strafzaken	55	83	101			
	Beschikkingen.....	62	17	22			
1890	Burgerlijke zaken..	17	66	44	69	416	52
	Strafzaken	50	86	79			
	Beschikkingen.....	70	7	15			
1891	Burgerlijke zaken..	24	45	45	79	348	67
	Strafzaken	39	167	72			
	Beschikkingen.....	74	9	20			
1892	Burgerlijke zaken..	27	60	42	71	479	56
	Strafzaken	45	170	59			
	Beschikkingen.....	67	10	27			
1893	Burgerlijke zaken..	32	78	54	74	344	64
	Strafzaken	42	84	66			
	Beschikkingen.....	89	8	13			

¹⁾ Het zoogen. fiscalaat te Willemstad: Opname wegens desertie uit den scheepsdienst, verstoring der orde op openbare plaatsen, niet betalen van boeten, e. a.

VII. Koloniaal budget.
*Budget colonial.*I. TOTAAL DER UITGAVEN EN ONTVANGSTEN. *)
*Dépenses et recettes.*Bronnen: K. V. en B. H. 2e K.

Jaren. <i>Années.</i>	Suriname.			Curaçao.		
	Uitgaven. <i>Dépenses.</i>	Ontvangsten. <i>Recettes.</i>		Uitgaven. <i>Dépenses.</i>	Ontvangsten. <i>Recettes.</i>	
		Belasting. enz. <i>Impôts etc.</i>	Bijdrage uit 's Rijks schatkist. <i>Subvention de la métropole.</i>		Belasting. enz. <i>Impôts, etc.</i>	Bijdragen uit Rijks schatkist. <i>Subvention de la métropole.</i>
<i>f</i> 1000.	<i>f</i> 1000.	<i>f</i> 1000.	<i>f</i> 1000.	<i>f</i> 1000.	<i>f</i> 1000.	
1867.	1 177	738	439	530	370	160
1872.	1 157	921	236	422	365	58
1877.	1 483	1 054	428	514	314	200
1882.	1 461	1 212	248	552	587	—
1887.	1 524	1 402	123	620	606	—
1888.	1 628	1 324	304	639	607	—
1889.	1 584	1 450	133	699	778	—
1890.	1 548	1 532	16	672	597	—
1891.	1 792	1 580	212	764	764	—
1892.	1 769	1 573	196	752 ²⁾	752 ²⁾	—
1893.	1 865 ¹⁾	1 722 ¹⁾	143 ¹⁾	695 ²⁾	695 ²⁾	—
1894.	1 932 ²⁾	1 565 ²⁾	368 ²⁾	687 ²⁾	687 ²⁾	—
1895.	2 089 ²⁾	1 726 ²⁾	363 ²⁾	691 ²⁾	691 ²⁾	—

*) Deze tabel werd welwillend aan het Departement van Koloniën gereviseerd.

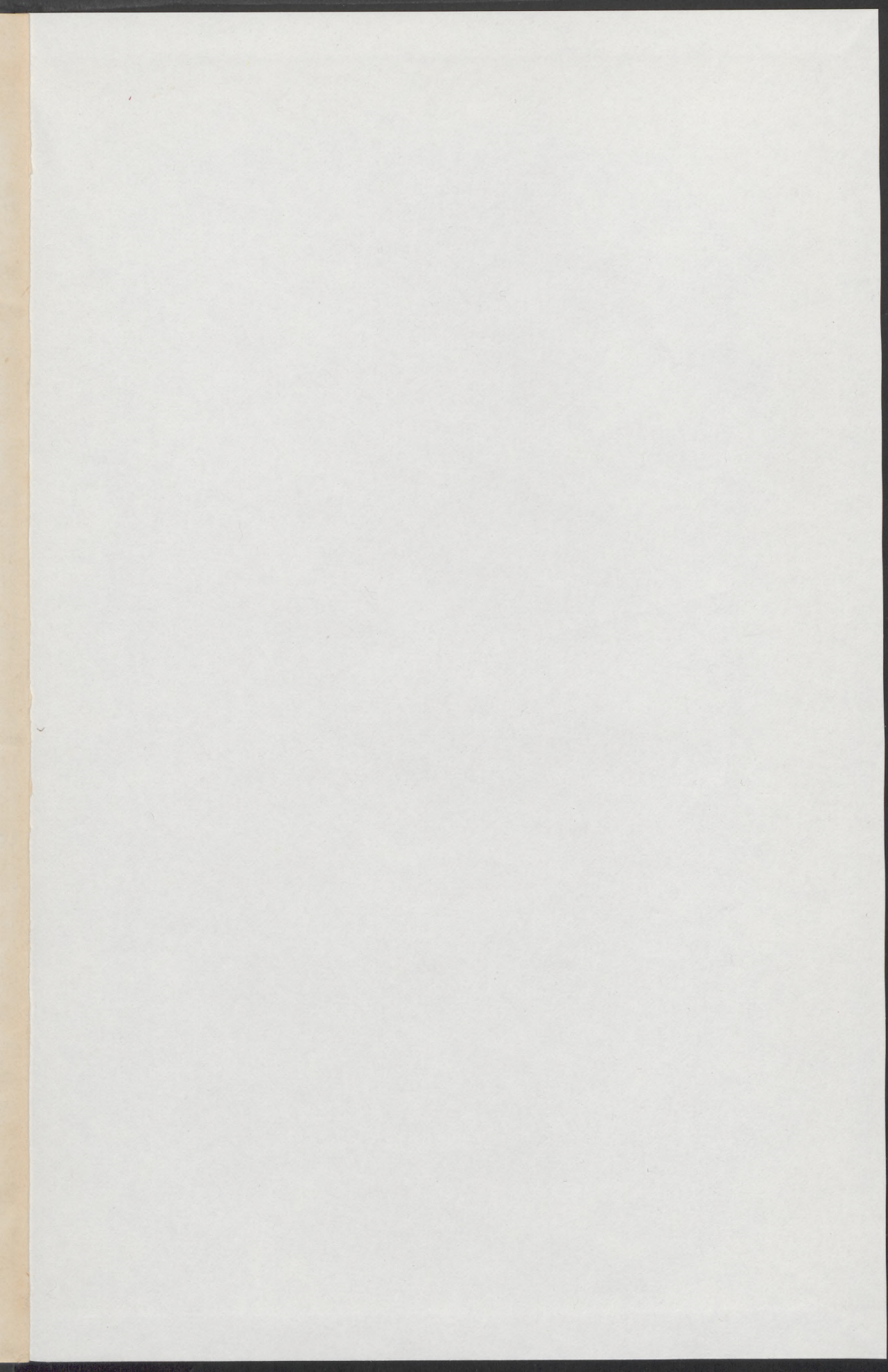
1) Voorloopige opgaaft. *Chiffre non définitif.* 2) Begrotingscijfers. *Evaluations budgétaires.*

II. OVERZICHT VAN DE OPBRENGST DER VOORNAAMSTE BELASTINGEN IN SURINAME.

Rendement des principaux impôts. (Surinam).

Bron: K. V.

Dienstjaar. <i>Exercices.</i>	Invoer- rechten. <i>Droits d'entrée.</i>	Uitvoer- rechten. <i>Droits de sortie.</i>	Accijns op het binnenl. gedis- tilleerd. <i>Accise des spiritu- eux.</i>	Per- soneel. <i>Impôt dit personnel.</i>	Patent- recht. <i>Patentes.</i>	Belasting op de huur- waarde der huizen. <i>Impôt s. l. valeur locative.</i>	Erf- en grond- pacht en concessie- recht. <i>Emphyté- ose, rentes foncières etc.</i>	Tonne- geld der schepen. <i>Droits de tonnage.</i>	Zegel- recht. <i>Timbre.</i>	Successie en over- gangs- recht. <i>Succession.</i>
	<i>f</i> 1000	<i>f</i> 1000	<i>f</i> 1000	<i>f</i> 1000	<i>f</i> 1000	<i>f</i> 1000	<i>f</i> 1000	<i>f</i> 1000	<i>f</i> 1000	<i>f</i> 1000
1884	466	189	96	81	83	27	58	31	44	8
1885	429	154	93	86	80	30	82	23	45	2
1886	409	123	95	117	77	31	86	23	42	5
1887	542	134	103	107	77	29	111	22	33	11
1888	522	118	121	99	48	28	105	9	36	10
1889	652	114	113	91	49	30	101	8	37	12
1890	720	110	123	89	53	32	86	9	43	11
1891	715	91	102	83	51	33	97	8	32	15
1892	734	92	87	85	53	37	101	9	49	43
1893	841	99	109	89	54	38	130	8	44	8

VII. Estimated Budget

1933-1934

Approved by the Board of Standards on August 1, 1933

Table 1. Summary of Budget

Fiscal Year	Operating Expenses			Capital Expenses		
	1933	1934	Total	1933	1934	Total
1933	1,177	785	1,962	500	500	1,000
1934	1,224	812	2,036	500	500	1,000
1935	1,271	839	2,110	500	500	1,000
1936	1,318	866	2,184	500	500	1,000
1937	1,365	893	2,258	500	500	1,000
1938	1,412	920	2,332	500	500	1,000
1939	1,459	947	2,406	500	500	1,000
1940	1,506	974	2,480	500	500	1,000
1941	1,553	1,001	2,554	500	500	1,000
1942	1,600	1,028	2,628	500	500	1,000
1943	1,647	1,055	2,702	500	500	1,000
1944	1,694	1,082	2,776	500	500	1,000
1945	1,741	1,109	2,850	500	500	1,000
1946	1,788	1,136	2,924	500	500	1,000
1947	1,835	1,163	2,998	500	500	1,000
1948	1,882	1,190	3,072	500	500	1,000
1949	1,929	1,217	3,146	500	500	1,000

Operating expenses include salaries, salaries of temporary employees, travel, printing, postage, telephone, electric, gas, water, janitorial, and other miscellaneous expenses. Capital expenses include purchase of land, buildings, equipment, and other capital assets.

Table 2. Summary of Budget

Fiscal Year	Operating Expenses			Capital Expenses		
	1933	1934	Total	1933	1934	Total
1933	1,177	785	1,962	500	500	1,000
1934	1,224	812	2,036	500	500	1,000
1935	1,271	839	2,110	500	500	1,000
1936	1,318	866	2,184	500	500	1,000
1937	1,365	893	2,258	500	500	1,000
1938	1,412	920	2,332	500	500	1,000
1939	1,459	947	2,406	500	500	1,000
1940	1,506	974	2,480	500	500	1,000
1941	1,553	1,001	2,554	500	500	1,000
1942	1,600	1,028	2,628	500	500	1,000
1943	1,647	1,055	2,702	500	500	1,000
1944	1,694	1,082	2,776	500	500	1,000
1945	1,741	1,109	2,850	500	500	1,000
1946	1,788	1,136	2,924	500	500	1,000
1947	1,835	1,163	2,998	500	500	1,000
1948	1,882	1,190	3,072	500	500	1,000
1949	1,929	1,217	3,146	500	500	1,000

